

FEJÉR VÁRMEGYE
TERÜLETRENDEZÉSI TERVE RÉSZMÓDOSÍTÁSÁNAK
(STRATÉGIAI) KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA

Egyeztetési változat

Budapest, 2023. január

ÖKO Környezeti, Gazdasági, Technológiai,
Kereskedelmi Szolgáltató és Fejlesztési Zrt.

Msz.: 109/2022

FEJÉR VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE RÉSZMÓDOSÍTÁSÁNAK (STRATÉGIAI) KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA

Egyeztetési változat

Készítették:

Magyar Emőke
Mészáros Szilvia
Puskás Erika

Tombácz Fanni
Szappanos Márton
Zsemle Ferenc

Zsemle Ferenc
témafelelős

Magyar Emőke
igazgató

Budapest, 2023. január

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata	5
1.1. Bevezetés	5
1.2. A környezeti vizsgálat főbb jellemzői	6
1.2.1. A környezeti vizsgálat szükségessége és főbb céljai.....	6
1.2.2. A környezeti vizsgálat munkafolyamata, metodikai jellemzői	7
1.2.3. Az egyeztetett tematika	8
1.2.4. Az értékelés célja, módszertani vonatkozásai	10
1.2.5. A vizsgálat sajátosságai, korlátok	10
1.2.6. Kapcsolódás a tervezési folyamat más részeihez	11
1.2.7. A környezeti vizsgálatot végző szervezetek és szakértők	11
1.3. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása.....	12
1.4. Az egyeztetések során adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele	12
1.4.1. A tematika egyeztetése.....	12
1.4.2. A környezeti jelentés egyeztetése	13
1.5. A környezeti értékelés készítése és a hatósági egyeztetések során tett javaslatok hatása a terv alakulására.....	13
2. Fejér megye Területrendezési Terv Rész módosítása	14
2.1. Napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezete a 2020-ben elfogadott megyei tervben.....	14
2.2. A területrendezési terv módosításainak háttere.....	16
2.2.1. Térségi területfelhasználási engedéllyel rendelkező műszaki infrastruktúra elemek térségi szerkezeti terven történő ábrázolása	16
2.2.2. Isztimér és Balinka területén tervezett naperóművek ábrázolása a térségi szerkezeti terven.....	16
2.3. A naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének megszüntetése	18
2.4. Az MTrT elfogadása után megvalósult műszaki infrastruktúra elemek meglévő elemként történő ábrázolása.....	19
2.5. Balinka-Isztimér között tervezett térségi jelentőségű mellékút nyomvonalának változása	19
2.6. Fejér megye Területrendezési Terve rész módosításának összefüggése más releváns területi tervekkel és koncepciókkal	21
2.6.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	21
2.6.2. Országos Területrendezési Terv.....	22
2.6.3. Fejér megye Területfejlesztési Koncepciója	23
2.6.4. Fejér megye Területfejlesztési Programja.....	24
2.6.5. Fejér megye korábbi területrendezési terve (2009).....	25
2.6.6. Naperómű építés szabályozása a többi megyében	26
3. Fejér megye Területrendezési Terve célrendszerének vizsgálata	29
3.1. A megyei terv céljainak illeszkedése a relevánsnak ítélt közösségi, illetve nemzeti szinten kitűzött célokhoz.....	29
3.1.1. A megyei tervhez kapcsolódó legfontosabbnak ítélt nemzetközi és hazai célkitűzések	29
3.1.2. A megyei tervhez kapcsolódó legfontosabbnak ítélt megyei dokumentumok és célkitűzéseik.....	36
3.1.3. A megyei terv értékelése a releváns kapcsolódó dokumentumokban meghatározott környezeti célok alapján.....	37
3.2. A megyei terv céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.....	40
4. Fejér megye környezeti állapota	42

4.1.	A megye környezeti, természeti, táji értékei.....	42
4.1.1.	Környezeti értékek	42
4.1.2.	Természeti értékek	42
4.1.3.	Kulturális örökségvédelmi értékek.....	45
4.1.4.	Táji jellemzők, értékek.....	47
4.1.4.1.	Területhasználati adottságok	47
4.1.4.2.	Főbb táji értékek, tájkarakter	51
4.2.	Problémák, konfliktusok a környezet állapota alapján	58
4.2.1.	Tájterhelhetőség	58
4.2.2.	Környezeti problémák, konfliktusok.....	59
5.	Fejér megye Területrendezési Terve környezeti hatásai	62
5.1.	Jól azonosítható, közvetlen környezet igénybevételek, terhelések, várható állapotváltozások ..	64
5.1.1.	Levegőminőség	64
5.1.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	65
5.1.3.	Földtani, talajtani közeg	65
5.1.4.	Élővilág, ökoszisztémák.....	65
5.1.4.1.	Országos jelentőségű védett természeti területek	66
5.1.4.2.	Natura 2000 területek	74
5.1.4.3.	Naperőmű létesítés engedélyezési eljárásának természetvédelmi szempontjai	86
5.1.4.4.	Naperőművek az élővilágra vonatkozó főbb hatásai	86
5.1.4.5.	Balinka-Isztimér közötti mellékút nyomvonalának változása	87
5.1.5.	Épített környezet – ennek részeként a települési környezet, kulturális örökség – műemlékek, régészeti értékek	88
5.1.6.	Táj- és területhasználatok, tájképvédelem	90
5.1.6.1.	Területfoglalás hatásai - érintettség	90
5.1.6.2.	Tájképvédelmi vonatkozások	103
5.1.6.3.	Balinka-Isztimér közötti mellékút tájvédelmi értékelése.....	108
5.1.7.	Egyéb környezeti hatások, hatótényezők	109
5.1.8.	Klíma.....	110
5.2.	A közvetett módon hatást kiváltó tényezők relevanciájának vizsgálata	111
5.3.	Az országhatáron áterjedő környezeti hatások.....	112
6.	Fenntarthatósági vizsgálat.....	113
7.	Javaslatok.....	115
7.1.	Megyei terv rész módosítását befolyásoló javaslat.....	115
7.2.	Más hatósági eljárásoknál, a naperőmű parkok helykiválasztásánál, megvalósításánál figyelembe veendő javaslatok.....	116
8.	Közérthető összefoglaló.....	118
8.1.	Fejér megye Területrendezési Terv Rész módosítása.....	119
8.2.	Az értékelés összefoglalása a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének törlése miatt.....	119
8.3.	Megyei terv rész módosítását befolyásoló javaslat.....	123

Mellékletek:

1. melléklet A (Stratégiai) Környezeti Vizsgálat tematikájára érkezett környezetvédelmi hatósági vélemények és azok beépítése a tematikába, vagy a vizsgálatba

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATA

1.1. Bevezetés

A területrendezési tervek a területfejlesztés környezeti, társadalmi és gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek **alapvető feladata a térszerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása**. Feladatuk továbbá a **területfejlesztés lehetőségeinek és korlátainak meghatározása** a természeti és épített környezet értékei védelmével összhangban.

Fejér megye korábbi Területrendezési Tervét 2009 februárjában fogadta el a megyei közgyűlés, majd 2019. évben felülvizsgálták ezt a Tervet. A felülvizsgálat célja a 2019. március 15-én hatályba lépett „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről” szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (TrTv.), a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet, illetve más hatályos jogszabályi előírásokkal való összhang megteremtése, valamint tervi javaslatok megfogalmazása volt a megye fejlesztése érdekében. A felülvizsgálat teljeskörű volt, tehát a megyei terv minden a TrTv-ben megfogalmazott és a megyei célok érdekében kialakított övezetre kiterjedt.

A megyei tervben, annak 3.19. mellékletében lehatárolásra került a „Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybevehető terület” övezete is. A jelenlegi energiaválságos helyzetben azonban a megújuló energiára alapozott energiaellátás szerepe előtérbe került. A megye több önkormányzatának polgármestere ezért megkereste a Fejér Megyei Önkormányzatot, hogy ezen övezet lehatárolását, szabályozási előírásait oldja fel, vagy enyhítse. Ezért a Fejér Megyei Közgyűlés 102/2022 (V.26.) határozatában a Fejér Megyei Területrendezési Terv módosításának elindításáról döntött. Meghívásos közbeszerzés alapján az Önkormányzat megbízta a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. a megyei területrendezési terv rész módosításával, illetve az ÖKO Környezeti, Gazdasági, Technológiai, Kereskedelmi Szolgáltató és Fejlesztési Zrt.-t (1013. Budapest Attila út 16. I./2.) a szükséges stratégiai környezeti vizsgálati eljárás lebonyolításával.

A Terv rész módosítása jelen esetben a „Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet”-ének törlésére terjed ki. A módosított területrendezési terv természetesen a 2019. óta megvalósult és kötelezően feltüntetendő szerkezeti elemeket is tartalmazza, így az érintett övezet mellett a megye szerkezeti terve aktualizálásra került.

A megyei tervhez, mint minden területi tervhez kötelező (stratégiai) környezeti vizsgálatot (SKV) végezni, amelynek módját és tartalmát az „Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról” szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szabályozza. A rendelet 1. mellékletében szereplő tevékenységekre, így az 1. melléklet 1. pontjában szereplő „Területi tervek [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés]” esetén is minden alkalommal szükséges a környezeti vizsgálat elvégzése. (A jogszabály 1. § 2/b pontjában szereplő, az 1. mellékletbe nem tartozó tevékenységek kisebb módosítása esetén csak szükségesség, azaz a hatások jelentősége esetén kell a környezeti vizsgálati eljárást lefolytatni.)

Jelen munka tehát a Fejér megye területrendezési terv rész módosítása stratégiai környezeti vizsgálata.

Az SKV feladata ilyen típusú terveknél általában az, hogy a megyei tervet környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontból vizsgálja, értékelje, megfogalmazza a terv rövid és hosszú távú környezeti és fenntarthatósági kockázatait, kiemelve a környezeti szempontból várható kedvező hatásokat és kidolgozza a fellépő kockázatok elhárítására, csökkentésére vonatkozó esetleges javaslatokat. **Jelen esetben azonban ezen elvárások is csak a megyei terv rész módosításának elemei vonatkozásában értelmezendők.**

A megyei területrendezési terv rész módosítása esetén a környezeti vizsgálat tehát arra terjed ki, hogy megállapítsa a „Naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet”-törlése a 2019-ben a megyei terv felülvizsgálatához készült SKV megállapításait befolyásolja-e és ha igen, milyen tekintetben. Azaz az alapkérdés az, hogy jelen tervben szereplő módosítás környezeti és fenntarthatósági szempontból elfogadható-e vagy sem.

A vizsgálat alapkérdése az, hogy a 2019-ben elkészült SKV-hoz képest jelen helyzet, azaz az övezet törlése milyen változásokat okoz. Nem célunk a 2019-ben elkészült SKV-t teljes terjedelmében megismételni, vagy felülvizsgálni. A terv rész módosítására vonatkozó SKV arra fog kitérni, hogy a korábbi SKV megállapításai jelen helyzetben változatlanok-e, illetve, hogy miben, milyen mértékben változtak. (Legyen ez a más jogszabályokkal való harmónia megállapítása, a jelenlegi környezetállapot releváns elemei, vagy a rész módosítás hatásainak értékelése.)

Jelen rész módosításnál tehát a környezeti vizsgálat nem kerül egységes szerkezetben újra kiadásra, hanem azon részeket kívánjuk a korábbi SKV-ból átvenni, aktualizálni, melyek a terv rész módosítása miatt módosultak vagy megváltoztak. Ez metodikailag/szerkezetileg azt jelenti, hogy egyes tartalmi részeknél csak azt jelezzük a munkában, hogy ez a módosítás szempontjából nem releváns rész (lásd pl. a korábbi Terv övezeteinek részletes bemutatása, a megyei ajánlások leírása), másutt viszont részleteiben kidolgozásra kerül a rész módosítás hatása, vagy az azóta kidolgozott elvárások (lásd pl. a kapcsolódó, új, energetikai szempontból lényeges dokumentumok bemutatása) hatása.

1.2. A környezeti vizsgálat főbb jellemzői

1.2.1. A környezeti vizsgálat szükségessége és főbb céljai

1985-ben az Európai Unió elsőként bizonyos beruházásokra vonatkozóan írta elő a környezeti hatásvizsgálatok elvégzésének szükségességét. Mintegy egy évtized tapasztalatai alapján azonban világossá vált, hogy számos esetben a beruházások megvalósításának szakaszában a környezeti érdekek érvényesítésére már nincs megfelelő lehetőség, tehát az elkésett, ezért azt korábban, a stratégiai tervezés, koncepcióalkotás, ágazati programok kidolgozásának részeként érdemes elindítani.

Az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK (2001. június 27.) irányelvének (a továbbiakban: SKV irányelv) 2. cikk (a) pont 2. francia bekezdése szerint a jogszabály tárgyi hatálya kiterjed azokra a tervekre és programokra, amelyeket törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések írnak elő. Az Irányelvet a hazai jogba átültető, az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SKV Korm. rendelet) 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint ilyen vizsgálatot kell végezni az 1. számú mellékletben felsorolt minden tevékenységre, a tevékenységek módosítására. Az 1. melléklet 1 pontját: „Területi tervek [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés]” figyelembe véve, tehát a megyei területrendezési tervek, azok módosítására is szükséges e vizsgálat elvégzése.

A (stratégiai) környezeti vizsgálat (SKV) olyan eszköz, mely eredetét tekintve a környezeti hatásvizsgálatokból (KHV) nőtt ki és önállósult. A környezeti vizsgálat egyik fő „erénye”, hogy optimális esetben együtt készül a stratégiával, tervvel, így a környezetvédelmi szempontok figyelembevételének erősítésére, a különböző érdekviszonyok közötti kompromisszum megtalálására is alkalmas lehet.

A környezeti hatásvizsgálat során valamilyen tervezett emberi tevékenység következtében várható lényeges környezeti állapotváltozások becslésére és értékelésére szolgál, és ezen keresztül befolyásolja a tevékenységre vonatkozó döntést. (A KHV típusú szabályozás a beruházás formájában megjelenő tevékenységekre vonatkozik.) A beruházások környezeti hatásvizsgálata során a legfontosabb eldöntendő kérdés az, hogy a tervezett új tevékenység megvalósítása miatt kialakuló környezetállapot elfogadható-e vagy sem számunkra. Más a helyzet, ha feljebb lépünk a tervezési hierarchia szintjén a stratégiai környezeti vizsgálat irányába. Utóbbi nem egy-egy konkrét beruházásra vonatkozik, ahol a tevékenység elfogadása, vagy el nem fogadása a tét. A stratégiai környezeti vizsgálatok tárgyát képező ágazati fejlesztési koncepcióknál, programoknál, területi terveknél és más, a beruházási szint felett elhelyezkedő terveknél a tervek készítésének, megvalósítási módjának („hogyanjának”) befolyásolása az elsődleges cél.

A stratégiák szintjén a környezetvédelem általában nemcsak feltételrendszert, de célokat is jelent, ezért a környezeti vizsgálat feladata kiegészül a környezeti célok megfelelőségének, illetve a nem környezetvédelmi célok környezeti célokkal való összhangjának vizsgálatával.

Minden fejlesztési típusú tervnek, intézkedésnek alapcélja ma már a jobb életminőség, és a térségi szinten értelmezhető fenntartható gazdasági fejlődés biztosítása kell, hogy legyen a környezeti értékek megtartása és szükség esetén helyreállítása mellett. A legfontosabb cél, amit minden tervnek meg kellene fogalmaznia, **annak elérése, hogy jobb legyen a térségben élni a tervek megvalósulása után.**

Az SKV célja, hogy a környezeti védelméért felelős hatóságok és az érintettek véleményét már az előkészítés és a tervezés folyamatába figyelembe véve:

- javítsa a tervezési dokumentumok minőségét, az intézkedések környezeti hatékonyságát, hatásosságát és környezeti szempontú konzisztenciáját,
- segítse a terv esetleges kedvezőtlen környezeti hatásainak csökkentését, kiküszöbölését,
- segítse a terv elvárható kedvező környezeti hatásainak növelését, erősítse eredményességét,
- segítse a méltányosság és a nyilvánosság részvételi szempontjainak érvényesülését.

1.2.2. A környezeti vizsgálat munkafolyamata, metodikai jellemzői

A környezeti hatásvizsgálatokat sokféle típusú terv, tevékenység környezeti értékelésére alkalmazzák a beruházásoktól, a stratégiákon keresztül, a területi tervekig, azonban a vizsgálat alaplogikája, lépései szinte minden esetben közel azonosak. A környezeti vizsgálat alaplépéseit területi tervek esetében általában a következők:

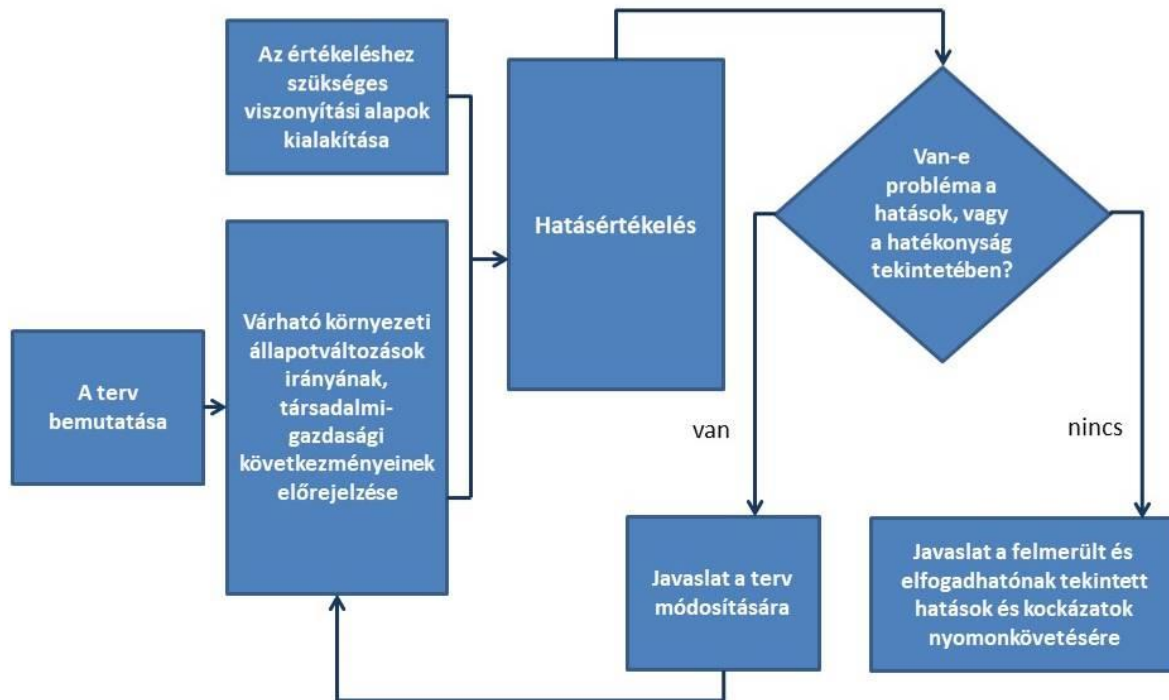
- a) A területrendezési terv bemutatása
- b) Az értékeléshez szükséges viszonyítási alapok kialakítása
- c) Várható környezeti állapotváltozások előrejelzése
- d) Hatásértékelés
- e) (Szükség szerint) javaslat a terv módosítására, a kedvezőtlen környezeti hatások mérséklésére, a hatások ellenőrzésére

Metodikai szempontból jelen vizsgálat keretében ezen lépések közül is csak a korábbi, a 2019-ben végzett megyei terv felülvizsgálatának SKV-jától való eltérésekre koncentrálnunk. A vizsgálat lépései így kismértékben módosulnak, mégpedig így:

- a) A megyei területrendezési terv rész módosításának rövid bemutatása, kiemelt figyelemmel a korábbiakhoz képest meghatározott változtatásokra
- b) Az értékeléshez szükséges viszonyítási alapok kialakítása, megválasztása
- c) Várható környezeti állapotváltozások előrejelzése
- d) Hatásértékelés
- e) (Szükség szerint) javaslat a megyei területrendezési terv rész módosításában szükséges változtatásokra
- f) Javaslat a kedvezőtlen környezeti hatások mérséklésére, a hatások ellenőrzésére

A munkafolyamat alaplogikáját az **1. ábrán** mutatjuk be.

1. ábra A környezeti vizsgálat főbb részfolyamatai

1.2.3. Az egyeztetett tematika

A környezeti vizsgálat kiindulópontja a vizsgált megyei területrendezési tervre részmodosítására vonatkozó SKV tematika kialakítása a 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet elvárásainak megfelelően. A tematika egyeztetése a megyei terv részmodosításának elkészítésekor, 2022 november-december során valósult meg. A tematikát az ÖKO Zrt. dolgozta ki, egyeztetését a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal Megyei Főépítésze kezdeményezte az E-TÉR-ben. A tematikát a hatóságok többsége kiegészítés nélkül elfogadta. A Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladék-gazdálkodási Főosztálya, illetve a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága felhívta a figyelmet arra, hogy a vizsgálat szempontjából kiemelt figyelemmel kell lenni arra, hogy a ‘naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet’ tervezett törlése nyomán potenciálisan megjelenő napelemparkok a tájképre, az élővilágra milyen hatásokat gyakorolhatnak. Ezzel teljes mértékben egyetértve ezzel a mondattal a tematika 4.1. pontját kiegészítettük.

Az egyeztetett tematika (jelen munka alapja) a hatósági egyeztetést figyelembe véve az alábbi:

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

- 1.1. Bevezetés - előzmények
- 1.2. A környezeti értékeléshez felhasznált adatok és a környezeti értékelés kidolgozásának módszere, folyamata
- 1.3. A Megbízó és a környezeti vizsgálatot végző szervezetek és szakértők
- 1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása
 - 1.4.1. A tematika egyeztetése
 - 1.4.2. A környezeti jelentés egyeztetése
 - 1.4.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a tervre

2. A MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERV RÉSZMÓDOSÍTÁSÁNAK ISMERTETÉSE

- 2.1. A megyei TrT részmodosításának célja
- 2.2. A megyei TrT részmodosításának tartalma
- 2.3. A megyei TrT részmodosításának összefüggése más releváns tervek, stratégiák, koncepciók környezeti, fenntarthatósági céljaival

(Jelen fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a 2019-ben készült SKV ezen fejezetében leírtak módosultak-e, mely dokumentumok nincsenek már hatályban, illetve melyek azok, amelyek időközben lettek hatályosak. Kiemelt figyelmet fordítunk az energia-hasznosításra vonatkozó dokumentumokra, valamint a természet- és tájvédelemre, mivel várhatóan ezek lesznek a meghatározó szempontok a tervmódosítás miatt.)

2.3.1. A Terv közösségi dokumentumokkal való összevetése

2.3.2. A Terv hazai dokumentumokkal való összevetése

3. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT RELEVÁNS, A TERVVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK VÁLTOZÁSA A MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE FELÜLVIZSGÁLATA ÓTA

(Jelen fejezetben sem ismételjük meg a felülvizsgálat SKV-jának környezeti állapotértékelését. Csak a 2019 óta eltelt időszak szignifikánsnak tekinthető állapotváltozásait kívánjuk jelezni, elsődlegesen azokat bemutatni, melyeket a rész módosítás is érinthet.)

4. A TERV RÉSZMÓDOSÍTÁSÁNAK KÖRNYEZETI HATÁSAI

(Jelen fejezetben – az eddigieknek hasonlóan – szintén nem ismételjük meg a felülvizsgálat SKV-jának hatásértékelését, azaz a csak azt vizsgáljuk, hogy a korábbi megállapításainkat jelen tervmódosítás befolyásolja-e, és ha igen hogyan.)

A vizsgálat során az alábbiakra vonatkozóan vizsgáljuk a tervmódosítás relevanciáját:

4.1. Jól azonosítható, közvetlen környezet igénybevételek, terhelések, várható állapot javulások (a környezeti elemek/rendszerek várható változási irányainak előrejelzése)

- Levegőminőség

- Felszíni és felszín alatti vizek, ennek részeként a VKI 4.7 cikkelyéhez kapcsolódó elemzés szükségességének meghatározása, a szükséges lépések elvégzése

- Földtani, talajtani közeg

- Élővilág, ökoszisztémák (ezen belül országos jelentőségű védett természeti területek, az ex lege védett és a Natura 2000 területek, azok jelölő fajai és élőhelyei, az Országos Ökológiai Hálózat elemei, nem védett területek élővilága)

- Épített környezet – ennek részeként a települési környezet, kulturális örökség – műemlékek, régészeti értékek

- Táj- és területhasználatok, tájképvédelem (ezen belül különösen az erdőterületek, kiváló és jó minőségű szántók, tájképvédelmi övezet)

- Egyéb változások (klíma, természeti erőforrások; zaj, rezgés; hulladékgazdálkodás, társadalmi, gazdasági hatások)

A vizsgálat szempontjából kiemelt figyelemmel kell lenni arra, hogy a 'naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet' tervezett törlése nyomán potenciálisan megjelenő napelemparkok a tájképre, az élővilágra milyen hatásokat gyakorolhatnak.

4.2. A közvetett módon hatást kiváltó tényezők relevanciájának vizsgálata

Ezen belül a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletének 3.6.2. pontjában szereplő közvetett hatások közül a tervezett fejlesztés következtében várhatóan relevánsakat vizsgáljuk: lásd többek között új konfliktusok megjelenése, környezettudatos magatartás változása, területfelhasználás változása stb.

4.3. Az országhatáron áterjedő környezeti hatások lehetősége, szüksége szerint ezek értékelése

5. JAVASLATOK

5.1. Az esetleges kedvezőtlen környezeti hatások elkerülésére, csökkentésére vonatkozó javaslatok

5.2. A terv módosítása által befolyásolt más terveknél, engedélyezési eljárásoknál figyelembe veendő szempontok

5.3. A kedvezőtlen hatások monitorozására vonatkozó javaslatok

6. AZ ÉRTÉKELÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

A tematikától a könnyebb áttekinthetőség kedvéért helyenként kismértékben eltért jelen vizsgálat kidolgozója, azonban az eltérés tartalmi változást nem jelent.

1.2.4. Az értékelés célja, módszertani vonatkozásai

Az SKV készítésénél – bevált metodikai elemként – alapkérdéseket fogalmazunk meg, melyekre a munka elvégzésével választ kell tudni adnunk. Jelen terv rész módosítás esetén a következő kérdéseket tartjuk szükségesnek megválaszolni:

A Fejér megye Területrendezési Terv rész módosításának megvalósulása esetén

- változnak-e a 2019-es SKV lényegi megállapításai a módosításokkal összefüggésben?
- változnak-e a megye környezetállapotának jellemzői, a meglévő környezeti konfliktusok milyen irányban mozdulnak el (azaz várható-e új konfliktusok megjelenése, vagy meglévők erősödése, enyhülése a módosítások következtében)?
- a megye lakossága számára a térség élhetősége változik-e?
- javul-e a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás?

Az értékelő kérdésekre, mint általában a következő megfontolások szerint kerestük a választ: A stratégiai jellegű dokumentumokban szereplő terveknek, így a térségi területi terveknek is **éppen stratégiai jellegük miatt nem valamilyen határértékrendszernek kell megfelelniük, hanem meghatározott** (jogsabályi, stratégiai stb.) **elveknek, prioritásoknak, céloknak**. Az ezeket (elveket, prioritásokat, célokat) összefogó feltételrendszer hiányában nem lehet a változásokat minősíteni, mert hiányozna a viszonyítási alap. Szükséges tehát a **környezetvédelmi feltételrendszer** (viszonyítási alap) **kialakítása**, melynek három pillére az alábbi:

- **A releváns hazai és uniós környezetpolitikai, területrendezési célok, elvárások:** Ezek a célok „külső tényezőként” is értelmezhetők. Nemcsak a hazai, de az Európai Unió környezetpolitikai, területrendezési céljainak megvalósítása is feltételrendszert jelent (jogsabályok, előírások révén), amelynek keretein belül szükséges, és kell a fejlesztési törekvéseket megvalósítani.
- **A környezeti problémák, azok okai és következményei:** Ezek azonosítása alapján lehet a várható területrendezési célok, az azokban rejlő fejlesztések környezeti hatásait előre jelezni. A fejlesztések célja társadalmi-gazdasági irányultságú, de közvetlenül érint egy vagy több környezeti elemet.
- **Fenntarthatósági értékrend:** A fenntarthatósági kritériumok meghatározásával általános kritériumrendszert adunk meg, amely a környezeti értékelés során egyfajta tervezési követelményként alkalmazható. A fenntarthatósági kritériumok azokat a szempontokat határozzák meg, amelyek a környezeti-természeti szempontból fenntartható társadalmi-gazdasági folyamatok és magatartás alapját képezik. Az általános elveket a megyei rendezési tervek tartalmának megfelelően alakítjuk, ill. pontosítjuk, hogy egyáltalán mely kritériumok és hogyan alkalmazhatók feltételként a tervezett intézkedésekre vonatkozóan.

Az SKV-nak a vonatkozó 2001/42 EK irányelv és a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet előírásainak meg kell felelni. Kidolgozásánál e két jogszabály mellett figyelembe vesszük a vonatkozó, más uniós és hazai jogszabályokat, módszertani anyagokat, korábbi SKV-k tapasztalatait. Lásd többek között az EU által kiadott Stratégiai Környezeti Vizsgálatokra vonatkozó útmutatásokat (Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013, The Programming Period 2014-2020 Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. Guidance document on ex-ante evaluation), valamint hasonló témákat érintő korábbi értékelések tapasztalatait, környezeti, természeti, fenntarthatósági vonatkozásában készült szakmai anyagokat.

1.2.5. A vizsgálat sajátosságai, korlátok

A megyei területrendezési terv rész módosításának környezeti értékelése módszertani szempontból – ahogy azt már a bevezetőben is leírtuk – eltér egy hagyományos környezeti értékelésétől. Ennek alapvető oka, hogy jelen esetben a megyei terv csak minimális mértékben módosul (rész módosítás), mindössze egy övezet törlése tervezett. E miatt:

- A környezeti vizsgálat célja jelen esetben nem egy új Terv vonatkozásában elvárható tartalmi követelményeknek teljeskörűen megfelelő dokumentum összeállítása, hanem annak megválaszolása, hogy a 2019-ben a megyei rendezési terv felülvizsgálatára elkészült SKV-hoz képest jelen helyzet, azaz az övezet törlése milyen változásokat okoz. Ezért a 2019-ben elkészült

SKV-t teljes terjedelmében nem ismételjük meg, nem kerül a dokumentum egységes szerkezetben kiadásra, hanem arra fogunk kitérni, hogy a korábbi SKV megállapításai jelen helyzetben változatlanok-e, illetve, hogy miben, milyen mértékben módosultak.

- A területrendezési tervek szoros tervtervhierarchia által meghatározottak (országos, megyei, térségi, települési terv), így a vizsgálat során figyelemmel leszünk arra, hogy az országos területrendezési terv által meghatározott keretek mit jelentenek az övezet törlése szempontjából, illetve, hogy a megyei szint alatti (településrendezési) tervek, illetve egyes beruházásokhoz, fejlesztésekhez kötődő hatósági eljárások a törlés miatti esetleges kedvezőtlen következményeket milyen módon enyhíthetik. Azaz milyen olyan feltételeket, korlátokat szabhatnak ezek, melyek együttesen olyan keretet határoznak meg, hogy az övezet törlése ne járjon semmilyen környezeti, természeti, táji érték veszélyeztetésével.
- **A környezeti vizsgálatnak (mint a környezeti értékeléseknek általában) a környezeti szempontból legkedvezőtlenebb esetet kell feltételezni**, azaz azt, hogy az övezet törlése esetén más szabályozás, eljárásrend hiányában naperómű a korábban korlátozással érintett területen bárhol megvalósulhat.
- Fontos, hogy a jelen **SKV, mint általában nem konfrontál, hanem együtt készül a tervvel**, menetközben kívánja érvényre juttatni a környezeti érdekeket. A környezeti értékelés fő célja, hogy a tervezett módosítás ne járjon számottevő környezeti konfliktussal a későbbiekben.
- A tervezett módosítás esetén a területi vetület vizsgálata is fontos. Az várhatóan megállapítható lesz, hogy az övezet törlése hol enyhíti a korábbi előírásokat, de az még biztosan nem, hogy a korlátozás feloldásával hol lesz konkrét beavatkozás, mivel a megyei területrendezési terv a fejlesztések kereteit tudja meghatározni elsősorban. Azaz az nem vizsgálható jelen fázisban, hogy valóban lehetnek-e kedvezőtlen folyamatok vagy biztosan elkerülhetők-e ezek. **Tényleges környezeti hatásokról majd csak a területrendezési tervekben lehetőséget kapó új fejlesztések, beavatkozások megvalósulása után beszélhetünk.** Így jelen SKV elsősorban a területrendezési terv alapján **várható folyamatok környezeti hatásait tudja becsülni.**

Jelen SKV szempontjából fontos még kiemelni, hogy a megyei területrendezési tervek és a környezeti vizsgálatok tematikája részben összefonódik, átfedéseket tartalmaz. Azaz a területrendezési terv is tartalmaz egy rövid, de jelen SKV elvárt tartalmától eltérő hatásbecslést.

1.2.6. Kapcsolódás a tervezési folyamat más részeihez

A korábbi SKV-ban leírtak változatlanok a kapcsolódások tekintetében, tehát a rész módosítás tekintetében **nem releváns tartalmi rész.** Igaz ez a területrendezési tervek tervhierarchiájában mind az előzmények (jelen esetben Országos Területrendezési Terv), mind a megyei terv által meghatározott kisebb térségekre, településcsoportra vagy egyes településekre készülő területrendezési tervek vonatkozásában.

1.2.7. A környezeti vizsgálatot végző szervezetek és szakértők

A Fejér Megyei Területrendezési Terv rész módosítását a Fejér megyei Önkormányzat megbízásából a Lechner Tudásközpont Kft. készíti. E munka részeként készül a környezeti vizsgálat is. A vonatkozó Korm. rendelet előírásainak megfelelően a környezeti vizsgálatot megfelelő rész-szakterületeken - a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján - szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.

A környezeti vizsgálat dokumentációjának készítője, az ÖKO Zrt. legfontosabb adatai az alábbiak:

- Cím: 1013. Budapest, Attila út 16.
- Postai cím: 1253. Budapest Pf. 7.
- Telefonszám és fax: +36 1-212-6093
- Igazgató: Magyar Emőke

Az ÖKO Zrt. környezeti vizsgálatban résztvevő szakértőinek körét és jogosultságát az alábbi táblázatban mutatjuk be. A szakértői jogosultságokat a Mérnökkamara honlapján (<https://www.mmk.hu/>

keresés/tagok), illetve az Agrárminisztérium honlapján (<http://ttsz.am.gov.hu/szakertok/szemelyek>) ellenőrizhetők.

1. táblázat: A környezeti vizsgálatban résztvevő szakértők és jogosultságaik

Név	Lakcím	Kamarai tagsági szám	Jogosultságot igazoló engedély száma
Magyar Emőke	1091. Budapest, Üllői út 71.	01-7928	01-675/2014 (KÉ-Sz), 648/2/01/2014 (SZKV-1.1.), 649/0/01/2014 (SZKV-1.4.) Sz-033/2009 (SZTV, SZTjV)
Mészáros Szilvia	2016. Budapest, Nádor u. 36. mf. 32.	-	SZ-006/2018 (SZTV, SZTjV)
Puskás Erika	2000. Szentendre, Debreceni u. 1.	01-13805 01-50633	SZKV-1.1., SZKV-1.2, SZKV-1.3., SZKV-1.4.

A munkában részt vett Szappanos Márton (tájépítésszámológus), Tombác Fanni (műszaki menedzser), Zsemle Ferenc (geológus) is.

1.3. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása

Jelen SKV alapja maga a területrendezési terv, illetve az ahhoz készülő megalapozó dokumentumok (a környezeti értékelés a Lechner Tudásközpont Kft. 2022. novemberben átadott szöveges és térképes munkarészeinek figyelembevételével készült. A tanulmány alapját a 2019-ben elkészült környezeti vizsgálat képezte.

1.4. Az egyeztetések során adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele

1.4.1. A tematika egyeztetése

A tematika egyeztetésére a megyei terv rész módosítás készítésének elindításakor, 2022. november-december során került sor. A tematika egyeztetését a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal Megyei Főépítésze végezte az E-TÉR-en keresztül. A tematikát az alábbi környezetvédelmi hatóságok véleményezték (lásd **1. melléklet**, mely tartalmazza az SKV szakértők válaszait is):

- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- Nemzeti Népegészségügyi Központ Kémiai Biztonság és Hatósági Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Budapest Főváros Kormányhivatala Országos Közúti és Hajózási Hatósági Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya
- Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Engedélyezési és Szakhatósági Osztály, Felügyeleti és Végrehajtási Osztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Állami Főépítész
- Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Hivatala
- Fejér megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fejér megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Pécsi Bányafelügyeleti Osztály

A hatóságok többsége - ahogy azt már korábban leírtuk - kiegészítés kérése nélkül fogadta el a tematika tervezetét. A két kért kiegészítést a tematikában megtettük, azaz a vizsgálatok hangsúlyát (ahogy az SKV szakértők is gondolták) a rész módosítás ökológiai és tájvédelmi hatásaira tettük.

1.4.2. A környezeti jelentés egyeztetése

A környezeti jelentés egyeztetése után készíthető el.

1.5. A környezeti értékelés készítése és a hatósági egyeztetések során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti jelentés egyeztetése után készíthető el.

2. FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERV RÉSZMÓDOSÍTÁSA

A területrendezési tervek a területfejlesztés környezeti, társadalmi és gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek alapvető feladata a térszerkezet meghatározása és a térségi területfelhasználás szabályozása. A területrendezés további célja a területfejlesztés lehetőségeinek és korlátainak definiálása, a természeti és épített környezeti értékek védelmének biztosítása mellett.

A megyei közgyűlés Fejér megye hatályos területrendezési tervét 2020 februárjában fogadta el. Ezt megelőzően a korábbi – 2010-ben elfogadott terv – részletes felülvizsgálatára került sor, amelyet elsősorban Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (továbbiakban Trtv.) való összhang megteremtése indokolt.

A megyei területrendezési terv (továbbiakban: MTrT.) jelenlegi módosítása nem teljeskörű felülvizsgálat, csak rész módosítás, amelynek célja egyrészt a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet törlése a térségi övezetek közül, másrészt az időközben (2020 február óta) állami főépítéstől területfelhasználási engedélyt kapott műszaki infrastruktúra elemek (jelen esetben erőművek) és két – engedéllyel még nem rendelkező – tervezett naperómű ábrázolása a térségi szerkezeti terven. Továbbá a célok között szerepelt a 2020-ban tervezett, de időközben megvalósult más infrastruktúra elemek meglévő elemként történő ábrázolása.

Az MTrT. rész módosításának fogalomhasználata igazodik a településtervezés időközben megváltozott fogalomhasználatához, illetve a megye helyett a – 2023 január elsejétől használatos – vármegye kifejezés szerepel rendeletben és a térképi mellékletekben is.

Mivel a hatályos megyei területrendezési tervet alig több, mint két éve fogadták el – és az elfogadást megelőzően a megyei terv teljeskörű felülvizsgálata megtörtént – így a MTrT. dokumentuma kizárólag a módosítással érintett területrendezési tervi elemek változásainak háttérét mutatja be.

2.1. Napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezete a 2020-ban elfogadott megyei tervben

A kijelölés célja az volt a megyei terv felülvizsgálatakor 2019-ben, hogy a napelemparkok (háztartási méretűnél nagyobb naperóművek) lehetőség szerint ne kerülhessenek valamilyen szempontból értékesnek tekinthető területre. Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (II.28.) rendelete alapján az övezetre vonatkozó szabályok az alábbiak:

- 15. § (1) A településrendezési eszközöket úgy kell kidolgozni, elkészíteni, hogy a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet területét érintően - a háztartási méretű kiserőművek kivételével - naperómű ne legyen létesíthető.
- (2) A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető területeket.

A rendeletben elfogadott szabályozás mellett a Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 45/2020. (II. 27.) határozat 2. melléklete tartalmaz az övezetre vonatkozó területrendezési ajánlásokat is, mely a következő: „A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben javasolt figyelembe venni a naperómű létesítés szempontjából korlátozottan igénybe vehető területeket.” (Ez pontosan megegyezik a rendeletben szereplő szabályozással.)

Az övezet lehatárolásának elsődleges célja az volt, hogy orientálja a háztartási méretű erőműnél nagyobb naperóművek kijelölését, elkerülve azokat a területeket, amelyek természeti, kulturális és a természeti erőforrás védelmi szempontból értékesek. A konkrét telepítési helyet a településszerkezeti tervben kellett az elvárások szerint kijelölni.

Az övezet lehatárolásánál az alábbi területeket vették figyelembe:

- kiváló termőhelyi adottságú szántók
- erdőterületek

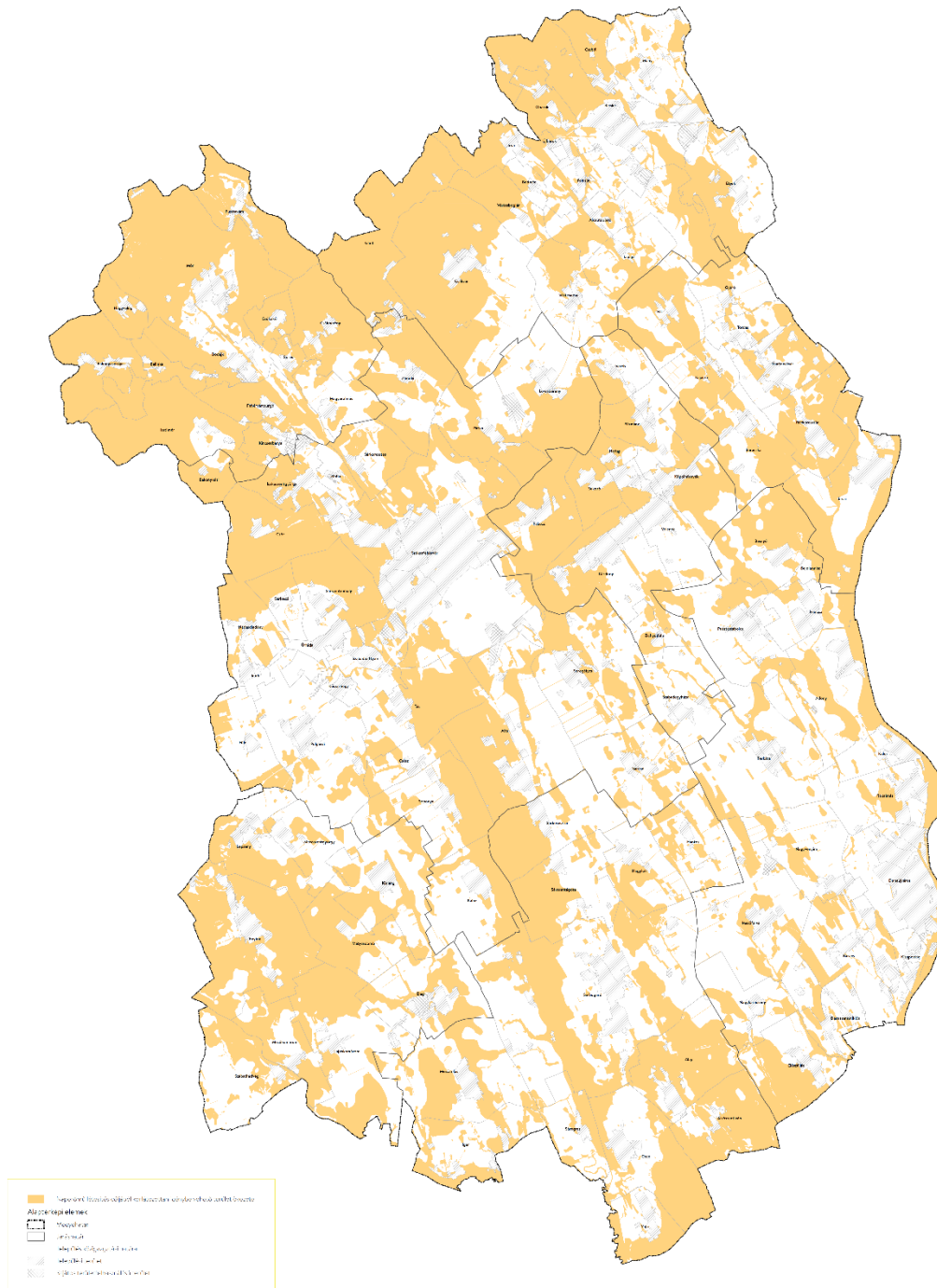
- ökológiai hálózat magterület és ökológiai folyosó
- országos jelentőségű védett természeti területek
- Natura 2000 területek
- tájképvédelmi területek

A fenti területek összegzésével kialakult övezetet a **2-1. ábra** mutatja.

2-1. ábra Napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezete

FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

3.19. melléklet a 7/2020. (II. 28.) sz. rendelethez - Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete

Készült a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. Térbeli Szolgáltatások Igazgatóságán, 2020. március

A következőkben a Lechner Tudásközpont által a Megyei Területrendezési Terv rész módosítása elindításához készült dokumentumot kivonatoltuk, a lényegi megállapításait bemutatjuk annak érdekében, hogy a terv módosítás részletes ismerete nélkül is értelmezhetőek legyenek az SKV megállapításai.

2.2. A területrendezési terv módosításainak háttere

2.2.1. Térségi területfelhasználási engedéllyel rendelkező műszaki infrastruktúra elemek térségi szerkezeti terven történő ábrázolása

A területfelhasználási engedéllyel rendelkező módosítások kvázi részei a területrendezési tervnek, így tényleges tervi ábrázolásuk automatikusan történik. Az MTrT. jelenlegi rész módosítása során a térségi területfelhasználási engedéllyel rendelkező infrastruktúra elemek a térségi szerkezeti terven kerülnek ábrázolásra. A Lechner Tudásközpont nyilvántartása alapján Fejér megyében hat erőmű kapott térségi területfelhasználási engedélyt a hatályos terv elfogadása óta. Ezek mind az 5-50 MW névleges teljesítőképességű erőművek kategóriájába tartoznak. A térségi szerkezeti terven ábrázolandó, engedéllyel rendelkező erőművek az alábbi táblázatban szereplő jellemzőkkel rendelkeznek.

2-1. táblázat **A területfelhasználási engedéllyel rendelkező erőművek a megyében**

Beruházó	Érintett földrésztelkek	Névl. teljesítmény	Engedély nyilvántartási száma
Varuna Holding Kft.	2471 Baracska, hrsz: 05/15''	49,9	FE/ÁF/00573-19/2022.
Varuna Holding Kft.	2471 Baracska, hrsz: 010/1, 010/2''		
ABO WIND Hungary Kft.	Bicske, hrsz: 0105/33, 0105/34	11,5	FE/ÁF/00804-17/2022.
MEDON Holding Kft.	Telephelye: 8071 Magyaralmás, külterület hrsz: 078/12, 078/15, 078/22, 078/23, 078/24, 078/25, 078/27, 078/28, 078/29, 078/33, 078/34	30	FE/ÁF/00342-18/2022.
VPP Solar Kft.	8151 Szabadbattyán, külterület hrsz: 013/25, 013/103	14,5	FE/ÁF/00284-16/2022.
Astrasun Solar Kft.	2432 Szabadegyháza külterület hrsz: 0113/, 0113/5, 0113/6	11,7	FF/ÁF/00130-17/2022.

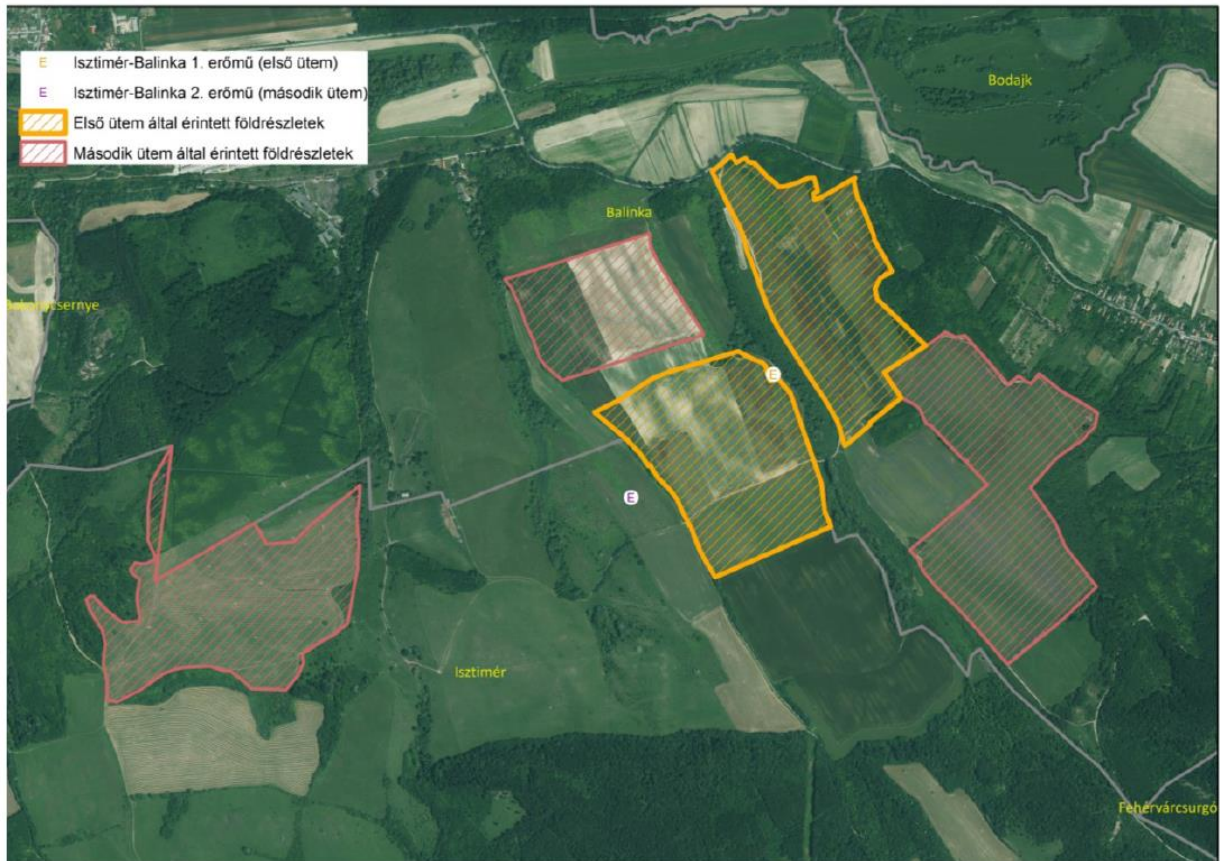
2.2.2. Isztimér és Balinka területén tervezett naperőművek ábrázolása a térségi szerkezeti terven

Az MTrT-ben – az állami főépítési engedéllyel rendelkező – erőművek mellett két további, tervezett erőmű (naperőmű) kerül jelölésre a tervezett 5-50 MW névleges teljesítőképességű erőművek között. E módosítást a napelemparkok fejlesztője kezdeményezte. Mindkét erőmű telephelye érinti Isztimér és Balinka területét is (lásd **2-2. ábra**). Az elsőként megvalósuló beruházás során egy 37,5 MW névleges teljesítőképességű napelempark állna üzembe, a második ütemben megvalósuló erőmű névleges teljesítőképessége még nem ismert, de szintén a napelemez kiserőmű teljesítménykategóriába, azaz 5 és 50 MW közé fog esni.

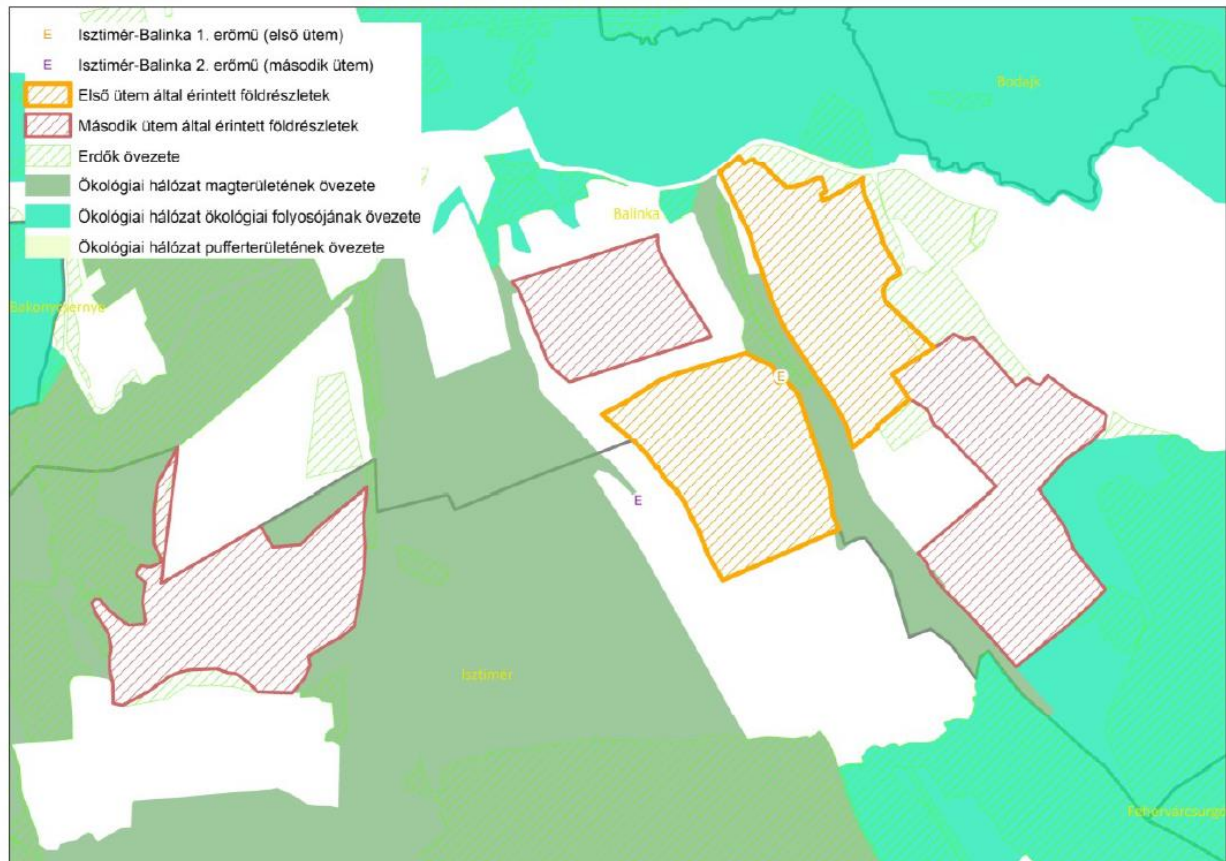
Megvizsgálva a naperőmű beruházások területe által érintett telkek átfedését a területrendezési kategóriákkal elmondható, hogy a terület nagyobb része az MTrT-ben mezőgazdasági térség területfelhasználási kategóriába esik, de kismértékben érinti az erdőgazdálkodási térséget is. A tényleges beruházási terület – a fejlesztő információja alapján – azonban nem fed át az erdőgazdálkodási térséggel.

A fejlesztési terület övezeti érintettségét is elemezve elmondható, hogy a napelempark területe nem érinti sem az ökológiai hálózat magterületét és ökológiai folyosóját, sem a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetét. Az erdők övezetét az első ütemben megvalósuló erőmű egyik telke kismértékben érinti, de a beruházó tájékoztatása alapján a tényleges beruházási helyszín nem fedi le a teljes telket, és így az erdők övezetét sem érinti a naperőmű területe. Mivel a fejlesztési területet nem érintik az előbbieken felsorolt övezetek, így a Trtv. alapján lehetséges az erőművek jelölése. Ezt láthatjuk a **2-3. ábrán** is.

2-2. ábra Az Isztimér-Balinka területén tervezett naperőművek

2-3. ábra Az Isztimér-Balinka területén tervezett naperőművek és a Trtv. övezetei

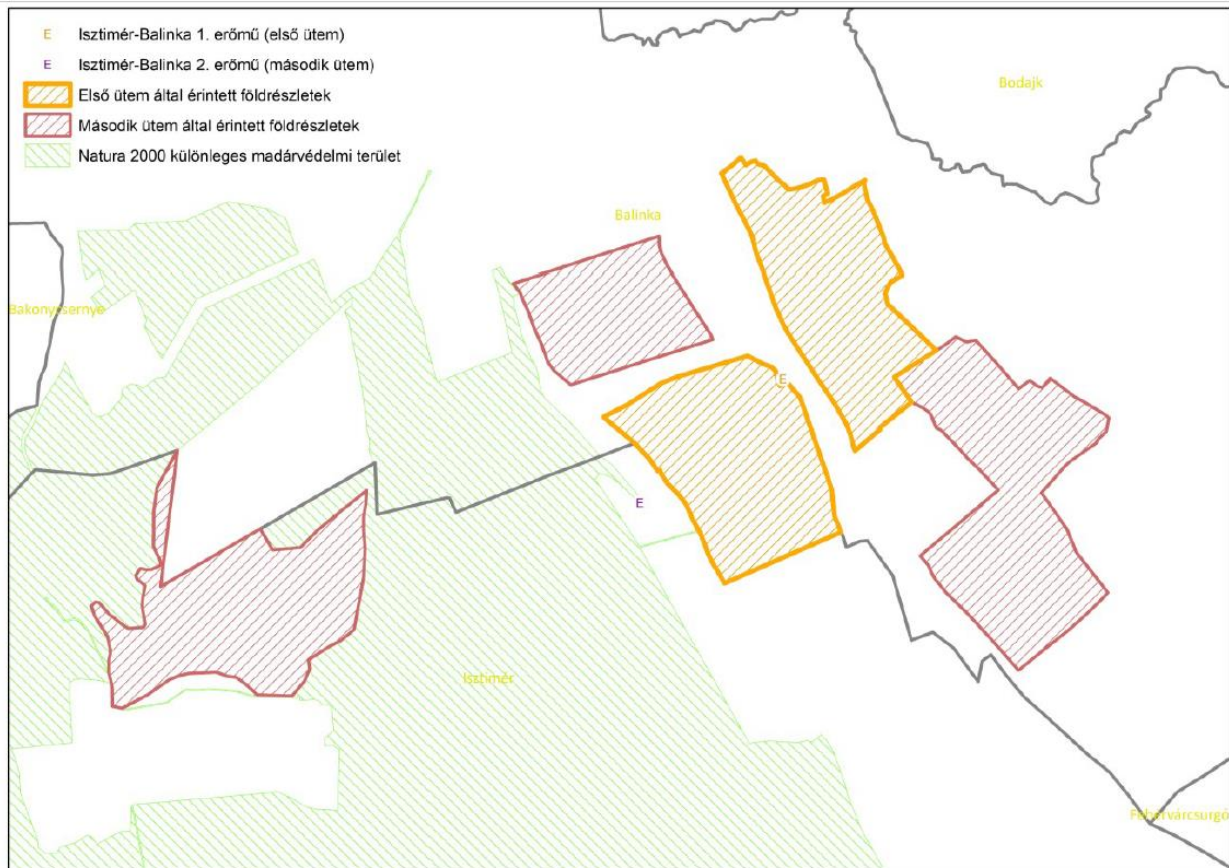

Ugyanakkor mindkét tervezett naperóműpark érinti a Trtv. tájképvédelmi terület övezetét, valamint az MTrT. a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület egyedileg meghatározott megyei övezetét. Ez utóbbi a megyei területrendezési terv módosítása során kikerül a térségi övezetek közül.

A tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó szabályok alapján viszont az erőműveket csak olyan műszaki megoldásokkal lehet megvalósítani, amelyek nem veszélyeztetik a hagyományos tájhasználatot és a tájképi egységet.

A természetvédelmi oltalom alatt álló területek átfedését a tervezett fejlesztéssel, megállapítható, hogy a naperóművek területei nem érintenek sem országos jelentőségű védett természeti területet, sem Natura 2000 területet. Lásd **2-4. ábra**.

2-4. ábra Az Isztimér-Balinka területén tervezett naperóművek és a Natura 2000 területek

2.3. A naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének megszüntetése

Az övezet kijelölésnek eredeti indítéka az volt, hogy bizonyos területeket - elsősorban természet- és tájképvédelmi, valamint termőföld- és erdővédelmi okokból - célszerű elkerülni a nagy területigényű, naperómű beruházásokkal.

Az övezeti kijelölés megszüntetését néhány olyan települési önkormányzat kezdeményezte, amelyeknek területén naperómű beruházások tervével jelentkeztek különböző befektető cégek. A területrendezési terv módosítási lehetőségének a megyei önkormányzattal történő egyeztetése során újra áttekintésre került az erőművekre vonatkozó aktuális jogszabályi tartalom. A Trtv. 2022. III. 1-től hatályos módosítása több olyan országos övezet esetében is szigorította az erőművek létesítésének lehetőségét, amelyeknél a megyei terv készítésekor ez még nem szerepelt a jogszabályban. Ezek az **ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, valamint az erdők övezete**. Ezen övezetek által érintett területen csak háztartási méretű kiserómű létesíthető, épületen elhelyezve (tehát 50 kV-nál nem nagyobb teljesítőképességű, kisfeszültségű hálózatra kapcsolódó erőmű).

A naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének megszüntetése, így leginkább a tájképvédelmi terület övezetének Trtv. korlátozással nem érintett részén jelentené a korlátozás csökkenését. A területek nagyságát vizsgálva, ez azt jelenti, hogyha a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület megszűnik, a Trtv. országos övezetekre vonatkozó szabályai továbbra is védenének 167 ezer hektáros területet, **a korlátozás viszont 50 ezer hektáron megszűnne.** (Lásd **2-5. ábra.**) **Ezek a területek alapvetően tájképvédelmi okokból kerültek a naperómű létesítést korlátozó övezetbe.** A tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó szabály nem tiltja, de feltételekhez köti az eróművek létesítését.

A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó 4. § (4) bekezdése rögzíti, hogy az „energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az eróműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.”

A természetvédelmi oltalom alatt álló területek (Natura 2000 területek, országos jelentőségű védett területek) nagy része átfed a naperóműveket korlátozó országos övezetekkel. Továbbá a természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Tv.) a védett természeti területekkel kapcsolatban azt tartalmazza, hogy „tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.”

A természeti védelem alatt nem álló Natura 2000 területekre vonatkozóan pedig a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírja, hogy „tilos engedély nélkül ...olyan beruházást végezni, amely ... a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.”

A fenti jogszabályi előírások betartása kellő garanciát jelent az erómű létesítéssel járó nemkívánatos hatások elkerülésére akkor is, ha ez az egyedileg meghatározott megyei övezet a területrendezési tervből törlésre kerül.

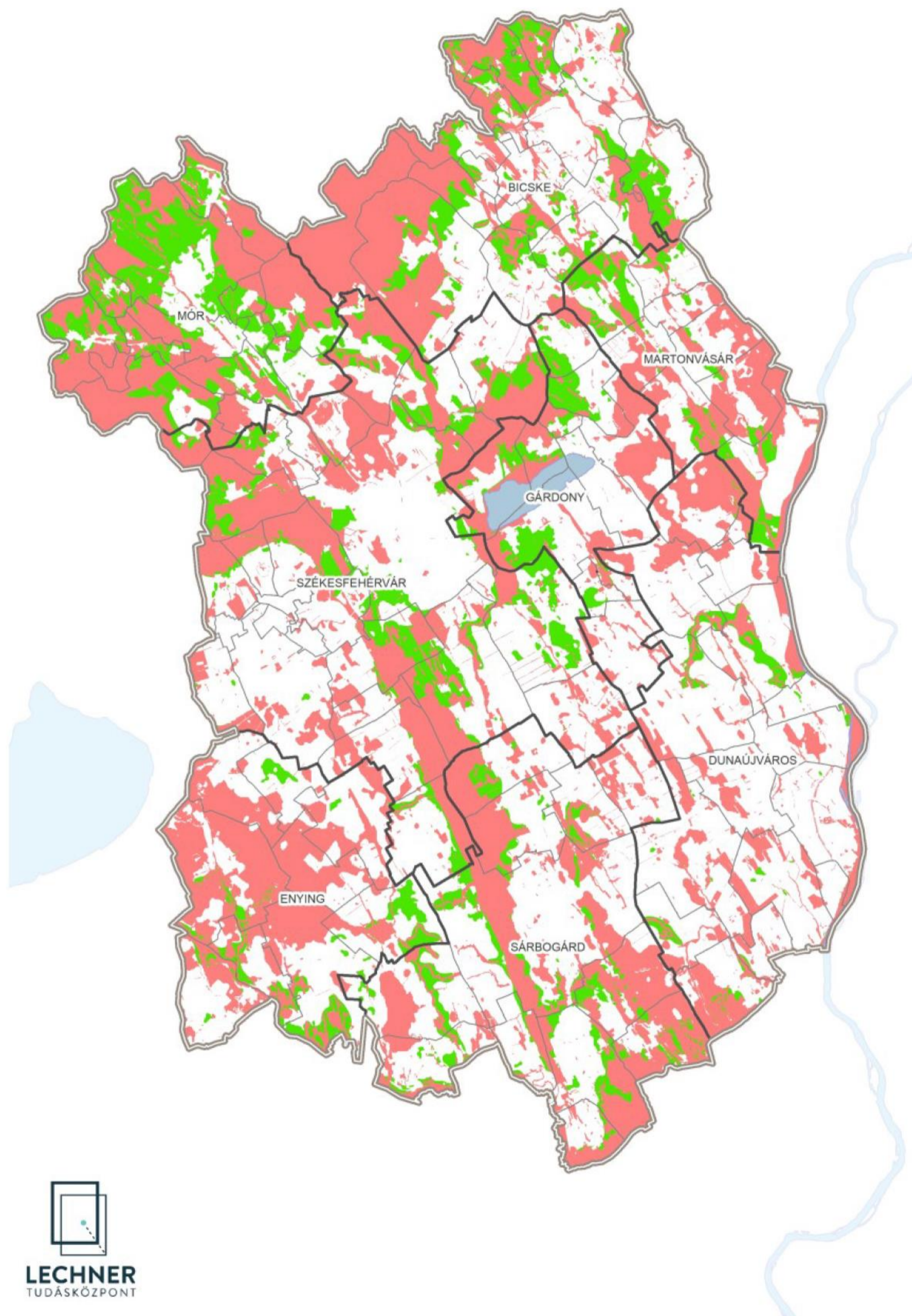
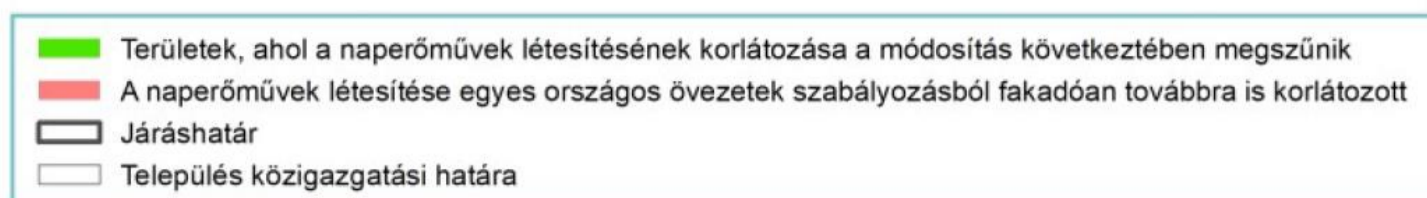
2.4. Az MTrT elfogadása után megvalósult műszaki infrastruktúra elemek meglévő elemként történő ábrázolása

Az elérhető adatbázisok alapján a Székesfehérvár Dél térségi ellátást biztosító 132 kV elosztó hálózati távvezetékek kerültek át a tervezett elemek közül a meglévő elemek közé.

2.5. Balinka-Isztimér között tervezett térségi jelentőségű mellékút nyomvonalának változása

A 2.2.2. fejezetben bemutatott tervezett eróművek megvalósulása érdekében az Isztimér és Balinka között korábban jelölt mellékút nyomvonala is változik. A hatályos tervben a tervezett út Isztimért elhagyva körülbelül 3,5 km után közel derékszögben jobbra fordulva éri el Balinkát. A módosítás során az út nem fordul el jobbra (ez a szakasz törlésre kerül), hanem közel egyenesen haladva a Bodajk - Balinka (8209) útba csatlakozik be. A módosítás indoka, hogy a tervezett út törlésre javasolt a tervezett naperómű telkén haladna keresztül. A módosító javaslatban szereplő útszakasz új eleme jelenleg dűlőútként nyilvánított földrészleten fut.

2-5. ábra A naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybevehető területek övezetének megszüntetése következtében erőmű létesítése által korlátozott övezet módosulása

2.6. Fejér megye Területrendezési Terve rész módosításának összefüggése más releváns területi tervekkel és koncepciókkal

Jelen alfejezet a területfejlesztéssel, területrendezéssel összefüggő országos és megyei tervekkel, koncepciókkal, programokkal foglalkozik, e dokumentumok ugyanis közvetlenül meghatározzák a megyei területrendezési tervet. A tervek, koncepciók, programok azon releváns céljait, szabályait, kereteit emeljük ki, melyek a megyei terv rész módosításának egyes elemeivel összefüggnek. Az egyéb releváns környezetvédelemmel összefüggő terveket, stratégiákat, programokat és azok célrendszerét a 3. fejezet tartalmazza). A fejezetben szürke háttérrel jelezzük a területrendezési terv módosítása szempontjából leglényegesebb megállapításokat.

2.6.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció¹

A Koncepciót az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) számú határozatával fogadta el „Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció” (OFTK) címmel. Az OFTK célja, hogy az ország fejlesztéspolitikája, a területi tervezés és szabályozás járuljon hozzá az ország dinamikus fejlődéséhez, növekedési pályára állításához, a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez. További célja az ágazati és területi tervek, továbbá a hazai fejlesztéspolitika és az európai uniós támogatások közötti összhang megteremtése, stratégiai irányokat mutatva a 2014-2020-as költségvetési és tervezési időszakra.

A megyei terv környezeti értékelése szempontjából kiemelendő, hogy átfogó célként fogalmazza meg a „*természeti erőforrásaink fenntartható használatát, értékeink megőrzését és környezetünk védelmét*”. Ebbe beleérti a természeti erőforrásaink (föld, víz, élővilág, energia-hordozók, ásványi nyersanyagok stb.) fenntartható és stratégiai szemléletű védelmét és takarékos használatát, a biológiai és táji sokszínűség megőrzését, a zöldgazdaság bővítését, a fenntartható hulladékgazdálkodást, a klíma- és környezetbiztonság megteremtését, valamint az ezekhez tartozó szemléletformálást.

A kiemelt fontosságú térszerkezeti és térhasználati elvek között fogalmazza meg, hogy **a terület- és vidékfejlesztési beavatkozások során törekedni kell a természeti erőforrásokat védő térszerkezetre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra**. Leszögezi, hogy egy ésszerű, kompromisszum kész szabályozás, az állami érdeket előtérbe helyező, de a piaci szereplők számára is nyitott gazdálkodás, valamint a tájvédelmi szempontokat és az erőforrások megújulását figyelembe vevő területigénybevétel lehet a gazdasági fejlődés, a munkahely-teremtés egyik fontos pillére. A nemzetközi, nemzeti és helyi jelentőségű kulturális örökségi értékek megőrzése, térségi potenciáljuk kibontakoztatása fontos. Úgy kell a térségfejlesztési potenciálokat kibontakoztatni, hogy az ne jelentsen a térhasználatra, tájra, természeti értékekre, erőforrásokra vonatkozóan a minőségüket és megújulásukat veszélyeztető terhelést.

Az OFTK kiemeli, hogy a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia 68,5%-a biomassza eredetű, ennek jelentős részét egyszerűen a korábbi szenes erőművekben elégetett tűzifa adja, ami gazdaságossági és fenntarthatósági szempontból sem vállalható hosszú távon. Az OFTK a szél-erőművek építésében és a geotermikus energia kiaknázásában látja elsősorban a továbbfejlesztési lehetőséget. **A napelemek, napkollektorok szerepének erősödését elsősorban az épületek energetikai korszerűsítésében látja indokoltnak.** (Naperőművek telepítéséről az OFTK-ban nem esik szó.)

Az OFTK szerint hazánk nemzetközi szinten is kiemelkedő sajátos természeti erőforrásokkal, értékekkel rendelkezik. **Természeti értékeink megőrzése, erőforrásaink fenntartható használata** kiemelten fontos nemzeti érdek, amely a jövőben egyre nagyobb jelentőséggel fog bírni. Ennek érdekében szükséges pl.:

- az épített környezet értékeinek és a természeti erőforrások védelme, természet- és tájvédelem, környezetvédelem, örökségvédelem, a települési környezet védelme és élhetőbbé tétele, a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása;
- természeti erőforrásaink és ásványkincseink nemzeti kézben tartása, kiemelten a termőföld és a víz védelme, fenntartható használata;
- az épített örökség fenntartható fejlesztése;
- klímaadaptáció, negatív hatások csökkentése;

¹ <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a14h0001.OGY>

- környezettudatosság növelése, az újrahasznosítást és a takarékos anyag-, energia-, térhasználatot ösztönző szabályozás, szemléletformálás;
- barnamezős beruházások szorgalmazása.

2.6.2. Országos Területrendezési Terv

A 2018. évi CXXXIX. törvény² (OktTv), valamint a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet³ által szabályozott **Országos Területrendezési Terv** (továbbiakban OTrT) az ország általános társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődését kell, hogy térben összehangolja egymással, továbbá a kiegyensúlyozottabb területi fejlődés érdekében magát a fejlődést a természeti és épített környezettel egyaránt. Az OTrT az ország szerkezeti tervét (társégi szerkezeti terv), valamint az országos társégi övezeteket (társégi övezeti tervlapok) és az ezekre vonatkozó szabályokat (területrendezési szabályozási előírások) foglalja magában. Az országos léptéknek megfelelő mélységben az ország egészére határozza meg a területhasználatra és az infrastruktúra térbeli rendjére vonatkozó jövőképet és az annak elérését szolgáló szabályokat.

Az 1996. évi területfejlesztésről és területrendezésről szóló XXI. törvény (Tftv.) alapján az egyes területrendezési tervek egy egymásra épülő hierarchikus rendszert alkotnak⁴, így egy adott kiemelt társégi területrendezési terve nem lehet ellentétes az ország területrendezési tervével, a megye területrendezési terve pedig az ország és a kiemelt társégi területrendezési tervével.

A hierarchikus rendszer tekintetében az **OTrT célja**, hogy - az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban lefektetett területhasználati elvekkel összhangban – meghatározza az ország egészére, valamint az egyes kiemelt társégekre a **társégi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét**, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

Az OktTv rendelkezéseit - többek között - a megyei területrendezési tervek készítése és elfogadása során is alkalmazni kell, azonban e törvényben meghatározott előírásoknál **szigorúbb területfelhasználási követelményeket megállapíthatnak** [OktTv 3. § (1-2)]. Az OktTv céljainak elérése (adottságok és értékek megőrzése) szempontjából továbbá **szigorúbb előírásokat kell alkalmazni**, többek között a megyei területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályok és a társégi övezeti szabályok közül is **adott társégre vagy területre vonatkozóan** [OktTv 8. § (1)]. Az OTrT társégi övezetein túl - a megye területének természeti, épített környezeti és gazdasági adottságainak védelmére és fejlesztésére, a társzerkezet szervezésére, továbbá a területfejlesztési koncepciók és programok végrehajtására - **egyedileg meghatározott övezeteket is megállapíthat**⁵ a megyei önkormányzat a területrendezési tervéről szóló rendeletének részeként [OktTv.24. § (1)]. A megyei önkormányzat felhatalmazást kap, hogy a megyei területrendezési tervet – és ennek részeként **a sajátos megyei övezeteket – önkormányzati rendeletben állapítsa meg.** [OktTv. 88.§ (5)]

A megyei tervek egyfajta közvetítőként szolgálnak az országos szintű tervek és a települési tervek között. Egyrészt az Országos Területrendezési Terv elhatározásait területileg pontosítják, amelyeket a megyei tervek kiegészítenek társégi jelentőségű (országos vagy helyi elhatározású) elemekkel. Az ily módon, koordináltan kialakított és egységesen megjelenő hálózatot – legyen az közlekedési, energetikai vagy egyéb infrastruktúra-hálózat – a megyei tervek közvetítik a települési tervek felé.⁶

A Fejér megyei területrendezési terv jelen SKV-ban vizsgált rész módosításaival közvetlenül összefüggő releváns OTrT szabályozások a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint a következők:

² <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1800139.tv>

³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900009.mvm>

⁴ Országos területrendezési terv, kiemelt társégi és megyei területrendezési tervek, valamint településrendezési tervek

⁵ Azonban nem lehetnek ellentétesek a megyét érintő országos és kiemelt társégi területrendezési tervekkel.

⁶ Megyei füzetek – 4. oldal

- 25. § (6) Az **ökológiai hálózat magterületének övezetében** az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.
- 26. § (6) Az **ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében** az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.
- 28. § (3) A **kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében** az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.
- 30/A. § Az **erdők övezetében** az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.
- 31. § (1) A **világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét** a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.
 - (2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén: c) (...) az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.

A Fejér megyei területrendezési terv jelen SKV-ban vizsgált rész módosításaival közvetlenül összefüggő releváns OTTr szabályozások a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint a következők:

- 4. § (1) A **tájképvédelmi terület övezete** területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.
 - (4) A tájképvédelmi terület övezetében (...) az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

2.6.3. Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója⁷

A korábbi SKV – mely a jelenleg hatályos megyei tervet vizsgálta – óta eltelt időszakban Fejér megye új területfejlesztési koncepciót fogadott el, mely: „Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió 2030”. Jelen SKV-ban nem célunk a teljes koncepció áttekintése a teljes területrendezési terv szempontjából, elsősorban a területrendezési terv módosításaival összefüggő célokat tárgyaljuk. Fejér megye jövőképét, (átfogó, stratégiai és területi) célrendszerét, valamint horizontális elveket és célokat a következő ábra mutatja be (lásd: **2-6. ábra**).

A naperőmű építések – és ezek szabályozási keretrendszere – elsősorban a következő célokkal függ össze:

- II. Élhető megye és települések:
 - II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése (pl. „a klímaadaptáció követelményét is szem előtt tartó lakókörnyezeti fejlesztések, mint pl. települési infrastruktúra, szolgáltatások és közművek, energiahatékonyság és megújuló energiaforrások”)
 - II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, zöldebb Fejér megye (pl. „a fejlesztéseknél fontos szempont a megye valamennyi védett és védelemre érdemes természeti területe kiterjedésének, állapotának, élővilágának, biodiverzitásának megóvása, az ökológiai hálózat folytonosságának biztosítása, az élőhelyek feldarabolódásának, degradálódásának megelőzése, a zöldfelületek növelése”)
- III. Innovatív és fejlődő gazdaság:
 - III.2 Gazdasági környezet fejlesztése (pl. „fontos hangsúlyt helyezni arra, hogy a hatékonyság az energiaracionalizálással, a megújuló energia részarányának növelésével is

⁷ https://www.fejer.hu/_user/browser/File/Teruletfejlesztes/2021_03_31_/FEJER-TFKoncepti%C3%B3-es-hatasvizsgalat_vegleges.pdf

fokozható legyen, ennek a stratégiai fontosságú célnak többek között az energiafelhasználás csökkentésében és az alternatív megoldásokban kell testet öltenie”)

- A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése c. horizontális cél: mint pl. az energiaügyi átállás elősegítése, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetés

2-6. ábra Fejér megye jövőképe, fejlesztésének célrendszere a Területfejlesztési Konceptió szerint

JÖVŐKÉP 2013-2030							
FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése							
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, „zöldebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok		T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések		
Horizontális elvek és célok	1) Város - vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése						

A Területfejlesztési Konceptió emellett a megye környezetfejlesztési lehetőségei között nevesíti a „napenergia, szélenergia hasznosítási arányának növekedését”. Emellett a koncepció kiemeli, hogy várhatóan a „napenergia, szélenergia hasznosítási arányának növekedése mellett a zöld energiák használatának szélesebb körű elterjedését szolgálja, hogy az energiatermelés és - tárolás, valamint a villamos áram formájában történő továbbítás (intelligens hálózatok) lehetőségei a technológiák fejlődésével a közeljövőben jelentősen javulnak”.

2.6.4. Fejér megye Területfejlesztési Programja⁸

A területfejlesztési koncepcióhoz hasonlóan, az előző SKV óta eltelt időszakban Fejér megyének új területfejlesztési programja került elfogadásra, mely címe: "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027. Jelen SKV-ban e részben sem célunk a teljes program áttekintése, itt is elsősorban a területrendezési terv rész módosításaival összefüggő programelemeket (prioritásokat és hozzájuk kapcsolódó főbb intézkedéseket) tárgyaljuk. A program Fejér megyére összesen 11 prioritást fogalmazott meg, melyek közül a napelem parkokhoz kapcsolódóak elsősorban a következők (lásd: 2-2. táblázat).

⁸ https://www.fejer.hu/_user/browser/File/Teruletfejlesztes/2021_03_31_/FEJER-TFProgram-es-hatasvizsgalat_vegleges.pdf

2-2. táblázat Fejér megye Területfejlesztési Programjának jelen SKV szempontjából releváns prioritásai, céljai intézkedései

Prioritás megnevezése	Prioritás indoklása (releváns elemek)	Tervezett beavatkozások, intézkedések
5. prioritás: Természeti környezet védelme	<ul style="list-style-type: none"> • Termőhelyi adottságok, borvidék megőrzése • Csökkenő zöldterületek, egyre nagyobb fokú beépültség jellemzi a megyét, mely kiemelten fontossá teszi, a megmaradt zöldterületek óvását, azok területének növelését. • Az eróziós veszélyeztetettség mérséklése. • A fokozó légszennyezés káros hatásai érezhetőek a megyében, a kibocsátás mérséklése szükséges. • Helyi zöld és kék infrastruktúra állapota eltérő a megyében, az elhanyagoltabb területek fejlesztése. 	<p>Az 5. prioritás keretén belül az alábbi két intézkedés tervezett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Környezetvédelmi beruházások (pl. körforgásos gazdaság) • Természeti erőforrások nem terhelő hasznosítása (pl. agrár-környezet- és tájgazdálkodás)
6. prioritás: Klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fokozása	<ul style="list-style-type: none"> • Nagy eróziós veszélyeztetettség (víz- és szél-erózió, lösz falak, szakadó partok) az intenzíven művelt mezőségi talajokon és a Vértesben, Velencei-hegységben, a Duna mentén. (Megye középső és déli területét a mezőgazdaság uralja, így a természeti értékek csak mozaikosan tudtak fennmaradni). 	<p>Az 6. prioritás keretein belül az alábbi két intézkedés tervezett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésére és a változásokhoz való alkalmazkodás érdekében tett beavatkozások (pl. erózió csökkentése erdőtelepítéssel, települési zöldterületek, zöldfelületek fejlesztése) • Kibocsátás és ökológiai lábnyom csökkentése (pl. megújuló energia-felhasználás és termelés növelése)
7. prioritás: Települési épített környezet fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastrukturális szempontból lemaradt települések fejlesztése, mellyel a települések felzárkózási lehetőségei növekednének. 	<p>Az 7. prioritás keretein belül az alábbi két intézkedés tervezett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Épített környezet fejlesztése (pl. barnamezős területek rekonstrukciója) • Közlekedési módok fejlesztése (nem releváns)
8. prioritás: Kulturális és történelmi örökségek ápolása	<ul style="list-style-type: none"> • A megye ökoturisztikai adottságai, gazdag természeti öröksége kiemelt értéként jelenik meg, ám ezen értékek — környezetkímélő hasznosítás mentén — aktív- és ökoturisztikai potenciálja még jórészt kiaknázatlan. 	<p>Az 8. prioritás keretein belül az alábbi két intézkedés tervezett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulturális és történelmi örökségekhez való hozzáférésének, a helyi környezet jobb megismerhetőségének, bemutathatóságának, turisztikai célú hasznosításának fejlesztése (kevésbé releváns) • Helyi örökségek ápolása (pl. kulturális és közösségi terek infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztése turisztikai szempontok szerint)

2.6.5. Fejér megye korábbi területrendezési terve (2009)

Fejér megye korábbi területrendezési tervét a megye közgyűlése 2009-ben fogadta el az 1/2009 (II.13.) sz. rendeletével. A korábbi SKV részletesen tárgyalta a 2009-es és 2020-ban elfogadott megyei területrendezési terv közötti változásokat, így ezt nem ismétljük meg. Jelen SKV szempontjából fontos kiemelni azonban, hogy a „naperómű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete” a 2020-as tervben teljesen új övezetként került bevezetésre, a 2009-es megyei terv ilyen jellegű szabályozást nem tartalmazott.

2.6.6. Naperőmű építés szabályozása a többi megyében

A következőkben röviden összegezzük – mintegy áttekintés céljából – hogy az ország egyéb megyéiben hogyan szabályozzák / szabályozzák-e egyáltalán megyei szinten a naperőmű építését. Ennek áttekintését a következő táblázat tartalmazza. A **2-3. táblázat** alapján megállapítható, hogy **a legtöbb (13 db) megyében semmilyen célzott korlátozás nincs a naperőművek építésére vonatkozóan**. Mindössze 5 megyében van korlátozás, 3 megyében egyedileg megyei övezetként (mely vagy szorgalmazza, vagy tiltja naperőmű létesítését), illetve további 2 megye esetén egyéb övezetekre vonatkozó szabályozás korlátozza naperőmű építését.

2-3. táblázat Naperőmű építésének szabályozása a többi megyében

Megye megnevezése	Hatályos területrendezési terv (rendelet száma)	Van-e naperőmű létesítését korlátozó egyedi megyei övezet?	Ha van, milyen szabályozás vonatkozik rá? Ha nincs, van-e egyéb korlátozás máshol a rendelet szerint?
Bács-Kiskun	Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (VII.8.) önkormányzati rendelete	Van a napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezet , mely definíciója szerint: a megye településeinek az olyan beépítésre szánt, vagy beépítésre nem szánt területei, amelyeken egybefüggő módon 0,5-50,0 MW közötti beépített teljesítményű napelempark létesítésére a településrendezési tervekben övezet jelölhető ki.	8. § (1) A napelempark elhelyezésére szolgáló különleges övezet a megye településeinek a településrendezési tervében a 3/25. mellékleten kijelölt területrészen belül fekvő területegységeken alkalmazható, beépítésre szánt területen az OTÉK 24. § (2) bekezdés g) pontja szerint, vagy legfeljebb 10 AK értékű mezőgazdasági, vagy felhagyott külterületi korábban beépített területen az OTÉK 30/B. § (2) bekezdés c) pontjának megfelelően. Az 5 MW-nál nagyobb névleges teljesítőképességű napelempark ezen belül telepítési tanulmányterv alapján alakítható ki.
Baranya	Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 4/2020. (IV. 22.) rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Békés	Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlés Elnökének 6/2020 (VII.2.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Borsod-Abaúj-Zemplén	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Elnökének 4/2020. (V. 29.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Csongrád-Csanád	Csongrád Megyei Közgyűlés elnökének 4/2020. (V. 22.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Győr-Moson-Sopron	Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2022. (IX. 17.) önkormányzati rendelete Győr-Moson-Sopron megye területrendezési tervéről	Van a nap- és szél-erőmű létesítésének korlátozásával érintett terület övezete , mely definíciója szerint egyedileg meghatározott megyei övezet, amelybe a háztartási méretűnél nagyobb szél- és naperőművek létesítése korlátozott.	15. § Az övezet területén – amennyiben egyéb területrendezési övezeti vagy ágazati szabály szigorúbb előírást nem állapít meg – a háztartási méretűnél nagyobb új nap- és szél-erőmű – a táj- és településképvédelmi szempontok figyelembevételével – csak épületen helyezhető el.

Fejér megye területrendezési terve rész módosításának (stratégiai) környezeti vizsgálata

Megye megnevezése	Hatályos területrendezési terv (rendelet száma)	Van-e naperőmű létesítését korlátozó egyedi megyei övezet?	Ha van, milyen szabályozás vonatkozik rá? Ha nincs, van-e egyéb korlátozás máshol a rendelet szerint?
Hajdú-Bihar	Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020. (VI. 29.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Heves	Heves Megyei Önkormányzat Közgyűlése Elnökének 5/2020. (V.7.) önkormányzati rendelete	nincs	Borszőlő termőhelyi kataszter terület övezetében és a Magas természeti értékű terület övezetében napelemparkok létesítése tiltott (28. § (3) bek. és 29. § (3) bek. alapján)
Jász-Nagykun-Szolnok	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 3/2020. (V.13.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Komárom-Esztergom	Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 6/2020. (VI.25.) önkormányzati rendelete	nincs	3. § (3) Napelempark elhelyezésére szolgáló települési területfelhasználási egység kijelölése során előnyben kell részesíteni a meglévő települési területeket, a településrendezési eszközökben lehatárolt barnamezős területeket és a felhagyott majorok területét. (4) A településrendezési eszközökben nem lehet napelempark elhelyezését lehetővé tevő települési területfelhasználási egységet kijelölni: a) országos ökológiai hálózat magterületének övezetében, b) országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében, c) NATURA 2000 területekkel és védett természeti területtel érintett területeken, d) tájképvédelmi terület övezetében, kivéve a települési területeket, e) kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében és f) erdők övezetében.
Nógrád	Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020 (III.12.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Pest	Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének 10/2020. (VI.30.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem

Fejér megye területrendezési terve rész módosításának (stratégiai) környezeti vizsgálata

Megye megnevezése	Hatályos területrendezési terv (rendelet száma)	Van-e naperőmű létesítését korlátozó egyedi megyei övezet?	Ha van, milyen szabályozás vonatkozik rá? Ha nincs, van-e egyéb korlátozás máshol a rendelet szerint?
Somogy	Somogy Megyei Közgyűlés Elnökének 6/2020.(III.16.) önkormányzati rendelete	Van a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete , mely definíciója szerint: Egyedileg meghatározott megyei területrendezési övezet, amelybe azok az értékes és be nem épített területek - ökológiai hálózat magterület övezete, ökológiai folyosó övezete, kiváló termőhelyi adottságú szántó övezete, erdők övezete (meglévő, Országos Erdőállomány Adattári Erdő), világörökségi várományos területek tényleges területe, nagyvízi meder terület övezete - tartoznak, ahol naperőmű park kijelölését kerülni kell.	8. § (1) Az övezet területén háztartási méretű kiserőművek kivételével naperőmű nem létesíthető. (3) Az övezetet a településrendezési eszközben a fogalom-meghatározásban felsorolt övezetek (...) figyelembevételével kell lehatárolni.
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 5/2020. (VI.26.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Tolna	Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 8/2020. (X.29.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Vas	Vas Megyei Közgyűlés 4/2021 (II.15.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Veszprém	Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 15/2019 (XII.13.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem
Zala	Zala Megyei Közgyűlés 8/2019 (IX.27.) önkormányzati rendelete	nincs	nincs egyéb korlátozás sem

3. FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE CÉLRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA

Jelen fejezetben azt vizsgáltuk, hogy a rész módosítás következtében a megyei terv célrendszerének változó elemei a releváns közösségi (Európai Unió) és hazai célokkal harmonizálnak-e.

3.1. A megyei terv céljainak illeszkedése a relevánsnak ítélt közösségi, illetve nemzeti szinten kitűzött célokhoz

A következő fejezetben a 2019-ben vizsgált kapcsolódó nemzetközi (a nemzetközi egyezmények hazai adaptációja miatt alapvetően közösségi) és nemzeti környezetre, fenntarthatóságra és területi tervezésre vonatkozó célokat tartalmazó dokumentumokat abból a szempontból vizsgáljuk, hogy jelen módosítás szempontjából tartalmaznak-e releváns célkitűzéseket. A dokumentumok egy része jelenleg már nem aktuális, ezekenél a cím után ezt jelezzük. Azokat, amelyek nem tartalmaznak a rész módosításhoz kapcsolódó célt azoknál a cím után a nem releváns jelzés szerepel. A kapcsolódó célokat a releváns dokumentumoknál bemutatjuk, a különösen témához illőket szürkével kiemeljük. Néhány új dokumentum is megjelent 2019 óta, amelyekenél a vonatkozó célokat kiemeljük.

3.1.1. A megyei tervhez kapcsolódó legfontosabbnak ítélt nemzetközi és hazai célkitűzések

- **EU2020** – nem aktuális
- **Európa éghajlati és energiapolitikai céljai 2030-ra**⁹
 - Az üvegházhatású gázok csökkentése az EU-ban 55%-kal az 1990-es adatokhoz képest
 - Az energiamérlegben a megújulók részarányának 32%-ra növelése
 - Az energiahatékonyság min. 32,5% növelése
- **Európai területfejlesztési perspektíva**¹⁰
 - A természeti erőforrások és a kulturális örökség megőrzése és kezelése
 - Az infrastruktúra hatékony és fenntartható használata
 - Természeti és kulturális örökség megőrzése és fejlesztése
 - A kultúrtájak és a kulturális örökség kreatív kezelése
 - A biológiai sokféleség szempontjainak integrálása az ágazati politikákba
 - Javasolják a regionális és helyi önkormányzatok működjenek szorosabban együtt a fenntartható területfejlesztés terén. Ezen belül fontos a fenntartható tájfejlesztésre vonatkozó stratégiák kidolgozása és a tájban rejlő lehetőségek felmérése, amely megújuló energiaforrások kiaknázására irányul; továbbá regionális és európai jelentőségű tájak és ökoszisztémák fejlesztése
 - A hatékony erőforrás-felhasználás érdekében a napenergia hasznosítását szorgalmazza
- **Zöld Könyv a Területi Kohézióról**¹¹
 - Minden térségnek a saját adottságaira kell építenie fejlődését és kihasználnia a sokszínűségben rejlő lehetőségeket
 - Az energiához való megbízható hozzáférés érdekében fontos szerepet szán a megújuló energiáknak

⁹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2030-climate-energy-framework_hu

¹⁰ [http://www.terport.hu/webfm_send/esdp_sum_en\(2\).pdf_%3b](http://www.terport.hu/webfm_send/esdp_sum_en(2).pdf_%3b)

¹¹ https://regionalispolitika.kormany.hu/download/1/ea/00000/Z%C3%B6ld%20K%C3%B6nyv_HU.pdf

- **Európai Unió Területi Agendája (EU TA) 2020** – nem aktuális
- **Európai Unió Területi Agendája (EU TA) 2030**¹²
 - Az erőforrások fenntartható és eredményes felhasználása, és túlzott kiaknázásuk elkerülése
 - A szárazföldi területhasználat veszélyeztetheti a kulturális javakat és tájakat, valamint felaprózhatja a természetes élőhelyeket és ökológiai folyosókat
 - A klímaváltozás mérséklése érdekében támogatja a természet alapú megoldásokat
 - Egyensúlyt kell teremteni a természetvédelem, a természeti erőforrások fenntartható felhasználása, valamint a gazdasági fejlődés között
 - **Biztonságos, megfizethető és fenntartható energia:** Az ingadozó energiaárak és a növekvő kibocsátások rávilágítanak, hogy fenntartható és ellenállóképes megoldásokra, például megújuló energiára, környezetbarátabb, szénmentesített gazdasági tevékenységekre, valamint az energiahatékonyságot fokozó és az energiafogyasztást csökkentő további intézkedésekre van szükség. Az elégtelen energetikai infrastruktúra, valamint a meglévő hálózatoktól való függés szemlélteti, hogy meg kell teremteni a feltételeket a **diverzifikált energiatermeléshez** és -ellátáshoz, valamint az energiapiac fejlesztéséhez és integrációjához
- **Új Városi Agenda** - nem releváns
- **Lipcei Charta a fenntartható európai városokról** – nem releváns
- **Közlekedéspolitikai Fehér Könyv** - nem releváns
- **EU 7. Környezetvédelmi cselekvési program: Jólét, bolygónk felélése nélkül** – nem aktuális
- **EU 8. Környezetvédelmi cselekvési program 2030-ig**¹³
 - Cél az Európai Unió gazdasági a növekedésének oly módon történő megvalósítása, ami tiszteletben tartja az erőforrások szűkösségét és bolygónk tűrőképességét
 - Fenntartható gazdálkodás az erőforrásokkal – nyersanyagokkal, energiával, vízzel, levegővel, földterülettel és talajjal
 - Fontos az az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység csökkentése
 - A szennyezésmentességre való törekvés megvalósítása, ideértve a levegőt, a vizet és a talajt is, valamint az európaiak egészségének és jólétének védelme
 - A termeléssel és a fogyasztással kapcsolatos környezeti és éghajlati nyomás csökkentése (különösen az energia, az ipari fejlesztés, az épületek és az infrastruktúra, a mobilitás és az élelmiszer-ellátás területén)
- **A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért Európai fellépés a fenntarthatóságért**¹⁴
 - A megfizethető, megbízható, fenntartható és modern energiához való hozzáférés biztosítása mindenki számára
 - Azonnali fellépés az éghajlatváltozással és annak hatásaival szembeni küzdelem érdekében
 - A szárazföldi ökoszisztéma védelme, helyreállítása és fenntartható hasznosításának előmozdítása, az erdők fenntartható kezelése, az elsivatagosodás elleni küzdelem, a földek romlásának megállítása és visszafordítása és a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása
- **Erőforráshatékony Európa megvalósításnak ütemterve**¹⁵
 - **Ökoszisztéma (természeti tőke)**- cél: az ökológiai tűrőképesség fenntartása
 - **Gazdaság (tőkejavak és pénztőke)**- cél: az erőforrás-hatékonyság növelése

¹² https://territorialagenda.eu/wp-content/uploads/TA2030_jun2021_ma.pdf

¹³ <https://ec.europa.eu/environment/pdf/8EAP/2020/10/8EAP-draft.pdf>

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52016DC0739>

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52011DC0571>

- Ökoszisztéma szolgáltatások: Mérőföldkő: 2020-ra a hatóságok és az üzleti vállalkozások a természeti tőkéhez és az ökoszisztéma-szolgáltatásokhoz kellő értéket társítanak, és megfelelő mértékben figyelembe veszik őket
 - Biológiai sokféleség: Mérőföldkő: 2020-ra az Európai Unióban a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztéma-szolgáltatások károsodását sikerült megállítani, és a biológiai sokféleséget a lehetőségekhez képest sikerült helyreállítani
- **Az EU biodiverzitási stratégiája 2030-ig**¹⁶
- Védett területeket létrehozni az EU szárazföldi és tengeri területeinek legalább 30%-án, kiterjesztve a meglévő Natura 2000 területeket
 - Szigorú védelmet kell biztosítani az uniós védett területek legalább egy harmadának, ezen belül valamennyi meglévő természetes és öreg erdőnek
 - EU-szerte 2030-ra helyreállítani a romlásnak indult ökoszisztémákat konkrét kötelezettségvállalások és intézkedések révén – ilyen intézkedés többek között az, hogy 2030-ra felére csökkenteni a növényvédő szerek használatát és az azzal járó kockázatokat, valamint cél EU-szerte 3 milliárd fa ültetése
- **Alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemterve**¹⁷
- 2020-ig az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása 20%-kal csökken
 - 2020-ig az energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányát 20%-ra nő
- **2050-ig szóló energiaügyi ütemterv**¹⁸
- 2050-re radikális ÜHG kibocsátás csökkenés. Ennek érdekében: a megújuló energiaforrások arányának növelése (2050-re 55%-ra)
- **Éghajlat és energiapolitikai keret a 2020-2030-as időszakra**¹⁹
- 2030-ra az üvegházhatású gázok unióbeli kibocsátása tekintetében az 1990-es szint 40 %-ának megfelelő csökkentési cél
- **Hulladék irányelvek** – nem releváns
- **Blueprint** - nem releváns
- **A talajvédelemről szóló tematikus stratégia** – nem releváns
- **A „Tiszta levegőt Európának” program** – nem releváns
- **Európai Táj Egyezmény**²⁰
- A táj védelmét be kell építeni minden olyan politikába, mely arra közvetlen, vagy közvetett módon hatással lehet
 - A táj beépítésre kerül a regionális és várostervezési, továbbá a kulturális, környezetvédelmi, mezőgazdasági, szociális és gazdasági, valamint minden olyan egyéb nemzeti szintű politikába, amelynek közvetlen vagy közvetett hatása lehet a tájakra.
- **Magyarország 2018. évi Nemzeti Reform Programja (NRP)** – nem aktuális
- **Magyarország 2020. évi Nemzeti Reform Programja (NRP)**²¹
- Az ipar egyes ágazatainak ÜHG-intenzitása vagy fajlagos energiafelhasználása ne haladja meg az Európai Unió átlagát

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590574123338&uri=CELEX%3A52020DC0380>

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0112&from=EN> (A 2020-ig elérendő célokat továbbra is relevánsnak tartjuk.)

¹⁸ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-7-2013-0088_HU.html

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=celex:52014DC0015>

²⁰ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700111.tv>

²¹ <https://docplayer.hu/186690374-Magyarország-évi-nemzeti-reform-programja.html>

- Az üvegházhatású gázok kibocsátását 1990-hez képest legalább 40%-kal csökkenteni 2030-ig.
 - A villamosenergia-termelés karbonkibocsátás-mentes arányának 90%-ra emelését irányozza elő 2030-ra a környezetbarát technológiák bevezetésének támogatásával
 - A naperóművek kapacitásának meghatszorozása 2030-ig a cél 2022-ig 3 ezer, 2030-ig több, mint 6 ezer MW napenergia-termelő kapacitás üzembe állításával
 - Az Országfásítási Program keretében 27%-os országos erdősültség eléréséhez 250 ezer hektáron tervez erdőtelepítést és fásítást 10 év alatt
- **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)²²**
- A környezetszennyezés és az erőforrásaink túlzott kihasználásának csökkentése, a biológiai sokféleség megóvása és a körforgásos gazdaság előtérbe helyezése, kibocsátások csökkentése különösen a karbon-intenzív megyékben
 - Az egyik prioritása a megújuló energiák ösztönzése a villamosenergia-termelésben
- **Nemzeti Vidékstratégia 2012 – 2020 (NVS) – nem aktuális**
- **Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS) 2012-2024²³**
- A fenntarthatósággal kapcsolatos értékek erősítése, a kulturális hagyományok felélesztése, a kulturális sokszínűség elismerése, szellemi, tárgyi és épített örökség megőrzése, értékeinek kibontakoztatása, fenntartható használata.
 - A környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.
 - A táj és a természeti értékek megőrzése, az ökoszisztéma-szolgáltatások kimerítésének megakadályozása.
- **Nemzeti Környezetvédelmi Program és Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV. (2015-2020)²⁴**
– nem aktuális²⁵
- Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata
 - Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése
- A Program által a területi tervezés számára kijelölt releváns feladatok az alábbiak:
- A területrendezési tervezés végső soron a fenntartható, természeti értékeket és erőforrásokat megőrző területhasználat biztosítását kell, hogy elérje. A területet, mint természeti erőforrást kell kezelni. E szemléletben a kritikus állapotban lévő természeti erőforrások védelme érdekében normatív, korlátozó előírások bevezetésére, esetlegesen az erőforrás-felhasználás teljes tilalmára lehet szükség. Továbbra is elengedhetetlen a környezetkímélő, területtakarékos, az energia- és erőforrás-hatékonyságot szolgáló területhasználati módok támogatása.
 - A térségi szerkezet kialakítása során elő kell segíteni a természeti és táji értékek védelmét és az ökológiai hálózat fejlesztését. Ugyancsak fontos, hogy a területi szerkezet alakítása ne veszélyeztesse a felszíni vizek és a felszín alatti vízbázisok védelmét, illetve a talajok funkcióinak, termőképességének megőrzését.
 - Megyei szinten be kell vezetni a táj terhelhetőségének mérlegelését lehetővé tevő értékelési munkarészt a tervezési folyamatba.
 - A területrendezési tervek érvényesülésének nyomon követése, illetve a monitoring-rendszer kiépítése, fejlesztése szükséges. Az eredményekből következtetni lehet a területrendezési tervekben előírt környezeti jellegű szabályok megfelelésére, illetve a valós folyamatokra való tényleges ráhatására.

²² https://www.palyazat.gov.hu/kornyezeti_es_energiahatekonysagi_operativ_program_plusz

²³ <https://eionet.kormany.hu/akadalymentes/download/1/26/71000/NFFT-HUN-web.pdf>

²⁴ https://njt.hu/document/e4/e4bd20154130000027_1.PDF, az NKP4 már nem aktuális, de ugyanakkor a célkitűzései mérvadóak, egyetértünk vele, az NKP5-öt még nem fogadták el.

²⁵ Ugyan már nem aktuális, ugyanakkor a megállapításai és iránymutatása ma is időszerű ezért röviden bemutatjuk..

- A megyei területrendezési tervek OTrT-vel való összhangba hozása során törekedni kell arra, hogy az országos övezeteken túl olyan (egyedi) környezetorientált övezetek is meghatározásra kerüljenek, melyek a környezeti érdekeket megfelelően szolgálják.
 - Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalainak és az egyedi építmények helyének meghatározásakor a természetes élőhelyek, a termőföld és erdőterületek, mint természeti erőforrások további darabolódásának, igénybevételének mérséklése érdekében előnyben kell részesíteni a már meglévő műszaki infrastruktúrák mentén történő kijelölést.
- **Nemzeti Környezetvédelmi Program és Nemzeti Természetvédelmi Alapterv V. (2021-2026)²⁶**
- Átfogó célja: hozzájárulás a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai közül a Konceptió szempontjából leginkább kapcsolódik:
 - 2. stratégiai cél: Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata.
 - 3. stratégiai cél: Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése. Cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembe-vételére épülő fenntartható használat megvalósítása, a termeléssel és fogyasztással kapcsolatos környezeti nyomások csökkentése.
 - Horizontális cél: A klímaváltozáshoz való alkalmazkodási képesség javítása. Cél az éghajlatváltozással összefüggő hatások és károk mérséklése, valamint az éghajlatváltozás iránti érzékenység, illetve a sérülékenység csökkentése. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelemben az alkalmazkodás és a kibocsátások csökkentésére irányuló intézkedések egymás hatását segítsék, támogassák. Az adaptációs szempontokat országos, regionális és helyi szinten egyaránt figyelembe kell venni.
 - A megújuló energiaforrások területén jelentősebb hangsúlyt kell fektetni a decentralizált, lokális alkalmazásokra, úgymint a napenergiára.
 - Kiemelt szerepet kell kapnia az anyag- és energiatakarékosságnak, illetve -hatékonyságnak, valamint a helyi megújuló energiaforrások növekvő használatának a környezeti szempontok figyelembevételével
 - 2030-ig a megújuló energiaforrás részarányának minimum 21%-ra történő növelése a környezeti szempontok figyelembevételével a bruttó végső energiafelhasználásban
 - A célok közt szerepel a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat elérése, a tájidentitás megerősödése
 - A területrendezési tervek tekintetében az alábbiak kiemelendők:
 - Tartalmaznia kell a fenntartható fejlődés, a környezeti elemekkel való gazdálkodás és a környezet minősége térségi szempontjait is.
 - Fontos a természet- és környezetvédelmi szempontok érvényesítése. A területrendezési tervezésnek a fenntartható, természeti értékeket és erőforrásokat megőrző területhasználat biztosítását kell elérnie.
 - Elengedhetetlen a környezetkímélő, területtakarékos, az energia- és erőforrás-hatékonyságot, valamint a klímavédelmet szolgáló területhasználati módok támogatása
 - Mind országos, mind megyei (és települési) szinten is fontos a területrendezéssel kapcsolatosan a tájterhelhetőség módszertanának felülvizsgálata és annak elterjesztésével a területi tervezés szakmai alapjainak elmélyítése, valamint a környezeti vonatkozások pontosabb figyelembevétele.
 - A területrendezési tervek érvényesülésének nyomon követése, illetve a monitoring-rendszer kiépítése, fejlesztése szükséges. Az eredményekből, a területi mérlegek alakulásából következtetni lehet a területrendezési tervekben előírt környezeti jellegű

²⁶ https://njt.hu/document/e2/e2b4EJR_570563-2X08424.pdf

szabályok megfelelőségére, illetve a valós (beépítési) folyamatokra való tényleges ráhatására.

- A megyei területrendezési tervek felülvizsgálata során törekedni kell arra, hogy olyan (egyedileg meghatározott) környezetorientált övezetek is meghatározásra kerüljenek, melyek a környezetvédelmi és természetvédelmi érdekeket megyei szinten is megfelelően alátámasztják.
 - A megyei fejlesztési és rendezési tervek térségfejlesztési, területhasználati elveinek kialakítása során figyelemmel kell lenni a természet- és környezetvédelmi szempontokra, beleértve a klíma és a termőtalaj védelmét is.
 - Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalainak és az egyedi építmények helyének meghatározásakor a természetes élőhelyek, a termőföld és erdőterületek, mint természeti erőforrások további darabolódásának, igénybevételének mérséklése érdekében előnyben kell részesíteni a már meglévő műszaki infrastruktúrák helyén vagy mentén történő kijelölést.
- **A biológiai sokféleség megőrzésének nemzeti stratégiája 2014-2020**²⁷ – nem aktuális
- **A biológiai sokféleség megőrzésének nemzeti stratégiája 2030-ig**²⁸ – elfogadásra vár
- I. stratégiai terület: A biológiai sokféleséget fenyegető veszélyek csökkentése
 - A védelemben részesülő területek koherens hálózatának kialakítása, a védett és Natura 2000 területek állapotának javítása és megfelelő természetvédelmi kezelés biztosítása.
 - Leromlott ökoszisztémák helyreállítása, természeti értékeik és szolgáltatás-nyújtó képességük megőrzése és helyreállítása.
 - A kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítása.
 - A klímaváltozás és a biológiai sokféleség megőrzés közötti összefüggések fokozottabb megismerése, az ökoszisztémák klímaváltozással szembeni ellenálló képességének javítása, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése a klímaváltozás hatásainak mérséklése és az alkalmazkodás elősegítése érdekében.
 - II. stratégiai terület: A biológiai sokféleség fenntartható használata és a hasznok megosztása
 - A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológiai sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.
 - Fenntartható vízgazdálkodás, vízviszatarítás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében.
 - A zöldinfrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése, fenntartása és javítása.
 - Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésüket és helyreállításukat szolgáló szempontok integrálása az érintett ágazati szakpolitikák döntési folyamataiba az ökoszisztémák szolgáltatásnyújtó-képességének hatékonyabb megőrzése és helyreállítása érdekében.
 - III. stratégiai terület: A végrehajtást támogató eszközök és megoldások
- **Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv = KJT)** – nem releváns
- **Víz keretirányelv - Vízyűjtő-gazdálkodási Terv 2.** – nem aktuális, **Vízyűjtő-gazdálkodási Terv 3.** - nem releváns
- **Árvízi kockázati térképezés és stratégiai kockázatkezelési terv** – nem releváns
- **Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2. (2014-2020)** – nem aktuális
- **Kisméretű szálló por-(PM10) csökkentés ágazatközi programjáról** – nem releváns

²⁷ <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a15h0028.OGY>

²⁸ <https://www.biodiv.hu/download-file/27>

– **Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030²⁹**

- Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.
- Az ország őshonos fafajokkal borított erdőterületének, fásított területeinek és egyéb erdei fafajjal létrejövő gazdasági célú területének növelése a helyi adottságok figyelembevételével.
- A fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, illetve a gazdálkodói érdekek közti összhang megteremtése, kiemelten az erdők szolgáltatásainak komplex ökonómiai értékelésére alapozva.

– **Nemzeti Tájstratégia 2017-2026³⁰**

- Átfogó cél a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat
- Horizontális elv:
 - Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme
 - Bölcs és takarékos területhasználat
 - Éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás
- Stratégiai célok:
 - Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása: a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba (I.3. alcél)
 - Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás: tájba illesztett infrastruktúrák (II.2. alcél)

– **Nemzeti Energiastratégia 2030³¹ és Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020 (MEHCsT) – nem aktuális**

- Megújuló és alacsony szén-dioxid kibocsátású energiatermelés növelését
- Zöld ipart, megújuló mezőgazdaságot
- Energiatermelő létesítmények tervezése, megvalósítása, üzemeltetése és fenntartása során figyelemmel kell lenni a táj- és természetvédelem szempontjainak megfelelő megoldások alkalmazására. Ezen tevékenységek során a fenntartható használat és az elővigyázatosság elvének szellemében fokozott figyelmet kell fordítani a védett természeti területek és a Natura 2000 területek megóvására, valamint a biológiai sokféleség védelmére.

– **Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2)³²**

- Fosszilis energiahordozók kiváltásának elősegítése
- Energiahatékonyság növelése és az energiatakarékosság előmozdítása
- Természeti erőforrások igénybevételének mérséklése és zárt anyagforgalmú rendszerek alkalmazása
- Természeti erőforrások készleteinek és minőségének megőrzése, tartamos hasznosítása
- Növekvő kockázatok kezelésére való felkészülés elősegítése, és az alkalmazkodás megvalósítása kiemelt nemzetstratégiai jelentőségű horizontális területeken
- A dekarbonizáció zöldgazdaság-fejlesztési eszközként való megjelenése
- A klímaváltozás várható társadalmi hatásainak mérséklése és a társadalom alkalmazkodóképességének javítása, az alkalmazkodási lehetőségek megismerttetése; kutatások, innovációk támogatása

²⁹ http://erdo-mezo.hu/wp-content/uploads/2016/10/nemzeti_erdostrategia_2016.pdf

³⁰ <https://kormany.hu/dokumentumtar/nemzeti-tajstrategia-2017-2026>

³¹ <https://2010-2014.kormany.hu/download/4/f8/70000/Nemzeti%20Energiastrat%C3%A9gia%202030%20teljes%20v%C3%A1ltozat.pdf>

³² <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/6bcb816077f795960249fcc31c699245299be2da/letoltes>

3.1.2. A megyei tervhez kapcsolódó legfontosabbnak ítélt megyei dokumentumok és célkitűzéseik

A korábbi megyei tervhez és annak stratégiai környezeti vizsgálatához képest jelen fejezetben érdemi változás nincs a megyei terv módosításával összefüggésben. A relevánsnak ítélt területi tervezéssel kapcsolatos megyei dokumentumokat a **2.6. fejezet** tartalmazta, mely a módosítással összefüggő célkitűzéseket és összefüggéseket tárgyalta. Így jelen alfejezetben – megyei környezetvédelmi program hiányában – a Fejér megyei klímastratégia főbb, a területrendezési terv módosítással kapcsolatos célkitűzései kerülnek bemutatásra.

Fejér megye 2018 februárjára elkészült klímastratégiájának³³ célja az alábbiak szerint foglalható össze: „Fejér megye hatékonyan felkészül a fokozódó villámárvíz veszélyeztetettségre, a tartós hóhullámok és aszályos időszakok egészségügyi, valamint mező- és erdőgazdaságot érintő hatásaira.” Mindezekkel „Fejér megye hazánk klímaadaptáció szempontjából (hóhullámok, árvíz, villámárvíz, aszály, környezeti károk) legfelkészültebb megyéje lesz 2030, gazdasági pozíció megőrzése és a lakosság rendszeres szemléletformálása mellett.”

Ennek érdekében két átfogó célt fogalmaz meg a dokumentum:

- egyrészt a megye sérülékenységének csökkentését 2030-ig, klímakitettségének mérséklését adaptációs intézkedések által,
- másrészt a megye klímaadaptációs felkészülésének növelését rendszeres kampányok, szemléletformálási intézkedések lefolytatásával, 2025-ig éves rendszerességgel.

Ezek közül a területrendezési terv az első célban foglaltak megvalósulásához tud hozzájárulni, mely átfogó cél mitigációs és adaptációs lába közül elsősorban utóbbihoz kapcsolódhat (illetve a mitigációs célkitűzések kapcsán megemlítjük, hogy a dekarbonizációs célokat a megyei stratégiai dokumentumokba is integrálni kívánják). Az átfogó célon belül 11 adaptációs célkitűzést fogalmaz meg a Klímastratégia, melyek közül a megyei területrendezési terv módosításaival elsősorban a Natura 2000, Ramsari területek, természeti értékek védelmére vonatkozó terv kidolgozása, célok rögzítése, valamint az adaptációs stratégia kialakítása célkitűzések függnek össze.

A mitigációs célok közül kiemelendők az energetikai célkitűzések, melyhez tartozó egyik intézkedés a „**dekarbonizáció integrálása a megyei stratégiai dokumentumokban**” (M-3 intézkedés). Ez magában foglalja a **megújuló energiaforrások, energiahatékonyság szorgalmazását** a megyében a következőképpen: „a megyei önkormányzat szakértőinek javaslatcsomagot kell készíteniük az egyes települési önkormányzatok által alkalmazott területfejlesztési és lokális stratégia/akció dokumentációk fejlesztésére, célzottan a dekarbonizációs célok és eszközök implementálásával.”

A megye értékeinek megóvására 14 specifikus cél is megfogalmazásra került:

- vízi, ill. vizes élőhelyek megóvása (Velencei-tó, Sárvíz és Duna vízgyűjtő területe);
- a hegyvidéki, főként erdős élőhelyek védelme (Velencei-hegység, Vértes, Zámolyi-medence, Keleti-Bakony, Dél-Gerecse);
- síkvidéki, főként gyepes, lápos élőhelyek megőrzése;
- a Velencei-tó vízminőségének, vízkészletének védelme; kastélyparkok, arborétumok megőrzése;
- felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi, minőségi védelme (kiemelten karsztvíz, ill. vizes élőhelyekkel összhangban);
- kiemelt jelentőségű termőterületek védelme (Mezőföld szántói, erdei, gyümölcsösök, halastavak, borvidékek, tájfajta agrártermékek);
- földtani értékek megóvása;
- Mezőföld termőterületeinek megóvása;
- jelentős beépített burkolt felülettel rendelkező városok és nagyvárosok területén a közösségi zöldfelületek növelése, faültetés, parkosítás;
- cselekvési terv a betelepülő invazív növény- és állatfajok semlegesítésére;

³³ https://www.fejer.hu/_user/browser/File/Platform/Fej%C4%99r_klimastrategia_kgy%20elfogadott.pdf

- épített környezet kiemelt értékeinek megóvása (Tác-Gorsium, Székesfehérvári Nemzeti Emlékhely, Csókakő vára, dunai limes, stb.);
- veszélyeztetett turisztikai desztinációk védelme;
- klímavédelmi tevékenységek, kutatások szempontjából kiemelt technológiák, épületek védelme.

3.1.3. A megyei terv értékelése a releváns kapcsolódó dokumentumokban meghatározott környezeti célok alapján

A releváns közösségi és nemzeti célokat áttekintve látható, hogy ezek között számos átfedés van, illetve hasonló célok eltérő megfogalmazásban jelennek meg az egyes anyagokban. Ezért készítettünk egy környezetvédelmi célrendszer-szintézist, ahol a számunkra legfontosabb környezeti célokat összevontan, a lehetőség szerint konkrét formában írjuk le. A következő, **3-1. táblázat** első oszlopában az összevont célrendszer egyes céljai szerepelnek, míg a második oszlopban azt jelezzük, hogy melyik dokumentum elvárása, a harmadikban pedig azt, hogy a megyei terv ezekhez a célokhoz kapcsolódik-e vagy sem, ha igen akkor milyen módon, hol lehetnek olyan célok, melyeket a területi tervezés kedvező irányba mozdíthat el, illetve esetlegesen van-e olyan, aminek megvalósulását hátráltatja. A táblázatban az értékelés során a következő minősítési jeleket használtuk:

Jel	Jelentés	Előfordulás
☺	A kritérium szempontjából egyértelműen kedvező elmozdulásokra lehet a megyei terv tartalma alapján számítani.	4
☺	A kritérium tekintetében lehetnek kedvező és kedvezőtlen folyamatok, de vagy ezek mértéke csekély, vagy számolnunk kell ellentétes hatásokkal is, amelyek közömbösíthetik az eredményt.	1
☹	A kritérium szempontjából egyértelműen kedvezőtlen elmozdulásokra számíthatunk.	-
☺/☹	Jellemzően kedvező hatás, de vannak kedvezőtlen hatások is	1
☹/☺	Jellemzően kedvezőtlen hatás, de vannak kedvező hatások is	1
☹/☺	Jellemzően kedvezőtlen hatás, ami megfelelő kezeléssel semlegesessé tehető.	6
☺/☺	Jellemzően semleges hatás, megfelelő kezeléssel akár kedvezővé is tehető.	-
nm	Csak áttételes, jelen fázisban nem minősíthető hatás	-

A célok összevonásánál és csoportosításánál az Európai Unió 7. Környezetvédelmi cselekvési program, illetve a hazai Nemzeti Környezetvédelmi Program alapcéljait kissé kiegészítve az alábbiak szerint vettük figyelembe:

- az Unió természeti tőkéjének védelme, megőrzése és növelése – **ÉRTÉKMEGŐRZÉS** (NKP: Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata)
- az Unió erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes, alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdasággá történő átalakítása – **ERŐFORRÁSHATÉKONY, ALACSONY KÖRNYEZETI TERHELÉSŰ GAZDASÁG** (NKP: A környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni)
- az uniós polgárok megóvása a környezettel kapcsolatos terhelésektől, valamint az egészségüket és jóllétüket fenyegető kockázatoktól – **KÖRNYEZETI TERHELÉSEK CSÖKKENTÉSE – EGÉSZSÉGVÉDELME** (NKP: Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése)
- a környezet- és éghajlat-politikával összefüggő beruházások feltételeinek javítása és a környezeti externáliák kezelése – **KLIMAVÉDELME ÉS –ALKALMAZKODÁS**
- az uniós városok fenntarthatóságának javítása – **KIEGYENSÚLYOZOTT TERÜLETI FEJLŐDÉS**

A Fejér megye Területrendezési Tervének 2019-ben készült (stratégiai) környezeti tanulmánya mutatja be teljeskörűen a stratégia és az általános környezeti célkitűzések kapcsolatát. Jelen munkában az **alábbi táblázatban** csak tervmódosítás szempontjából releváns kapcsolatok kerülnek bemutatásra.

3-1. táblázat: A Stratégia és az általános környezeti célkitűzések kapcsolata

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	A megyei terv módosításaihoz történő kapcsolódás
I/a ÉRTÉKMEGŐRZÉS: általános elvárások		
Természeti erőforrásaink, értékeink megőrzése, fenntartható használata, fejlesztése és környezetünk védelme	Európai területfejlesztési perspektíva, EU – 7. Kv.-i cselekvési program, OFTK, NVS, NFFS, NKP, NÉS2	A terv módosítása egyes természetvédelmi szempontból értékes területeken (Natura 2000 területek, országos jelentőségű védett természeti területek) megengedőbb szabályozást tesz lehetővé a napelemparkok elhelyezésénél, így elvben természetvédelmi konfliktusokat generálhat (melyek nem a megyei tervben, de más engedélyezési folyamatoknál azonban kezelhetők). ⊗/☹
A táj védelmét be kell építeni minden olyan politikába, mely arra közvetlen, vagy közvetett módon hatással lehet	Európai Táj Egyezmény és Nemzeti Tájstratégia	A táji adottságok, értékek védelmét, a hagyományos tájhasználat megőrzését a Fejér megyei TrT célként fogalmazza meg. Azonban a napelemparkok tájképvédelmi övezeten történő elhelyezésének lehetősége megengedőbb szabályozást tesz lehetővé, ami tájvédelmi konfliktusokat generálhat (melyek nem a megyei tervben, de más engedélyezési folyamatoknál kezelhetők). ⊗/☹
I/b ÉRTÉKMEGŐRZÉS: a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások károsodásának megállítása, a biológiai sokféleség helyreállítása		
A biológiai sokféleség csökkenésének, az ökoszisztéma szolgáltatások romlásának megállítása, az uniós jogszabályok hatálya alá tartozó fajok és élőhelyek tv.-i helyzetének mérhető javítása, ebben a mező-, erdő- és vízgazdálkodás szerepének növelése	EU – 7. Kv.-i cselekvési program, Európa fenntartható jövőjéért, Erőforrás-hatékony Európa ..., EU-BSS, NBS, IV. NKP, NFFS, OTFK	A terv módosítása egyes természetvédelmi szempontból értékes területeken (Natura 2000 területek, országos jelentőségű védett természeti területek) megengedőbb szabályozást tesz lehetővé a napelemparkok elhelyezésénél, így elvben természetvédelmi konfliktusokat generálhat (melyek nem a megyei tervben, de más engedélyezési folyamatoknál kezelhetők). ⊗/☹
Az országos jelentőségű – köztük a Natura 2000 területek – védett természeti területek és természeti – köztük földtudományi – értékek oltalma, bővítése, in situ és ex situ faj, genetikai állomány védelem.	IV. és V. NKP, NBS	A terv módosítása a Natura 2000 területek esetén megengedőbb szabályozást tesz lehetővé a napelemparkok elhelyezésénél, így elvben természetvédelmi konfliktusokat generálhat (melyek nem a megyei tervben, de más engedélyezési folyamatoknál kezelhetők). ⊗/☹
A fenntartható gazdálkodás elősegítése, a mező- és erdőgazdálkodásból eredő terhelések csökkentése, tájszerkezet, tájjelleg, tájpotenciál védelme	EU-BSS, Nemzeti Tájstratégia	A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken és erdőterületeken napelemparkok kialakítását az OTrT megtiltja, azonban tájképvédelmi övezeten történő elhelyezésük lehetősége megengedőbb szabályozást tesz lehetővé, ami tájvédelmi konfliktusokat generálhat (melyek nem a megyei tervben, de más engedélyezési folyamatoknál kezelhetők). ⊗/☹

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	A megyei terv módosításaihoz történő kapcsolódás
II. ERŐFORRÁSHATÉKONY, ALACSONY KÖRNYEZETI TERHELÉSŰ GAZDASÁG (A környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni)		
Fenntarthatóbb és az erőforrások hatékonyabb felhasználásán alapuló gazdasági szerkezet irányába történő elmozdulás, gazdaság növekedés és a környezetkárosítás függetlenítése	EU-TA, OFTK	Napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezet törlése elősegíti a célt (megújuló energia előállítását megkönnyíti). A megyei tervben több helyen is megjelennek - pl. települési térségre vonatkozó ajánlásoknál – viszont a gazdasági területek kijelölésére vonatkozó ajánlások (pl. zöldmezős beruházások korlátozása), melyek továbbra is orientálják a helykijelölést. ☺
Az urbanizáció, az intenzív gazdálkodás és az infrastrukturális fejlesztések környezeti állapot veszélyeztetésének elkerülése, táji adottságokon alapuló tájhasznosítás - Élhető táj-élhető település-bölcs tájhasznosítás	EU-TA, Nemzeti Tájstratégia	A megyei célok között megjelenik, ajánlásoknál is van rá utalás, ugyanakkor a folyamatok (bővülő infrastruktúra, napelempark építést korlátozó övezet eltörlése) sok esetben ellentmondani látszanak a célnak. ☹
A környezet minősége, valamint az ökológiai és kulturális értékek figyelembevétele a fejlesztési lehetőségek meghatározásakor	EU-TA	A megyei terv számos megyei ajánlással támogatja a célkitűzést (pl. települési térség, közlekedési infrastruktúra), továbbá az övezetek nagy része kapcsolódik hozzá. A napelemparkok korlátozását célzó övezet törlése megengedőbb szabályozást tesz lehetővé, mely természet- és tájvédelmi konfliktusokat generálhat. Ezek azonban várhatóan a tervezett napelemparkok engedélyezési folyamatainál, illetve településrendezési szinten kezelhetők. ☹/☺
A megújuló energiaforrások arányának növelése, beleértve a geotermális energiát és a hulladék-hasznosítást is.	EU 8. Kv.-i cselekvési program, Alacsony CO ₂ kibocsátású..., NRP, IV. és V. NKP, NÉS2, Nemzeti Energiastratégia 2030, MEHCsT	Az országos és térségi jelentőségű energetikai hálózatok és egyedi építményekre adott megyei ajánlásoknál megjelenik a megújuló erőforrások szorgalmazása. A terv módosítása a megújuló energiaforrások arányának növelését elősegítheti. ☺
III. KÖRNYEZETI TERHELÉSEK CSÖKKENTÉSE – EGÉSZSÉGVÉDELEM (Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása)		
Az ÜHG-k kibocsátásának csökkentése (1990-es szinthez képest 20%-kal).	EU 8. Kv.-i cselekvési program, Alacsony CO ₂ kibocsátású..., IV. és V. NKP	A célt a napelempark kijelölésének korlátozásával érintett terület övezet eltörlése elősegíti. ☺
Fosszilis energiahordozók kiváltásának elősegítése	NÉS2	Összefügg a megújuló energiaforrások arányának növelésével és a terv módosításával (lásd az előző sor és a II. pont). ☺
IV. KLIMAVÉDELEM ÉS –ALKALMAZKODÁS (összefüggésben a II. ponttal)		
Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, ahhoz való alkalmazkodás, kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása, a regionális és globális környezeti és éghajlatváltozási kihívások kezelésének hatékonyabbá tétele, szakpolitikák területi koordinációja	EU Területi Agenda, Európa fenntartható jövőjéért, EU 8. Kv.-i cselekvési program, OFTK, NÉS2, IV. és V. NKP	A napelempark kijelölésének korlátozását szolgáló övezet eltörlése egyértelműen kedvező e cél szempontjából (megújuló energia előállítását megkönnyíti). A műszaki infrastruktúra elemek térbeli gyarapodása, ha az nem barnamezős területre kerül, azonban kedvezőtlen folyamat. ☺/☹

Környezetvédelmi célok	A célt tartalmazó dokumentum	A megyei terv módosításaihoz történő kapcsolódás
V. KIEGYENSÚLYOZOTT TERÜLETI (VÁROS-VIDÉK) FEJLŐDÉS		
Bölcs és takarékos területhasználat, kisajátított területek, zöldmezős beruházások csökkentése, települések fizikai terjeszkedésének kézbe tartása (termőföld védelem, megőrzés)	Európai területfejlesztési perspektíva, Erőforrás-hatékony Európa ..., Talaj-védelemről szóló stratégia, NBS, Nemzeti Tájstratégia	A napelempark kijelölésének korlátozását szolgáló övezet eltörlése elősegítheti a zöldmezős területeken történő napelempark telepítéseket, ez azonban – cél szerint lehet – ideiglenes hasznosítás (pl. legeltető állattartással kombinálva), így a talajfunkció hosszútávon nem sérül. Ⓜ/Ⓞ

A táblázatból látható, hogy a **megyei terv módosítása a megújuló energia előállítását elősegíti a napelemparkok telepítését korlátozó övezet eltörlésével**, azonban ez generálhat természet- és tájvédelmi konfliktusokat. E konfliktusok azonban várhatóan megelőzhetők, illetve kezelhetők a településtervezési és létesítményengedélyezési szinten (azaz az adott napelempark engedélyezési folyamata során). Így **kifejezetten kedvezőtlen, nem kezelhető elmozdulásokra a módosítás miatt nem kell számítani.**

3.2. A megyei terv céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

Konzisztensnek tekintünk egy rendszert, ha az meghatározott szempontok szerint belső ellentmondásoktól mentes, egységes, következetes. A rendszer esetünkben a megyei rendezési terv, illetve a területi tervezés rendszere, miután maga a megyei terv önmagában nem értelmezhető a másik két szint (országos, települési) nélkül, hiszen eleve az a célja, hogy a másik kettő összehangolja. **A tervezett módosítás alapján esetünkben a környezeti szempontú konzisztencia megteremtésének igényét célszerű felülvizsgálni.**

Környezeti szempontból nem csupán a tervek és a környezeti elemek állapota között vannak állapotalkító hatásfolyamatok, de a területi tervek különböző övezetei, területi kategóriái, műszaki infrastruktúra elemei is által generált állapotok is hatnak egymásra. Ebben az esetben a belső ellentmondást főleg az egymást kizáró, ellehetetlenítő használatok, értékek vagy veszélyeztetettségek jelentik. Például az ökológiai hálózat pufferterületén új napelempark kijelölése nem biztos, hogy előmozdítja az övezeti besorolás célját. Ugyanakkor vannak egymást segítő kapcsolatok is, például az erdőgazdálkodási térség területén a tájképvédelmi terület övezete. Tehát a fő kérdés itt az, hogy a rendezési terv adta területhasználati keretek (térségi területfelhasználási rendszere) és speciális tulajdonságai (övezeti tervlapok) mennyire tehetők egymásra nézve probléma mentessé.

A 2019. évi környezeti értékelés során felülvizsgálatra került, hogy a megyei térségi övezeteket milyen környezeti típusú konfliktusok, ütközések érintik akkor, ha ezek átfedésbe, szomszédságba kerülnek valamilyen területfelhasználási kategóriával, műszaki infrastruktúra elemekkel, vagy egy másik hatáskeltő övezettel.

A „naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete” nem hatásviselő övezetként került beazonosításra, mivel ez egy beavatkozási övezet inverzét jelenti, tehát nem igazi övezetként, hanem valaminek a hiányaként jelenik meg. Így az övezetbe sorolt területek, mint lehetséges hatáskeltő területek kerültek elemzésre.

A 2019. évi környezeti értékelés során a „naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetével” szemben beazonosított környezeti konfliktusok (hatásviselőként azonosított övezetekkel való átfedés vagy szomszédság esetén) az alábbi kategóriákra bontva kerültek beazonosításra:

- nincs jelentősebb hatás, semleges:
 - vízminőség-védelmi terület övezete
 - honvédelmi és katonai célú terület övezete
- konfliktus a két övezet között jellemzően kezelhető szinten:
 - ökológiai hálózat pufferterületének övezete
 - erdőtelepítésre javasolt terület övezete
 - tájképvédelmi terület övezete

- rendszeresen belvízjárta terület övezete
- ásványi nyersanyagvagyron övezete
- földtani veszélyforrás terület övezete
- turizmus szempontjából kiemelt, és kulturális örökségi-történelmi fejlesztési övezet
- ütközés részben az adott funkció veszélyeztetésével, részben a meglévő problémák fokozásával:
 - jó termőhelyi adottságú szántók övezete
- új létesítés kizárása:
 - ökológiai hálózat magterületének övezete
 - ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
 - kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
 - erdők övezete
 - nagyvízi meder övezete
 - világörökségi várományos terület övezete

A területrendezési rendszer környezeti konzisztenciáját az javítja, ha gyakorlatban minél kevesebb ütközés jelenik meg, illetve a kezelhető konfliktusokat minél nagyobb számban és mértékben enyhítik a megvalósítás során. A meglévő ütközések, konfliktusos helyzetek már inkább adottságnak tekinthetők.

A tervezett módosítás alapján elmondható, hogy az övezet megszüntetésével a konzisztencia vizsgálat során beazonosított fenti konfliktusok is megszűnnek. Ezt részben árnyalja az a körülmény, hogy **az övezet által korlátozott elvi lehetőség (naperómű létesítése) továbbra is fennmarad, de a megyei szinten történő előszűrés eszköze megszűnik, mely az így elkerülhető konfliktusok kezelését jórészt a települési szintre, illetve más a létesítményi engedélyezési eljárásokba engedi tovább.** Azért csak részben, mert a megszüntetésre kerülő övezet kijelölését megalapozó egyes országos övezetek (kiváló minőségű szántók, erdők, ökológiai hálózat magterületei és folyosói) esetében – a megyei terv felülvizsgálata óta – olyan szigorítások kerültek érvényesítésre, mely önmagában ellehetleníti a naperómű létesítés elvi lehetőségét is. Fontos hangsúlyozni, hogy jelen konzisztencia vizsgálat a potenciális konfliktusokra hívja fel a figyelmet (elméletben, a tervi elemek tényleges átfedésének részletesebb elemzése nélkül), a megyei terv módosításából adódó, várhatóan ténylegesen jelentkező hatások/konfliktusok az **5. fejezetben** kerülnek bemutatásra.

4. FEJÉR MEGYE KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA

A megye környezeti állapotát 2019-ben részletesen bemutattuk, az SKV 3. mellékletében *Fejér megye területrendezési tervének felülvizsgálata, Előkészítő fázis – Vizsgálat* (Lechner Tudásközpont Kft., 2018. október), valamint a *Fejér megye területfejlesztési koncepciója feltáró-értékelő vizsgálat* (VÁTI 2012.) dokumentumok felhasználásával. A megye természeti-környezeti értékeiben az eltelt 3 év alatt lényegi változás nem állt be. A környezeti kibocsátások is csak minimális mértékben változhattak ezen időszak alatt, de ezek (pl. légszennyezés, zajterhelés, felszíni és felszín alatti vizek, talaj állapota) a tervezett rész módosítás miatt gyakorlatilag nem befolyásoltak. Ezért a környezet állapot leírásának megújítását nem tartottuk indokoltnak, az lényegileg tehát az előző felülvizsgálatban szereplő állapottal azonos.

A környezeti értékek és a környezeti konfliktusok áttekintését azonban fontosnak tartottuk, hiszen ezek a jelen rész módosítás szempontjából is lényegesek lehetnek. Ezért ezt a korábbi SKV 4. fejezetének felülvizsgálatával a következő fejezetben foglaljuk össze. **A korábbi anyaghoz képest tett megállapításokat szürke háttérrel emeltük ki.**

4.1. A megye környezeti, természeti, táji értékei

4.1.1. Környezeti értékek

A megye környezeti értékei közül az OFTK kiemeli a jó minőségű termőföldet, az ivóvíz-kincset, a felszíni vizeket (Velencei-tó, Duna, Séd-Gaja-Nádorrendszer) és a természeti értékeket. Ezek közül jelen vizsgálat szempontjából a jó minőségű termőföld és a természeti értékek léte kiemelendő, hiszen fontos, hogy az ilyen nagy területfoglalású beruházások ezeket az értékeket ne károsítsák.

Emellett az új megyei Területfejlesztési Koncepció (lásd: **2.6. fejezet**) a megyében a következő, jelen SKV és a területrendezési terv módosításának szempontjából releváns erősségeket rögzíti:

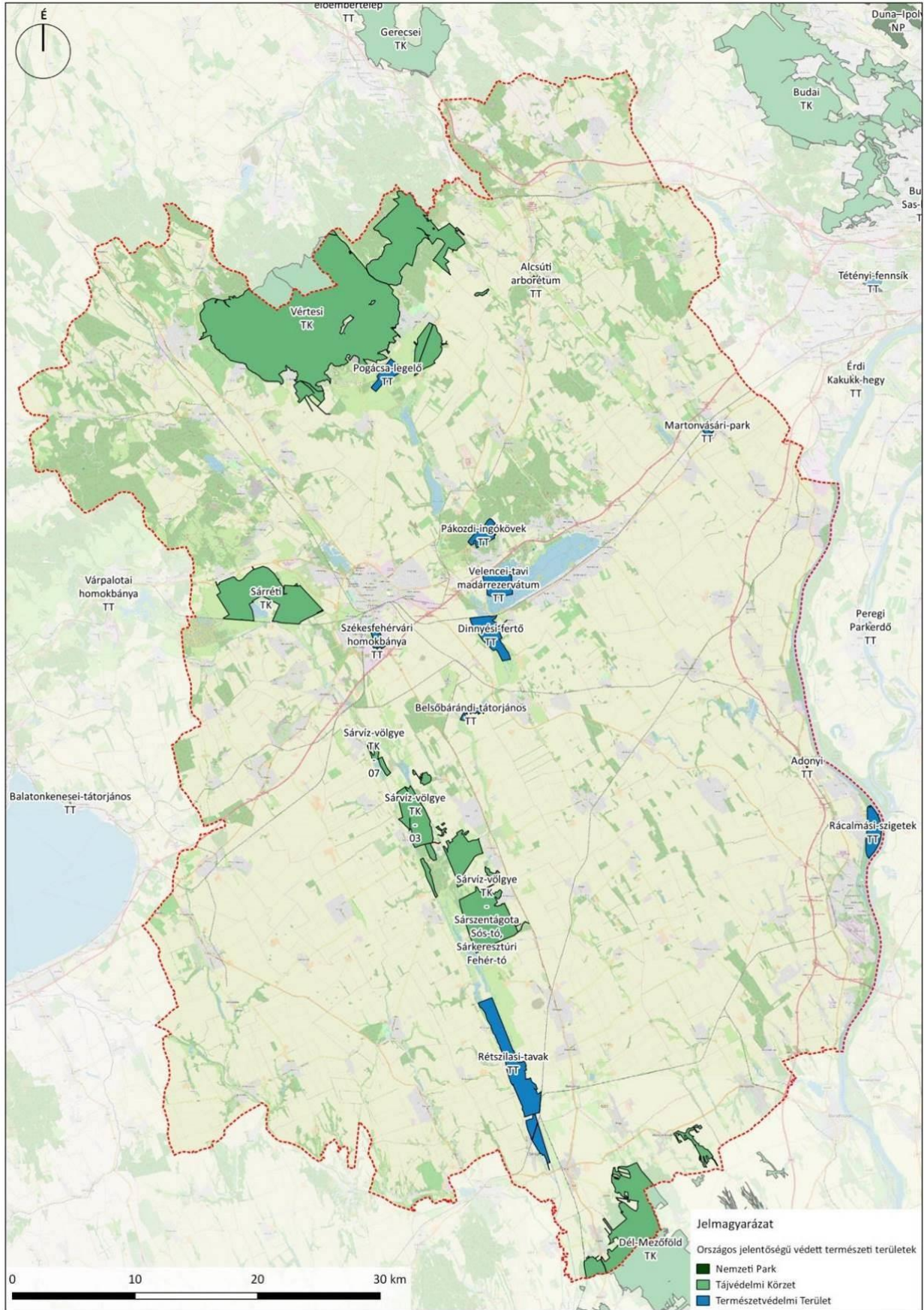
- Turisztikai adottságok közül a kiemelkedően gazdag kulturális, épített, természeti örökség dominanciája jellemző, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és tájképi értékek is (kiemelkedően gazdag az épített, régészeti és muzeális emlékekben, Vértes, Velencei-tó). A Budapest környéki turisztikai desztináció, amely magába foglalja a Pannónia Szíve, a Velencei-tó, a Váli-völgy, Martonvásár, Székesfehérvár és a Vértes térségét és a Duna-mente egy részét, új lehetőségeket nyit meg Fejér megye turisztikai fejlesztése számára. A Közép-Duna mente formálódó turisztikai térsége összekapcsolja Budapest és a Mohács/Baja desztináció értékes lehetőségeit a Dunavölgye, a Limes (Intercisa, Annamatiá, Vetus Salina) értékeinek bemutatásában.
- Történelmi borvidékek jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel (Móri és Etyek-Budai borvidék).
- Kimagasló termőhelyi adottságok, kiváló minőségű szántó terület.
- Megújuló energiatermelés számára kedvező természeti adottságok (biomassza, napenergia).
- Több élőhely védelmi program valósult meg a megyében, ill. folyamatban van (Velencei-tó, Séd-Nádor-Gaja rendszer, Sóstó).
- A megye épített környezeti és kulturális öröksége gazdag (kiemelten a műemlékek és régészeti örökségek terén), amely erősíti a társadalmi összetartozást, a kulturális sokszínűséget, hozzájárul az életminőség emeléséhez.

4.1.2. Természeti értékek

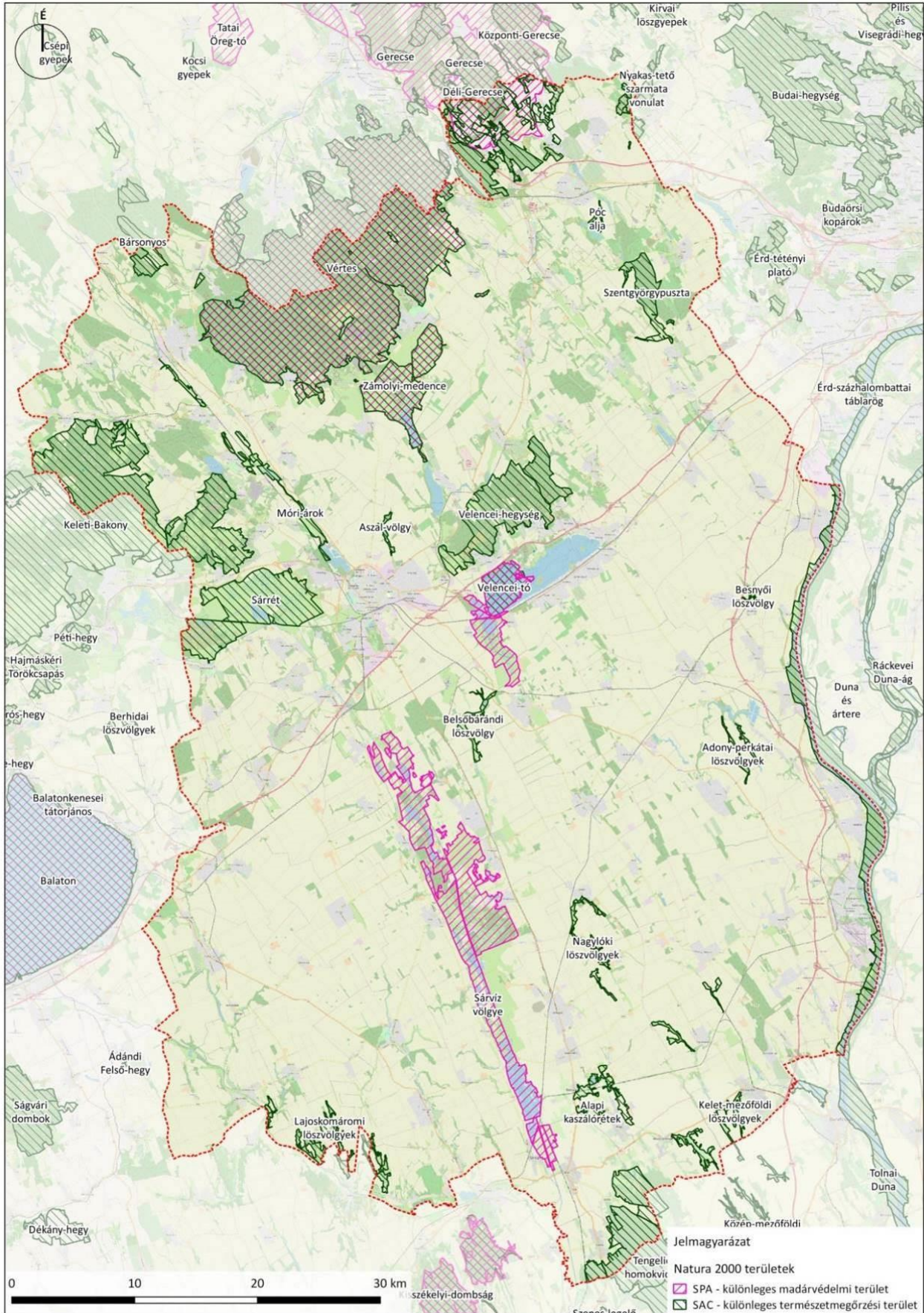
Fejér megyében összesen mintegy 2700 hektár az **országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek** (nemzeti parki terület, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) kiterjedése, ami a megye területének 5,9 %-a. Ez alatta marad az országos értéknek (9,1 %). A védett területek elhelyezkedését a **4-1. ábra** mutatja.

A megyében nemzeti park terület nem található, van viszont 4 tájvédelmi körzet, 11 természetvédelmi terület, 1 természeti emlék. E mellett „ex lege” védett természeti területek közül a megyében 3347 ha védett láp, 1630 ha szikes tó, 137 db forrás, 34 db víznyelő, 164 db barlang vagy üreg, 24 db földvár is elhelyezkedik.

4-1. ábra A megye országos jelentőségű védett természeti területei

4-2. ábra Fejér megye Natura 2000 területei

Az országos védelem mellett 26 településen 42 db **helyi jelentőségű természetvédelmi terület**, 8 településen 24 db helyi jelentőségű természeti emléket jelöltek ki, valamint a Vértesben két erdőrezervátum is található a Juhdöglő-völgyi és a Meszes-völgyi.

A védett területekkel jórészt átfedésben a megyében 26 db **Natura 2000 terület** van, melyek összes kiterjedése közel 30 ezer ha, ami a megye kb. 15 %-a. Ez az arány is elmarad az országos, 21 %-os értéktől. A Natura területek elhelyezkedése a **4-2. ábrán** látható.

A Nemzetközi Jelentőségű Vadvizek Jegyzékében (**Ramsari terület**) a Dinnyési-fertő és Velencei-tavi madárrezervátum (1355 hektár), valamint a Rétszilasi-halastavak (1494 hektár) területeket tartják nyilván.

Az **Országos Ökológiai Hálózat** (OÖH) része a megye területének közel negyede (23,4 %-a, 102 000 ha). Ebből 75 350 hektár magterület, 2650 hektár puffertérület és közel 24 000 hektár ökológiai folyosó. Az ökológiai hálózat területei jórészt átfednek más, országos, helyi védett természeti vagy Natura 2000 területekkel.

A megye északi szegélyén található a **Vértesi Natúrpark**, mely a jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag területein, a helyi közösségek által létrehozott tájszintű együttműködés, melynek célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása.

A felsorolásból látható, hogy bár a **védett területek aránya kicsit alacsonyabb az országos átlagnál, a megyei természeti értékek száma és jelentősége kiemelkedő.** Ezért is kiemelkedően fontos a természeti értékek érintettségének megóvása, integritásuk megőrzése a napelemparkok elhelyezésekor.

Jelen SKV szempontjából a természetvédelem az egyik kiemelt figyelmet igénylő témakör.

4.1.3. Kulturális örökségvédelmi értékek

Épített örökség emlékei

A Miniszterelnökség adatszolgáltatása alapján Fejér megyében - a helyi védelem alatt álló műemlékeken kívül - 446 **műemléket** tartanak nyilván. A megye településeinek 67%-a (73 település) rendelkezik legalább egy műemlékkel. Kiugróan magas a műemlékek száma a megyeszékhelyen (142), jelentős továbbá Mórón (37), valamint Sukorón (16) - itt főleg népi épületek állnak védelem alatt. 15 településen van 6-10 db között nyilvántartott műemlék, de a települések többségében (55) 1-5 db között mozog a számuk. Lásd **4-3. ábra. Műemléki jelentőségű területként** védelem alatt áll Székesfehérvár történelmi városközpontja, továbbá **történelmi kertként** a dégi Festetics-kastély csaknem 300 ha-os angolparkja, a csákvári Esterházy-kastély parkja. A lovasberényi Cziráky-kastély parkját a 19/2011. (111.16.) VM rendelettel az arborétumok jegyzékébe vette fel. **Nemzeti emlékhely** Pákozd a Mészeg-hegyi katonai emlékhelyet, illetve a székesfehérvári Romkert.

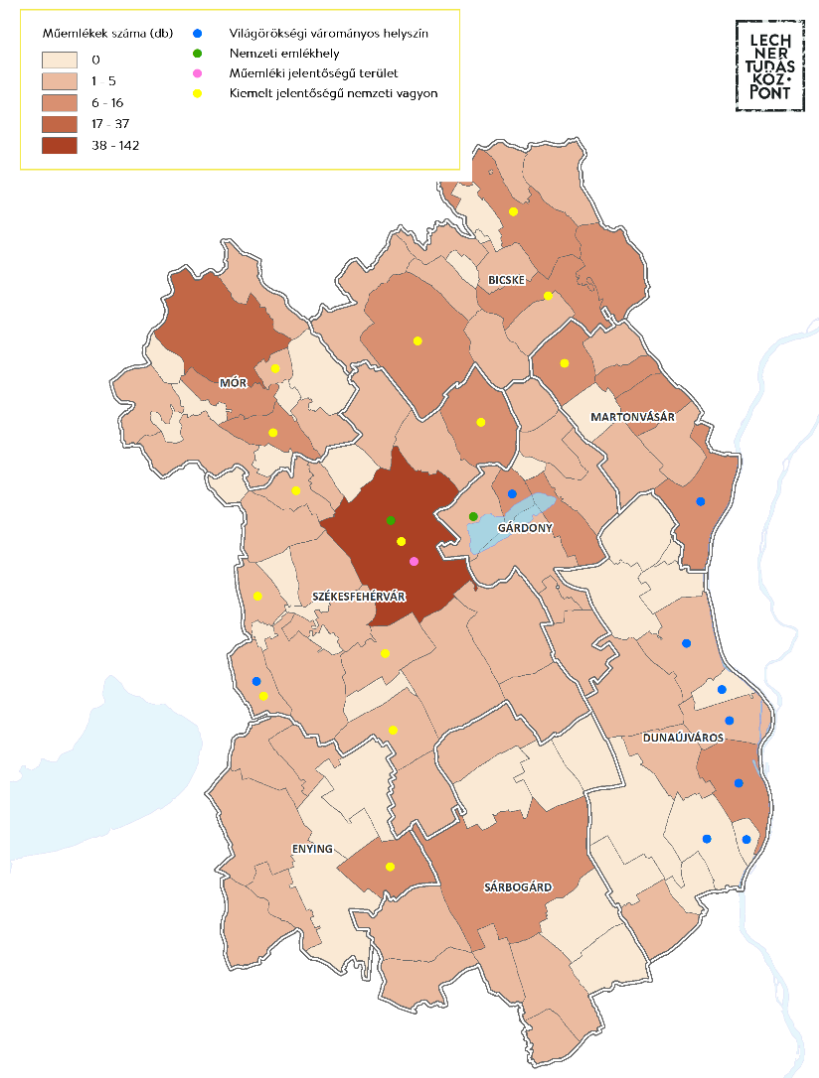
32 településen önkormányzat **helyi** rendelettel **védelem** alá helyeztek további épített környezeti értékeket. A helyi védelemről az önkormányzatok által jóváhagyott településképvédelmi rendeletek rendelkeznek. A www.muemlekem.hu adatbázisa alapján Fejér megyében összesen 565 objektumot (pl.: népi építészeti emlékek, középületek, emlékművek, településképi értékek) helyeztek védelem alá a települések. A legtöbbet Etyeken (131), Székesfehérvárott (85), Mórón (42), Dunaújvárosban (40), Velencén (34), Ercsiben (32), Isztiméren (31), Bicskén (21) és Sárbogárdon (20).

Két világörökségi várományos helyszín is érinti a megyét. Az egyik a Római Birodalom egykori határa, a dunai limes magyarországi szakaszának (Ripa Pannonica) maradványa, a másik pedig a Magyarországi Tájházak Hálózatából 2 település tájháza.

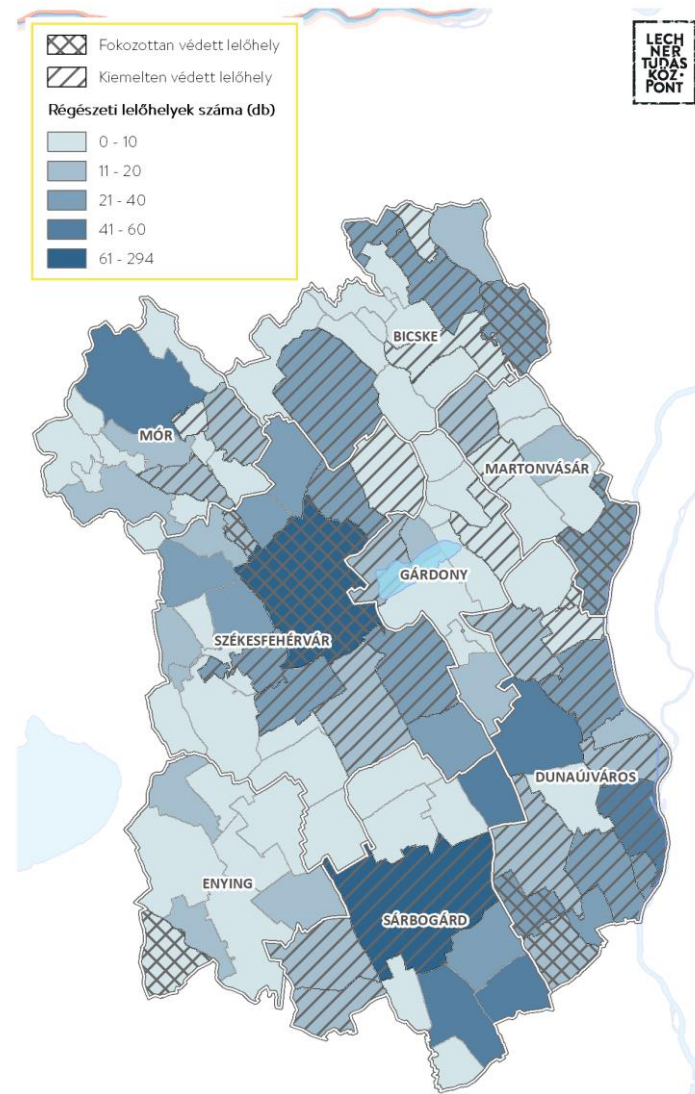
Régészeti lelőhelyek

A műemlékek mellett 1871 **régészeti lelőhelyet és védőövezetet** tartanak nyilván a megyében. Mindössze 4 településen nem található régészeti érték. Magas, 40 feletti a lelőhelyek száma Cecén, Mórón, Alsószentivánon, Dunaújvárosban, Perkátán és Hantoson, igen magas Sárbogárdon (100) és különösen Székesfehérvár (294) területén. (A települési megoszlást lásd a **4-4. ábrán.**) A lelőhelyek kora változatos, őskori lelőhelyek, bronzkori, vaskori objektumok ugyanúgy megtalálhatók, mint a római kor és a középkor emlékei. 24, zömmel őskori várhelyet, földvárát is azonosítottak a megyében.

4-3. ábra Törzsszámmal rendelkező nyilvántartott műemlékek településenkénti megoszlása Fejér megyében

4-4. ábra Régészeti lelőhelyek településenkénti megoszlása

Forrás: 2019-es MTrT módosítást megalapozó munkarész

Miniszteri rendelettel **kiemelten védett** régészeti lelőhelynek minősül a megye 29 településén 197 régészeti lelőhely. Egyes települések területén 2-3 lelőhely is található (pl. Adony, Csákvár, Kisapostag, Baracs, Csókakő, Fehérvárcsurgó, Kápolnásnyék, Pákozds, Pátka). 17 kiemelten védett lelőhely található Dunaujvárosban és kiemelkedően magas 141 db Székesfehérváron.

Fokozottan védett lelőhelyeket (összesen 14 db), 8 településen tartanak nyilván. Nagykarácsony, Előszállás és Etyek több mint egy ilyen lelőhellyel rendelkezik. A Tác melletti Gorsium kiemelten védett lelőhely, ahol bemutatóhelyet is kialakítottak az egykori római város eddig feltárt területén.

A kulturális értékek közül a műemlékek többsége települési belterülethez kötődik, ahol napelemparkok kialakítása nem várható. Azonban a vizuális kapcsolatok elkerülése fontos lehet ezek esetén is. A régészeti emlékek érintettségét jelentősebb földmunkák esetén szükséges vizsgálni.

4.1.4. Táji jellemzők, értékek

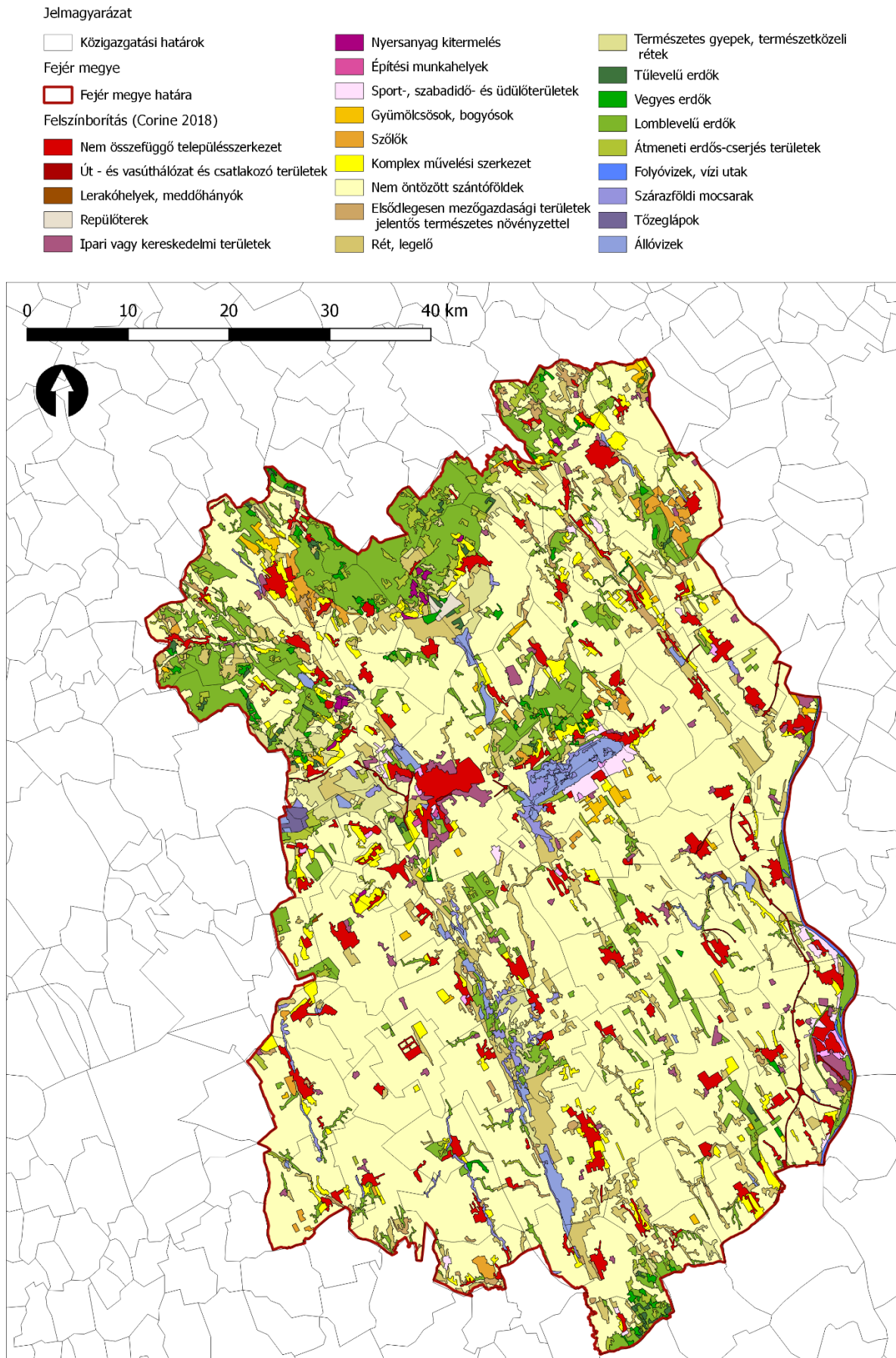
A megye térszerkezetében meghatározóak a domborzati adottságok, a megye északi határán található Vértes hegység és az északnyugat-délkelet irányban lefutó völgyek, valamint a Duna-Sárvíz-Sárrét-Bakony és a Sárvíz-Kajtor-csatorna-Velencei-tó-Zámolyi-medence-Vértes ökológiai rendszer erdő-, gyepterületei, vízrendszere. Térségi szempontból kiegészítő jelentőségű a Váli-víz és a Szent László-patakok völgye, amelyek északon a Dunazug-hegyvidékhez, délen a Dunához csatlakoznak, valamint a Velencei-tó – Bika-völgy – Cicolai-víz – Líviai halastavak – Duna vizes élőhelyeinek láncolata, továbbá a Sió-csatorna és a Cinca-Csíkgát vonala.

4.1.4.1. Területhasználati adottságok

A korábbi SKV részletesen elemezte a megye területhasználati változásait 2000 és 2018 között (lásd: 2019-es SKV 3. sz. melléklet). Jelen alfejezetben röviden bemutatásra kerülnek a legfontosabb változások a vizsgált időszakban, illetve az elérhető legfrissebb Corine Land Cover (2018) alapján a megye jelenlegi felszínborítása (lásd: **4-5. ábra**).

A területhasználat 2000 és 2012 között kismértékben változott. A leginkább a közlekedési és „sajátos területek” (hulladéklerakók, bányák) növekedtek. A települési területek 8 %-os, az iparterületek 18 %-os növekedése ment végbe ebben az időszakban. Nagyobb mértékű csökkenés az ültetvényeknél (~18 %) történt. A legnagyobb területet elfoglaló szántók aránya 1 %-kal csökkent. Ez a tendencia 2012-2018 között is folytatódott, területük 11,6 km²-el kevesebb lett. Ugyanakkor a jelentős természeti területtel rendelkező mezőgazdasági terület kiterjedése nőtt. 2012-es időszakhoz képest a rét, legelő, a komplex művelésű területek és az átmeneti cserjés területek növekedtek. A 2012 és 2018 felszínborítási adatokat részletesebben a **4-1. táblázat** mutatja be.

4-5. ábra Fejér megye 2018-as felszínborítása

4-1. táblázat Felszínborítás 2012-ben és 2018-ban Fejér megyében

Felszínborítás kódja és neve	Terület, 2012 (km ²)	Terület 2018 (km ²)	Eltérés (+/-) km ² -ben
1.1.2 Nem összefüggő településszerkezet	211,15	210,7	-0,45
1.2.1 Ipari vagy kereskedelmi területek	50,16	50,51	0,35
1.2.2 Út - és vasúthálózat és csatlakozó területek	11,55	12,91	1,36
1.2.4 Repülőterek	3,96	3,96	-
1.3.1 Nyersanyag kitermelés	5,95	6,16	0,21
1.3.2 Lerakóhelyek, meddőhányók	1,57	1,67	0,1
1.3.3 Építési munkahelyek	1,76	0,82	-0,94
1.4.1 Városi zöldterületek	5,62	5,62	-
1.4.2 Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	23,33	25,67	2,34
2.1.1 Nem öntözött szántóföldek	2800,41	2788,82	-11,59
2.2.1 Szőlők	41,57	35,48	-6,09
2.2.2 Gyümölcsösök, bogyósok	21,34	20,59	-0,75
2.3.1 Rét, legelő	259,42	261,79	2,37
2.4.2 Komplex művelési szerkezet	110,2	117,57	7,37
2.4.3 Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel	49,68	52,49	2,81
3.1.1 Lomblevelű erdők	431,45	434,4	2,95
3.1.2 Tülevelű erdők	15,42	14,23	-1,19
3.1.3 Vegyes erdők	27,53	27,25	-0,28
3.2.1 Természetes gyepek, természetközeli rétek	84,7	83,27	-1,43
3.2.4 Átmeneti erdős-cserjés területek	79,61	85,68	6,07
4.1.1 Szárazföldi mocsarak	41,61	39,58	-2,03
4.1.2 Tőzeglápok	5,02	5,02	-
5.1.1 Folyóvizek, vízi utak	13,83	13,72	-0,11
5.1.2 Állóvizek	55,7	55,59	-0,11

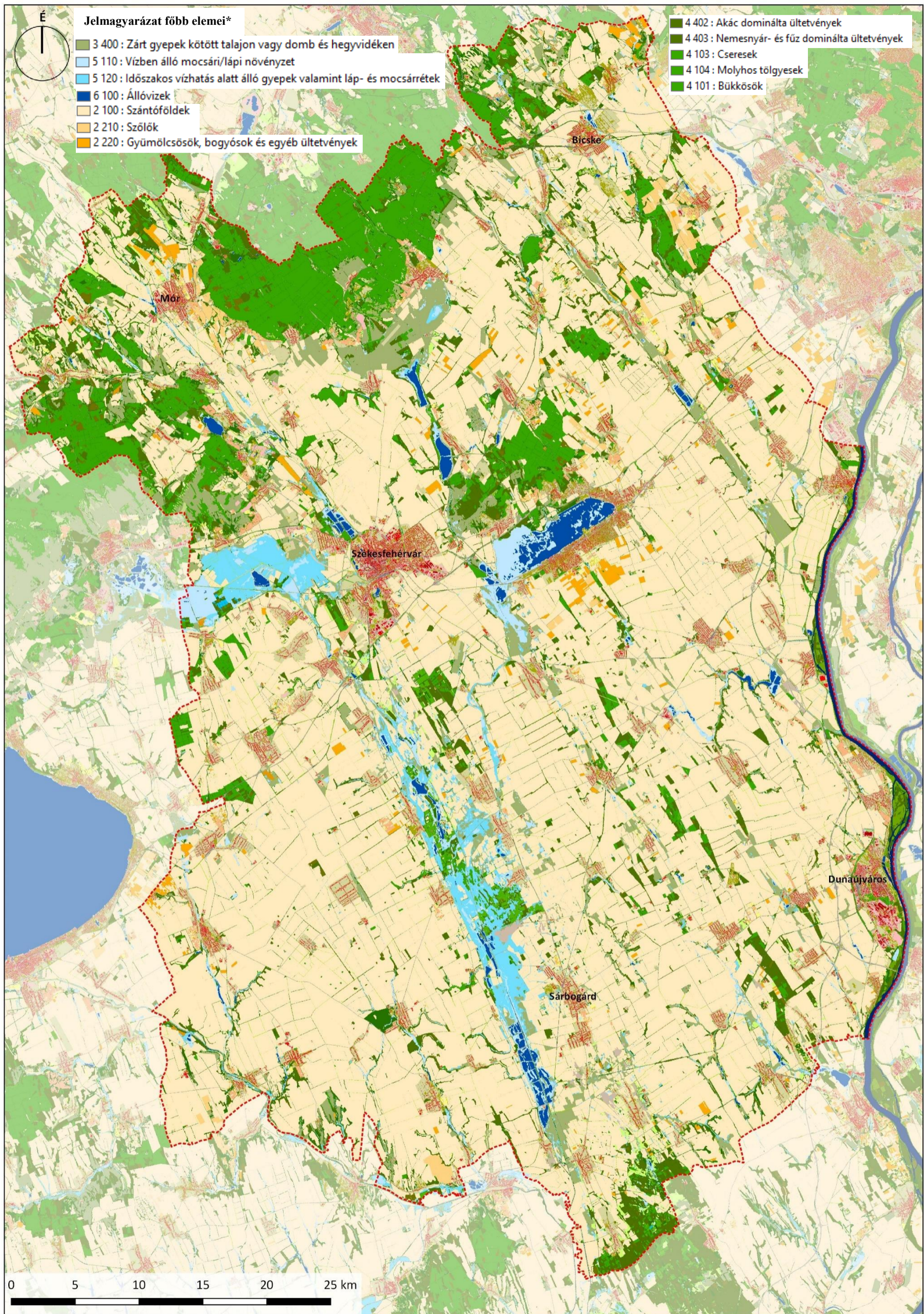
Fontos, hogy ez a kedvezőnek tekinthető folyamat ne forduljon meg, azaz a természetközeli területek elkerülhetők legyenek a területigénybevétellel, ugyanakkor a szántó művelési ág – legalább a jó minőségű termőterületek – kiterjedése se csökkenjen tovább.

A Corine Land Cover adatbázis mellett az előző SKV készítése óta elkészült a Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép (NÖSZTÉP), mely a 2017-es állapotokat tükrözi³⁴. A NÖSZTÉP szerint alapján a következő főbb megállapítások tehetők Fejér megyével kapcsolatban:

- A megye nagy részét szántóterületek borítják.
- **Kiterjedt erdőterületek** elsősorban a Gerecse, Vértes, Velencei-hegység, Keleti-Bakony, Etyeki-dombság, Dél-Mezőföld területén, valamint a Duna mentén találhatók. Ezek nagyrészt bükkösök, cseresek, molyhos tölgyesek, illetve kisebb arányban akác és nemesnyár ültetvények.
- Nagyobb kiterjedésű **egybefüggő gyepterületek** elsősorban a Vértes déli peremvidékein, a Zámolyi-medencében, a Sárvíz-völgyben, a Sárréten, valamint a Váli-völgyben jellemzők, kisebb egybefüggő gyepterületek pedig a Gerecse, Keleti-Bakony, Velencei-hegység területén találhatók. A hegységperemi, hegységi részeken és a Váli-völgyben elsősorban zárt gyepek, míg a Sárrét, Sárvíz-völgy és a főként időszakos vízhatás alatt álló gyepek, láp-és mocsárrétek fordulnak elő.
- A megye **legjelentősebb állóvizei**, melyek a NÖSZTÉP alapján is állandó nyílt vízfelülettel rendelkeznek: Velencei-tó, Zámolyi-tározó, Pátkai-tározó, Fehérvárcsurgói-tározó, Sárszentmihályi-tározó, Cikolai tavak, valamint a Sárvíz-völgy vízfelületei (pl. Sárszentágotai-Sóstó).

³⁴ A bázisév 2015, de a felhasznált adatbázisok köre tartalmazza a 2017. évre vonatkozó Sentinel optikai és radar űrfelvételeket is. Forrás: <http://alapterkep.termeszetem.hu/>

4-6. ábra Fejér megye területhasználata a NÖSZTÉP alapján

Forrás: <http://alapterkep.termeszetem.hu/> alapján saját szerkesztés (*jelmagyarázat további elemeit lásd ugyanitt)

- **Nagyobb szőlőterületek** az Etyeki-dombság területén és Mór környékén; **jelentősebb gyümölcsösök, bogyósok** pedig a Velencei-tó déli oldalán (Közép-Mezőföld északi részén), Mány és Mór környezetében, valamint Enying-Lepsény között fordulnak elő.

4.1.4.2. Főbb táji értékek, tájkarakter

Táji értékek közé sorolhatók a természeti és kultúrtörténeti értékek, melyeket a korábbi fejezetek már bemutatnak. Jelen alfejezet elsősorban a területhasználati, tájképi értékeket, valamint az egyedi tájértékeket mutatja be.

Területhasználati szempontból a táji értékek körébe sorolhatók a térség erdőterületei, jó és kiváló szántóterületei, a gyümölcsösök és természetközeli gyepterületek (mint hagyományos területhasználatok), valamint a borvidéki területek (borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területek és a borvidék pincesorai). Ezen területeket részben országos övezetek (**4-7. és 4-8. ábra**), részben egyedi megyei övezet (**4-9. ábra**) rögzíti (kivéve: gyepterületek, melyeket a NÖSZTÉP is jól mutatott, lásd: **4-6. ábra**).

A települések és a táj harmonikus egységének megőrzése, a tájképi értékek halmozott jelenléte, a természeti értékekben való gazdagság és természetvédelmi érzékenység figyelembevételével **tájképi szempontból kiemelten érzékenynek** minősíthető a Velencei-hegység és a tó térsége, a Sárvíz-völgy középső része, továbbá a Vértes, a Gerecse és a Keleti-Bakony megyét érintő része, valamint a Duna-völgy magaspárttal szegélyezett területe Rácalmástól Kisapostagig. Mindez összhangban van a tájképvédelmi övezettel is, melyet a **4-10. ábra** mutat be.

A tájképvédelmi övezet mellett fontos említeni, hogy az előző SKV óta eltelt időszakban megtörtént az országos tájkarakter területek lehatárolása, mely szerint Fejér megyében legnagyobb arányban a következő tájkarakter területek fordulnak elő (lásd: **4-11. ábra**):

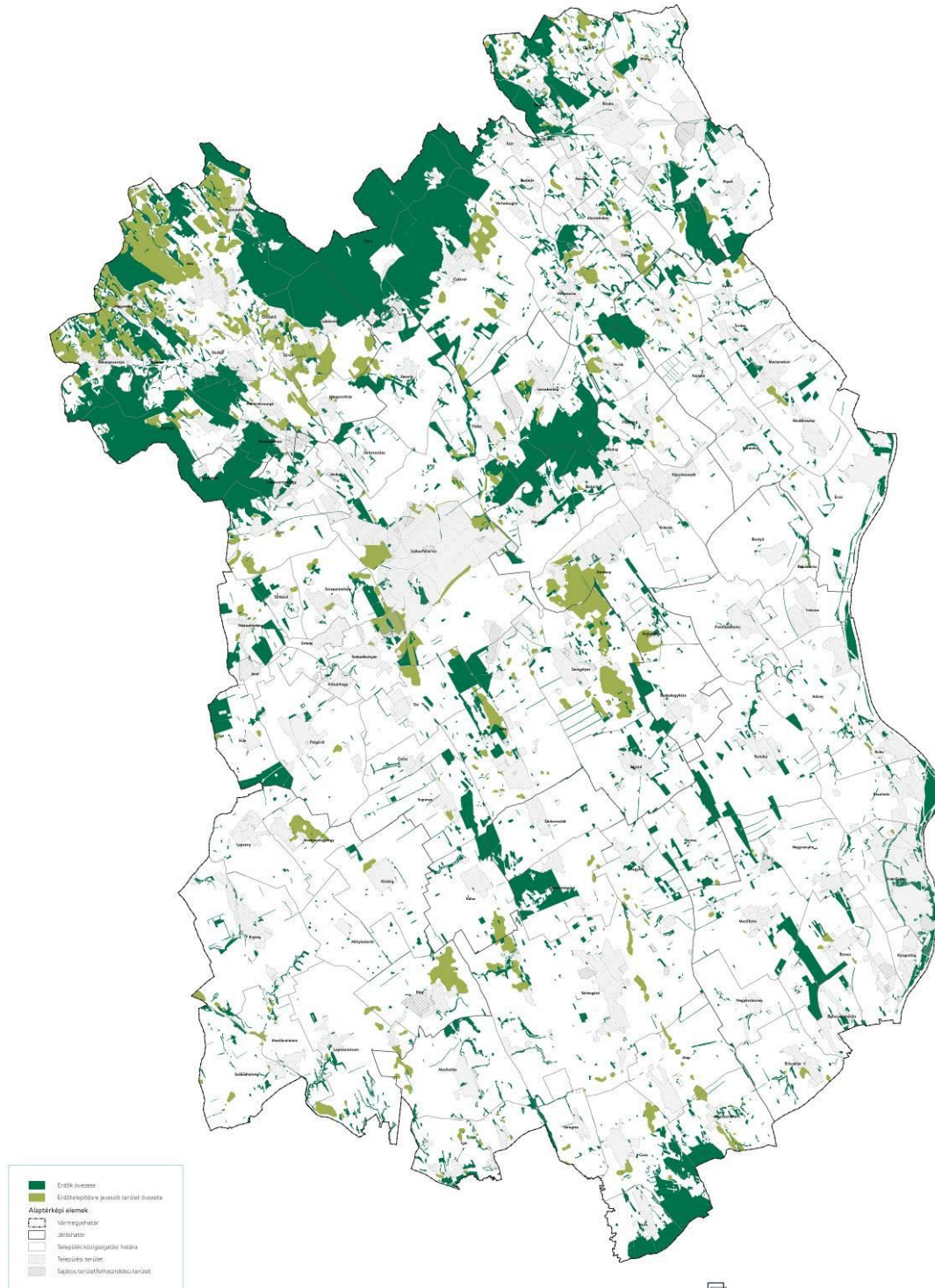
- „Szántódomináns, homogén síksági táj”; valamint „szántódomináns, homogén, hullámos síksági, dombsági és medencetáj” fedi le a megye középső és déli részeit, elsősorban a Sárrét, Enyingi-hát, Kálóz-Igari löszhátak, Közép-Mezőföld és Váli-víz síkja kistájak területeit.
- „Szántódomináns, mozaikos dombság, hegységperem, völgy és medencetáj”; „szántódomináns, mozaikos síksági táj”; valamint „szántódomináns, mozaikos, hullámos síksági és dombsági táj vízfolyásokkal” karakter területek fedik le a Móriárok, Zámolyi-medence, Lovasberényi-hát, Etyeki-dombság, Sörédi-hát, Közép-Mezőföld központi, keleti és déli területeit.
- A hegységi, hegységperemi részeket az „erdődomináns, jellemzően homogén középhegységi és hegységperemi táj”; valamint a „változatos felszínborítású hegységperem, dombság, medence és völgy” karakter típusok borítják főként (Gerecse, Vértes, Keleti-Bakony).
- A Velencei-hegység területén az „erdődomináns, jellemzően mozaikos dombsági táj”, valamint a „változatos felszínborítású hegységperem, dombság, medence és völgy” karakter típusok jellemzőek.
- „Vízdomináns mozaikos síksági táj”, valamint „gyepes, mozaikos síksági táj, vizek jelentős előfordulásával” karakter típusok elsősorban a Sárrét északi részén, valamint a Sárvíz-völgyben jellemzőek.
- „Gyep-víz-településmozaikos síksági, völgytáj” karakter terület a Váli-völgyben, Bicske, Sárbogárdtól délre, Perkáta, Adony, Kulcs térségében jellemző.
- „Tavi táj” a Velencei-tó térségében fordul elő.
- „Agglomerálódó települési táj síkságon” karakter-típusba tartozik Székesfehérvár, Gyúró-Ráckeresztúr, Sárbogárd, Sáregres térsége; „agglomerálódó települési táj vízparton” típusba pedig Dunaujváros, Dég, Mezőszilas, Kulcs, Rácalmás, Ercsi, valamint a Velencei-tó menti települési térségek sorolhatók.

4-7. ábra Erdőterületek Fejér megyében (erdők és erdőtelepítésre javasolt terület övezete)

FEJÉR VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

3.3. melléklet - Erdők övezete és az erdőtelepítésre javasolt terület övezete

0 2 4 6 8 10 km
Adatok forrása: AM, NÉBIH, SZIE-TTI

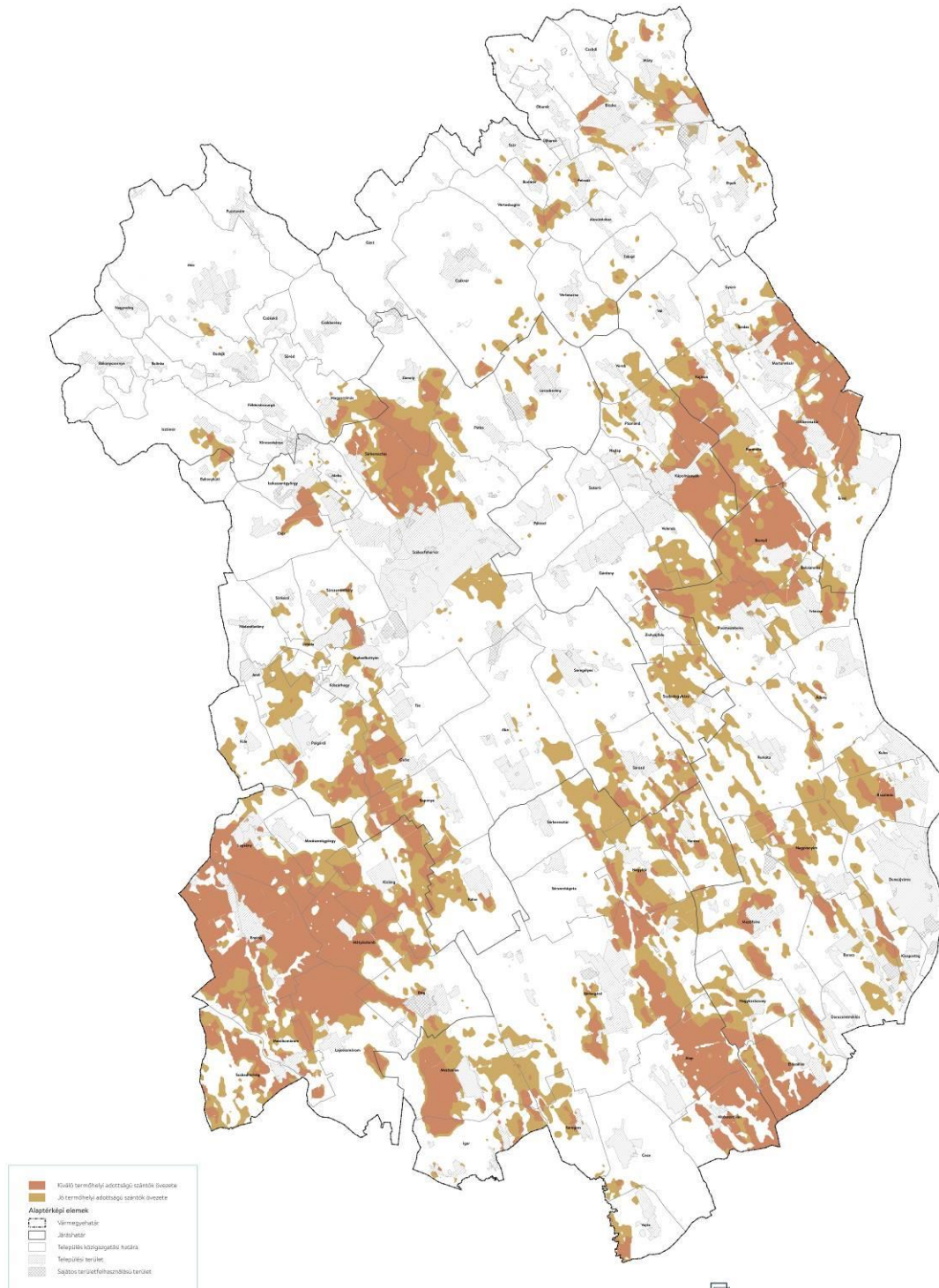
4-8. ábra Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületek Fejér megyében

FEJÉR VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

3.2. melléklet - Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete és a jó termőhelyi adottságú szántók övezete

Adatok forrása: AM, SZIE-TTI

Készült a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft.
Térbeli Szolgáltatások Igazgatóságán, 2022. november

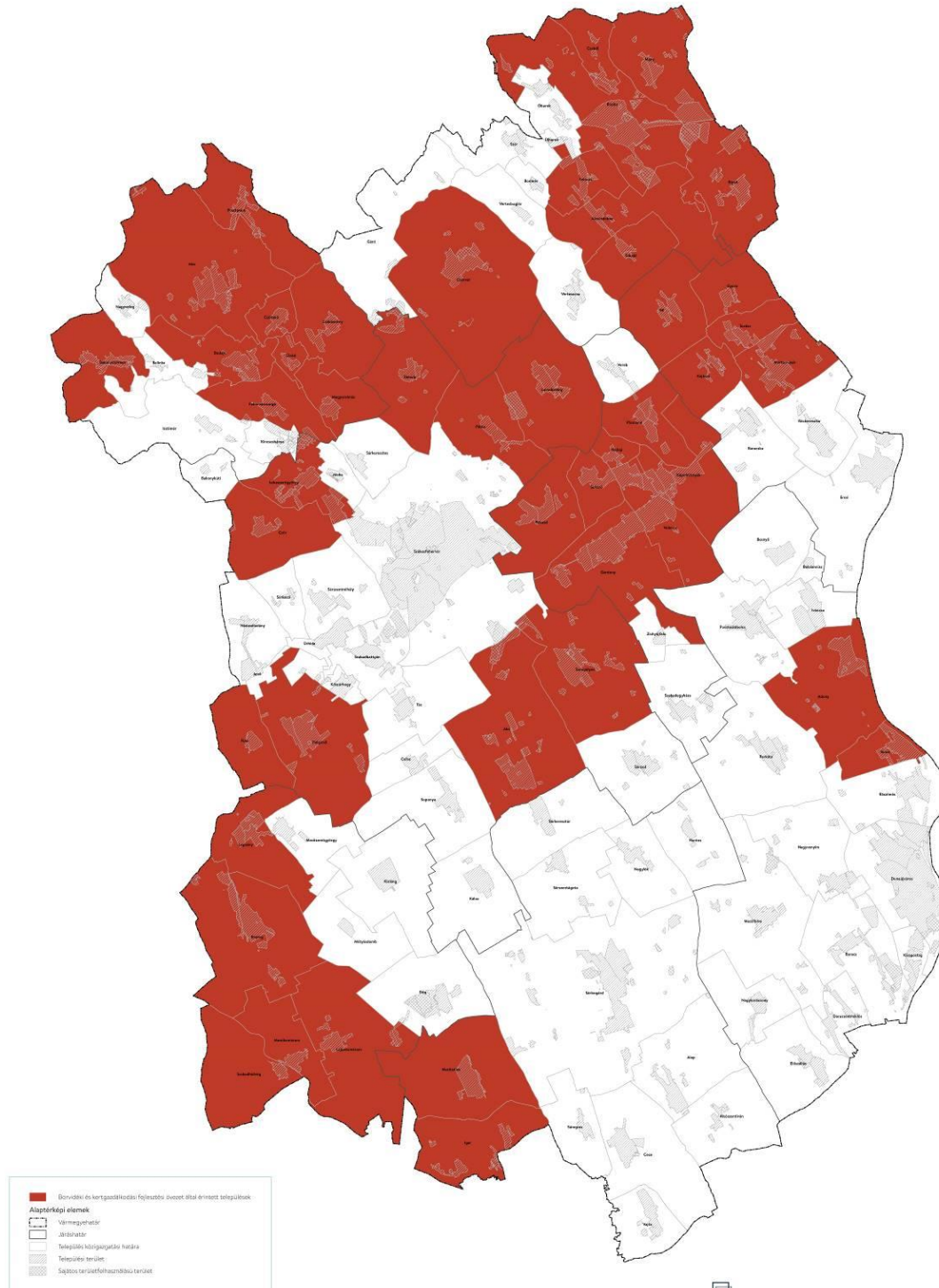
4-9. ábra Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet által érintett települések Fejér megyében

FEJÉR VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

3.15. melléklet - Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet által érintett települések

Adatok forrása: LTK

Készült a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. Térbeli Szolgáltatások Igazgatóságán, 2022. november

4-10. ábra Tájképvédelmi övezet Fejér megyében

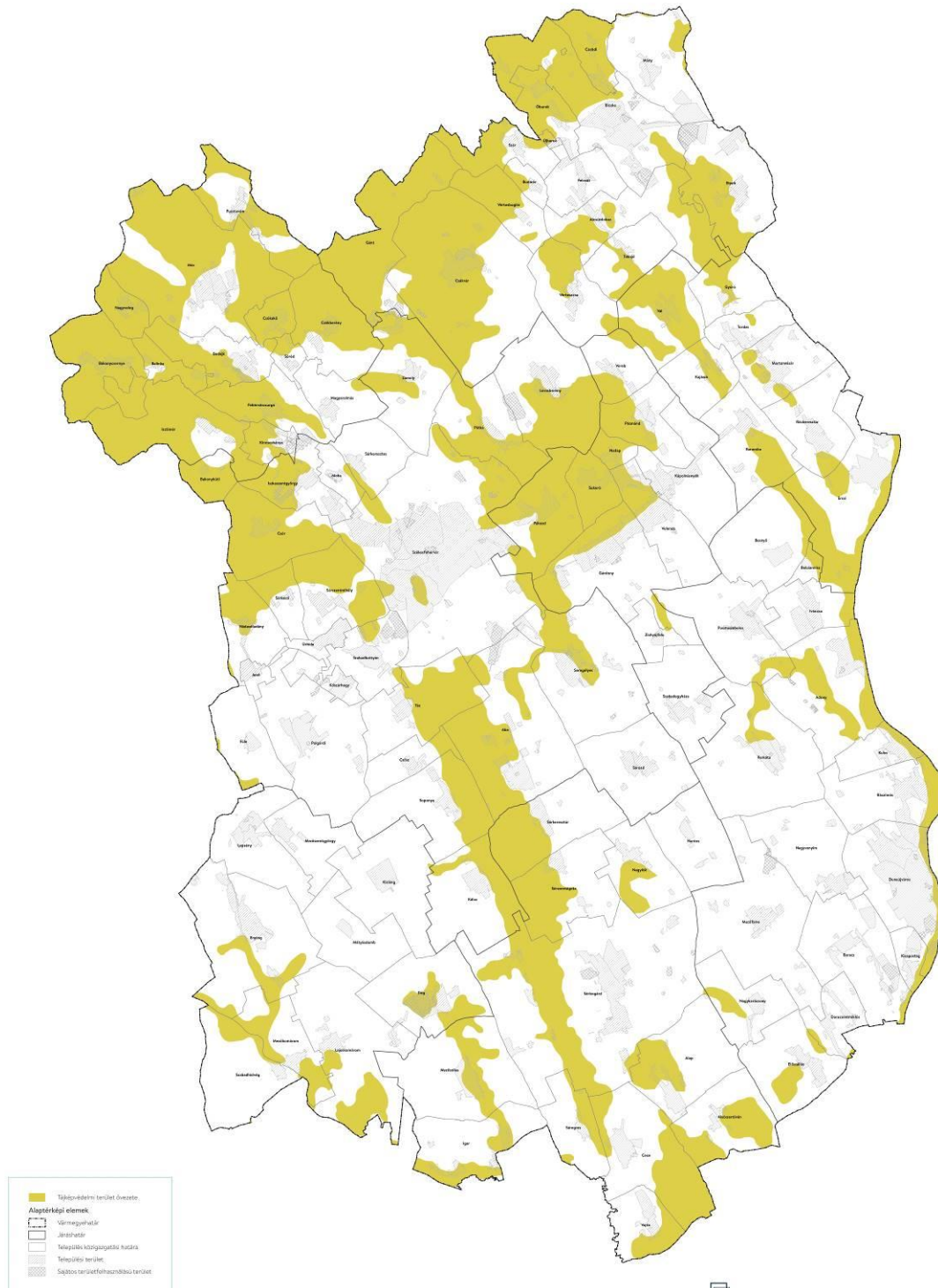
FEJÉR VÁRMEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

3.4. melléklet - Tájképvédelmi terület övezete

0 2 4 6 8 10 km

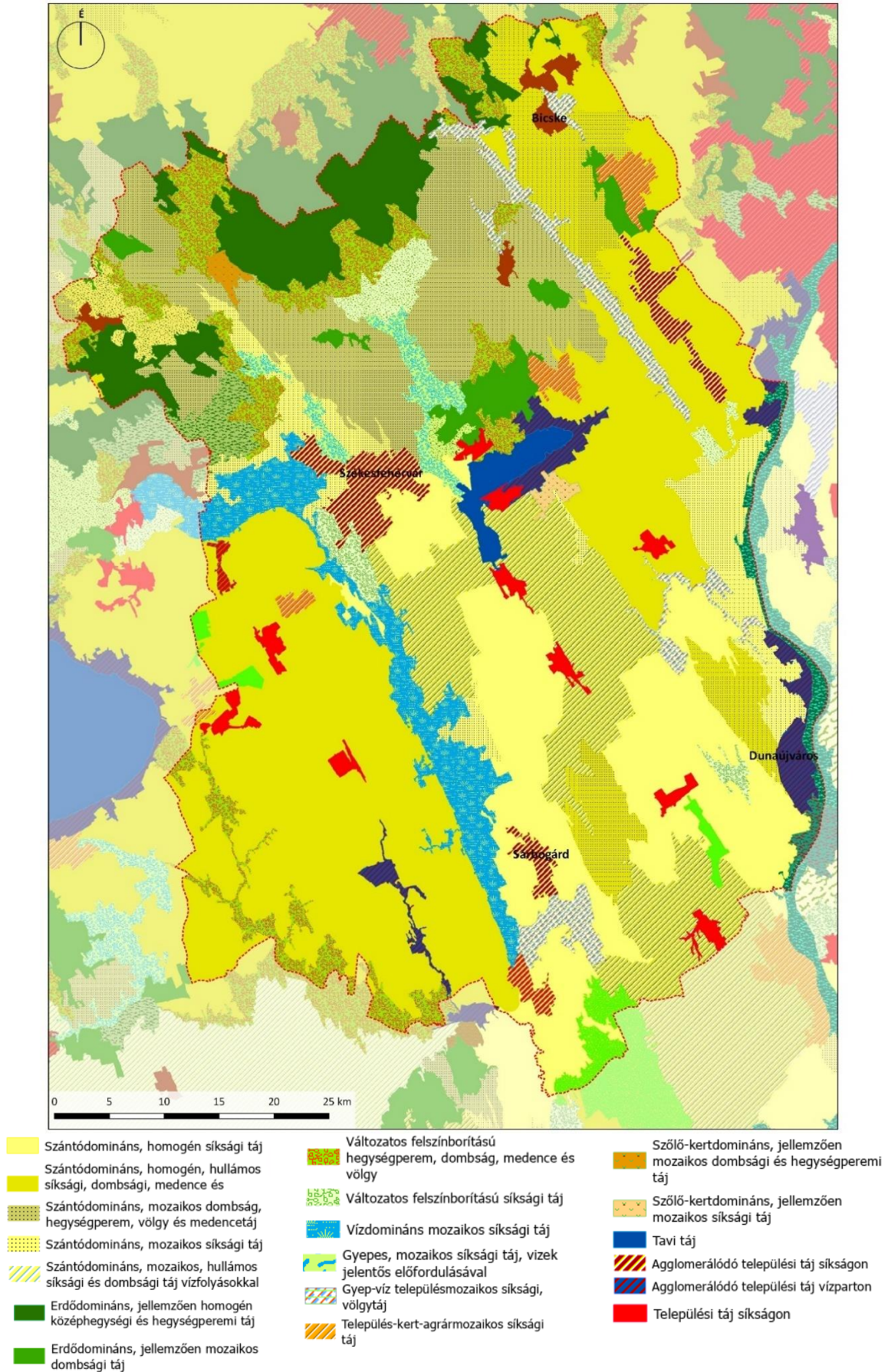

Adatok forrása: AM

Készült a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft.
Térbeli Szolgáltatások Igazgatóságán, 2022. november

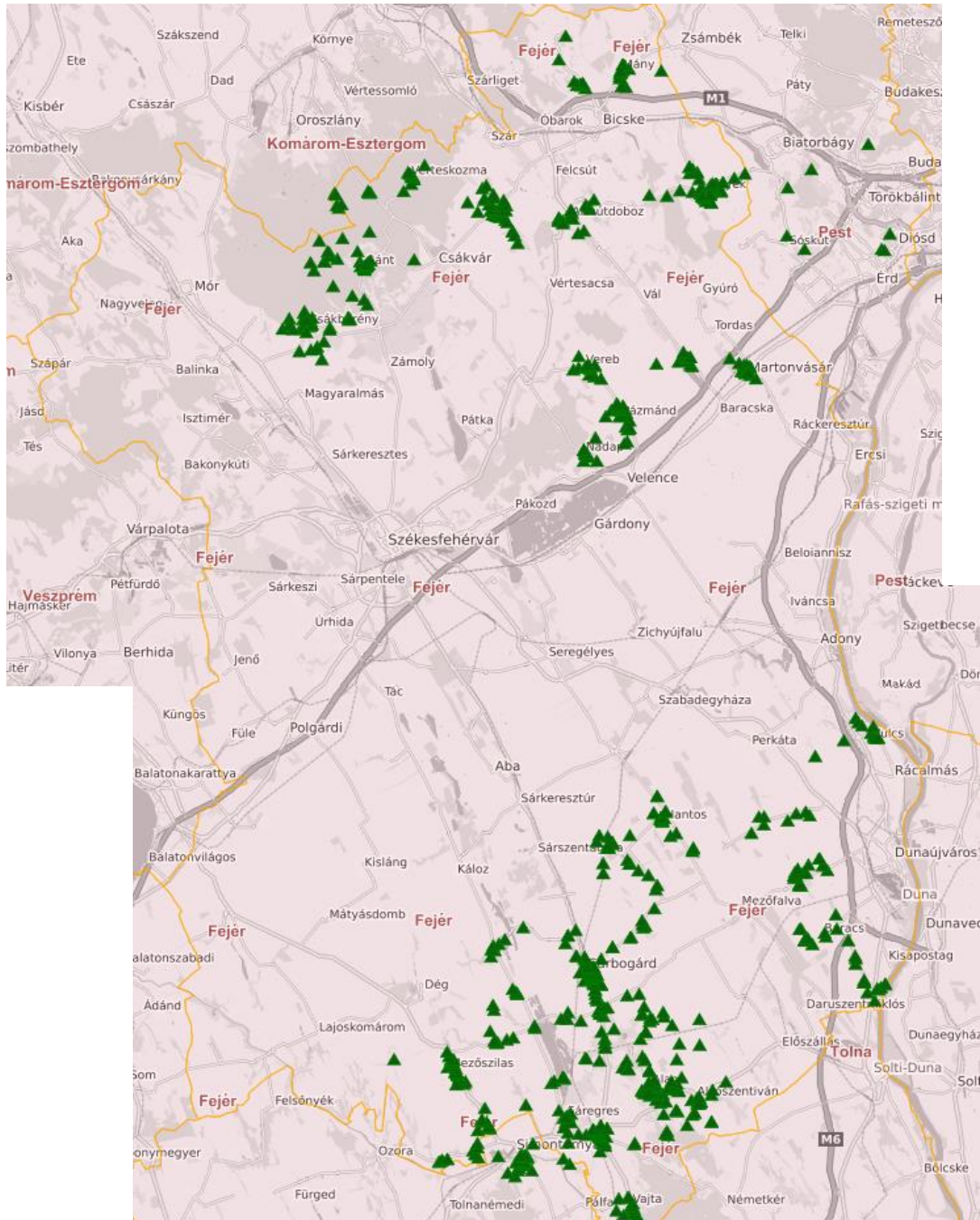
4-11. ábra Fejér megye tájkarakter területei

Forrás: <http://alapterkep.termeszetem.hu/> alapján saját szerkesztés

Táji értékek között továbbá kiemelendők az **egyedi tájértékek**, melyek a természetvédelmi törvény megfogalmazása alapján „*az adott tájra jellemző természeti értékek, képződmények és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elemek, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van*”. Az **egyedi tájértékeket az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer alapján a 4-12. ábra érzékelteti**. Az OKIR e tekintetben sajnos még továbbra is erősen hiányos. Kiemelendő azonban, hogy az egyedi tájértékek megőrzését elsősorban a településrendezési tervezés tudja biztosítani, ugyanis a természetvédelmi törvény alapján „*településrendezési terv tartalmazza a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását*”.

4-12. ábra Egyedi tájértékek nyilvántartása az OKIR nyilvántartása szerint

Forrás: <http://web.okir.hu/map/?config=TIR&lang=hu>

Jelen SKV szempontjából a tájvédelem az egyik kiemelt figyelmet igénylő témakör.

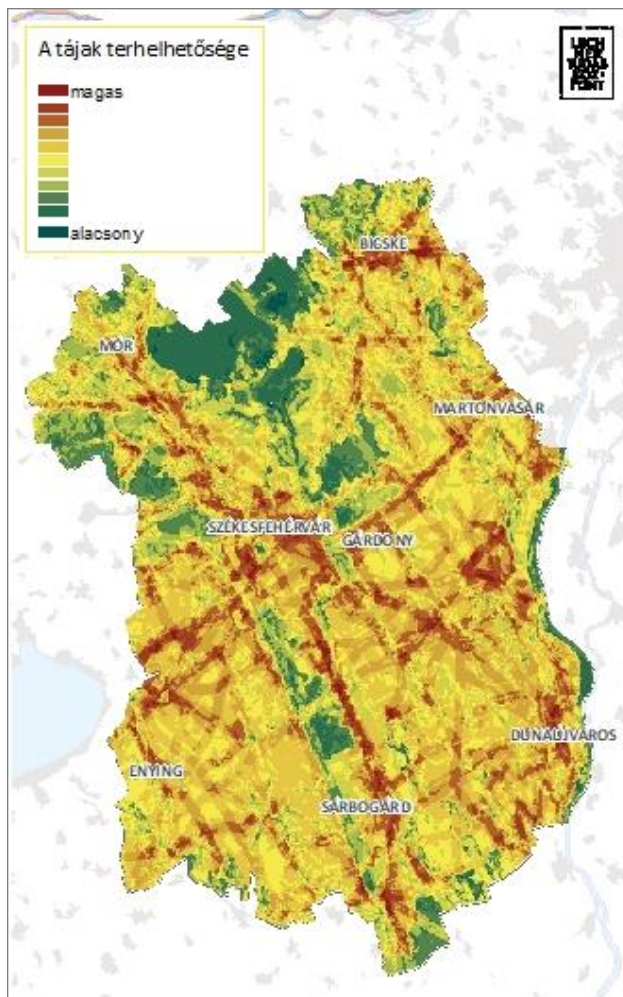
4.2. Problémák, konfliktusok a környezet állapota alapján

„Fejér megye területrendezési tervének felülvizsgálata, Előkészítő fázis – Vizsgálat” (Lechner Tudásközpont Kft., 2018. október) c. dokumentumban a megyében számos konfliktus, probléma feltárára került sor. Ezek nagy része nem kizárólagosan a területrendezési témakörbe tartozik, hanem integrált kezelési megoldásokat kívánnak, melyeket a területrendezés eszközei támogatni tudnak. A feltárt problémák közül a környezeti, ill. közvetetten környezeti konfliktusokat is okozó problémák kerülnek röviden ismertetésre a következőkben. Az ismertetés nem a hagyományos környezeti elem/rendszer szennyezettségi/terheltségi viszonyokat mutatja be, hanem konfliktus jellege szerinti csoportosításban mutatja be a területrendezéssel enyhíthető problémákat. Emellett az új megyei Területfejlesztési Konceptióban (lásd: 2.6. fejezet) felsorolt, jelen SKV és a területrendezési terv módosításának szempontjából releváns gyengeségeket szintén szürke háttérrel jeleztük a korábbi megállapítások ismertetése mellett.

4.2.1. Tájterhelhetőség

A konfliktus ismertetése előtt, mintegy összefoglalásként a megyei területrendezési terv felülvizsgálata előkészítő fázisában elvégzett tájterhelhetőségi vizsgálatot mutatjuk be röviden.

4-13. ábra A táj terhelhetősége

Fejér megye tájterhelhetőségi térképe (Forrás: Lechner Tudásközpont)

A táj terhelésében az olyan emberi tevékenységek játszanak főszerepet, amelyek jelentős tájtalakítással járnak, és amelyek nyomán a mesterséges, épített elemek válnak dominánssá az adott területen (pl. települési területek, közúti-vasúti közlekedési vonalak, egyes közműhálózatok, nyersanyag-kitermelési helyszínek). Ezek az épített elemek többségükben nemcsak területfoglalást okoznak, hanem környezeti terheléssel, szennyezéssel is együtt járhatnak (pl. levegő-, víz-, talajszennyezés, zaj- és rezgésterhelés, hulladékképződés stb.). Így a tájterhelhetőség szempontjából legerősebben terhelt területek környezeti szempontból is a leginkább problémásnak minősíthetők.

Fejér megye terhelési térképének hálózata egyenletesen fedi a megyét. Nagyobb terhelési gócpontok rajzolódnak ki Székesfehérvár, Dunaújváros és Bicske körül, valamint a Dunaújváros-Martonvásár, és a Martonvásár-Székesfehérvár tengely mentén.

Az érzékenységi mutatóval ellenkező, a terhelési mutatóval azonos előjellel értékelve a területeket az alábbi terhelhetőségi eredményt kaptuk:

- Más megyékhez képest Fejér megyében a terhelési mutató egyenletesen magas, az érzékeny, kevésbé terhelhető térségek szigetszerűen, kis foltokban figyelhetők meg a Vértes, a Zámolyi-medence, a Sárrét, a Sárvíz-völgy, valamint a Velencei-hegység területén.
- A terhelhető területek egyenletes eloszlása lehetőséget ad arra, hogy a fejlesztési célterületeket ezen belül a gazdasági, társadalmi feltételek szerint mérlegelve jelöljék ki. Tájterhelhetőségi szempontból tehát elsődleges cél a kis területen, szigetszerűen megmaradt, alacsonyan terhelhető területektől távoli fejlesztések támogatása.

Jelen vizsgálat szempontjából azt kell kiemelnünk, hogy a napelemparkok telepítésekor célszerű a kevésbé terhelhető térségi mozaikokat elkerülni és azokat a még terhelhető területekre koncentrálni, figyelembe véve az adott telepítési helyszín értékeit és azok érzékenységét.

4.2.2. Környezeti problémák, konfliktusok

Funkcionális térségek, eltérő fejlettségből adódó problémák

A megye fejlettségét tekintve három részre tagolható:

- Budapest vonzáskörzete, a Duna mente Dunajváros központtal, Székesfehérvár és környezete, valamint Mór és térsége prosperáló gazdasági/logisztikai/kereskedelmi területek
- Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége turisztikai-ökoturisztikai paradicsom
- A déli periféria (Sárbogárdi és Enyingi kistérségek) pedig felzárkóztatandó térség, melyet a megye meghatározó térszerkezeti vonalai elkerülik, lakosságának jelentős része az alacsony jövedelmű mezőgazdaságból él. Az infrastrukturális fejlesztések hatékonysága alacsony színvonalú, fenntartásuk fajlagos költsége a periférikus helyzetű településeken nagyon magas. Társadalmi – gazdasági - jövedelmi mutatói kedvezőtlenek.

Az eltérő fejlettség ugyan alapvetően gazdasági-társadalmi konfliktusokat okoz, de környezeti vonzata is van. A fejlettebb térségekben, ahogy az a tájterhelhetőségi térképen is látszik az épített elemek nagyobb száma, az infrastruktúra hálózatok és a gazdasági aktivitás a környezeti problémákat is magával hozza. A kevésbé fejlett, illetve a turizmus szempontjából nagyobb vonzerővel rendelkező térségekben a környezet kevésbé szennyezett/terhelt. (Kivéve Velencei-tó part menti zónájában jelentkező erős urbanizáció – üdülőforgalom hatásait).

Naperőmű telepítés szempontjából az várható, hogy ezek inkább a jobban prosperáló területekre fognak kerülni. Megfontolandó azonban – a fejlettség kiegyenlítésére való törekvés szellemében -, hogy a déli perifériát is vegyék figyelembe a helykiválasztás során.

Táj- és területhasználati problémák

Az új Területfejlesztési Konceptió „negatív táj- és területhasználati tendencia”-ként azonosítja a következőket: beépített területek növekedése különösen a városok vonzáskörzetében, mozaikosság csökkenése, erdőfoltok csökkenése, zöldmezős beruházások. Emellett kiemeli, hogy a klímaváltozás hatására fellépő rendkívüli helyzetek, ismétlődő helyszínekkel, növekvő eróziós felületekkel, épület és infrastruktúra károkkal megelőző intézkedések hiányában erősödő intenzitással ismétlődnek.

Tájhasználati problémát jelentenek a megye jelentősebb tájsebei (külszíni fejtések, meddőhányók), melyek Mány, Nagygyháza, Etyek térségében fordulnak elő. A Vértes területén Csákvár, Gánt, Csákberény és Pusztavám emelendő ki. A Bakony vidékén Balinka térségében a szénbányászat okozta tájsebek jelentősek. Ugyanitt Isztimér (Guttamási), Kincsesbánya, Iszkaszentgyörgy térsége is említendő. A Sárrét területén Csór, Sárszentmihály, Nádasdladány települések emelendők ki. Ezekon kívül számos kisebb-nagyobb anyaggyerőhely, egyéb külszíni bányaterület található a megye területén. Ide sorolandó kedvezőtlen elem az egyre csökkenő, de még fellelhető települési, ill. illegális hulladéklerakók látványa. Takarófásításuk, illetve rekultiválásuk fontos feladat. A rekultiválás egyik eszköze lehetne az ilyen területek más típusú hasznosítása, többek között naperőművek létesítése ilyen roncsolt területeken.

Szintén konfliktus forrást jelenthetnek a növekvő vízkivételek, akár felszíni, akár felszín alatti vízből valósulnak meg. Ez azonban jelen rész módosítás szempontjából nem releváns.

Települési környezeti kockázatok

Fejér megyét érintően valós **árvízi** veszélyeztetést az árhullámok levonulása nem okoz (magasparti elhelyezkedés, árvízvédelmi művek kiépítettsége). Fejér megye domborzati adottságaiból következően **belvízvédelmi** szempontból mérsékelten és közepesen veszélyeztetett területek kijelölésére volt szükség a Sárvíz völgyében. **Helyi vízkár** szempontjából a megye síkvidéki területein közepes, dombvidéki területein magas villámárvíz-veszélyeztetettség jellemző.

Az ország szeizmikusan legaktívabb területe a Komáromtól a Balaton északkeleti végéig húzódó sáv, ami leginkább a megye északnyugati részét, elsősorban a Móri, Polgárdi járásokat érinti, de a megyeközpont is közel esik hozzá. Ezen területek így **földrengés veszélyeztetettek**.

Fejér megyében elsősorban az alábányászott, a földcsuszamlással érintett, a partfalmozgásos és pincebeszakadással területek jellemzők, amelyek a Duna mente, a Mezőföld, a Vértes – Velencei-hegyvidék és az Északi-Bakony tájegységeket érintik.

A Vértesben, a Bakonyban és a Duna mentén a szerkezeti adottságok folytán nagy számban fordulnak elő **felszínmozgásos területek**. A mozgalmasan tagolt, nagy reliefenergiájú területeken gyakoriak a lejtős felszín mozgások. Aktív földcsuszamlással érintett területek nagy számban fordulnak elő Bakonycsernye, Rácalmás, Kulcs, Dunaújváros településeken.

A földcsuszamlás a megyében a Duna mentén jellemzően partfalomlásként, egyes területeken pedig rézsúcsúszásként jelentkezik. Azoknak a településeknek, amelyek közigazgatásilag érintkeznek a Duna folyammal, közös jellemzőjük, hogy a Duna nyugati partját határoló 30-60 méter magas partfal van a területükön. A települések zöme esetében a partfal egészen a folyó mellett húzódik, attól eltávolodva csak az Adonyi-öblözetben van.

Egyik leggyakoribb veszélyforrás a megyében a **pincebeszakadás**. Érintett települések közé tartozik többek között Tabajd és Vál. A megyében igen jellemző a bányászati tevékenység során alábányászott, ennek folytán teljes kiterjedésükben potenciálisan felszínmozgásosnak tekintendő területek előfordulása. **Felszínmozgásos területek** vannak Kincsesbánya, Bakonycsernye, Balinka települések közigazgatási területén.

A Mezőföld területén az erózió (**víz- és szélerózió** egyaránt) nagymértékű lehet, mivel a lösz és az azon kialakult mezőségi talajok könnyen erodálódnak, ha rajtuk intenzív gazdálkodás folyik. A Vértes-Velencei hegyvidék mezorégiójában és a Bakony vidékén a vízerózió komoly problémát jelent. Deflációnak leginkább kitett terület a Sárvíz-völgye és a Sárrét, de a Móri-árok és Közép-Mezőföld kistájain is található nagyobb területű, deflációnak kitett foltok.

A korábbi munkában jelzett fenti településkörnyezeti kockázatok, annyiban érintik jelen rész módosítást, hogy a naperőmű telephelyek kiválasztásakor ezek figyelembevétele elengedhetetlen.

Az európai szintű ESPON klíma projektben elvégzett **klímasérülékenység**-vizsgálat szerint Fejér megye kismértékben sérülékeny kategóriába esik. Hazai kutatások tükrében is Fejér megye térségei az éghajlatváltozás szempontjából kevésbé sérülékeny kategóriákba tartoznak. Kivétel ez alól a biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység. Itt a megye északi kistérségei nagymértékben sérülékeny kategóriába tartoznak. A napenergia felhasználás a klímaalkalmazkodás egyik lehetősége.

A szennyvíz- és hulladékkezelés jelen SKV szempontjából nem releváns szempont, ugyanúgy, mint a közlekedés okozta terhelések.

A klímaváltozás következményei

A településrendezési eszközöknek komoly szerepe van a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodásban, emellett hozzájárulásuk jelentős lehet az üvegházgázok légköri koncentrációjának csökkentésében is (pl.: szén-dioxid megkötés, nyelés, valamint megújuló energiatermelés területeinek kijelölése). A 2019. évi környezeti értékelésben bemutatásra került az éghajlat már érzékelhető, illetve a jövőben várható változása Fejér megyében. A megye szempontjából az ott tárgyaltak közül a következő éghajlatváltozási jelenségek és következményeik érdemelnek mindenképpen figyelmet a jelenleg tervezett módosítás tükrében:

- A zivatarok intenzitása és gyakorisága növekedése komoly veszélyt jelent az épített infrastruktúrára is. Megjegyezzük, hogy Fejér megye lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége valamivel az országos átlag feletti.
- A „naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének” megszüntetésével bővül a megújuló energiatermelés céljából vizsgálható területek aránya.
- Bár a megye természeti értékei országos viszonylatban kevésbé veszélyeztetettek, kiemelt figyelmet szükséges fordítani a Velencei-tó, valamint a Vértes és Bakony, mint a klímaváltozás szempontjából sérülékeny területek természeti értékeinek megóvására. Ugyanakkor Fejér megye erdős területei országos viszonylatban nagyon érzékenyek: a legnagyobb a sérülékenység a déli részeken. Az erdők tűzveszélyeztetettsége a hóhullámok és az aszálykitettség miatt is kiemelt.

5. FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE KÖRNYEZETI HATÁSAI

Jelen fejezetben a 2019-es SKV korábbi megállapításait fenntartva, csak a rész módosítás, azaz a naperőmű korlátozással érintett területek övezete törlésének hatásaira térünk ki.

Az 2019-ben elkészült SKV-ban az egyes övezetekkel kapcsolatosan környezeti elemek/rendszerek vonatkozásában értékeltük, hogy az övezetekben történő változások a környezet állapotában milyen várható változásokat okoznak. A napenergia hasznosítás szempontjából korlátozással érintett terület övezete a megyei tervben új egyedi megyei övezetként jelent meg. Mint ilyen szinte minden környezeti elem és rendszer szempontjából kedvezőként értékeltük a korábbi SKV-ban az alábbi indokok alapján:

- Természetvédelem, élővilág, természeti rendszerek: az övezet kijelölése kedvező, pl. a Natura 2000 és erdőterületek is beletartoznak – természeti értéke védelme
- Táj: az övezet kijelölése kedvező, mert táji szempontból értékes területek is korlátozhatók
- Települési környezet: az övezet kijelölése kedvező, mert sok esetben a település környéki területek kijelölése lehetőség (pl. meglévő infrastruktúrához való csatlakozás)
- Felszíni és felszín alatti vizek: az övezet kijelölése kedvező, pl. nagyvízi meder területe is beletartozik
- Talaj (termőföld mennyiségi és minőségi védelme): az övezet kijelölése kedvező, pl. a kiváló termőhelyi adottságú szántók is beletartoznak
- Levegő, zaj, klíma: orientálja a megújuló energia hasznosítást és védelmet jelent pl. az ökológiai hálózat elemei vagy az erdők szempontjából

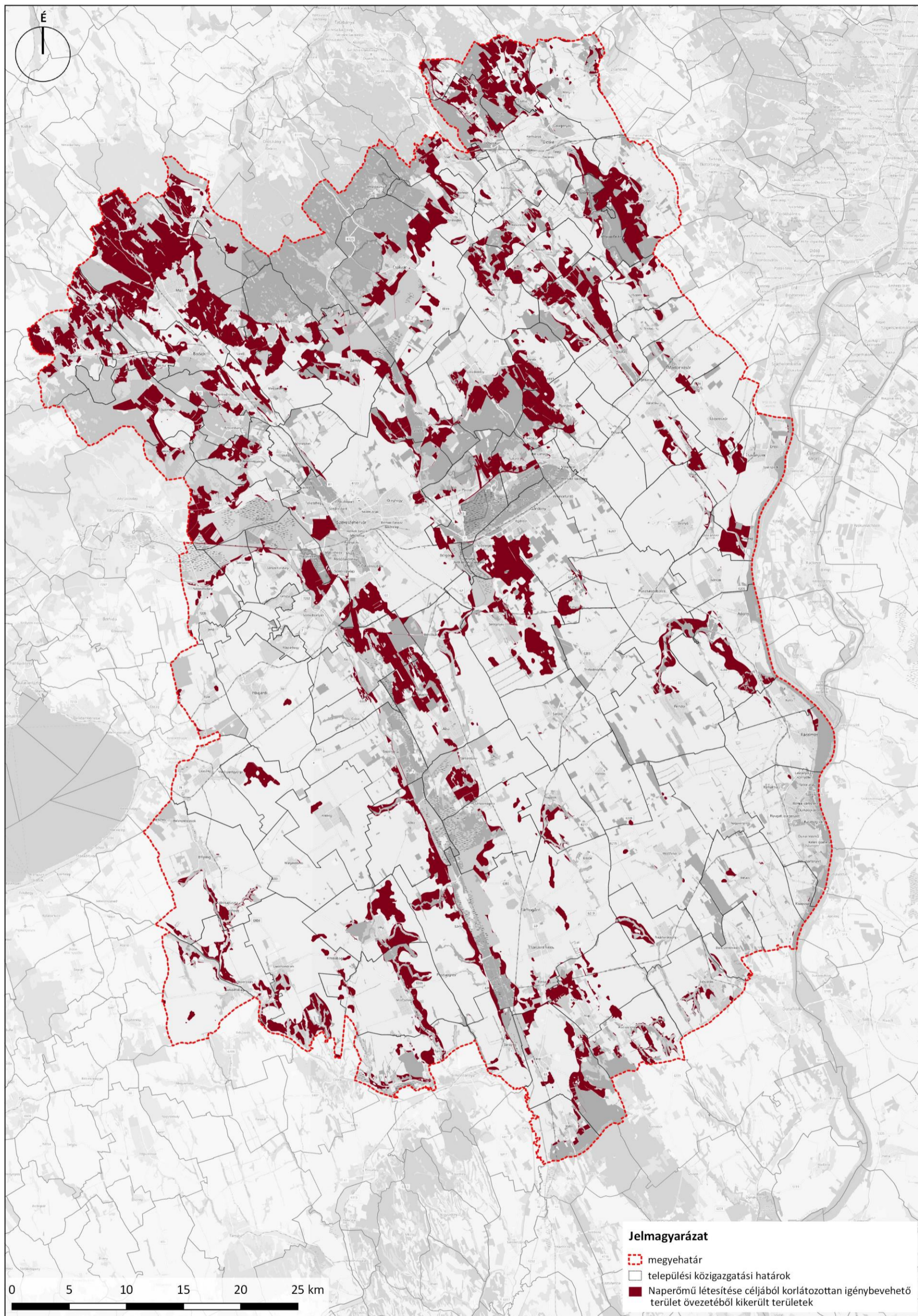
Az övezet törlése ezzel ellentétes folyamat, tehát mindenképpen vizsgálandó, hogy egy új létesítmény telepítése a továbbiakban hogyan szabályozható, a kedvezőtlen folyamatok, az esetleges értékvesztés, a környezeti konfliktusok hogyan kerülhetők el, milyen szabályozások, intézkedések léteznek ennek érdekében.

Így jelen SKV-ban a környezeti hatásoknál elsősorban **azon területekre fókuszálunk, melyek a területrendezési terv módosítását követően kikerülnek a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetéből és nem esnek az OTrT – már bemutatott (lásd: 2.6. fejezet) –, vonatkozó korlátozásai alá, ugyanis gyakorlatilag e területeket érinti a korábbiakhoz képest megengedőbb szabályozás a módosítás után.** Ezen területek részben Natura 2000 területek, részben országos jelentőségű védett természeti területek, részben pedig tájképvédelmi területek, melyeket az 5-1. ábra határol le. A korlátozás alól kieső területek kiterjedése kb. 50.000 ha (területrendezési terv módosításának megalapozó munkarésze alapján).

Alapvetően azt vizsgáljuk ezen területek vonatkozásában, hogy vannak-e más olyan jogszabályban foglalt kapaszkodók, melyek bármilyen kedvezőtlen folyamat elkerülésére lehetőséget biztosítanak. A megyei terv rész módosításában konkrét helyszínnel jelölt engedélyezett naperőműparkokkal jelen vizsgálat nem foglalkozik. A két helyszínnel jelölt és engedéllyel még nem rendelkező erőmű az általános szabályozások keretében vizsgáltak.

Azok a tevékenységek, melyek „a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról” szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet hatálya alá tartoznak, és azokra előzetes vizsgálati dokumentáció, vagy környezeti hatástanulmány alapján hatósági döntés születik megvalósíthatóságukra, azok minden az alábbiakban vizsgált szakterület vonatkozásában megfelelő biztosságot nyújthatnak arra, hogy a tervezett tevékenység környezet-, természet- és tájvédelmi érdekek sérülése nélkül megépíthetők. Így ezekkel a továbbiakban szintén nem foglalkozunk.

5-1. ábra A naperőmű építés korlátozása alól mentesült területek a tervezett módosítások szerint

Azonban a naperóművek a megnevezett jogszabály környezeti hatásvizsgálat-köteles tevékenységek körét meghatározó 1. és 3. mellékletben önállóan nem nevesítettek. Ezért ilyen tevékenységekre csak az esetben kell környezeti hatásvizsgálati eljárást indítani, ha azok beletartoznak a 3. melléklet 128. pontjába: Egyéb, az 1-127/A. pontba nem tartozó építmény vagy építményegyüttes beépített vagy beépítésre szánt területen 2 ha területfoglalástól; védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén 0,5 ha területfoglalástól. (Megjegyezzük, hogy mivel 1 MW teljesítményű erőmű létesítéséhez átlagosan 2,4 ha terület szükséges, így a tervezett nagyobb erőművek belekerülnek ebbe a kategóriába.) A továbbiakban részletezettek alapvetően tehát a hatásvizsgálati körbe nem tartozó esetekre (illetve általánosan az ilyen tevékenységek megvalósítására) vonatkoznak.

A naperóművek környezeti hatásainak előrejelzéséhez elsőként azt vizsgáltuk meg, hogy egy naperómű park telepítése és működése, milyen hatótényezőkkel jár és milyen hatásokat, hatásfolyamatokat indít el. Naperómű létesítés legfontosabb hatótényezői az alábbiak:

- területfoglalás
- területrendezés, növényzetirtás
- létesítmények (napelemek) telepítése és kapcsolódó berendezések, építmények (vezeték, út, kerítés) építése
- naperóműpark léte
- naperóműpark üzemelése (energiatermelés)

Jelen esetben a területrendezés, növényzetirtás hatótényezőnél a talajfelszint érő hatásokat és a növényzet eltűnését vizsgáljuk, a munkák elvégzéséhez használt munkagépek, berendezések kibocsátásai a következő, azaz az építési munkák részét képezik, mivel előbbi tartós hatásokat, utóbbi csak átmeneti környezetállapot változást okoz, ami vizsgálatunk szempontjából elkülönítendő. A Stratégiai Környezeti Vizsgálat szintjén ugyanis azok a hatótényezők vizsgálandók, melyek hatása tartós, nemcsak rövid idejű, átmeneti hatásokat, hatásfolyamatokat okoznak. Így a fentiek közül az építési munkák hatásait jelen munka szempontjából nem tartjuk relevánsnak.

Fenti hatótényezők az alábbi a korábbi naperómű létesítés korlátozásával érintett övezetek szempontjából vizsgálandók:

- területfoglalás – minden korábbi figyelembe vett övezet (kiváló szántó, erdő, ökológiai hálózat, védett, Natura 2000 terület, tájképvédelmi)
- területrendezés, növényzetirtás (erdő, ökológiai hálózat, védett, Natura 2000 terület, tájképvédelmi övezet)
- naperóműpark léte (védett, Natura 2000 terület, tájképvédelmi)

E mellett foglalkozni kell az üzemelés, környezeti hatásaival is, hiszen a naperóművek megújuló energiára épülő energiatermelése a természeti erőforrások megőrzése és a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás szempontjából fontos.

5.1. Jól azonosítható, közvetlen környezet igénybevételek, terhelések, várható állapotváltozások

Jelen fejezet részben rész módosítás egyes környezeti elemekre rendszerekre vonatkozó várható hatásait vizsgáljuk.

5.1.1. Levegőminőség

A tervezett rész módosítás tartós hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) a levegőminőséget nem befolyásolják. A levegőminőséget csak az építési tevékenység során érik átmeneti, viszonylag rövid ideig tartó, és váratóan nem jelentős hatások. Így jelen vizsgálat szempontjából a levegőminőség hatásainak becslése nem releváns.

5.1.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A tervezett rész módosítás tartós hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) sem a felszíni, sem a felszín alatti vizeket nem befolyásolja. Ezeket csak az építési tevékenység során érik hatások. Így jelen vizsgálat szempontjából a felszíni és felszín alatti vizekre gyakorolt hatások becslése nem releváns és VKI 4.7 cikkelyéhez kapcsolódó elemzés sem szükséges.

5.1.3. Földtani, talajtani közeg

A tervezett rész módosítás tartós hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) közül a földtani közeget és a talajokat a területfoglalás, a területrendezés és növényzetirtás hatótényezőkön keresztül befolyásolja. Jellemzően a telepítés során tereprendezés minimális beavatkozással jár. A területen humuszmentést nem kell végezni. Földmunkával a tartószerkezetek alapozása, valamint a létesítendő kábelárkok kialakítása jár. A földkábel létesítésekor a talajt átmeneti terhelés éri, amely az árok visszatemetésével helyreáll. Az építés hatása a talajra elsősorban a munkagépek mozgásával, szállítással függ össze. Kismértékű talajtömörödésre számítani kell.

A legtöbb tevékenység területfoglalástól eltérően a naperóművek sem a földtani közeget, sem a talajfunkciókat nem szüntetik meg, a területfoglalás ugyan hosszútávú (az élettartam min. 20-25 év), de ideiglenes. A tevékenység felszámolása után a talajok az eredeti hasznosításba visszaadhatók. A tereprendezés és növényzetirtás megfelelő technológiák és a terület gyepesítése esetén eróziót, azaz a talajokra vonatkozó tartós kedvezőtlen mennyiségi hatást nem okoz. A rész módosítás övezetei vonatkozásában ezek a hatások nem tekinthetők relevánsnak.

5.1.4. Élővilág, ökoszisztémák

A tervezett rész módosítás az élővilágra számottevően a területfoglalás, a növényzetirtás, kisebb mértékben az erőmű léte és üzemelése során hat. Az övezet törlés következményeit minden az övezet kijelölésénél figyelembe vett, természeti értéket jelentő területre nézve vizsgálni szükséges. Azaz az országos jelentőségű védett természeti területekre, beleértve az ex lege védett területeket, a Natura 2000 területekre (azok jelölő fajai és élőhelyei figyelembevételével), az Országos Ökológiai Hálózat elemeire, illetve az erdőkre kell kiterjednie az értékelésnek.

Ezek közül a legegyszerűbben az **Országos Ökológiai Övezet** egyes elemei, illetve az **erdők élővilágának megfelelő védelme** bizonyítható egyszerűen az övezet törlése esetén is, mivel a 2018. évi CXXXIX. törvény az alábbiakat mondja ki:

- 25 § (6) pontja szerint: Az **ökológiai hálózat magterületének** övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.
- 26 § (6) pontja szerint: Az **ökológiai hálózat ökológiai folyósójának** övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.
- 30/A § (3) pontja szerint: Az **erdők** övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve.

Ez azt jelenti, hogy **az ökológiai hálózat magterületén, ökológiai folyósóján és erdők területén az övezet törlése esetén sem helyezhető el naperómű**. Ebből az is következik, hogy azon országos és helyi jelentőségű védett természeti területeken, ex lege védett és/vagy a Natura 2000 területeken, melyek az előbb említett három területi kategóriával átfedést mutatnak értelemszerűen továbbra sem létesíthető háztartási méretű kiserőműnél nagyobb naperómű telep. Azonban ahol ezen területi átfedés nem teljesül, ott – tekintettel az adott védelmi célú területi kategóriákra vonatkozó szabályozásokat – nem zárható ki egyértelműen a háztartási méretű kiserőműnél nagyobb kapacitású naperómű létesítésének lehetősége. Ezen szabályozási környezetek részletesebb áttekintését lásd lejjebb.

Élővilágvédelmi szempontból a tervezett rész módosítás következtében fontos áttekinteni, hogy hol és milyen kiterjedésben fordulnak elő olyan helyszínek, ahol a fenti területi átfedés nem teljesül (lásd alábbi ábrán). Ezeket a területeket táblázatosan is kimutattuk, az **5-1. táblázat** az országos jelentőségű védett, az **5-2. táblázat** a Natura 2000 területeknél mutatja az érintettséget (lásd később).

Az **5-2. ábra** saját szerkesztés, mely a rendelkezésünkre álló védett területek határait és a megszűnő övezet határait vetette egybe, és lehatárolta azon területeket, ahol az övezet megszűnése országos jelentőségű védett területet, ex lege szikes tavat, lápot, illetve Natura 2000 területet érint. Az ábrán jeleztük azon térségeket (védett és Natura 2000 területeket), melyeknél nagyobb kiterjedésű területek kerülnek ki a védett, Natura 2000 területből az övezet törlése miatt.

Az ábrán jól látható, hogy az érintettség nagy többsége vonal, vagy pontszerű. Csak kis részben láthatók foltszerű mozaikok. **A vonal vagy pontszerű megjelenés esetén feltételezhető, hogy az érintettség jó része nem valós érintettség** csak a különböző térképi lehatárolások eltérése, esetleges pontatlansága miatt mutatkozik a térképen. (Nagy valószínűséggel ezen területek helyrajzi számos lehatárolásának egybevetése esetén nem átfedés, hanem csak szomszédság lenne kimutatni.) Ezeket a következőkben szegélyérintettségként említjük.

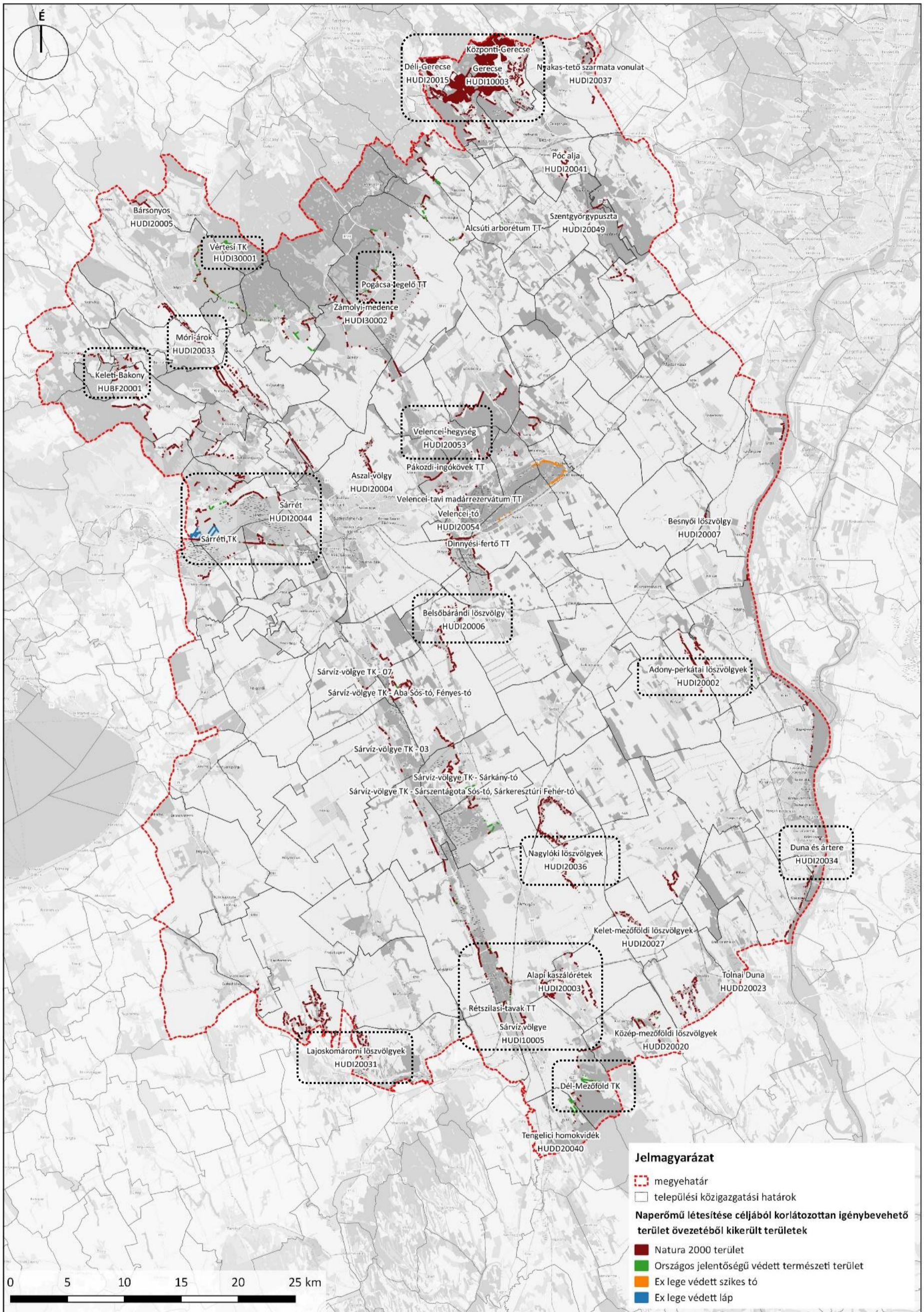
Ezt erősíti az a tény is, hogy a táblázatokban látható, hogy még a nagy kiterjedésű természetvédelmi területek esetében is minimális az érintett területek nagysága. (Számos esetben olyan kicsi a kiterjedés, hogy az eleve nem ad lehetőséget naperőmű park hatékony kialakítására. Azonban figyelembe kell venni, hogy szomszédos nem érintett területekkel egybeszámolva ezen kisebb foltok is teret adhatnak ilyen létesítménynek.) Ezeknél a területeknél azonban előfordulhat ún. szegélykonfliktus, azaz amennyiben a védett területek közvetlen környezetébe kerül egy-egy létesítmény, az, ha nem is közvetlenül, de közvetetten hathat a védett terület élővilágára (lásd pl. migráció akadályozása, polarizált fényszennyezés miatt egyes fajok állományainak sérülése stb.). Ezen szegélykonfliktusokra is figyelemmel kell lenni az engedélyezési eljárásokban, azonban ez jelen SKV szempontjából nem nevezhető számottevő hatásnak, így továbbiakban azon területekről szólnunk, ahol az érintettség nem ilyen szegélyterületre, hanem kiterjedtebb mozaikra vonatkozik.

5.1.4.1. Országos jelentőségű védett természeti területek

Az érintettség bemutatása

Az **5-2. ábra** és az **5-1. táblázat** alapján megállapítható, hogy a megyében lévő 12 országos jelentőségű érintett védett terület közül nyolcnál nem számíthatunk jelentősebb átfedésre, valószínűleg az övezet törlése csak a védett terület szegélyét érinti, vagy ahogy azt már jeleztük a nyilvántartások, térképi megjelenítések pontatlansága okozza csak az átfedést. Két esetben (Pogácsa-legelő és Rétszilasi-Tavak TT) minimális az érintettség, egy esetben, a Dél-Mezőföld TK-nál már számottevő (~7,4 ha), a Vértes TK-nál viszont igen jelentős (~63 ha) az a terület, amely az övezet törlésével érintett. Ezeket a részterületeket Google Earth fotókon is megmutatjuk.

5-2. ábra Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybevehető területek övezetéből kikerülő természeti értékek

(A nagyobb érintettségű területek külön kerettel kiemelve)

5-1. táblázat Országos jelentőségű védett területek érintettsége

védett terület neve	törzskönyvi szám	érintettség (ha)³⁵
Adonyi Természetvédelmi Terület	192/TT/87	0,00471
Alcsúti arborétum Természetvédelmi Terület	37/TT/52	0,00185
Belsőbárándi-tátorjános Természetvédelmi Terület	311/TT/07	0,07819
Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet*	293/TK/99	7,35783
Dinnyési-fertő Természetvédelmi Terület	87/TT/66	0,41335
Pákozdi-ingókövek Természetvédelmi Terület	32/TT/51	0,09778
Pogácsa-legelő Természetvédelmi Terület	332/TT/14	1,66075
Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület	272/TT/96	1,41111
Sárréti Tájvédelmi Körzet	181/TK/86	0,41024
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet – 07**	280/TK/97	0,05542
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - Sárkány-tó	280/TK/97	0,17919
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - 02	280/TK/97	0,10854
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - 03	280/TK/97	0,01054
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - 05	280/TK/97	0,00852
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - Aba Sós-tó, Fényes-tó	280/TK/97	0,66595
Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet - Sárszentágota Sós-tó, Sárkeresztúri Fehér-tó	280/TK/97	0,84050
Velencei-tavi madárrezervátum Természetvédelmi Terület	65/TT/58	0,00747
Vértesi Tájvédelmi Körzet	139/TK/76	62,87149
	összesen:	76,18343

* A szürke háttérrel a jelentősebb érintettséget jelezzük.

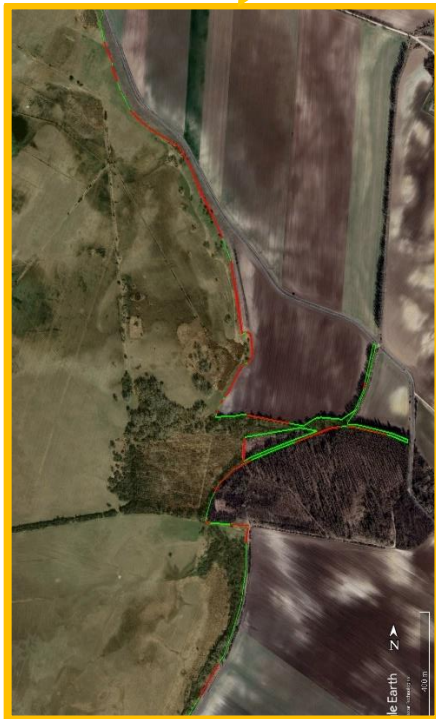
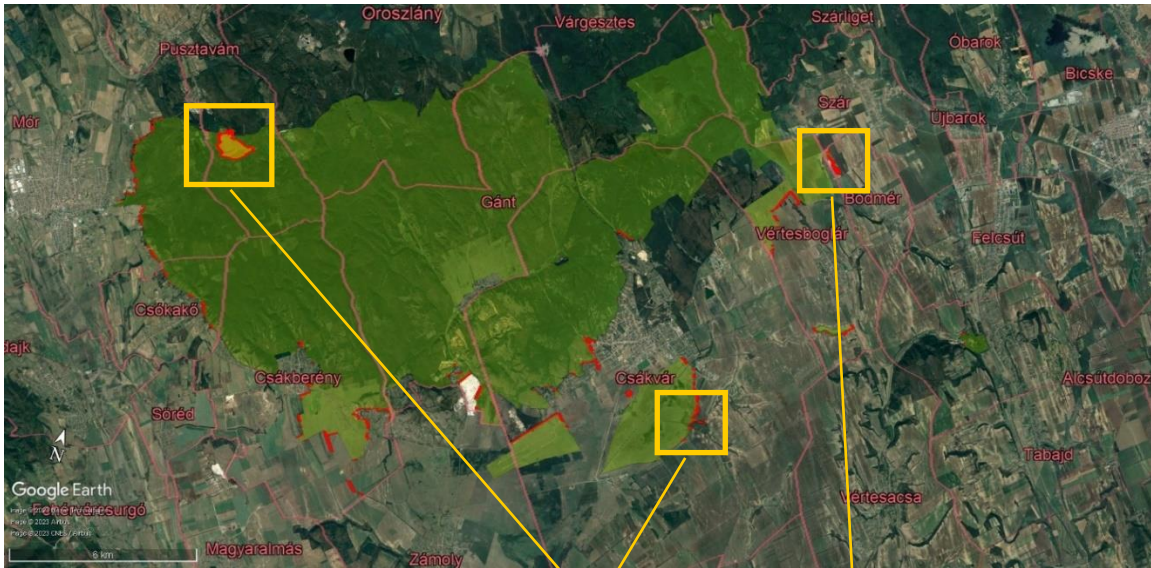
** A Sárvíz-völgye TK több területi mozaikból áll, de láthatóan itt is csak szegélykonfliktus fordulhat elő, és az érintettség minden mozaiknál kis kiterjedésű.

Országos jelentőségű védett területeken az övezet törlésével jelentősebben érintett területek az alábbiak:

Vértes Tájvédelmi Körzet

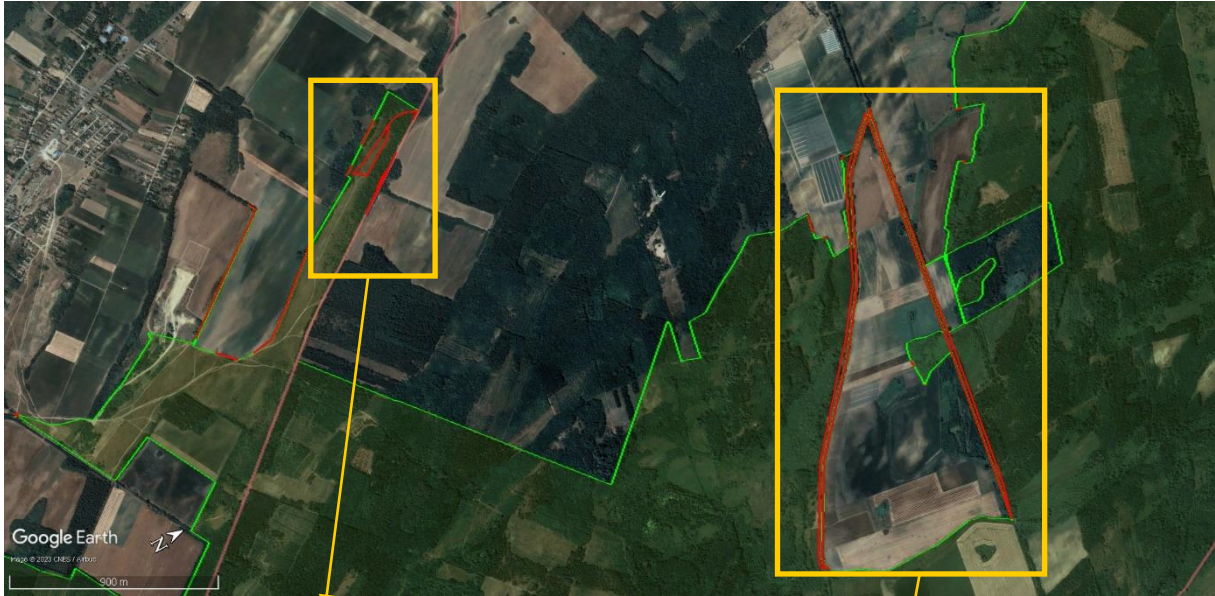
A Vértes Tájvédelmi Körzetnél is azt láthatjuk az alábbi térképen, hogy az érintettség a legtöbb esetben, mint szegélyérintettség jelenik meg. Egy nagyobb, kiterjed, mintegy 55 ha-os terület érintett Pusztavámnál a Kék-tó, Csuka-tó, Festékgyári-tó közötti részen, mely a nem túl régmúlt szénbányászatból visszamaradt tájalakítás nyomait viseli. A területet a természet lassan hódítja vissza, ahogy ez a Google Earth fotón is látható. A terület, a tavak környéke ma a rekreáció, turizmus kedvelt helyszíne. Két kisebb, néhány hektár kiterjedésű mozaik érintettsége Csákvár (~1 ha) és Bodmér (~2 ha) térségében is látható, melyek jelenleg gyep, erdő hasznosításúak.

³⁵ Az 1 ha alatti kiterjedésű területekkel azért sem érdemes foglalkozni, mert ezeken erőmű méretű naperőműpark kialakítására hatékony módon nincs lehetőség.

Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet

A Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzet esetén is láthatjuk, hogy alapvetően szegély érintettségről van szó, bár itt a jobb oldalon lévő területrésznél, mint azt az alatta lévő kivágat mutatja ez egy vonalnyál szélesebb. (Megjegyezzük, hogy nem valószínű, hogy egy ilyen keskeny sávon naperőmű telepítésre kerülhetne sor.)

A bal oldalon Vajtától északkeletre van egy, a védett terület belsejében lévő kb. 1 hektáros gyepterület, mely kiesik az övezet törlése miatt a korlátozás alól. (Ez szintén minimális terület, így rajta naperómű telepítés nem valószínűsíthető.)

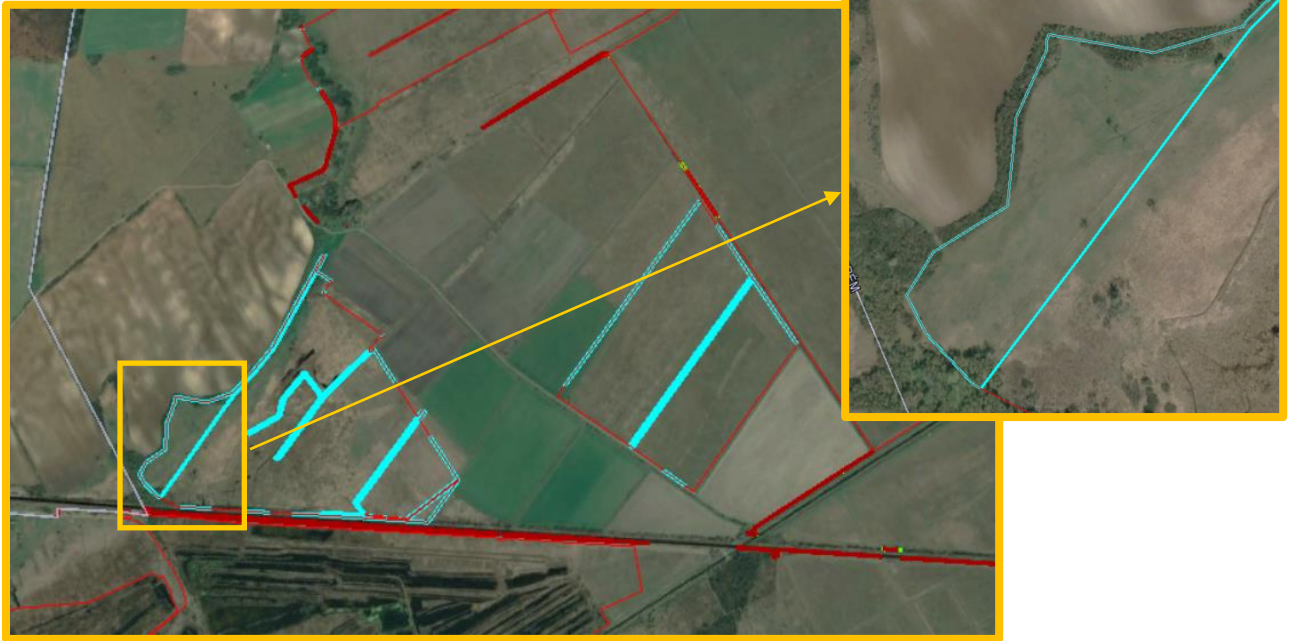
Pogácsa-legelő Természetvédelmi Terület

A Pogácsa-legelő Természetvédelmi Terület esetén minimális, alig 1 ha feletti az érintettség, melynek egy része itt is szegélyérintettség, mégpedig a volt katonai repülőtér északi szélén. Egy, kb. 1 ha-os mozaik viszont valóban kikerül a korlátozott övezetből. (A fotó alapján ez is gyepterületnek látszik – alsó fotón pirossal határolt terület.)

A Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület esetén is nagyobb az érintettség kiterjedése mint 1 ha. Azonban itt csak szegély érintettséget látunk, nagyobb mozaik nem érintett, ugyanúgy, mint a többi nyolc 1 ha-nál kisebb érintettségű területenként. Ugyanez a helyzet az ex lege védelem alatt álló területeknél is, egy terület kivételével, mely a Csór területén található ládányi tőzgebányák (711/EL/14), ahol egy 5 ha-nál valamivel kisebb gyepterület érintett.

Ladányi tőzegbányák ex lege láp

Jogszabályi feltételek

A védett természeti területekre, illetve a kiemelt oltalomban részesített természeti értékekre és területekre (ex lege) vonatkozó szabályokat a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alábbi részletei tartalmazzák, melyek az övezet törlése esetén is érvényesítendőek, betartandók:

- 23. § (2) bekezdése értelmében a természetvédelmi törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár³⁶. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.
- 31. § Tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.
- 35. § (1) bekezdés a) pontja szerint: **védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében³⁷ foglaltakon túl tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja;**
- **38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:**
 - b) **a gyepek feltöréséhez, felújításához, felületéhez, öntözéséhez, legeltetéshez, kaszálásához;**
 - c) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;
 - d) **termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;**
 - e) az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó fa, facsoport, fasor, fás legelőn lévő fa kivágásához, telepítéséhez.
- 38/A. § (1) bekezdése szerint: **a védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő eljárásokban a természetvédelmi szempontok érvényesülését szakhatósági eljárás keretében vagy szakkérdésként kell vizsgálni.** Továbbá a (2) bekezdés értelmében: a hatóság a tervezett tevékenység elvégzéséhez nem járulhat hozzá, ha az (1)

³⁶ Ex lege védelem

³⁷ A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájképek és esztétikai adottságok megóvása érdekében előírt, szükséges intézkedések, feladatok felsorolása.

bekezdés szerinti vizsgálat alapján az természeti értéket vagy védett természeti területet veszélyeztetne vagy károsítana.

- 39. § (1) bekezdése szerint: védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő hatósági eljárás során a természetvédelmi hatóság - *kivéve, ha a tevékenység környezeti hatásvizsgálat- vagy egységes környezethasználati engedélyköteles* -, ha a szakhatósági közreműködés törvényben meghatározott eljárási feltételei fennállnak, szakhatóságként működik közre:
 - a) földrészlet megosztása, alakjának, terjedelmének megváltoztatása;
 - b) telekalakítás, építés, létesítés és használatbavétel;
 - d) ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése során;
 - g) termőföld más célú hasznosításának engedélyezésekor.

A fenti előírások egyformán érvényesek az országos és helyi jelentőségű védett természeti területekre, azzal a különbséggel, hogy a *természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 625/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 6. – 9. §-ai értelmében a természetvédelmi hatóság ezen területi kategóriák esetén eltérő.

A szigorú szabályozás és hatósági hozzájárulás szükségessége miatt gondolhatjuk azt is, hogy kizárt, hogy országos jelentőségű védett természeti területen naperőpark létesítésére sor kerülhet. Azonban a nagy kiterjedésű nemzeti parkok, illetve tájvédelmi körzetek területén lehetnek olyan roncsolt, vagy értéktelen felületek, melyek ilyen létesítmények elhelyezésére lehetőséget adhatnak. Ezért a természetvédelmi célokat biztosító területek és a megvalósult naperőművek között fennálló viszonyokat országos léptékben is áttekintetük, többnyire saját ismereteink és szűrőpróbaszerű keresésekből gyűjtött helyszínek alapján.

Országos jelentőségű védett természeti területen létesített naperőmű parkra az általunk végzett keresés során egyedül a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet (fotón zöld határ) esetében fedeztünk fel az alábbi két helyszínen. Tekintettel a környező területhasználatokra, mindkét esetben valószínűsíthető, hogy művelésből már korábban kivont területekre történt a telepítés.

Pusztaszer

Baks (egész belterület a TK része)

Összefoglalva megállapítható, hogy az országos vagy helyi jelentőségű védett természeti területeken, illetve az ex lege védett természeti értékek és területek érintettsége esetén, az övezet törlését követően kizárólag az illetékes természetvédelmi hatóság (feltételekhez és előírásokhoz kötött) hozzájárulása esetén helyezhető el naperómű. Ez azt jelenti, hogy az olyan védett természeti területeken, melyek nem esnek egybe ökológiai hálózat magterületével, ökológiai folyósójával és erdők területével, ott a naperómű létesítésére más szabályozás (azaz a létesítés kizárása helyett szakhatósági eljárás alapján történő döntés) érvényesül.

Ennek értelmében az ilyen területeken tehát továbbra is fennáll annak a lehetősége, hogy az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve, de nem zárható ki naperómű telep létesítése. A fent leírtak tükrében az övezet törlését követően az előzőekben bemutatott 4 helyszínen közül, a területek kiterjedését is figyelembe véve csak a Vértesi Tájvédelmi Körzet és a Ladányi tőzegbányák területén lehet számítani a szabályozás változás miatt naperómű létesítésének elvi lehetőségével.

5.1.4.2. Natura 2000 területek

Az érintettség bemutatása

Az országos jelentőségű védett természeti területekhez hasonlóan itt is vizsgáltuk az érintettséget, mielőtt a jogi szabályozás részleteire kitérnénk. Az érintettséget jelen esetben is az **5-2. ábra** mutatja, illetve az **5-2. táblázatba** foglaltuk. A táblázatban itt is szürke háttérrel jelöltük a 1 ha-nál nagyobb kiterjedésű és nem csak szegélyérintettséget mutató területeket.

5-2. táblázat Natura 2000 területek érintettsége

Kód	Natura 2000 terület neve	Jelentőség	Érintettség
HUDI20002	Adony-perkátai löszvölgyek	B	1,39
HUDI20003	Alapi kaszálórétek	B	5,61
HUDI20004	Aszal-völgy	B	0,67
HUDI20005	Bársonyos	B	0,07
HUDI20006	Belsőbárándi löszvölgy	B	1,22
HUDI20007	Besnyői löszvölgy	B	0,14
HUDI20015	Déli-Gerecse	B	11,95
HUDI20034	Duna és ártere	B	1,18
HUDI10003	Gerecse*	A	1254,9

Kód	Natura 2000 terület neve	Jelentőség	Érintettség
HUBF20001	Keleti-Bakony	B	1,5
HUDI20027	Kelet-mezőföldi löszvölgyek	B	0,99
HUDD20020	Közép-mezőföldi löszvölgyek	B	0,31
HUDI20030	Központi-Gerecse	B	5,29
HUDI20031	Lajoskomáromi löszvölgyek	B	1,39
HUDI20033	Móri-árok	B	11,45
HUDI20036	Nagylóki löszvölgyek	B	1,77
HUDI20037	Nyakas-tető szarmata vonulat	B	0,17
HUDI20041	Póc alja	B	0,76
HUDI20044	Sárrét	B	16,11
HUDI10005*	Sárvíz völgye	A	28,71
HUDI20049	Szentgyörgypuszta	B	0,71
HUDD20040	Tengelici homokvidék	B	0,5
HUDI20053	Velencei-hegység	B	13,59
HUDI20054	Velencei-tó	B	0,24
HUDI10007*	Velencei-tó és Dinnyési-Fertő	A	0,92
HUDI30001**	Vértes	C	1,68
HUDI30002**	Zámolyi-medence	C	0,92
		összesen:	1364,1

* madárvédelmi Natura 2000 terület

** madárvédelmi és természetmegőrzési Natura 2000 terület

jel nélkül természetmegőrzési Natura 2000 területek

A 27. övezet törlése által érintett megyei Natura 2000 területből 12 esetén az érintettség minimális, elhanyagolható. További 7 helyszínen szintén kismértékű, azaz 1-2 ha közötti a változás (ahol, ahogy korábban is említettük hatékony erőmű telepítésre nem lehet számítani). Két helyen mintegy 5 ha, öt helyen már jelentősebb 10-30 ha közötti az a terület, mely az övezet törlésével érintett. A legjelentősebb kiterjedéssel a Gerecse Natura 2000 területnél kell számolni, mely viszont madárvédelmi terület. Ezek naperőmű beruházás miatti sérülékenysége viszont jóval kisebb mértékű, hiszen csak a fészkelő, vagy táplálkozó helyek kismértékű csökkenését okozhatja egy naperőmű park kialakítása. Ezen területeket ezért a következőkben nem vizsgáljuk.

A valós érintettségeket a Natura 2000 területeknél is Google Earth fotókkal érzékeltetjük.

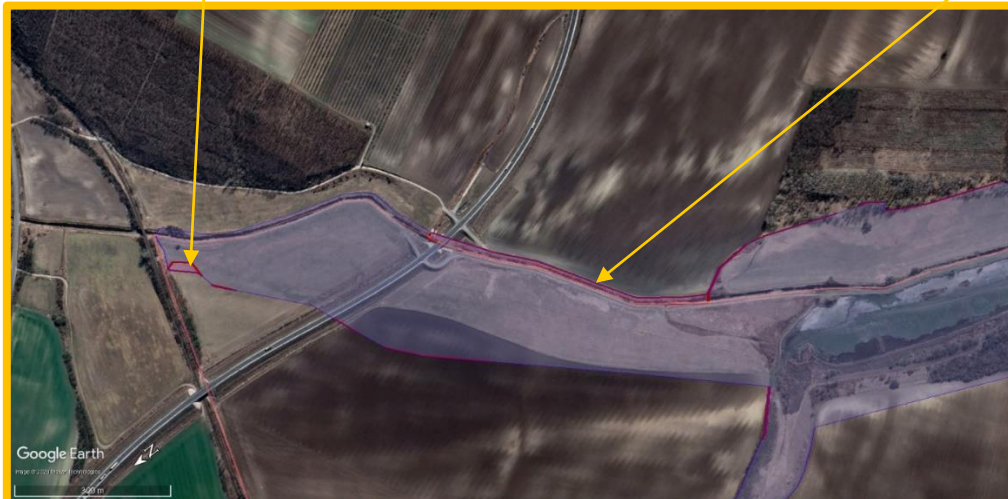
Alapi kaszálórétek (HUDI20003)

Jelen Natura 2000 területnél is jelentős a szegélyérintettség, azonban Alaptól északra, Rétszilastól keletre a vasút mellett egy foltban közel 4 ha-nyi mozaik kerül ki az övezet alól. A vasút menti terület részben fákkal benőtt gyepek területrésze.

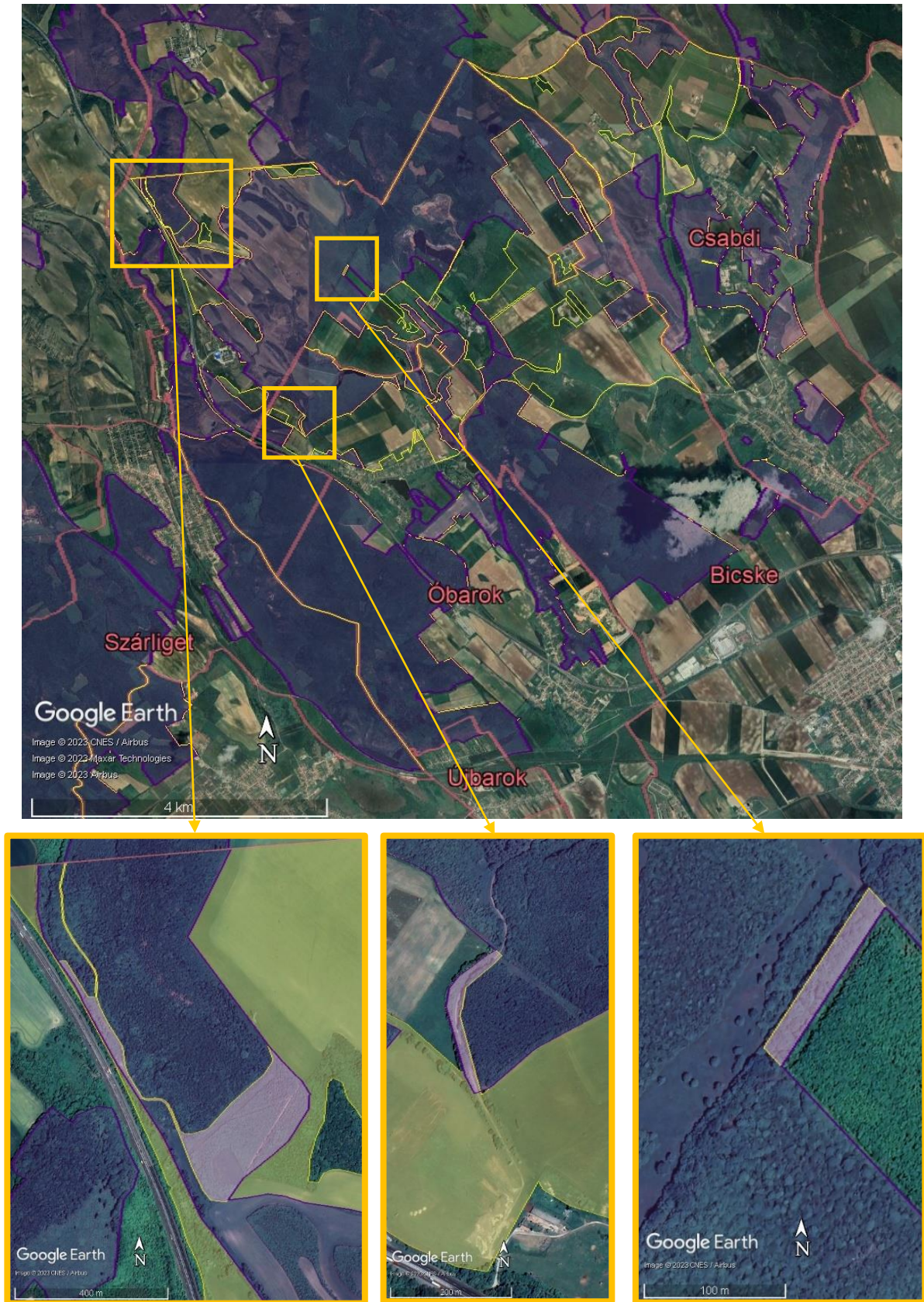
Belsőbárándi löszvölgy (HUDI20006)

A Seregélyes-Aba-Belsőbáránd közötti Natura 2000 területen két mozaik érintett. Ezek közül az egyik olyan minimális kiterjedésű terület, hogy ezen nem létesíthető naperómű, a másik részterület a Dinnyés-Kajtori csatorna medrének egy szakasza.

Déli-Gerecse (HUDI20015)

A Déli-Gerecse területén négy folt érintett az övezet törlése által, de ezek közül csak egy számottevő kiterjedésű (~7 ha) az M1 autópálya mellett, a többi 1 ha alatti.

Központi-Gerecse (HUDI20030)

Ezen a Natura 2000 területen egy foltban látunk érintettséget, 6 ha kiterjedésű gyepten.

Móri-árok (HUDI20033)

Mór és Bodajk között található Natura 2000 területen több kisebb folt is kikerül az övezet korlátozásának megszűnése miatt. A középső részen egy kb. 0,7 ha-os gyepten és mellette egy még kisebb fásodott folt, melyek nem alkalmasak naperőmű telep létesítésére. A déli részen viszont egy nagyobb gyepten, valamint a Móri árok medre (utóbbin nem létesíthető természetesen erőmű). A nagyobb folt viszont önmagában kb. 8,5 ha kiterjedésű, így alkalmas lehet ilyen létesítmény kialakítására.

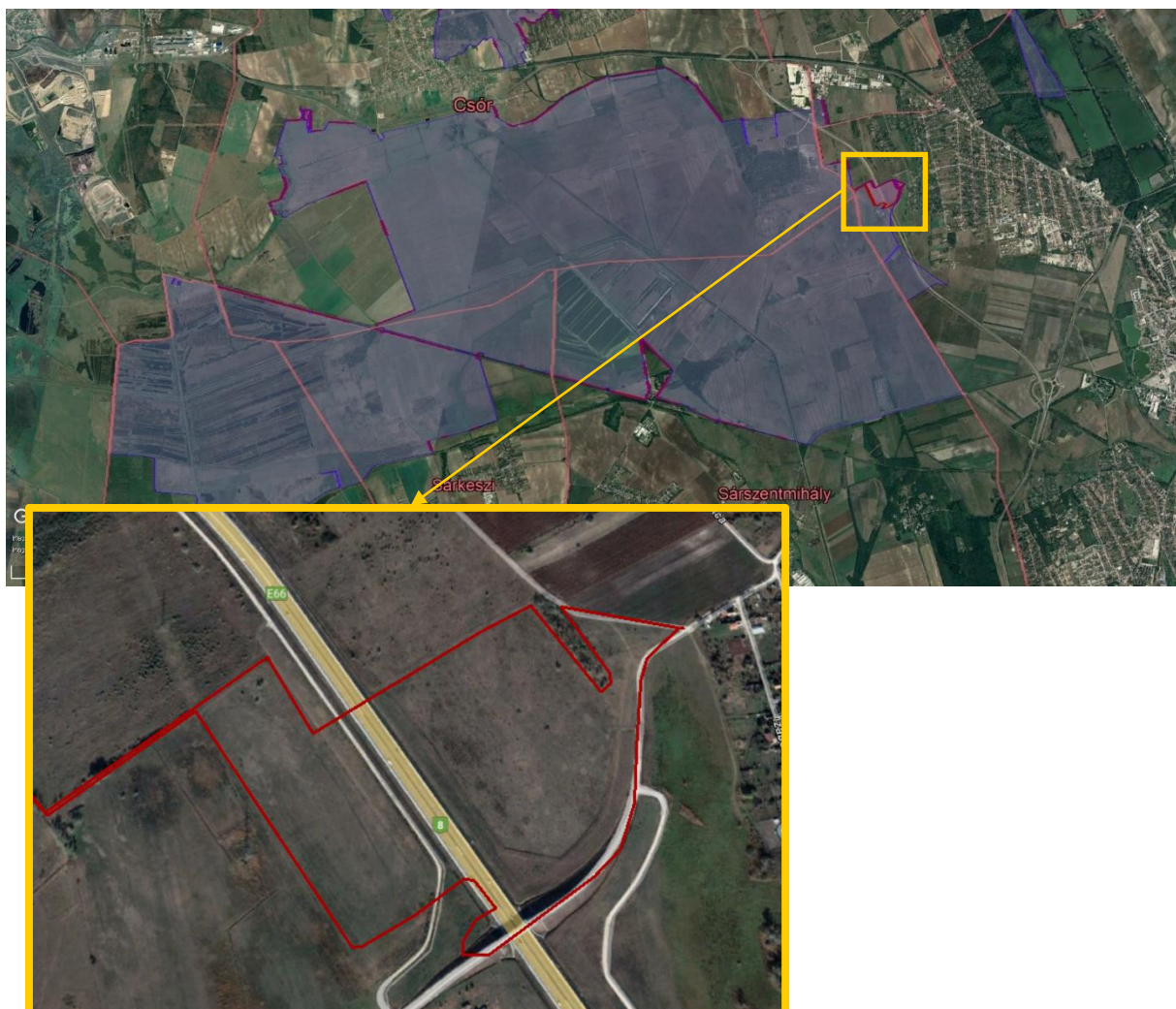
Nagylóki löszvölgyek (HUDI20036)

E Natura területen az érintettség többségében szegélyérintettség, illetve vízfolyás medrek, vagy olyan apró mozaikszerű foltok, hogy azokon erőmű kialakítása eleve nem lehetséges. Utóbbira mutatunk példát az alábbi fotón.

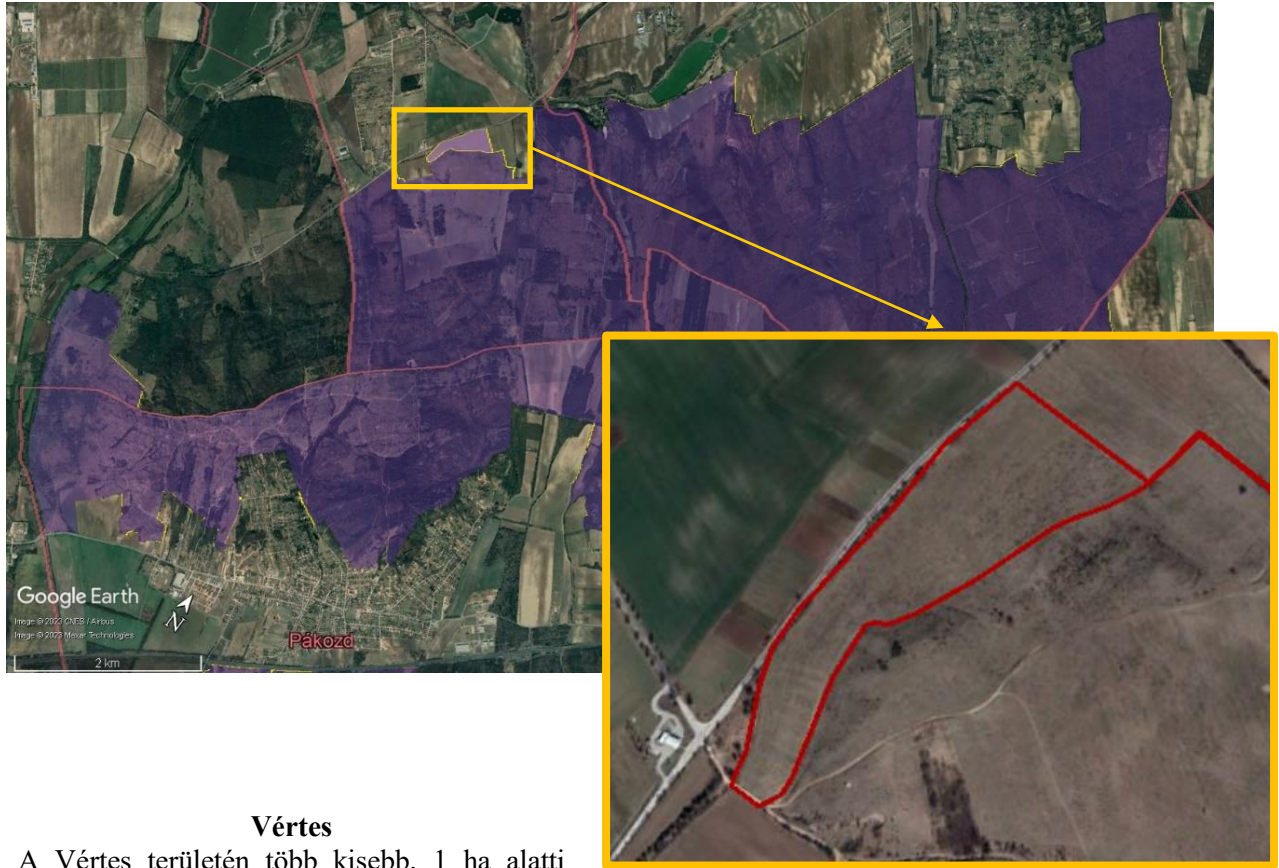
Sárrét (HUDI20044)

E Natura 2000 területen egy közel 12 ha-os mozaik érintett Székesfehérvár mellett, a várost elkerülő E66-os út kétoldalán, gyep hasznosítással.

Velencei-hegység

A Velencei-hegység Natura 2000 területen számos helyen vannak szegélyérintettségek, vagy minimális kiterjedésű foltok. Nagyobb összefüggő folt azonban csak egy helyen található, mégpedig Pátka közigazgatási területén. Ennek kiterjedése meghaladja a 11 ha-t. Jelenleg ez a terület is gyeppé hasznosítású.

Vértes

A Vértes területén több kisebb, 1 ha alatti érintettség látható, erre mutat példát az alábbi Google Earth fotó.

Zámolyi-medence

A Zámolyi-medence Natura 2000 terület esetén csak szegélyérintettségről beszélhetünk.

Jogszabályi feltételek

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében a **Natura 2000 területeken** előforduló közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges alábbi előírásokat az övezet törlését követően is érvényesíteni szükséges:

- 8. § (1) bekezdése szerint: a Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, végleges engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható. Továbbá a (2) bekezdés szerint: a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely - a 4. § (1) bekezdésére figyelemmel - a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.
- 10. § (1) bekezdése szerint: olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más tervvel vagy beruházással együtt hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak - a tervvel, illetve beruházással érintett terület kiterjedésére, az érintett területnek a Natura 2000 területhez viszonyított elhelyezkedésére, valamint a Natura 2000 területen előforduló élővilágra vonatkozó adatokra figyelemmel - vizsgálnia kell a terv, illetve beruházás által várhatóan a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, az 1-4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat.
- Továbbá a 10. § (2) bekezdés szerint: amennyiben az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján a tervnek, illetve beruházásnak jelentős hatása lehet, hatásbecslést kell végezni.
- 10. § (5) bekezdése szerint: a hatásbecslést - az e §, valamint a 10/A. § rendelkezéseinek figyelembevételével -
 - a) a környezeti vizsgálati eljárásban kell lefolytatni, ha a terv az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló jogszabály hatálya alá tartozik;
 - b) a környezeti hatásvizsgálati, illetve az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban kell lefolytatni, ha a beruházás a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló jogszabály hatálya alá tartozik; vagy
 - c) az a)-b) pontok alá nem tartozó esetekben a természetvédelmi hatóság hatósági, illetve szakhatósági eljárásában vagy szakkérdés vizsgálata során kell lefolytatni.
- 10. § (7) bekezdése szerint: a terv akkor fogadható el, illetve a beruházás akkor engedélyezhető, ha a hatásbecslés alapján megállapítható, hogy az a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló, az 1-4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére, illetve a Natura 2000 területre kedvezőtlen hatással nem jár, továbbá - a 4. § (1) bekezdésre figyelemmel - nem ellentétes a jelölés céljaival.
- 10. § (8) bekezdése szerint: ha a terv, illetve a beruházás a hatásbecslés alapján a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló, az 1-4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére kedvezőtlen hatással jár, és a terv, illetve a beruházás megvalósítására egyéb ésszerű megoldás nincs, azonban a tervhez, illetve a beruházáshoz a 10/A. § (2)-(3) bekezdés szerinti közérdek fűződik, a terv elfogadható, illetve a beruházás engedélyezhető. A beruházást úgy kell megvalósítani, hogy az a lehető legkisebb kedvezőtlen hatással járjon.
- 10/A. § (2) bekezdése szerint: az (1) bekezdés³⁸ alkalmazása szempontjából kiemelt fontosságú közérdeknek minősül az emberi egészség és élet védelme, a köz biztonságának a fenntartása, valamint a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése.

³⁸ A jelentős hatással feltételezett terv vagy beruházás kizárólag kiemelt fontosságú közérdekből fogadható el, illetőleg engedélyezhető.

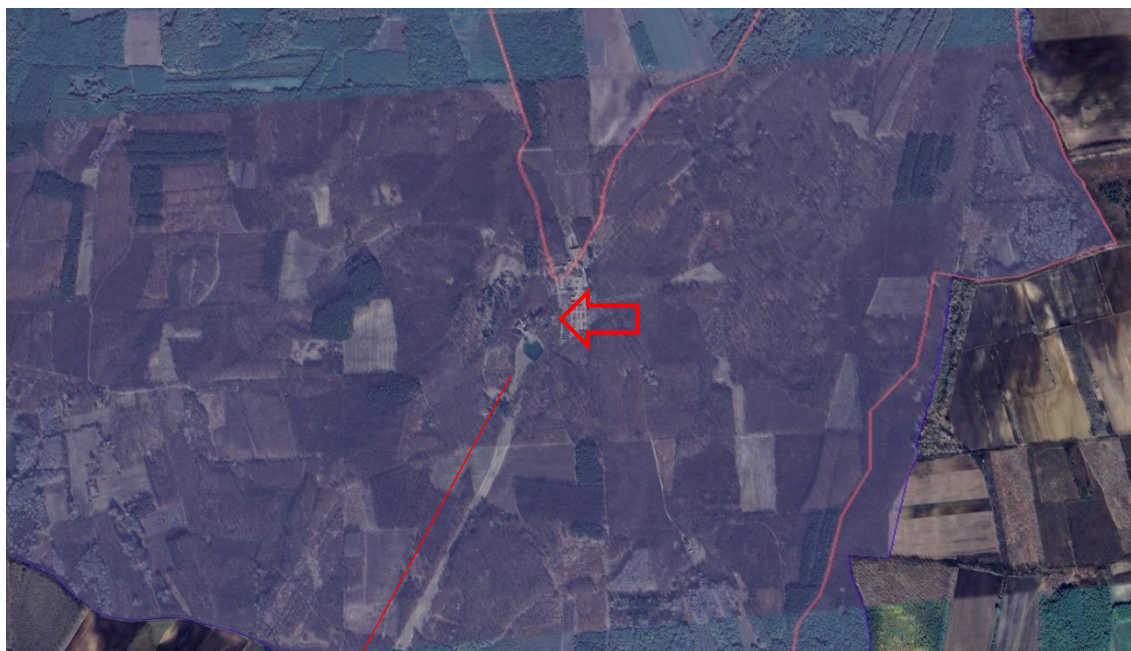
- 10/A. § (3) bekezdése szerint: a Natura 2000 területen előforduló kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusra vagy kiemelt közösségi jelentőségű fajra várhatóan jelentős hatással lévő olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amelyhez - a (2) bekezdésben felsoroltakon kívül - egyéb kiemelt fontosságú közérdek fűződik, ki kell kérni az Európai Bizottság véleményét. Egyéb kiemelt fontosságú közérdeknek minősülhetnek különösen a 4. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt, az ország társadalmi-gazdasági fejlődését szolgáló célok.

Külön érdemes kiemelni, hogy a *NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés szerinti gyp (rét, legelő) hasznosítású területeket a 3. § (1) bekezdése értelmében legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.

Fentiek alapján összefoglalóan megállapítható, hogy azon Natura 2000 területek esetében, melyek **nem esnek egybe ökológiai hálózat magterületével, ökológiai folyósójával és erdők területével, illetve védett természeti területtel ott a naperómű létesítésére más szabályozás** (elvi létesítés kizárása helyett szakhatósági eljárás hatásbecslési eljáráshoz kötve) **érvényesül**. Ennek értelmében az ilyen területeken is fennáll annak a lehetősége, hogy az eróművek közül csak háztartási méretű kiserómű létesíthető, épületen elhelyezve, de nem zárható ki egyértelműen ennek ellenkezője. **Viszont a hatósági eljáráshoz kapcsolt döntés** a jelölő élőhelyek és fajok, azaz **a Natura 2000 területek kijelölését megalapozó értékek sérülését ki tudja zárni**.

Vizsgálataink alapján megállapítható, hogy csak néhány Natura 2000 területen és csak néhány foltban lehet számítani a szabályozás változás miatt naperómű létesítésének elvi lehetőségével. Ezek az alábbiak: Alapi kaszálórétek (~ 4 ha), Déli-Gerecse (~ 7 ha), Központi-Gerecse (~ 6 ha), Móri árok (~ 8,5 ha), Sárrét (~ 12 ha), Velencei-hegység (~ 11 ha), ez összesen kevesebb, mint 50 ha kiterjedés. Az érintett területek nagy többsége gyp hasznosítású jelenleg.

A keretben látható megállapítást a Natura 2000 területekre vonatkozóan (országos jelentőségű védett területekhez hasonlóan) elvégzett keresésünk is megerősíti. **Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek** (fotókon lila felülettel kiemelve) közül egyedül Nyírmártonfalván találtunk közvetlen területi érintettséggel bíró naperóművet. Ez esetben is olyan területen történt létesítés, mely már régebben művelésből kivonásra került.

Nyírmártonfalva

Natura 2000 különleges madárvédelmi területen (fotókon rózsaszín felület) nem találtunk megvalósult naperőmű telepet saját keresésünk alapján.

Egy Natura hatásbecsléssel („Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció - A „kisnánai kőbánya területén tervezett napelempark megvalósítása” című projekthez, Bio-Aqua Pro Kft. 2021.) találkoztunk viszont, mely ilyen területen tervezett erőműpark megvalósítására vonatkozik. Ez esetben az igénybe venni kívánt terület egy korábbi kőbánya területe, így a tervezett létesítmény, mint tájrehabilitáció is felfogható. Megvalósulásáról nincs tudomásunk (a friss Google Earth fotókon nem látható.)

Az országban számos helyen van viszont Natura 2000 terület közvetlen szomszédjában megvalósult naperőmű park, ami a szegélyérintettség és az ebből adódó konfliktusok fontosságára hívja fel a

figyelmet. Azaz arra, hogy a Natura 2000 hatásbecslés nemcsak közvetlen, hanem közvetett hatások esetén is elvégzendő.

Néhány példa szomszédos kialakításra (az erőmű park gyakorlatilag határos a Natura 2000 területtel):

<p>Nagykanizsa</p> 	<p>Vízvár</p>
<p>Komló 1.</p> 	<p>Komló 2.</p>
<p>Kaba</p> 	<p>Létavértes</p>

5.1.4.3. Naperőmű létesítés engedélyezési eljárásának természetvédelmi szempontjai

Kifejezetten a **naperőmű park létesítésére vonatkozó engedélyezési eljárásokat** természetvédelmi szempontból vizsgálva érdemes kiemelni az előzőeken túl, hogy „Az építészeti és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról” szóló **312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** tartalmát az 1. § (3) bekezdésének a) pontja értelmében a *sajátos építményfajtkákkal*³⁹ kapcsolatos építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokra és ellenőrzésekre is alkalmazni kell. A Korm. rendelet 11/A. § értelmében az 5. mellékletének 2.1.6. és 2.1.7. pontjaiban foglaltak alapján szakhatósági vagy szakkérdés vizsgálatára alkalmas dokumentációnak tartalmaznia kell az építési tevékenységgel érintett, valamint a szomszédos területre vonatkozó **természetvédelmi oltalom megjelölését**, valamint a területen előforduló **természeti értékek**, valamint a **Natura 2000 hálózatba tartozó fajok, élőhelyek** felsorolását. A 6. melléklet III. táblázatának 6. pontjában foglaltak szerint szakkérdésben kell vizsgálni, ha az építési tevékenység, illetve az építményben folytatott tevékenység nem környezeti hatásvizsgálat vagy nem egységes környezethasználati engedély köteles és az építési tevékenység, illetve az építményben folytatott tevékenység külterületen, valamint belterület esetén természeti területen, országos jelentőségű védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén folyik, továbbá ha barlangot, egyedi táj értéket közvetlenül érint.

5.1.4.4. Naperőművek az élővilágra vonatkozó főbb hatásai

Amennyiben egy naperőmű park létesítés előkészítése során környezeti hatásvizsgálat végzése válik szükségessé, vagy annak amennyiben a tevékenység nem hatásvizsgálat-köteles, de szakkérdés vizsgálata válik szükségessé az alábbi hatótényezők, hatások átgondolása szükséges az élővilág, a természeti értékek védelme érdekében.

A naperőmű park létesítés az élővilágra számottevően a területfoglalás, a növényzetirtás, kisebb mértékben az erőmű léte és üzemelése során hat:

- A **területfoglalás** az élővilág szempontjából releváns hatótényező, mivel nem zárható ki egyértelműen termőterület és a növény-, illetve állatvilág sérülése. A területfoglalással járó talaj- és vegetációkárosító hatás alapvetően az elektromos kábelek fektetésekor merülhet fel, mivel a napelemek esetén csak pontszerű alapozás szükséges. A földalatti vezetékek nyomvonala a tervezés és előkészítés során a természetvédelmi érdekek figyelembevételével befolyásolható.
- A **területrendezés, növényzetirtás** az a tevékenység, mely során a területfoglalásnál említett élővilág sérülése megvalósul. E mellett feltételesen számolni kell a felszínt érintő eróziós hatással is.
- A **naperőműpark léte** kapcsolódó, az élővilág szempontjából legjelentősebb hatótényező az **ökológiai fényszennyezés**. Ennek több típusa ismeretes, megkülönböztethetünk éjszakai és nappali fényszennyezést. A naperőművek esetében nappali fényszennyezésről beszélünk, a napelemtáblákról visszaverődő fény befolyásolja a repülő rovarok tájékozódását. A madarak tájékozódásának megzavarására vonatkozó megfigyelések, adatok nem állnak rendelkezésre, a madarak tájékozódását jelenlegi ismereteink szerint alapvetően az éjszakai fényszennyezés zavarja.

Ezzel szemben a vízi, vagy vízhez kötődő rovarok nappali vízkeresését erőteljesen befolyásolják a napelemről (és más ún. polárisan tükröző felületekről pl. ablaküveg) visszaverődő fények. Ennek oka, hogy e rovarok számára a víz nélkülözhetetlen közeg, a vízfelület felismerése tehát alapvető fontosságú. A víz megtalálásában a vízfelületről tükröződő vízszintesen poláros fény nyújt segítséget nekik. A vízszintesen poláros fényhez való vonzódás az ún. pozitív polarotaxis több mint 300 vízi rovarfaj tájékozódási módja. Ide sorolhatók többek között a kétszárnyúak (Diptera), a tegzesek (Trichoptera), a poloskák (Heteroptera), a kérészek (Ephemeroptera), a szitakötők (Odonata), az álkérészek (Plecoptera), a bogarak (Coleoptera) rendjébe tartozók.

³⁹ Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § ának 18. pontjában szereplő fogalom meghatározás értelmében ide sorolható a naperőmű is.

Ezek az ún. polarotaktikus fajok azok, amelyek ki vannak téve annak a veszélynek, hogy más, nem vízfelületeket is vízként érzékelnek, ha azokról vízszintesen poláros fény verődik vissza. Jellemzően ilyen felületek a napelemtáblák és a napkollektorok. Az ökológiai fényszennyezés szempontjából **ezeket a polarotaktikus fajokat tekintjük potenciális hatásviselőnek.**

Ezek a mesterséges fénypolarizátorok ökológiai csapdaként működnek polarotaktikus fajok számára, tekintve, hogy a rovarok ezeket a – számukra egyébként rendkívül kedvezőtlen – forró száraz felületeket választják élőhelyül, petézőhelyül a víz helyett. Ennek oka, hogy az ilyen felületekről érkező vízszintesen poláros fények erőteljesebb ingeret jelentenek, mint a vízfelületekről érkező impulzusok. Ilyen formán a napelemek torz viselkedésmintát hívnak életre és ezzel a populációik hanyatlásához, pusztulásához is vezethetnek. A napelemek és napkollektorok tehát negatív szelekciós hatást fejthetnek ki ezen rovarcsoportok természetes élőhelyválasztására, ami gyors evolúciós változásokat okozhat az adott életközösségekben.

Amennyiben a napelem park közelében vízfelület van, úgy az annak környezetében élő, az környéken mozgó polarotaktikus rovarfajok, populációk számára a napelemtáblák felülete veszélyforrás lehet.

Megfelelő műszaki megoldásokkal a napelemek ökológiai csapdaként való működése minimalizálható. Ennek egy módja, hogy a vízszintesen polarizáló mesterséges felületeket vékony (1-2 mm) csíkokból álló, polarizálatlan fényt visszaverő rácsmintával látják el, amitől a felület elveszti a rovarokra kifejtett vonzását. Minél sűrűbb a fényt depolarizáló fehér rács, annál kevesebb rovar vonzanak az egyébként fényes és fekete felületrészek, mivel a rovarok nem találják elég nagy kiterjedésűnek a felosztott felületet. Az is megoldás, ha a napelemtáblák mikroszerkezetében fémhatárok választják el az elemi cellákat. Ezek összességében mattabb felületet adnak, ami megfelelően csökkenti a polárhatást.

A depolarizáló rácsok hatásmechanizmusa azon alapul, hogy a repülő vízi rovarok olyan felületeket keresnek, melyek kiterjedése a fajra jellemző küszöb értéknél nagyobb, ugyanis a túl kicsi víztestek hamar kiszáradhatnak, s így a bennük fejlődő lárvák elpusztulnak. A tükröző felület felosztása következményeként a rovarok nem találják elég nagy kiterjedésűnek a „víz” felületet, ezért nem veszik azt igénybe.

Léteznek olyan napelemcellák is, amelyek aktív felületét arra merőlegesen álló szén nanocsövek borítják. Ezek eredeti célja, hogy a rájuk eső fény a nanocsövek között sokszor ide-oda verődve végül elnyelődjön sok százalékkal megnövelve a teljesítményt. Ugyanakkor az ilyen, nanoszinten durva felületű napelemtáblák csak igen kevés, szinte teljesen polarizálatlan, diffúz fényt vernek vissza, miáltal nem okoznak poláros fényszennyezést sem. Ezért ezek egyúttal rovarbarát napelemtáblák.

Ilyen technológia hiányában olyan napelemek telepítését érdemes előnyben részesíteni, amelyek mikroszerkezetében fémhatárok választják el az elemi cellákat. Ezek összességében mattabb felületet adnak, ami megfelelően csökkenti a polárhatást.

A napelemparkok területfoglalására **pozitív példaként** említhető, ha azok nem zöldmezős beruházásként (pl. szántó- vagy gyepterületen) épülnek meg, hanem barnamezős beruházásként, pl. bányaterület tereprendezett meddőhányóin (pl. visontai és bükkábrányi bányák területe), illetve ipari üzemek telephelyén (pl. százhalombattai hőerőmű). Németországban pedig kísérleteket folytatnak a napenergia és mezőgazdasági termelés kombinálásával: 5 m-es konzolok tetejére telepített napelemek alatt kísérletképpen búzát, burgonyát, lóherét és zellert ültettek. Az eredmények alapján pl. a burgonyából 103 % termelt ott, ahol volt fölötté napelem, mint ahol nem, ugyanis a forróságot kevésbé kedvelő burgonyának még jót is tett, hogy a nap egy részében árnyék fedte, egyúttal az öntözővizet jobban hasznosította.

5.1.4.5. Balinka-Isztimér közötti mellékút nyomvonalának változása

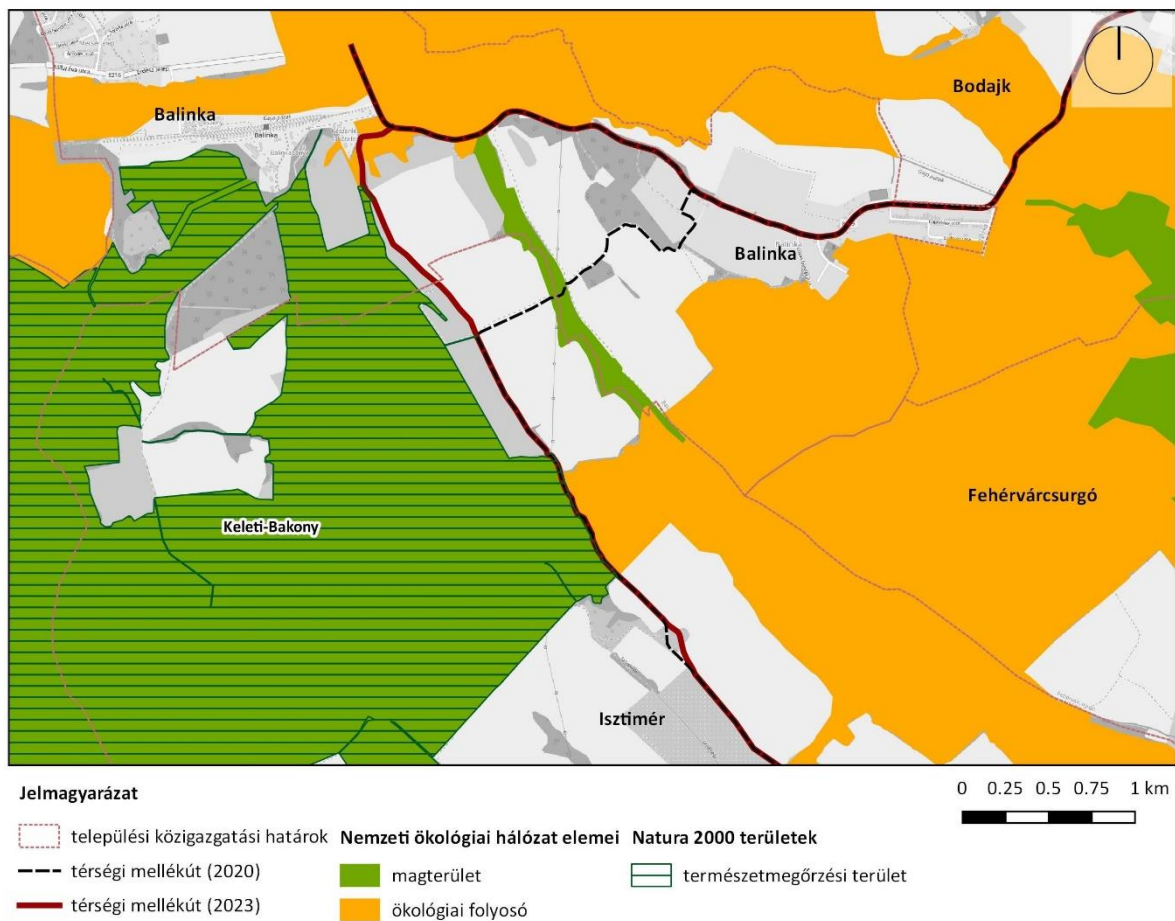
A megyei terv rész módosítása egy helyen egy korábban már jelölt mellékút nyomvonalának módosítását is tartalmazza. Ez a Balinka-Isztimér közötti mellékút. A korábbi nyomvonal meglévő földúton került

kijelölésre, Balinka településtől indult volna délnyugatra és a nyomvonal nagyobb részén szántóföldön haladt volna Isztimér felé. A Balinkától délnyugatra haladó szakasz középső részén, egy rövid szakaszon (kb. 150 m hosszon) Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületet keresztezett.

A jelenlegi nyomvonal Balinka Mecsértelep településrész játszótere környezetéből indulna délre a Gajapatak mellékvízfolyása mellett. A játszótér környezetében a Nemzeti Ökológiai Hálózat folyósó elemét érinti, majd közvetlen a Keleti-Bakony (HUBF20001) különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület mellé fordul és a mellett halad mintegy 100 m hosszon. (Megjegyezzük később Isztimér előtt egy hosszabb szakaszon is közvetlen a Natura 2000 terület határán halad, ez azonban már korábban is így került jelölésre.) Az igen kiterjedt területű (22650,16 ha) Natura 2000 terület 18 jelölő élőhely és 33 jelölő faj megőrzésének érdekében került kijelölésre. Az új nyomvonal engedélyezési eljárása keretében a Natura 2000 területet érő közvetett hatások vizsgálata is szükséges.

Az út végig meglévő földút telekhatárai között halad, így – a szükséges mértékű – kiszélesítéssel várhatóan minimális területfoglalást igényel az ökológiai folyósót érintő szakaszon. (A korábbi és a jelen MTrT-ben jelölt nyomvonalat és azok természetvédelmi érintettségét az **5-3. ábra** mutatja.)

5-3. ábra Balinka-Isztimér közötti mellékút nyomvonalának környezete – természetvédelmi érintettség

5.1.5. Épített környezet – ennek részeként a települési környezet, kulturális örökség – műemlékek, régészeti értékek

A naperóművek létesítésével járó hatások közül az épített környezetet és a műemlékeket, valamint a régészeti értékeket a területfoglalás, a területrendezés és a naperóműpark léte hatótényezők befolyásolják. A naperóművek jelentős többsége általában a települések belterületéhez közel, ritkábban azon belül kerülnek kialakításra. Mivel az épített környezetet leginkább meghatározó elemek, a

műemléki és régészeti értékek jelentős hányada koncentrálódik a belterületeken belül vagy azok közelében, így az ez esetben számolni kell ezen értékeket is befolyásoló hatásra.

A telepítés során szükséges tereprendezés jellemzően minimális beavatkozással jár. Földmunkával a tartószerkezetek alapozása, valamint a létesítendő kábelárkok kialakítása jár. Ennek során merülhet fel műemléki vagy régészeti érték érintettsége. Amennyiben az építési tevékenység, földmunka elvégzése válik szükségessé nyilvántartott régészeti lelőhelyeken, úgy az adott ingatlanon való munkavégzés során 30 cm mélységet elérő, illetve azt meghaladó földmunka esetén régészeti lelőhely érintettségének a kockázata áll fenn. Ennek értelmében a kivitelezés kizárólag a vonatkozó országos érvényű jogszabályok betartása mellett végezhető. „*A kulturális örökség védelméről*” szóló 2001. évi LXIV. törvény 7 § 4a. pontja szerint földmunkának minősül a földfelszíntől számított 30 centimétert meghaladó, kézi vagy gépi erővel végzett beavatkozás, beleértve a tereprendezést, depó, feltöltés, töltés kialakítását. A földmunkával járó beavatkozásoknál pedig vagy előzetes régészeti dokumentációt kell készíttetni, vagy régészeti lelet előkerülése esetén a megtalálót bejelentési kötelezettség terheli. Ez esetben a területileg illetékes múzeum régészei mentőfeltárást végez.

A naperőmű parkok léte megváltoztathatja az épített környezetet, a műemlékeket és környezetüket meghatározó vizuális megjelenést és látványkapcsolatot. „*Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról*” szóló **312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** 1. § (3) bekezdésének a) pontja értelmében a *sajátos építményszíntípusokkal*⁴⁰ kapcsolatos építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokra és ellenőrzésekre is alkalmazni kell. A kormányrendelet 11/A. § értelmében az 5. melléklet VII. pontja szerinti követelményekben foglaltak alapján szakhatósági vagy szakkérdés vizsgálatára alkalmas dokumentációnak tartalmaznia kell az építési tevékenységgel érintett, valamint a szomszédos területre eső **műemlék** esetén a közterületről feltároló vagy madártávlati látványtervet, a meglévő (a változtatás előtti) állapotra vonatkozó fotódokumentációt és az érintett műemléki terület fényképi ábrázolását is. A 6. melléklet III. táblázatának 17. pontjában foglaltak szerint szakkérdésben kell vizsgálni, ha az építési tevékenység, illetve az építményben folytatott tevékenység műemléket érintően, továbbá műemlék telkén, műemléki jelentőségű területen, műemlék történeti tájon vagy világörökségi helyszínen vagy világörökségi területen tervezett.

Mindezekeken felül a *villamosenergia-ipari építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról* szóló **382/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet** 8. § (1) bekezdése értelmében az építési engedély megkérése előtt a kérelmező a villamosenergia-ipari építmény műszaki megvalósíthatóságának, továbbá műemléki, régészeti, településképi követelmények előzetes tisztázása céljából a Hatóságtól elvi építési engedélyt kérhet. A villamosenergia-ipari építésügyi engedélyezési eljárásokban a Korm.rendelet 6. § (3) bekezdése értelmében a nyilvántartott vagy védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen, régészeti védőövezet területén, műemléki területen megvalósuló építmény engedélyezésére irányuló eljárásban szakkérdésként (Korm.rend. 4. számú melléklet 4. pontja szerint) vizsgálandó, hogy a tervezett tevékenység (vagy építmény) a kulturális örökség védelme jogszabályban rögzített követelményeinek a kérelemben foglaltak szerint vagy további feltételek mellett megfelel-e.

Fontos még kiemelni, hogy a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről* szóló **2018. évi CXXXIX. törvény** 31. § (2) bekezdésének c) pontja értelmében *az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.*

Naperőmű létesítése során az épített környezet, kulturális örökség, műemléki és régészeti értékek állapotának megőrzése a fenti gyakorlatok és jogszabályi keretek által biztosított országos és megyei szinten egyaránt. A törlésre tervezett övezettel átfedésbe eső épített környezet, kulturális örökség, műemléki és régészeti érték közvetett módon, de mentesült a naperőmű létesítéséből várható hatásoktól. A tervezett övezet törlés következtében ez a közvetett módon kialakult állapot megszűnik, de a meglévő gyakorlati és jogszabályi keretek alkalmazásának lehetőségét nem befolyásolja.

⁴⁰ „*Az épített környezet alakításáról és védelméről*” szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. §-ának 18. pontjában szereplő fogalom meghatározás értelmében ide sorolható a naperőmű is.

Fentiek tükrében a tervezett rész módosítás - azaz az övezet törléséből eredően várható - tartós hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) a megye egész területére nézve, az épített környezet és örökségvédelem szempontjából nem releváns.

A Balinka-Isztimér között tervezett térségi jelentőségű mellékút nyomvonalának módosítása az épített örökség szempontjából térségi szinten nem jelent a korábbiakhoz képest változást, hatása semlegesnek tekinthető, ugyanis sem a jelenleg hatályos, sem a módosított nyomvonal nem érint régészeti lelőhelyet, műemléket, világörökségi vagy világörökség várományos helyszínt.

5.1.6. Táj- és területhasználatok, tájképvédelem

A naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet törlésével mintegy 50.000 ha-nyi területen szűnik meg a naperómű építések korlátozása (és kb. 167.000 ha-on marad meg a korlátozás, melyet az OTrT előírásai biztosítanak, lásd: **2.6. fejezet**). Így jelen SKV-ban tájvédelmi szempontból elsődleges kérdés, hogy mely területek esnek ki a korlátozás alól, e területeken milyen jelentősebb táji értékek találhatók – melyek esetén naperómű park létesítésekor esetleges konfliktusok merülhetnek fel – és röviden bemutatjuk a lehetséges konfliktusok jellegét (főbb hatótényezőket egy naperómű létesítésekor). Továbbá vizsgáljuk azt, hogy az OTrT és a megyei területrendezési terv mellett milyen más szabályozások (pl. településrendezés, létesítmény szintű engedélyezési eljárások) érvényesíthetők a tájvédelmi szempontokat a naperóművek létesítése során.

Az **5. fejezet** elején összefoglalásra kerültek a **naperóművek létesítésének főbb környezeti hatótényezői**, melyet jelen SKV vizsgált elsősorban. Ezek közül tájvédelmi szempontból elsősorban a létesítmény **területfoglalása** (beleértve az esetleges növényzetirtást) és a **látványa** jelent főbb hatótényezőt, így ezeket vizsgáljuk.

5.1.6.1. Területfoglalás hatásai - érintettség

Az említett hatótényezőkből elsőként a **területfoglalással** kapcsolatos összefüggéseket vizsgáljuk. A REKK (2019)⁴¹ alapján a hazai napelemparkok fajlagos területigénye átlagosan 2,4 hektár megawattónként. Ebbe beletartoznak a napelemek felállításához szükséges területigény mellett a szervízutak, alállomások és szolgáltató épületek által használt földterület. Így a napelemparkok területe nagyjából 1 ha-tól (Fejér megyében lásd pl. Csókakő területén) akár a több 100 ha-ig terjedhet (Magyarországon a legnagyobb napelempark Kaposvár területén található, ami kb. 220 ha). A megyei területrendezési terv módosítását követően **naperómű építéssel nem korlátozott területek** (tehát melyek nem tartoznak az erdőterületekhez, az országos ökológiai hálózat magterületéhez vagy ökológiai folyosójához, illetve kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekhez) a **Corine Land Cover 2018. adatbázis alapján** a következő **felszínborítással** jellemezhetők (lásd: **5-3. táblázat**):

- **Nagy részük** (kb. 77%) **szántóterület**, mely főként a megye északi és középső részeit érinti.
- A **szőlőterületek** aránya is viszonylag jelentős (kb. 2250 ha), melyek **jelentős része érinti a megye történelmi borvidékeit**: az Etyek-Budai borvidéket⁴², a Móri borvidéket⁴³, valamint a Tolnai borvidéket⁴⁴. Nagyobb kiterjedésű szőlőterületek – melyek kikerülnek a korlátozás alól – elsősorban a következő településeket érintik (melyek közül félkövérrel kerültek kiemelésre a borvidéki települések): **Mór, Csókakő, Csákerény, Bakonycsérnye, Etyek, Vál, Pázmánd, Pákozdi, Pátka, Seregélyes, Lajoskomárom**. Az egyéb gyümölcsösökkel, bogyósokkal együtt összesen kb. 2700 ha-on érintettek gyümölcsstermő területek.
- A **rétek, legelők** a szőlőterületekhez hasonló arányban (kb. 2300 ha, illetve a természetes gyepekkel együtt kb. 2600 ha) érintettek a megengedőbb szabályozással. Ezek nagyrészt a Móri-árok, Keleti-Bakony, Vértes és Gerecse peremvidékein, valamint a Sárvíz-völgye szegélyterületein helyezkednek el.

⁴¹ REKK (2019): A hazai nagykereskedelmi villamosenergia-piac modellezése és ellátásbiztonsági elemzése 2030-ig különböző erőművi forgatókönyvek mellett. Az ITM megbízásából készült tanulmány. Kutatásvezető: Mezősi A.

⁴² <https://www.boraszportal.hu/magyarorszag-borvidekei/etyek-budai-borvidek-2>

⁴³ <https://www.boraszportal.hu/magyarorszag-borvidekei/mori-borvidek-3>

⁴⁴ <https://www.boraszportal.hu/magyarorszag-borvidekei/tolnai-borvidek-13>

- A **komplex művelési szerkezet és az elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel** felszínborítás kategóriák összesen kb. 4000 ha-nyi területen kerülnek ki a korlátozások alól, melyek elsősorban a Móri-árok, Keleti-Bakony és a Vértes peremvidékein, Etyeki-dombságon, Lovasberényi-háton helyezkednek el.
- Az erdőterületek övezete továbbra is tiltja naperóművek létesítését erdőterületen, a területi kategóriák eltérései miatt a CLC 2018 alapján kb. 860 ha-nyi **lombslevelű erdő** (és kb. 350 ha-nyi egyéb erdő és erdősülő terület) esik ki a korlátozások alól. Azonban tekintve, hogy az üzemtervezett erdőterületek lehatárolása a Corine adatbázisnál jóval pontosabb, ezeket az OTrT tartalmazza és kizárja e területeken naperómű létesítését, így az erdőterületek nem tekinthetők veszélyeztetettnek e szempontból és a továbbiakban nem vizsgáljuk részletesebben.

5-3. táblázat A megyei terv módosítását követően a naperómű építéssel továbbiakban nem korlátozott területek felszínborítása*

Felszínborítás kódja és neve (CLC 2018)	Terület (ha)	%-os arány
1.1.2 Nem összefüggő településszerkezet	130	0,3
1.2.1 Ipari vagy kereskedelmi területek	51	0,1
1.2.2 Út - és vasúthálózat és csatlakozó területek	129	0,3
1.2.4 Repülőterek	16	0,0
1.3.1 Nyersanyag kitermelés	65	0,1
1.3.2 Lerakóhelyek, meddőhányók	21	0,0
1.4.1 Városi zöldterületek	1	0,0
1.4.2 Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	84	0,2
2.1.1 Nem öntözött szántóföldek	37719	77,1
2.2.1 Szőlők	2252	4,6
2.2.2 Gyümölcsösök, bogyósok	436	0,9
2.3.1 Rét, legelő	2363	4,8
2.4.2 Komplex művelési szerkezet	2999	6,1
2.4.3 Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel	1040	2,1
3.1.1 Lombslevelű erdők	860	1,8
3.1.2 Tülevelű erdők	13	0,0
3.1.3 Vegyes erdők	71	0,1
3.2.1 Természetes gyepek, természetközeli rétek	290	0,6
3.2.4 Átmeneti erdős-cserjés területek	277	0,6
4.1.1 Szárazföldi mocsarak	73	0,1
4.1.2 Tózeplápok	4	0,0
5.1.2 Állóvizek	51	0,1
Összesen	48946	100

* A táblázatban **félkövér betűtípussal** kiemeltük az 1% területarány fölötti területeket, a továbbiakban ezekkel foglalkozunk.

Forrás: Corine Land Cover adatbázis (2018) alapján saját számítás

A naperómű építéssel továbbiakban nem korlátozott területek (tehát melyek kiesnek a korlátozás alól a tervezett megyei terv módosításai miatt) összesen kb. 2400 ha-on fednek át a **jó termőhelyi adottságú szántóterületek** országos övezetével (ez kb. a megyében lehatárolt jó termőhelyi adottságú szántóterületek 4%-a). Ezen területekből kb. 2360 ha a CLC 2018 alapján is ténylegesen szántóterület (kb. 98%), míg kb. 40 ha „rét, legelő” és „komplex művelési szerkezet” felszínborítás kategóriákba esik (kb. 2%). Ez azt is jelenti, hogy a **naperómű építés szempontjából megszűnő korlátozással érintett szántóterületek** (kb. 38.000 ha) **viszonylag kis aránya** (kb. 6%-a) minősül **jó termőhelyi adottságú szántóterületnek**, azaz e területek jellemzően a mezőgazdasági potenciál szempontjából kevésbé értékes területekhez tartoznak, mely tájvédelmi szempontból kedvező. Fontos lenne, ha a jó termőhelyi adottságú szántóterületeken sem épülne naperómű, így jelen SKV javaslatot fogalmaz meg ezzel kapcsolatban (lásd: **7. fejezet**).

A szőlőterületeket, gyümölcsösöket tekintve fontos kiemelni – ahogy a fentiek szerint is részben megtörtént – hogy a **naperómű építéssel korlátozott területek közül kikerült jelentősebb szőlőterületek borvidéki településeket érintenek** (a legjelentősebb kiterjedésű példákat az **5-3. ábrák** mutatják). A komplex művelési szerkezet és az elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel felszínborítás kategóriák jelölhetnek kertés, zártkertés területeket, felhagyott szőlőket, mozaikos mezőgazdasági területeket (pl. gyeperőmű-gyümölcsös mozaikok). Ezek tehát részben átfedésben állnak a megyei tervben is érték-ként kiemelt **hagyományos kertgazdálkodás területeivel** (pl. az **5-4. ábrák** mutatnak ilyen helyszíneket is Mór és Etyek környékén egyaránt).

A Lechner Kft.-től adatszolgáltatásként megkapott **MEPAR szerinti szőlő- és gyümölcsültetvények** fedvényét tekintve Fejér megyében összesen 7400 ha szőlő- és gyümölcssterület található. Ezek átfedése a tájképvédelmi övezettel kb. 37 %-os, tehát a 2730 ha szőlő- és gyümölcsültetvény tájképvédelmi övezeten található. A **naperómű korlátozás alól kikerült szőlő- és gyümölcsültetvények aránya** is hasonló, kb. **2740 ha** (a szőlő- és gyümölcsültetvények **37 %-a**), mely nagyrészt a tájképvédelmi övezettel áll összefüggésben. (Tehát azon szőlő és gyümölcsös területek kerültek ki a naperómű építéssel érintett korlátozások alól, amelyek a tájképvédelmi övezet része is egyben.) Már a Corine Land Cover térkép alapján is érzékelhető volt, hogy a legnagyobb kiterjedésű szőlő- és gyümölcssterületek Mór és Etyek környékén találhatók, melyek példáján a MEPAR fedvényt és a korlátozás aló kikerült területeket az **5-5. ábrák** mutatják be.

A hatályos megyei területrendezési terv meghatároz ú. n. **borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetet**, melynek fő célja az alátámasztó munkarész⁴⁵ alapján a „szőlő-, és borgazdálkodás, valamint a gyümölcs-, és zöldségtermesztés innovatív fejlesztésének támogatása”, ugyanis a megyében jelentős hagyományai vannak a szőlő- és borgazdálkodásnak, valamint a kisüzemi kertgazdálkodásnak. Az övezet lehatárolása közigazgatási határossal történt, mely tartalmazza a három borvidék településeit (összesen 27 település), illetve további 20 olyan települést, ahol ma is élő hagyományú a kertgazdálkodás folyik (volt zártkertek) és jellemzően szőlőkataszter szerinti I. minőségű területekkel is rendelkeznek.

Az alátámasztó munkarész hangsúlyozza, hogy „*javasolt az övezetben olyan a szabályokat érvényesíteni, amelyek ösztönzik a szőlő és borgazdálkodás és egyéb kertészeti hasznosítás, művelési ágak fenntartását a borvidékeken és a szőlőkataszterbe tartozó területeken, illetve a hagyományosan kialakult volt zártkerti területeken is. Meg kell akadályozni a területek kvázi üdülőterületekké válását és indokolatlan lakóterületi bevonását is. A több évszázados múltra visszatekintő hagyományos szőlőhegyek sok helyen jelentős tájképi és településképi értékkel is bírnak.*” E területek többnyire a tájképvédelmi területek övezetébe tartoznak – a tájképvédelmi szempontú elemzést részletesen lásd később – így bizonyos korlátozó szabályozások érvényesek rájuk, azonban lévén, hogy egyedi megyei övezetként is hangsúlyozásra kerültek, **javasolt az egyedi megyei övezetre vonatkozó ajánlások⁴⁶ kiegészítése oly módon, hogy a napelemparkok helyszínelölése lehetőség szerint ne érinthessen szőlőket, gyümölcsösöket vagy kerteket** (lásd: **7. fejezet**).

Magyarországon naperóművek jellemzően barnamezős területeken, kevésbé jó termőhelyi adottságú szántóterületeken, illetve gyepterületeken épültek. Azonban a következő néhány példa is mutatja, hogy – nem Fejér megyében, máshol – esetenként előfordult (illetve részben tervezett) kertek, gyümölcsösök igénybevétele is, mely tájképvédelmi szempontból kedvezőtlen folyamatként értékelhető (különösen történelmi borvidékeken, lásd pl. Balatonudvari, mely a Balatonfüred-Csopaki borvidék része). Emiatt is lenne különösen fontos, ha a **7. fejezetben** megfogalmazott ajánlások tudnának a településrendezési tervekben érvényesülni.

⁴⁵ https://www.fejer.hu/_user/browser/File/Ter%C3%BCletrendez%C3%A9s/2020_m%C3%A1rcius%C3%B3%20hat%C3%A1lyos%20FMTTr/Fej%C3%A9r%20MTrT%20A1%C3%A1t%C3%A1maszt%C3%B3%20munkar%C3%A9sz%2020200323.pdf

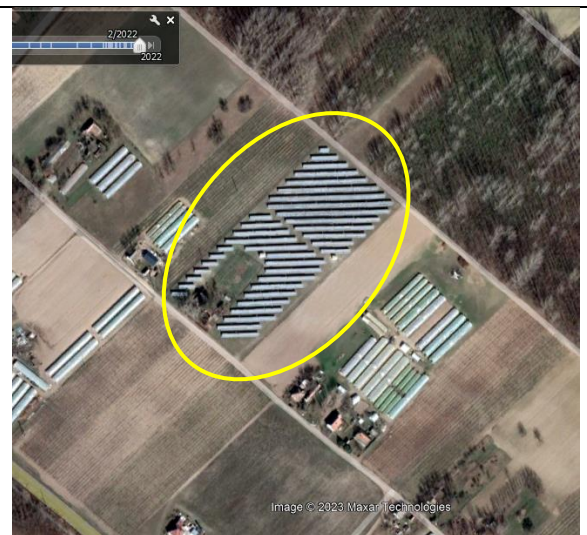
⁴⁶ Ugyanis az egyedi megyei övezetre vonatkozó szabályozás kiegészítése nem lehetséges, magyarázatot bővebben lásd: **7. fejezet**.

Komló – kertek helyén épült naperőmű (Google Earth kivágat)

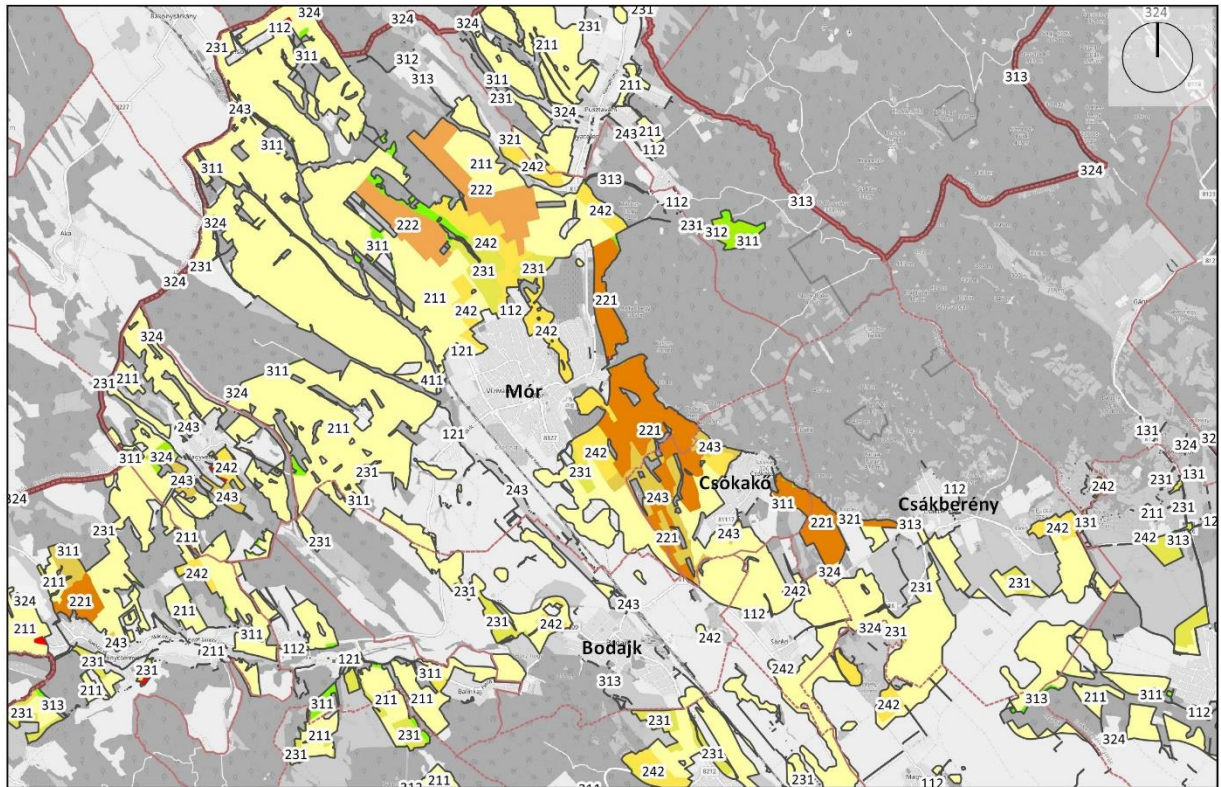
Balatonudvari – szőlőterület helyén épült naperőmű (Google Earth kivágat)

Csongrád-Bokros – felhagyott szőlőterület helyén épült naperőmű (Google Earth kivágat)

5-4. ábrák Jelentősebb kiterjedésű borvidéki szőlőterületek, melyek kikerülnek a naperőmű építés korlátozása alól a tervezett módosításokkal (Móri és Etyek-Budai borvidék, CLC 2018)

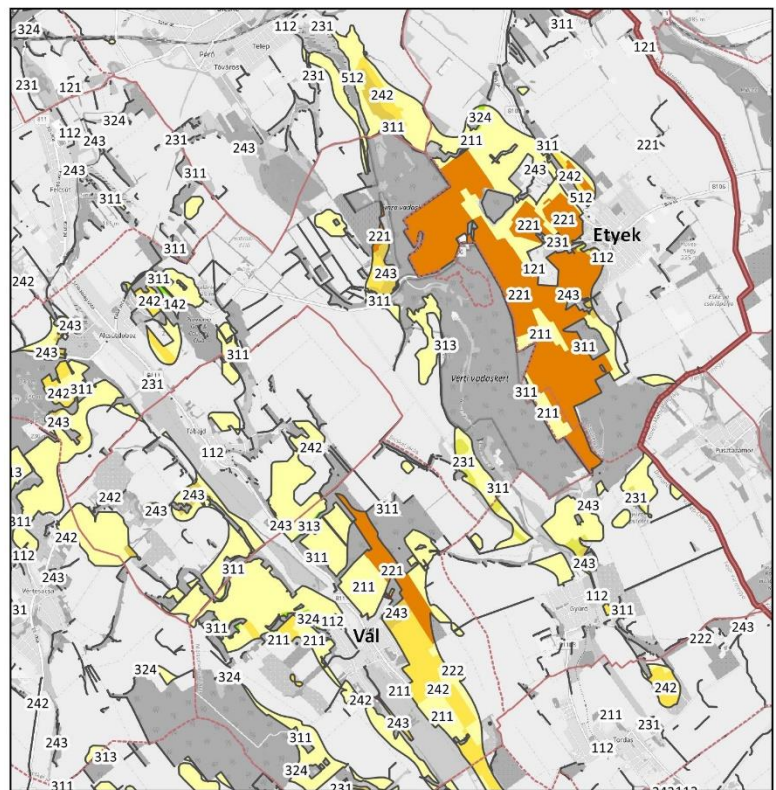

Jelmagyarázat

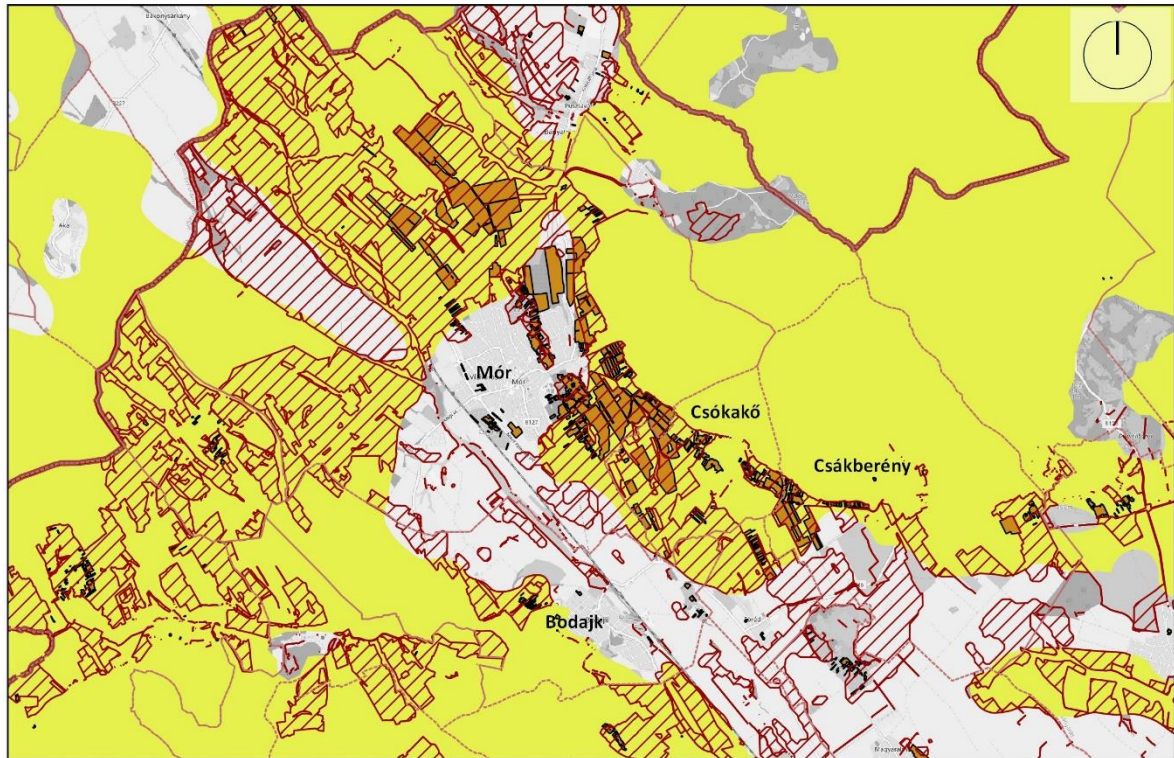
- megyehatár
- települési közigazgatási határok
- naperőmű építés korlátozása alól kikerült területek

Corine Land Cover felszínborítás (2018) a naperőmű építés korlátozása alól kikerült területeken

- 1.1.2 Nem összefüggő településszerkezet
- 1.2.1 Ipari vagy kereskedelmi területek
- 1.2.4 Repülőterek
- 1.3.1 Nyersanyag kitermelés
- 2.1.1 Nem öntözött szántóföldek
- 2.2.1 Szőlők
- 2.2.2 Gyümölcsösök, bogyósok
- 2.3.1 Rét, legelő
- 2.4.2 Komplex művelési szerkezet
- 2.4.3 Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
- 3.1.1 Lomblevelű erdők
- 3.1.2 Tűlevelű erdők
- 3.1.3 Vegyes erdők
- 3.2.1 Természetes gyepek, természetközeli rétek
- 3.2.4 Átmeneti erdős-cserjés területek
- 4.1.1 Szárazföldi mocsarak

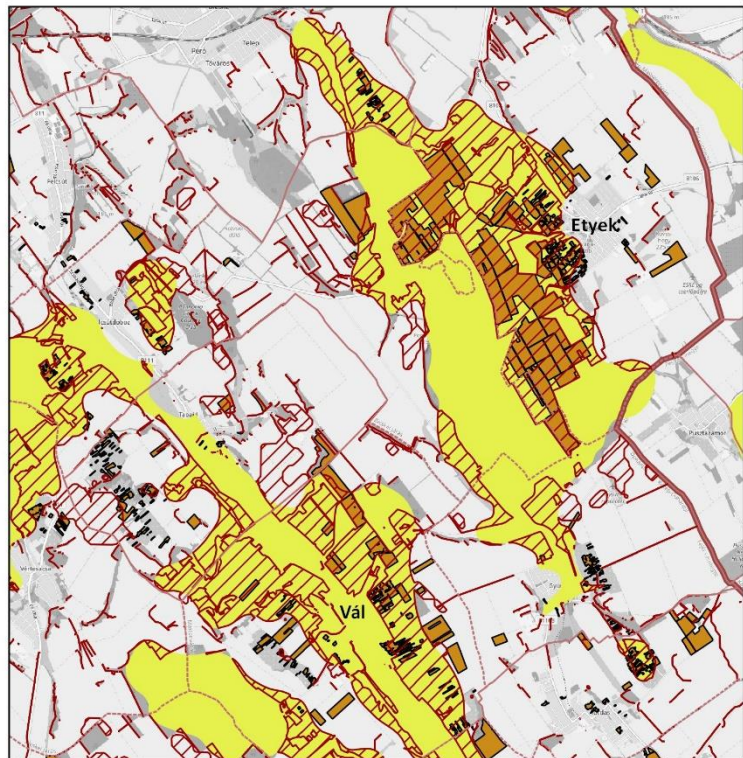

5-5. ábrák Jelentősebb kiterjedésű borvidéki szőlőterületek, melyek kikerülnek a naperőmű építés korlátozása alól a tervezett módosításokkal (Móri és Etyek-Budai borvidék, MEPAR)

Jelmagyarázat

- megyehatár
- települési közigazgatási határok
- tájképvédelmi övezet (OTRT)
- naperőmű építés korlátozása alól kikerült területek
- MEPAR szerinti szőlő- és gyümölcsös ültetvények

0 2 4 6 8 10 km

A gyepterületek szempontjából fontos kérdés, hogy a korlátozás alól kikerült gyepek állnak-e más, területi természetvédelmi oltalom alatt, ugyanis ez esetben az **5.1.4. fejezetben** leírt korlátozó szabályozások érvényesülhetnek. Számításaink alapján az országos védelem alatt álló gyepterületek aránya nem jelentős (összesen kb. 3,5 ha), míg a Natura 2000 területekhez tartozó gyepterületek aránya kb. 200 ha, melyeket az **5.1.4. fejezet** tárgyalta részletesen. E területeken található az ökológiai szempontból legértékesebb gyepek, így a védelem alatt nem álló gyepterületeknek elsősorban a gazdálkodás (mezőgazdasági tájhasználat) szempontjából van jelentősége. A **természetvédelmi oltalom alatt nem álló kb. 2400 ha** (ebből kb. 2200 ha rét, legelő és 200 ha természetes) gyepterület mérete a következőképpen oszlik meg (lásd: **5-4. táblázat**).

5-4. táblázat A megyei terv módosítását követően a naperómű építéssel továbbiakban nem korlátozott gyepterületek méret-eloszlása (CLC 2018 alapján)

Felszínborítás kódja és neve (CLC 2018)	Folt mérete	Adott mérettartományba eső gyepterületek száma
2.3.1 Rét, legelő	1 ha alatti	2008 db
	1 ha - 5 ha közötti	95 db
	5 ha – 10 ha közötti	26 db
	10 ha – 50 ha közötti	65 db
	50 ha fölötti	3 db
3.2.1 Természetes gyepek, természetközeli rétek	1 ha alatti	208 db
	1 ha - 5 ha közötti	17 db
	5 ha – 10 ha közötti	6 db
	10 ha – 50 ha közötti	2 db
	50 ha fölötti	2 db

A fenti táblázat alapján látható, hogy – a szakirodalom szerinti kb. 2,4 ha per megawatt alapján számolva – a naperómű építéssel korlátozott területekből kikerült és egyéb természetvédelmi oltalom alatt sem álló gyepek egy része önmagában is alkalmas lehet a terület nagyság (egyéb alkalmassági szempontot nem nézve!) alapján naperómű létesítésre (elsősorban az 1 ha fölötti területek). Azonban a **gyepterületek igénybevétele esetén nem feltétlenül szűnik meg a gyepterület hasznosítás lehetősége** – mely rendszerint kaszáló vagy legelő – ugyanis a naperómű parkok esetén legelőként történő hasznosítás meg tud maradni⁴⁷, lásd pl. Kaba esetén az alábbi fotót.

A volt kabai cukorgyár egykori ülepítőtavainak (zagytereinek) utóhasznosítása – napelempark, melyek között birkákkal történő legeltetés folyik (fotó: Mészáros Sz.)

Fontos még kiemelni, hogy ami a **Corine Land Cover adatbázis alapján egybefüggő gyepterület, az a valóságban lehet homogén gyepterület, és takarhat más, mozaikos tájhasználatot is**. A legnagyobb 5 db (50 ha fölötti) gyepterület a következő ábrarozat mutatja be (zöld körvonal jelöli a CLC2018 alapján lehatárolt gyepterületeket). Az alábbi példák (**5-6. ábrarozat**) közül Mór esetén a kijelölt gyepterület valójában nagyrészt szántó, kisebb gyepterületekkel (vízben álló mocsári, lápi növényzet, valamint zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken) és gyümölcsösökkel, Csákvár esetén pedig nagyrészt gyepterület, azonban két szántóterület is közbekelekedik a NÖSZTÉP alapján. Cece vagy Csór esetén valóban összefüggő gyepterület (zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken, valamint időszakos vízhatás

⁴⁷ <https://www.mnnsz.hu/naperomu-fuvere-szolarbirkat/>

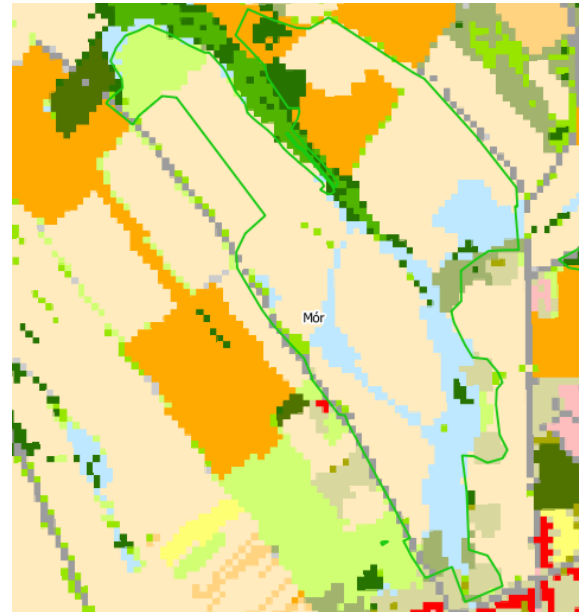
alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek) jelöl a NÖSZTÉP is. Sárkeszi, Sárszentmihály esetén pedig ugyan nagy területről van szó, azonban keskeny, így e területen kevésbé lehet naperómű elhelyezésre számítani, hanem a természetvédelmi konfliktusoknál említettekhez hasonlóan szegélykonfliktus merülhetne fel. (Tájhasználati szempontból a naperóművek szegélykonfliktust kevésbé okoznak, mint ökológiai szempontból.)

5-6. ábrásorozat A megyei terv módosítását követően a naperómű építéssel továbbiakban nem korlátozott jelentősebb összefüggő, természetvédelmi oltalom alatt nem álló gyepfoltok

Gyepfolt a Bing Aerial térképen	Gyepfolt a NÖSZTÉP alapján
„2.3.1 Rét, legelő” kategória legnagyobb gyepfoltjai	

Mór, 96 ha

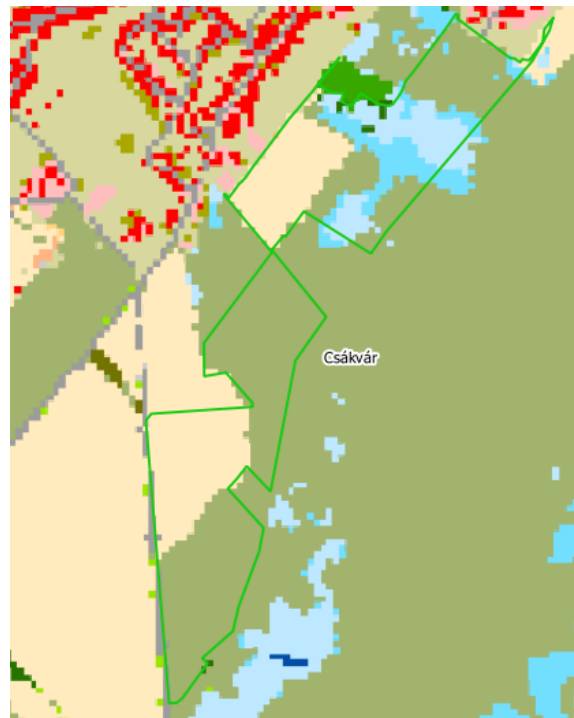

Cece, 79 ha

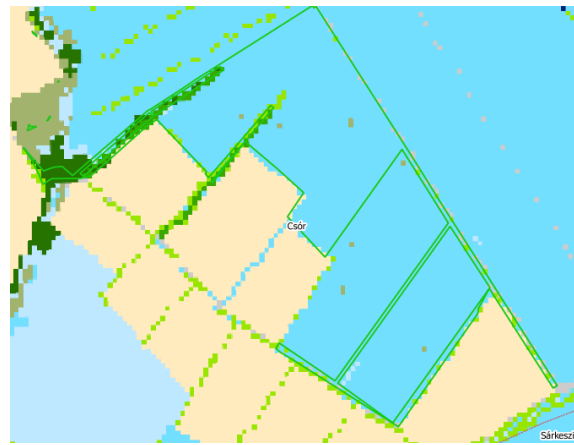
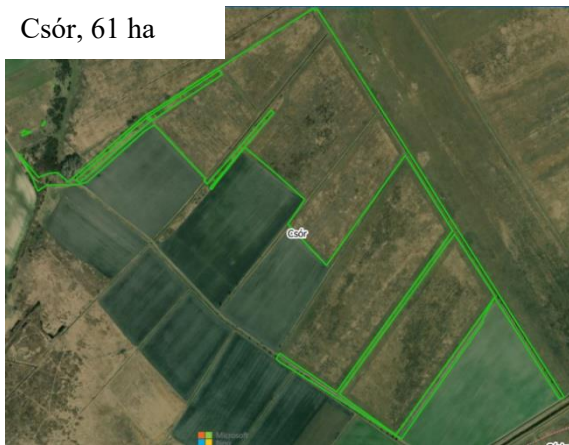
Gyepfolt a Bing Aerial térképen Gyepfolt a NÖSZTÉP alapján

Csákvár, 67 ha

„3.2.1 Természetes gyepok, természetközeli rétek” kategória legnagyobb gyepfoltjai

Csór, 61 ha

Sárkeszi, Sárszentmihály, 56 ha

A tervezett módosításokkal a **naperőmű építésének korlátozása alól kikerülő bányatelkek⁴⁸ aránya is jelentős**: összességében kb. 1190 ha, mely 26 kijelölt bányatelket érint (lásd: **5-5. táblázat**). Ez alapvetően **tájvédelmi (egyúttal tájképvédelmi) szempontból is kedvező lehet, amennyiben az adott bánya (rész)területét naperőműként kívánják utóhasznosítani**: a bányatelkek esetén a megszűnő korlátozás tehát tájpotenciál növekedésként értékelhető. Megjegyzendő, hogy a kedvező hatás elsősorban a **felszíni művelésű bányatelkeknél jelentkezhet**, amennyiben felszíni tájseb rehabilitációja – vagy tartós hasznosítása – történik napelem-parkként, így a jellemzően mélyművelésű szénbányák területét kivonva kb. 267 ha érintett a megyében. (Ezek egy része már művelés alatt áll, más része jelenleg még csak kijelölt bányatelek és a kitermelés nem kezdődött meg.) Néhány már művelés alatt álló felszíni bányatelket és az érintett bányatelken a korlátozás megszűnését az **5-7. ábrarozat** mutatja be, melyek tájvédelmi szempontból kedvező példák a fentiek szerint. Hazánkban számos példa van korábbi bányászati területeken, meddőhányókon, zagytereken történő naperőmű telepítésre (lásd pl. bükkábrányi, halmajugrai vagy visontai napelemparkok⁴⁹) és a takarékos területhasználat jegyében remélhetőleg ezek száma a jövőben növekedni fog.

⁴⁸ <https://mbfsz.gov.hu/hatosagi-ugyek/nyilvantartasok/banyaszati-teruletek> alapján 2022.11.17-ei állapot, a szilárd ásványi nyersanyag bányatelkeket figyelembe véve

⁴⁹ <https://www.mnnsz.hu/magyarorszag-legnagyobb-napelem-parkjai/>

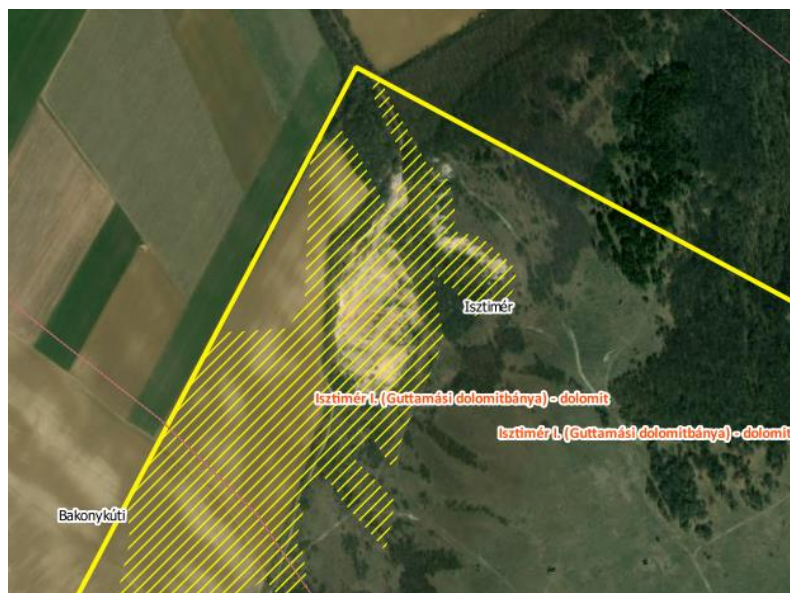
5-5. táblázat A megyei terv módosítását követően a naperómű építéssel továbbiakban nem korlátozott bányatelkek részterületei

Bányatelkek megnevezése	Korlátozás alól kikerülő bányatelkek nagysága (ha)
Pusztavám VI. - szén	851
Sárszentmihály II. - homok	94
Mány V. - szén	72
Bicske IV. (Óbarok XI.) - bauxit	48
Székesfehérvár III. - gránit	20
Isztimér I. (Guttamási dolomitbánya) - dolomit	16
Csákberény III. - homok	13
Ercsi IX. - vegyes, kevert nyersanyagok	11
Mány I. - dolomit	10
Székesfehérvár IV. - gránit	9
Kincsesbánya III. - homok	6
Csákvár I. - homok	6
Csákvár III. (Dobogói) - homok, kavics	6
Csákberény V. - dolomit	5
Zámoly III. - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok	4
Magyaralmás II. (Bothegyi dolomitbánya) - dolomit	4
Bodmér I. - homok	4
Csákvár II. - dolomit murva	3
Magyaralmás VI. - dolomit	2
Iszkaszentgyörgy III. - dolomit	1
Magyaralmás I. - dolomit	1
Vajta I. - homok	1
Etyek II. - dolomit	1
Etyek I. - dolomit	1
Szabadbattyán III. - homok	1
Összesen	1190 ha

5-7. ábrásorozat Felszíni bányák (rész)területei, melyek a tervezett területrendezési terv rész módosításával kikerülnek a naperómű építés korlátozása alól (példák)*

*Az ábrákon sárga vonallal a bányatelkek kiterjedése, sárga sraffal pedig a bányatelkek azon része került ábrázolásra, amelyek kikerültek a naperómű építéssel korlátozott területek közül a tervezett módosítások szerint.

Összefoglalva megállapítható, hogy **tájhasználati szempontból a szőlő, gyümölcsös és kertgazdálkodási területek esetén merülhetnek fel olyan konfliktusok (területigénybevétel), amelyek hagyományos tájhasználatokat veszélyeztethetnek**, amennyiben e területeken épülnének naperóművek. Ez a **borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre vonatkozó megyei ajánlások érvényre juttatásával, településrendezési szinten kezelhető.**

A napelempark építéssel korlátozott területek közül kikerülő, **természetvédelmi oltalom alatt nem álló gyepterületek**, valamint **jó termőhelyi adottságú szántóterületek** hasonló mértékű (kb. 2400 ha), kisebb konfliktusként értékelhető e területek esetleges igénybevétele, mint a szőlő-, gyümölcsös vagy kertés területeké. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken ugyanis az OTrT tiltja naperómű létesítését, az értékesebb gyepterületek pedig valamilyen természetvédelmi oltalom alatt állnak és ily módon szintén részben tiltja az OTrT naperómű létesítését e területeken (mivel az ökológiai hálózat magterületéhez vagy ökológiai folyosójához tartoznak). A természetvédelmi oltalom alatt nem álló gyepterületek esetén pedig a gyepterületeken történő gazdálkodást (elsősorban legeltetést) nem szünteti meg a napelempark esetleges építése.

Tájvédelmi szempontból ugyanakkor kedvező, hogy egyes **felszíni bányatelkek** (kb. 270 ha) **is kiestek a naperómű építéssel korábban korlátozott területek közül, mely új utóhasznosítási lehetőséget kínál a rombolt felszíneken.**

5.1.6.2. Tájképvédelmi vonatkozások

A továbbiakban a tájképvédelmi vonatkozásokra koncentrálnunk. A **tájképvédelmi terület övezetén** a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet iránymutatást ad az erdőművek elhelyezésével kapcsolatban – mely 4. § (4) bekezdése alapján a „*tájképvédelmi terület övezetében (...) az erdőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani*” – **azonban egyértelműen nem zárja ki erdőművek – így naperóművek – létesítését az övezeten belül.** Így a megyei területrendezési terv módosításával a **tájképvédelmi övezet szempontjából megengedőbb szabályozás alakul ki** (korábban egyértelmű tiltás helyett feltételekhez kötött megvalósítás).

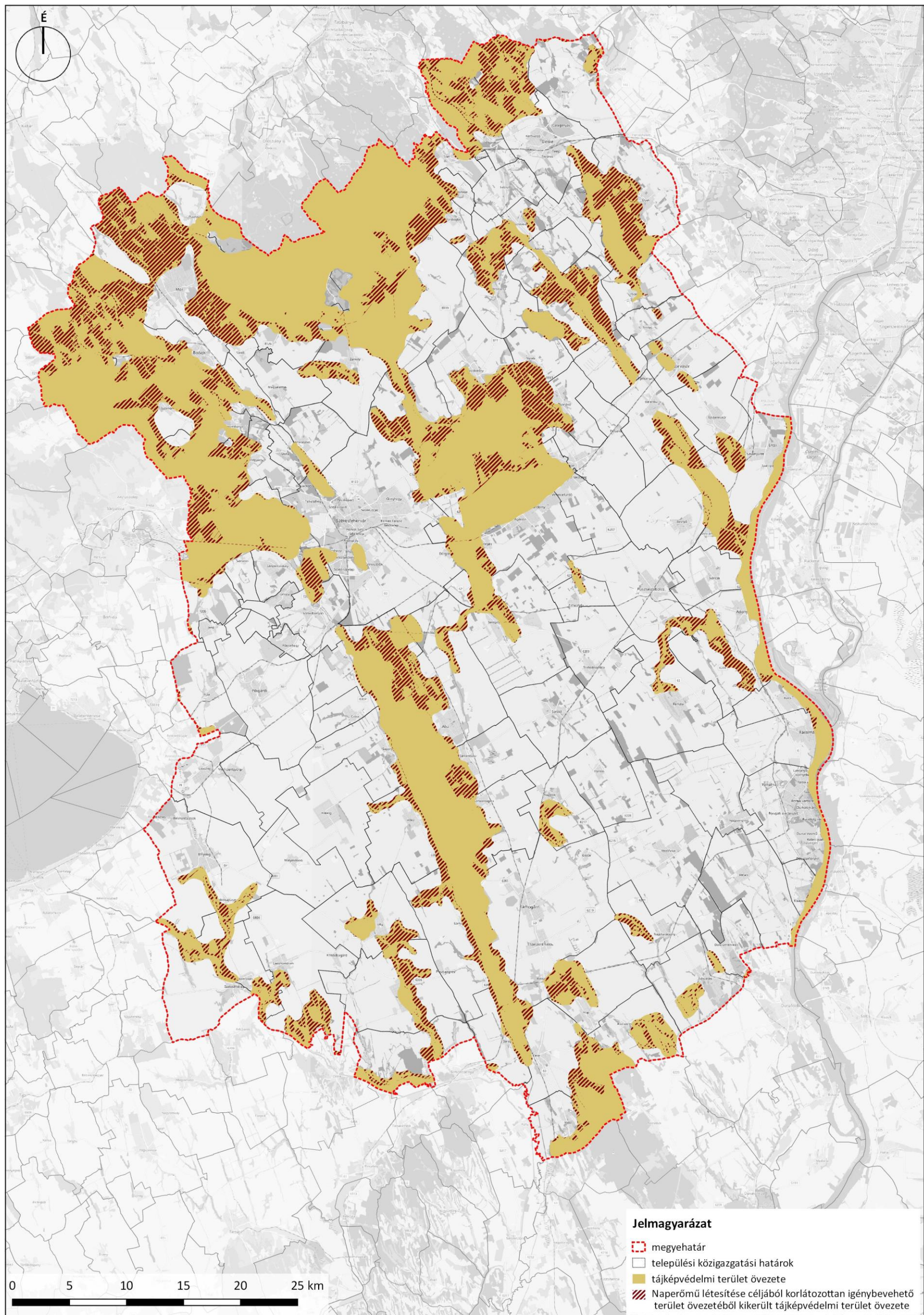
Fejér megye területén a tájképvédelmi övezet teljes kiterjedése kb. 137.500 ha (a megye területének kb. 32%-a). A tájképvédelmi övezet egy része átfedésben van az OTrT azon övezeteivel, melyekben az OTrT tiltja a naperómű létesítést (erdőterületek, az országos ökológiai hálózat magterületei és ökológiai folyosó területei, illetve kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek). A tájképvédelmi övezet azon része, mely **nincs átfedésben az említett országos övezetek egyikével sem, kb. 37.500 ha** kiterjedésű. Tehát a megyében **lehatárolt tájképvédelmi övezet kb. 27%-án szűnik meg a naperómű építés korlátozása a megyei területrendezési terv módosításával** (lásd: 5-8. ábra).

Fejér megye jelenleg hatályos területrendezési tervének alátámasztó munkarésze⁵⁰ a megye tájképvédelmi övezetével kapcsolatban a következő főbb megállapításokat teszi (melyek egyúttal a megye tájkarakterének jellemzőit is jól összefoglalják, kiemelve a tájképvédelem fő céljait a térségben):

- „Fejér megye tájképvédelmi övezetére a heglábak mentén kialakult, valamint az északnyugat-délkelet irányú, egykori és még létező patakok, csatornák völgyeit követő tájkarakter-egységek jellemzőek.
- Sajátos tájjelleget mutat a Gerecse, valamint a Vértes – Fejér megyéhez tartozó - déli hegységpereme. A Gerecse és a Vértes **heglábi területeire a mozaikos területhasználat** a jellemző átlátható mezőgazdasági területekkel, míg a Vértes magasabb területein erdődomináns, homogén területek találhatók. A Bakonyalja megyét érintő tájkarakter-egységein az összefüggő erdőségek mellett a völgyeket kísérő, vízfolyások mentén kialakult **mozaikos mezőgazdasági területek** határozzák meg a tájjelleget.

⁵⁰ https://www.fejer.hu/_user/browser/File/Ter%C3%BCletrendez%C3%A9s/2020_m%C3%A1rcius%C3%B31%20hat%C3%A1lyos%20FMTrT/Fej%C3%A9r%20MTrT%20A1%C3%A1t%C3%A1maszt%C3%B3munkar%C3%A9sz%2020200323.pdf

5-8. ábra Tájépvédelmi övezet és a naperómű létesítés korlátozása alól kikerülő tájépvédelmi övezet területeinek áttekintése

- **A magas teraszsíkságon kialakult, vagy mesterséges vízfolyások völgyeinek** (Sió-völgy, Tiszta-víz völgye, Bozótptak völgye) karakterét a szántók, gyepek, erdők mozaikos foltjai jellemzik, míg az **alacsony síkságon kialakult völgyek** (Sárvíz-völgye, Cikolai-víz völgye) tájjellegét a réti, lápos réti és láptalajon kialakult, mozaikosan elhelyezkedő gyepek, nádas, erdős területfoltok határozzák meg, amelyek a vízállásos területek emlékét őrzik. Helyenként a vízfolyásokat kiterjedt gyepek kísérik (pl. az egykori nagy nádas emlékét őrző gyepek a Váli-víz síkján), ahol a táj jellegét a gypedomináns mozaikos vagy mérsékelt mozaikos területek jellemzik. **A tájképvédelem célja a területen a gyepfoltok, vízállásos területek megőrzése, a mozaikos területhasználat fenntartása.**
- Az övezet dél-mezőföldi területeinek jellegét az összefüggő erdőterületek határozzák meg, szántókkal, gyepekkel tarkítva. Az erdők összetétele vegyes, a természetes állományok mellett előfordulnak akác, nyaras ültetvények. **Tájképvédelmi szempontból a gyepek, vízállásos területek megőrzése itt is fontos,** ugyanakkor a nagy területű erdők jelenlegi formában történő fenntartása elsődlegesen a vegyes állományú erdők esetében javasolt.
- A megye egyes területein megjelenő **tájképi érték az alacsony síkságból kiemelkedő dombokon kialakult kisparscellás, elsősorban szőlőterületként művelt,** de sok helyen már fa- és cserjefoltokkal mozaikosan szabdalva, sűrű beépítésű külterületi tájképi egység (pl. adonyi szőlők), vagy ezek nagyobb kiterjedésű erdőkbe hajló tájkarakter-területei (Lovasberényi-hát, Etyeki-dombság). Egységes tájképi adottságuk a dombsági felszínformák, az eltérő jelleget a táblaméret, az erdőfoltok mérete, valamint az eltérő beépítési hagyományok adják.
- Sajátos tájkaraktert hordoz a **dégi kastély** egykori gyűjteményes kertjének területén található erdődomináns, mérsékelt mozaikos tájkarakter-egység, ahol az egykori történeti kert szerkezeti elemeit alkotó erdőfoltok, vízfolyások természetközeli állapotának megőrzése biztosíthatja a táj jelleg fennmaradását.”

A fentiek alapján tehát **a tájképi értékeket, a táj jelleg megőrzendő elemeit a megyében – térségi szinten – elsősorban a kiterjedt erdőségek, a hegylábi és dombsági részeken kialakult mozaikos mezőgazdasági területek (kertek, gyümölcsösök, szőlőterületek), a vízfolyások völgyeinek mozaikos tájhasználat, valamint a mélyfekvésű területek vízállásos, gyepek területei adják.** Ezek közül:

- a kiterjedt erdőterületeken az OTTrT kizárja naperómű létesítését (lásd: erdők övezetére vonatkozó szabályozás);
- a hegylábi és dombsági mozaikos mezőgazdasági területek jellemzően kikerültek a naperómű építéssel korlátozott területek közül, mivel nem tartoznak sem az országos ökológiai hálózat övezeteihez, sem az erdők övezetéhez;
- a vízfolyások völgyei, valamint a mélyfekvésű területek vízállásos, gyepek területei jellemzően országos védelem (pl. Sárréti TK, Sárvíz-völgye TK, Dinnyési-fertő TT) alatt állnak, illetve részei a Natura 2000 hálózatnak (pl. Sárrét, Velencei-tó, Zámolyi-medence), valamint jelentős átfedésben állnak az országos ökológiai hálózat magterületeivel és ökológiai folyosó területeivel, melyeken az OTTrT kizárja naperómű létesítését;
- a dégi kastélykert az országos ökológiai hálózat magterületébe tartozik, ezért naperómű létesítése az OTTrT alapján kizárt.

Mind ezek alapján megállapítható – a fejezet elején található felszínborítás elemzéssel összhangban – hogy a **tervezett megyei területrendezési terv rész módosításai miatt tájképi szempontból is elsősorban a hegylábi, dombsági mozaikos mezőgazdasági területek (kertek, gyümölcsösök, szőlőterületek) esetén merülhet fel konfliktus a térség tájképi értékei, a táj jelleg megőrzendő elemei és a naperóművek között.** Ezen térségi jelentőségű konfliktusok pedig a **7. fejezetben** megfogalmazott, „borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre” megfogalmazott **kiegészítő szabályozó javaslatokkal megelőzhetőek.**

A **naperóművek láthatóságát** számos tényező befolyásolhatja. Ilyenek elsősorban: domborzati adottságok, frekvenciált nézőpontok (pl. településszegélyek, főbb közlekedési útvonalak) elhelyezkedése, látvány takarását biztosító tájelemek, elemegyüttesek előfordulása (pl. építmények, növényzet), időjárási körülmények, naperómű műszaki paraméterei (különösen: felületképzés – csillogó

vagy matt felület) stb. A *Természetvédelem - Tájak esztétikai minősítése. MSZ 20372:2004 szabvány* alapján a látványértékelési tapasztalatok szerint sík terepen a 8-15 m magasságú építmények belátási távolsága kb. 200 m. A napelemek magassága maximum 2 m, viszont a terepviszonyok miatt a rálátás potenciálisan nagyobb lehet pl. a dombsági, hegylábi területeken, mint sík terepen. Általánosságban kijelenthető, hogy sík terepen tájképvédelmi szempontból kedvezőbb a napelemparkok elhelyezése, mint dombsági, hegylábi (tehát nagyobb reliefszámmal jellemezhető) területeken, ugyanakkor utóbbiak esetén sem kizárt, hogy a frekventált nézőpontok (melyek szempontjából értékelhetők a tájképi változások) felől biztosított a takarás. Így minden esetben **egyedi vizsgálat tudja valójában megállapítani, hogy az adott napelempark kijelölt helyszíne milyen tényleges tájképi változást okoz / okoz-e változást.** Emellett megjegyzendő, hogy adott napelempark láthatósága sem minden esetben jelent kedvezőtlen tájképi változást, mint például egy tájképi értékeket nem veszélyeztető telephely kiválasztás esetén született design-os megoldás, melyre több nemzetközi példa is van (pl. Panda Solar Farm, Kína; New Caledonia Solar park, Új-Kaledónia; Mickey Mouse Solar Park, Disney World)⁵¹.

A továbbiakban a **tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó és egyéb, tájképvédelmet biztosító szabályozásokat** mutatjuk be. A tájképvédelmi terület övezete definíció szerint (2018. évi CXXXIX. törvény 4. § 43. pontja alapján) „*a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított, kiemelt térségi területrendezési terv esetében a miniszteri rendeletben, valamint a vármegyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak*”. Az övezetre vonatkozó 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. § alapján lehet következtetni arra is, milyen táji értékek megőrzése az elsődleges cél e területeken (ezen részeket félkövérrel emeltük ki a lenti szabályozó szövegben):

4. § (1) * A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképvédelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni:

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait, b) a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

⁵¹ <https://epiteszforum.hu/lehet-e-szep-egy-napelempark>

A fenti jogszabály idézet alapján érzékelhető, hogy **már az országos területrendezési keretszabályok kimondott célja, hogy helyi – települési – szinten kell meghatározni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.** Ez nem meglepő, hiszen az OTTrT tájképvédelmi szabályozás változásának egyik célja volt, hogy megteremtse az összhangot a tájképvédelmi övezet és a településkép védelméről szóló törvény, valamint az önkormányzatok által készíthető településképi rendeletekkel (Lechner Tudásközpont, 2017⁵² alapján).

Az OTTrT megalapozó munkarésze leírja, hogy „*az övezeti lehatárolás a 2013. évi törvényhez képest pontosodott a településrendezési tervek, a településképi arculati kézikönyvek készítése, valamint a nemzeti park igazgatóságok szakmai felülvizsgálata során. A szakmai felülvizsgálat során az övezetbe kerültek olyan területek, amelyek a terepi felmérés alapján, illetve a kiemelt oltalom miatt arra érdemesek, de a térinformatikai lehatárolás során az övezetből kimaradtak (pl. Bél-kő Maconkai-rét, vagy a Hortobágy esetén a nyílt látóhatár tájképi értéke). A tervezet törlésre javasol továbbá egyes közlekedési területeket, szántókat, mezőgazdasági üzemegységek területét, ültetvényszerű erdőket, amelyek a lehatárolás léptéke miatt korábban az övezetbe kerültek, de országos tájképi értéket nem képviselnek.*” (Lechner Tudásközpont 2017. p. 38.) Mindez azt is jelenti, hogy a településrendezési szint is visszahatótt a hatályos OTTrT-ben szereplő tájképvédelmi övezet lehatárolására, ugyanis a térinformatikai lehatárolás – léptékéből és módszertanából adódóan – a helyi adottságokat értelemszerűen nem tudta figyelembe venni.

Ezzel összhangban a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 3. § (1) előírja, hogy a **településképi rendelet meg kell, hogy határozza a helyi településképi követelményeket** „*a település teljes közigazgatási területére, részterületére vagy a - településszerkezet, táji környezet, településkarakter vagy egyéb helyi adottság miatt - településképi szempontból meghatározó területekre, az építési tevékenységgel érintett építmények - ideértve a sajátos építményfajtákat is - településképhez való illeszkedését biztosító anyaghasználatára, tömegformálására, homlokzati kialakítására és a zöldfelületek kialakításának módjára*”. A napelemparkok az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 18. pontja alapján, mint energiaellátási célú építmények, sajátos építményfajtának minősülnek.

Tájképi szempontból az esetleges kedvező vagy kedvezőtlen változások megítéléséhez a fentiek alapján fontos az **egyedi vizsgálat**. Az **5. fejezet** elején bemutattuk, hogy **egy napelempark esetén nem feltétlenül kötelező előzetes környezeti vizsgálatot vagy környezeti hatástanulmányt készíteni** (melyek részletes követelményei biztosíthatják a tájvédelmi szempontok érvényesülését is). Ugyanakkor amennyiben nem készül ilyen vizsgálat⁵³, az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. § (3) a) és 11/A. § értelmében a rendelet 5. mellékletnek 1. pontja szerinti tartalmú dokumentációt kell elkészíteni. A **dokumentáció tartalmi követelménye tartalmazza a tájképvédelmi szempontokat is** (lásd pl. „*az építési tevékenység látványhatása a tájra, legfeljebb 4 km sugarú távolságig, 1:5000 léptékű vázrajz, amelyen ábrázolni kell mindazon építményt, amelyek befolyásolják, vagy hatást gyakorolhatnak az építményre; tájba illesztés megoldása látványterven ábrázolva*”). A villamosenergia-ipari építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról szóló 382/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet ezzel összhangban van, ugyanis a 4. számú melléklete alapján az eljárás során a hatóságnak (fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak) vizsgálnia kell:

- „*a tevékenység, az építmény természet védelmére vonatkozó nemzeti és közösségi jogi követelményeknek, valamint a tájvédelem jogszabályban rögzített követelményeinek a kérelemben foglaltak szerint vagy további feltételek mellett megfelel-e: ha az építmény, tevékenység külterületen, továbbá - egyedi táj érték, természeti terület, országos jelentőségű*

⁵² Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. 2017: Az országos területrendezési terv felülvizsgálata. Alátámasztó munkarész. 2017 augusztus.

⁵³ Ahogy az 5.1.4. fejezetben is említettük, a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 6. melléklet III. táblázatának 6. pontjában foglaltak szerint szakkérdésben kell vizsgálni, ha az építési tevékenység, illetve az építményben folytatott tevékenység nem környezeti hatásvizsgálat vagy nem egységes környezethasználati engedély köteles és az építési tevékenység, illetve az építményben folytatott **tevékenység külterületen**, valamint **belterület esetén** természeti területen, országos jelentőségű védett természeti területen, Natura 2000 területen, barlang védőövezetén folyik, továbbá ha barlangot, **egyedi táj értéket közvetlenül érint**.

védett természeti terület, Natura 2000 terület vagy barlang védőövezete esetén - **belterületen** valósul meg, és a tevékenység megkezdéséhez környezetvédelmi engedély és egységes környezethasználati engedély nem szükséges;

- *a tevékenység, az építmény a tájvédelem jogszabályban rögzített követelményeinek a kérelemben foglaltak szerint vagy további feltételek mellett megfelel-e: (...) 20 MW feletti erőmű létesítésére irányuló eljárásban, ha az az ingatlan- nyilvántartásból megállapíthatóan külterületen, továbbá - egyedi tájérték, természeti terület, országos jelentőségű védett természeti terület vagy Natura 2000 terület esetén - belterületen valósul meg, és a tevékenység megkezdéséhez környezetvédelmi engedély és egységes környezethasználati engedély nem szükséges;*
- *területrendezési és településrendezési előírásoknak való megfelelést: napelemes erőmű létesítésének vagy bővítésének építési engedélyezési eljárása, meglévő napelemes erőmű fennmaradási engedélyezési eljárása során.*”

Összefoglalva megállapítható, hogy a **tájképvédelmi területek 27%-án (37.500 ha-on) szűnik meg a naperőmű építés korlátozása** a megyei területrendezési terv módosításával, így a jelenleg hatályos megyei tervhez képest **megengedőbb szabályozási keretrendszer** alakul ki. Fejér megye esetén a térségi jelentőségű tájképi értékek, megőrzendő elemek, elemegyüttesek közül elsősorban a **hegylábi, dombosági mozaikos mezőgazdasági területek (kertek, gyümölcsösök, szőlőterületek) esetén merülhet fel konfliktus**. Ezen térségi jelentőségű konfliktusok pedig jelen SKV-ban a „borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre” megfogalmazott kiegészítő megyei ajánlások érvényre juttatásával, településrendezési szintű szabályozással előzhetők meg.

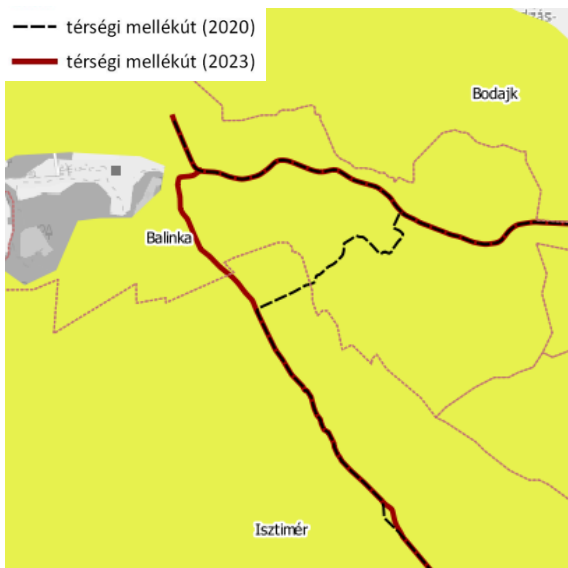
A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet ugyanakkor előírja, hogy (nap)erőművet **tájképvédelmi övezetben csak a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával lehet megvalósítani**. Már e rendelet a **településrendezési eszközök szintjére delegálja** elsősorban a tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében az **egyedi előírások megfogalmazását**. Ezzel összhangban, a sajátos építményfajtákra – mint a naperőmű is – a 2016. évi LXXIV. törvény szerint a településképi rendeletekben lehet előírásokat megfogalmazni az adott építmény településképi illeszkedésének biztosítása érdekében. Mindezek adják az építési keretrendszert a naperőmű helyszínek kiválasztása szempontjából. A naperőmű, mint építmény létesítésének egyedi vizsgálatát a környezeti hatásvizsgálati eljárások vagy az építési engedélyezési eljárások írják elő, melyek egyúttal kötelezővé teszik a naperőmű tájképi hatásainak vizsgálatát is.

5.1.6.3. Balinka-Isztimér közötti mellékút tájvédelmi értékelése

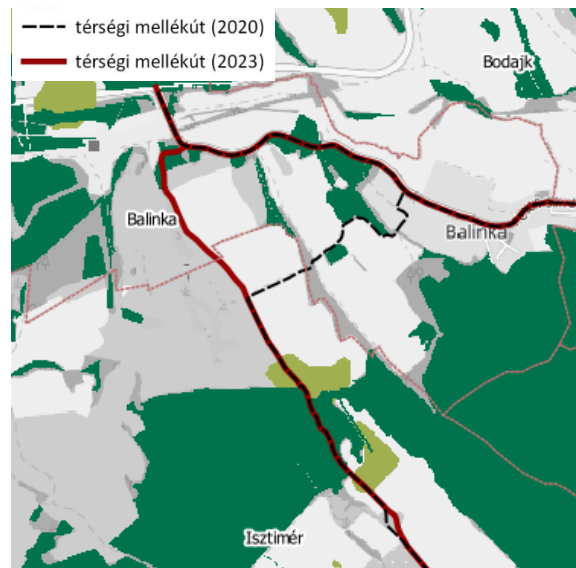
A megyei tervben tájvédelmi szempontból a naperőműveket korlátozó övezet megszüntetése mellett kisebb változásként értékelhető a Balinka és Isztimér közötti mellékút nyomvonalának módosítása. Az **5-9. ábrarozat** a tervezett nyomvonal módosítás főbb tájvédelmi vonatkozásait mutatja be (a természetvédelmi vonatkozásoknál az **5.1.4. fejezet** tárgyalta a különböző területi védettségeket, ezeket itt már nem ismétljük meg). Az ábrarozat alapján megállapítható, hogy a módosított nyomvonal és a jelenleg hatályos nyomvonal egyaránt érinti a tájképvédelmi terület övezetét, valamint az erdők és az erdőtelepítésre javasolt területek övezetét. (Az út térségében kiváló vagy jó termőhelyi adottságú szántóterületek nem találhatók.) A különbséget a jelenleg hatályos és módosított nyomvonal között e tekintetben elsősorban az **erdőterületek érintettségének változása** adja: a módosítást követően kevesebb erdőterület közelében halad a nyomvonal, azonban erdőterületet keresztez, míg a jelenleg hatályos nyomvonal erdőterületek szegélyén halad (így területigénybevétellel nem feltétlenül érint ténylegesen erdőterületeket). Tekintve, hogy a tervezett út nyomvonala meglévő földúton haladna, az esetleges – minimális – plusz erdőterület igénybevétel nem értékelhető jelentős konfliktusként. A Corine Land Cover (2018) és a Google Earth alapján a tervezett út környezetében elsősorban szántó- és gyepterületek, erdőterületek húzódnak, így – a korábban említett természetvédelmi, ökológiai konfliktusok mellett – jelentősebb konfliktusok nem azonosíthatók térségi szinten. Tájvédelmi szempontból kedvező, hogy az **út nyomvonala figyelembe veszi a kialakult tájszerkezetet**, mivel az egyes kapcsolódó tájhasználatok szegélyén húzódik és meglévő út nyomvonalát követi.

Összességében a tervezett nyomvonal módosítás tájvédelmi szempontból térségi jelentőségű kedvezőtlen változást nem okoz.

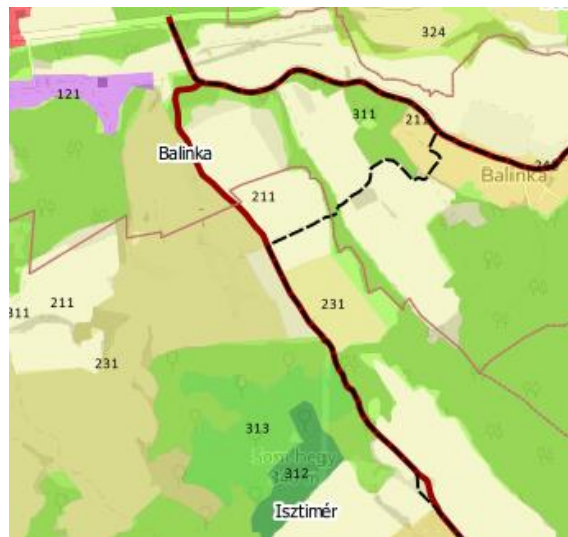
5-9. ábrsorozat Balinka-Isztimér térségi jelentőségű mellékút főbb táji adottságai

Tájképvédelmi övezet érintettsége

Erdők övezetének, valamint az erdőtelepítésre javasolt területek övezetének érintettsége

Corine Land Cover (2018) szerinti felszínborítás a tervezett út környezetében

Google Earth úrfelvétel a tervezett út környezetéről

5.1.7. Egyéb környezeti hatások, hatótényezők

A tervezett rész módosítás tartós környezeti hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) az adott térség **zajterhelését** nem befolyásolják. Az adott térséget csak az építési tevékenység során érik átmeneti, viszonylag rövid ideig tartó, és várhatóan nem jelentős zajhatások. Így jelen vizsgálat szempontjából a zajvédelem nem releváns kérdés.

Hulladékgazdálkodási szempontból rész módosítás tartós környezeti hatásai (területfoglalás; területrendezés-növényzetirtás; naperóműpark léte) az adott térség hulladékgazdálkodását érdemben nem befolyásolja. Hulladékgazdálkodási szempontból a naperóművek felhagyása és a naperómű parkok felszámolása jelenthet környezeti hatást, melyet az akkor hatályos hulladékgazdálkodási szabályozás alapján kell majd megtenni. (Átlagosan a naperómű park telepítésétől számított 20-25 év múlva.) A tönkrement napelemek – mint minden elektronikai hulladék – veszélyes hulladékoknak minősülnek,

azonban a fotovoltaikus panelek nagyrészt újrahasznosíthatók⁵⁴ (anyagukban hasznosíthatók, megfelelő szétzerelés és osztályozás után).

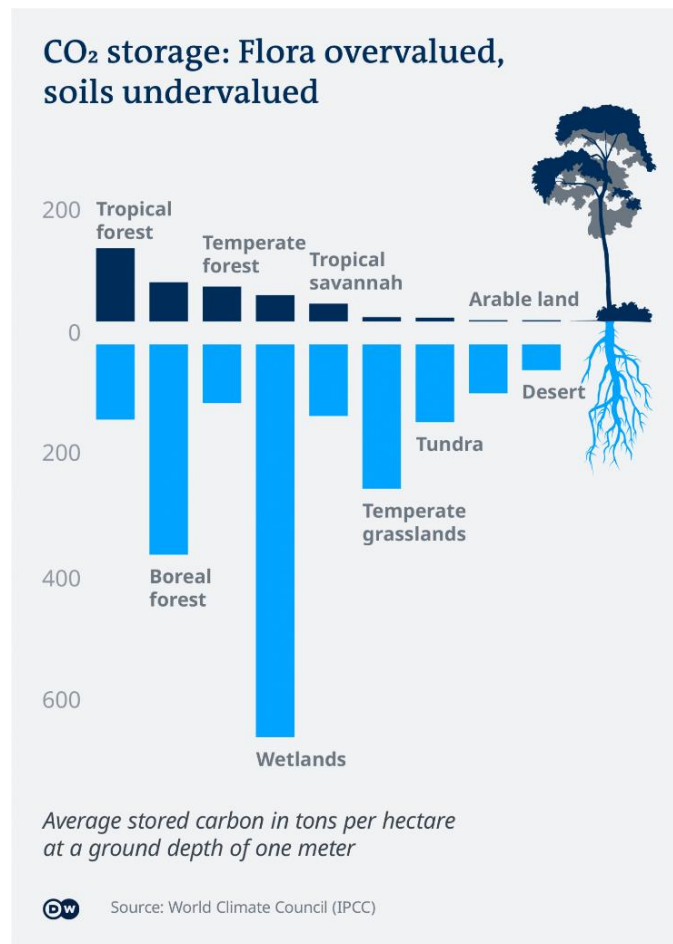
5.1.8. Klíma

A megyei stratégiai dokumentumok (Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója, Fejér megye Területfejlesztési Programja, Fejér Megye Klímastratégiája) is **rögzítik, hogy** – lásd: **2.6. fejezet** és **3.1.2. fejezet** – **a megújuló energia-felhasználás és termelés növelése kiemelt megyei cél.** A megújuló energiatermelés arányának növelése nemcsak a fosszilis energiahordozóktól való függésünket csökkenti, hanem jelentősen mérsékli az üvegházhatású gázok (pl. CO₂) kibocsátásának csökkentését is, ami fontos EU-s energiapolitikai cél is egyúttal (lásd: **3. fejezet**).

A naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet törlésével a megyei terv **elősegíti a megújuló energiaforrások arányának növelését, egyúttal az ÜHG kibocsátás csökkentését a megyében** (mitigációs intézkedés). Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a **klímaváltozáshoz való alkalmazkodás** (adaptáció) **egyik kulcseleme a biodiverzitás megőrzése**, így kiemelten fontos a természeti értékek védelmének biztosítása a naperőművek elhelyezése során (ennek részletes elemzését az **5.1.4. fejezet** mutatta be).

Emellett a **fás szárú növényzet, gyeppek, vizes élőhelyek CO₂ megkötő képessége** is kiemelendő (lásd: alábbi ábra).

5-10. ábra Különböző típusú élőhelyek széntároló képessége (tárolt C(t)/ha)

Forrás: <https://masfelfok.hu/2022/04/27/okosan-de-ne-mindenhova-ultess-magyarorszag-gyeppek-lomboserdok-szerepe-eghajlatvaltozas-hazai-mersekles-alkalmazkodas/>

⁵⁴ https://napelem.blog.hu/2021/03/25/mi_a_teendo_a_tonkrement_napelemekkel

Az ábra szemléletes módon mutatja, hogy nem csak az erdők növényzete képes jelentős mennyiségű szén tárolására, hanem pl. a mérsékelt övi gyepeknek (temperate grasslands) is igen jelentős széntároló és ezzel összefüggésben szénmegkötő képessége van. A gyepek esetében a tárolt szénmennyiségnek csak kis részét képezi a felszín feletti növényi részek széntartalma, ugyanakkor a gyepek nagyon sűrű gyökérzetének és a gyepek alatt fejlődő talajokban huminanyagok formájában felhalmozódó, tárolt szén mennyiségnek az egységnyi felületre eső mennyisége jelentősen meghaladhatja a mérsékelt övi erdők (temperate forest) értékeit. Összességében megállapítható, hogy a gyepek széntároló és szénmegkötő képessége nagyságrendileg összevethető az erdők szénmegkötő képességével. Nagyon érdekes ugyanakkor, hogy a **vizes élőhelyek (wetlands) esetében** a talajfelszín (és üledékfelszín) fölötti növényi részekben egységnyi felületen tárolt szén mennyisége és a gyökérzetben, valamint a talajokban és a nagy szervesanyag-tartalmú lassan bomló üledékekben egységnyi felületen tárolt **szén együttes mennyisége jellemzően igen nagy, meghaladja az erdők és gyepek értékeit is.**

A napelempark elhelyezését célszerű olyan helyszínen megtenni, ahol lehetőség szerint fás szárú növényzet irtására nincs szükség (ezt egyébként elősegíti az az OTrT rendelkezés is, mely az erdők területén tiltja naperőművek elhelyezését), illetve vizes élőhelyet nem veszélyeztet a napelempark kijelölése, továbbá lehetőség szerint nem jár gyepek feltöréssel sem. (Megj. a gyakorlat alapján a gyepegzeldődés összeegyeztethető a napelemparkok kialakításával, mint pl. juhokkal történő legeltetés.)

A fentiek mellett egyes kutatások megállapították, hogy a **napelemparkok „hősziget hatást” okozhatnak a városi beépített, burkolt felületekhez hasonlóan:** Barron-Gafford et al. (2016)⁵⁵ alapján a kutatásban vizsgált amerikai naperőművek hőmérséklete éjszaka 3–4 °C-kal volt melegebb, mint a környező, növényzettel borított élő területeken. (Ez azzal áll összefüggésben, hogy a fotovoltaikus erőművek megváltoztatják a terület albedóját, növényzetét és szerkezetét, ennek elkerülése érdekében is fontos a növényzet mentes területekre telepítés, vagy a gyephasznosítás megőrzése).

5.2. A közvetett módon hatást kiváltó tényezők relevanciájának vizsgálata

A 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletének 3.6.2. pontja a közvetett hatások vizsgálatát is előírja. Ezekről csak röviden szólunk a következőkben, mert alapvetően nem mérvadó az MTrT rész módosítása vonatkozásában. Elsősorban itt is azt vizsgáltuk, hogy a 2019-ben elkészült, és e tervfajta akkor is csak korlátozott mértékben vizsgálható megállapítások változtak-e a rész módosítás hatására.

Ezen korlátozó tényezőket figyelembe véve a közvetett hatások között értékelendő, jogszabályban elvárt tartalmi elemek vonatkozásában az alábbiak mondhatók el:

- **Új környezeti konfliktusok megjelenése, meglévők felerősödése:** A tervezett rész módosítás alapvető célja, hogy a naperőművek létesítésének helyzetén javítson, így hozzájárulhat a biztonságosabb energiaellátáshoz. A tervezett rész módosítás megvalósítása meglévő, elsősorban területfoglalás változásából eredő környezeti konfliktusok jellegét befolyásolhatja. A rész módosítás ezen hatásait – lásd szegélykonfliktusok megjelenése és kezelése (5.1.4. fejezet), tájhasználati, de főként tájképi hatások kezelésének lehetősége (5.1.6. fejezet) az előzőekben részletesen vizsgált itt nem térünk ki újra ezekre. Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az ilyen konfliktusok kezelésére a hatályos jogszabályi keretek között látunk lehetőséget.
- **Környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítése vagy korlátozása:** A megyei terv szemléletében eddig is környezettudatosságot, környezetbarát magatartást tükrözött. A megújuló energia hasznosításának további teret biztosítása szintén ez irányba mutat. A megújuló energiatermelés arányának növelése nemcsak a fosszilis energiahordozóktól való függésünket csökkenti, hanem jelentősen mérsékli az üvegházhatású gázok (pl. CO₂) kibocsátásának csökkentését is. Új erőműparkok megjelenése a

⁵⁵ <https://www.nature.com/articles/srep35070?fbclid=IwAR0C-fJnpx3ttBKexh3fNmQTMkBIbr6p0swqYqf7kEa5xFHUE36aL1pq1Eg>

megyében és ennek tudatosítása az itt élőkben fentieket tehát segítheti. Ennek feltétele azonban az SKV javaslatainak beépítése a helykiválasztási, tervezési, engedélyezési, megvalósítási folyamatba.

- **A helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől és területfelhasználási módtól való eltérés fenntartása vagy létrehozása, a táj eltartó képességéhez alkalmazkodó helyi társadalmi-kulturális és gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítése vagy korlátozása:** Jelen esetben csak megerősíteni tudjuk a 2019-ben leírtakat: „A megyei terv maga gyakorlatilag e szempontok megvalósításának alfája-omegája. Azaz jelen esetben nem egy közvetett hatásról, hanem éppen a cél szerinti hatásról van szó. A terv - kimondott célja szerint - meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, az erőforrások védelmére, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, a hagyományos tájhasználat megőrzésére. Amennyiben tehát jó megyei terv készül el akkor ezen elvárásokat teljesíti. Jelen esetben is ezt látjuk, hozzáátéve mindenkor, hogy a megvalósulás sok esetben eltérhet az elvektől.” (Lásd még 5.1.6. fejezet.)
- **A helyi vagy (nem helyi) térségi természeti erőforrások megújulása és hasznosítása:** A rész módosítás e szempontból kedvezőnek, hiszen az övezet megszűnésével, még nagyobb tér biztosítható, olyan létesítmények megvalósításának, mely kifejezetten a helyi erőforrásokra épít.

5.3. Az országhatáron átterjedő környezeti hatások

Megyei terv rész módosításának lényege: területi szempontból az ország közepén megvalósuló, egy övezet törlése. Így sem területileg, sem tartalmilag nem értelmezhető országhatáron átterjedő hatás. (Megyehatár – országhatár legközelebbi távolsága is több, mint 20 km. Egy naperómű hatásterülete pedig a tapasztalatok szerint még a legnagyobb tájképi hatásterületi elem tekintetében sem haladja meg az 1-2 km-t.)

6. FENNTARTHATÓSÁGI VIZSGÁLAT

Az SKV tartalmával foglalkozó jogszabály és ezzel foglalkozó EU direktíva (Directive 2001/42/EC) sem írja elő fenntarthatósági vizsgálat végzését. Ennek ellenére minden tagországban a használat közben derült ki, hogy a SKV éppen nagyfokú döntéshozatalba integráltsága révén nem csupán, mint hatásvizsgálati eszköz jelentős, de szorosan kapcsolódik a fenntarthatóság eszméjéhez, s mint ilyen, a legközvetlenebb eljárás ahhoz, hogy a fenntarthatóság irányába való elmozdulás segítségével összehasonlítható módon értékelhető legyen. Ez a jogszabály bevezetés után készült EU SKV útmutatókban már megjelent.

A 2019-ben készült SKV-ban részletes fenntarthatósági vizsgálat is készült. Jelen munkában ebből csak a releváns szempontokat emeljük⁵⁶ ki az alábbiakban:

I. A szükségletek kielégítése és a természeti-környezeti értékek megőrzése között hosszú távú egyensúlyt kell elérni

<p>1. A lételemnek tekintett, feltételeken megújuló környezeti elemek (levegő, víz, föld, élővilág) készleteit és állapotát, valamint az általuk alkotott környezeti rendszer potenciálját, önszabályozó képességét a rendszer terhelhetőségének határára belül fenn kell tartani, illetve ahol ez szükséges a megfelelő célállapot érdekében terhelésüket csökkenteni kell.</p>	<p>Az energetikai fejlesztési elképzeléseket a táj- és természetvédelmi érdekek figyelembevételével, az értékes erdő- és mezőgazdasági területek megőrzésével kell megvalósítani. A naperőmű övezet törlése esetén ezt más szabályozásokban kell érvényesíteni.</p>
<p>2. A természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban általánosan a feláldozott és a létrehozott értékek pozitív egyenlege kell, hogy érvényesüljön.</p>	<p>Az ökológiai hálózat és az erdőtertség érintettsége más jogszabályok alapján megvalósul, az egyéb érzékeny területek fizikai kiterjedésének megőrzését viszont más szabályozásokban kell érvényesíteni.</p>
<p>4. A rendelkezésre álló terület felhasználásánál az igénybe vehető területek nagyságát kemény felső korlátnak kell tekinteni, a fejlesztéseknél a területkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni. Ezt a szabályozás szintjén is érvényesíteni kell.</p>	<p>A barnamezős területek igénybevétele a naperőmű telepítések esetén is fontos lenne a zöldmezős területek helyett.</p>

II. A kardinális értékek elvesztésével járó folyamatok nem tűrhetők el.

<p>5. A biológiai sokféleség megőrzésének feltételeit, a természetesen előforduló fajok, és tenyésztett vagy természetes hagyományos fajták megőrzését és védelmét, a természetes és természet szerű élőhelyek fennmaradását, sokszínűségét, és térbeli koherenciáját biztosítani kell. Ez a természeti rendszerek környezeti változásokhoz való jobb alkalmazkodó képességét is szolgálja.</p>	<p>A védett (természeti) értékek védelme más jogszabályok alapján jórészt megvalósul (lásd védett és Natura területek kezelési, fenntartási terveit). Azonban a biológiai aktív felületek csökkenésével, minőségi romlásával járó fejlesztések is kerülendők.</p>
<p>6. Az ökoszisztéma szolgáltatásokat értéknek kell tekinteni, gazdasági értéküknek meg kell jelenniük a stratégiai fejlesztési döntésekben. A fejlesztések nem járhatnak az ökoszisztéma szolgáltatások károsodásával</p>	
<p>7. Az építészeti, táji és kulturális értékek fennmaradását biztosítani kell.</p>	<p>Más jogszabályok alapján megvalósul.</p>

⁵⁶ A sorszámok az eredeti táblázat számozása alapján. A hiányzó számok a jelen rész módosítás szempontjából nem releváns szempontok.

III. Biztosítani kell a természeti környezeti változásokhoz való alkalmazkodás lehetőségét egyéni és társadalmi szinten

8. A környezeti (pl.: klíma-) változásokhoz való alkalmazkodó képességet mind a társadalom, mind az érintett lakosság szintjén javítani kell.	A megújuló energiaforrásokra alapuló erőművek telepítési lehetőségeinek javítása ezt egyértelműen segítheti.
---	--

IV. Meg kell adni mindenkinek a lakóhelyén az emberhez méltó élet lehetőségét mind a jelenben, mind a jövőben

15. A helyi szinten kezelhető erőforrások használata elsősorban a helyi közösség közvetlen, vagy közvetett hasznát kell, hogy szolgálja.	A megújuló energiaforrás, így szerencsés, ha a helyi közösségek hasznosulnak az erőművek termeléséből.
--	--

V. A fenntartható fejlődést csak felelősségteljes ember érheti el – nincs releváns szempont

7. JAVASLATOK

7.1. Megyei terv rész módosítását befolyásoló javaslat

A Fejér megye területrendezési tervéről szóló Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlése 7/2020. (II.28.) rendeletének a **borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet kiegészítő szabályozására** vonatkozó javaslat megfogalmazására, mely tájhasználati és tájképi szempontból egyaránt indokolt lett volna (indoklását lásd: **5.1.6. fejezet**) tekintettel a következőkre nem volt lehetőség a naperőművekkel kapcsolatban:

- A 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 24. § (1) a) alapján az egyedileg meghatározott megyei övezetre vonatkozó szabályozás „településrendezési terv készítésére, településrendezési tervekben meghatározott építési övezetek, övezetek kijelölésére, valamint az OTÉK-ban meghatározott, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek építési használatának megengedett határértékeinél megengedőbb követelmények megállapításának lehetőségére vonatkozhat”.
- Az OTÉK (253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről) 32. § (1) 5. pontja alapján *"valamennyi építési övezetben, illetve övezetben - ha a helyi építési szabályzat másként nem rendelkezik – elhelyezhető (...) a megújuló energiaforrás műtárgya - kivéve szélérőmű, szélérőmű park - amely használata során az építési övezetben, övezetben az alaprendeltetésnek megfelelő használatot nem korlátozza vagy attól nem igényel védelmet"*.

A fentiek alapján – értelmezésünk szerint – tekintve, hogy a megyei szabályozás övezetekre, építési övezetekre vonatkozhat (nem pedig építményekre, mint ahogy a naperőmű esetén szükséges lenne), az OTÉK szerint pedig bármely övezetben létesíthető naperőmű, a megyei terv nem fogalmazhat meg egyedi övezetre korlátozást egyes építményekkel kapcsolatban. Azonban a **megye borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú, valamint a volt zártkerti (kertés mezőgazdasági)** területeinek védelmét szükségesnek tartjuk, ezért javasoljuk a megyei ajánlások kiegészítésében ezt szerepeltetni (lásd alább).

A Fejér Megye Területrendezési Tervhez kapcsolódó területrendezési intézkedési javaslatról és a területrendezési ajánlásokról szóló Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 45/2020. (II. 27.) határozatában szereplő megyei területrendezési ajánlások mellett jelen módosítással összefüggésben javasolt **további megyei területrendezési ajánlások (a kiegészítéseket félkövér betűtípussal szürke háttérrel jelöltük):**

- 2.2. Energetikai hálózatokra és egyedi építményekre vonatkozó kiegészítés:
Megújuló energiahordozó hasznosítására szolgáló közcélú villamosenergiát termelő, erőmű méretű létesítményt a jó termőhelyi adottságú szántóterületek, szőlőterületek, gyümölcsösök és kertek területén nem javasolt elhelyezni.
- **Megújuló energiahordozó hasznosítására szolgáló közcélú villamosenergiát termelő, erőmű méretű létesítményt elsősorban az épületek tetején, barnamezős területeken és gyengébb termőképességű szántóterületeken javasolt elhelyezni.**
- 3.3. Ökológiai hálózat pufferterületének övezetére vonatkozó kiegészítés:
- d) Az övezetben energetikai célú magasépítmény és **a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű** elhelyezése nem javasolt.
- 3.5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezetére vonatkozó kiegészítés:
- **Az övezetben a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű elhelyezése nem javasolt.**
- 3.8. Tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó kiegészítés:
- f) A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein csak a szőlő- és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő, tájba illő fejlesztések támogatandók **és e területeken a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű elhelyezése nem javasolt.**
- **g) Javasolt a tájképvédelmi övezetben történő naperőmű építés esetén a tájba illesztés igazolásának előírása a településrendezési eszközökben (helyi építési szabályzat,**

tájképvédelmi rendelet), a tájba illesztést igazoló dokumentáció műszaki követelményeiről szabvány (MSZ 20378 'Tájvédelem. A tájba illesztést igazoló dokumentáció műszaki követelményeiről') alapján.

- Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre vonatkozó kiegészítés:
- **b) Az övezetbe tartozó települések borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területein, valamint a volt zártkerti (kertes mezőgazdasági) területein a háztartási méretűnél nagyobb új naperómű nem helyezhető el.**

A fentiek mellett szükséges a megyei terv rész módosításának javaslattevő munkarésében szereplő területi hatásvizsgálat környezeti hatásainak értékelését jelen SKV megállapításaival összhangba hozni.

7.2. Más hatósági eljárásoknál, a naperómű parkok hely kiválasztásánál, megvalósításánál figyelembe veendő javaslatok

Az alábbi javaslatok általánosak, azaz nemcsak az övezet törlése miatt a korlátozás által érintett területekből kikerülő helyszínekre vonatkoznak, hanem általában minden naperómű park telepítésénél figyelembe veendő.

Hatósági eljárásoknál:

- olyan esetekben ahol a tervezett naperómű park szomszédos bármilyen védett területtel a közvetett hatásokra is figyelemmel kell lenni a védett értékek sérülésének elkerülése érdekében

Naperóművek hely kiválasztásánál, megvalósításánál, működtetésénél fontos lenne:

- a területi fejlettség kiegyenlítésére való törekvés szellemében a déli perifériák figyelembevétele;
- a tájsebek (pl. korábbi felszíni bányák, egyéb roncsolt felületek) rekultiválás egyik eszköze lehetne az ilyen területeken naperóművek létesítése;
- nagyobb vízfelületek közelében történő telepítés kerülése;
- olyan helyszínek kiválasztásának kerülése, ahol a telepítés jelentősebb fásszerű növényzet eltávolításával járna;
- ökológiai szempontból az országos ökológiai hálózat pufferterületein, nem védett gyepeken csak részletesebb vizsgálatok, felmérések alapján létesíteni naperómű parkot;
- a talajra történő hatások minimalizálása érdekében, hogy a napelemek rögzítését elsősorban talajcsavarral, illetve cölöpökkel oldják meg, a betonalapozás kerülendő;
- a klímaváltozás hatásainak enyhítésére fontos, hogy a naperóművek létesítésekor, ha az meglévő gyepen történik, akkor minél kevésbé bolygassák meg azt a létesítmények telepítésekor;
- ha a telepítés nem gyepen történik, javasolt a terület gyepesítése;
- kerülni az olyan napelem alkalmazása, amelynek felülete csillogó, visszatükrözi a ráeső napsugarakat;
- olyan műszaki megoldások alkalmazása, mely az éghajlatváltozás hatásainak (pl. tartósabb hóhullámok, intenzívebb viharok) ellenáll.

Jó példaként említhető az ún. agrofotovoltaikus rendszerek⁵⁷ megvalósítása, melyek lényege, hogy egyazon földterületen történik mezőgazdálkodás és fotovoltaikus napelemekkel való villamosenergia-termelés egy időben (pl. a napelemparkok területe alkalmas lehet leveles zöldegek, bogyós gyümölcsök, almafélék termesztésére, de juhok, szamarak, baromfik legeltetésére is). Az agrofotovoltaikus rendszereknek három fő típusa lehetséges: földre telepített napelem panelesorok közötti mezőgazdálkodás, emelvényre helyezett napelem panelek alatti mezőgazdálkodás, valamint és

⁵⁷ <https://magyarmezogazdasag.hu/2022/09/20/agropv-napelemek-alatti-elelmiszertermelés>

a napelemes üvegházak rendszere. Szintén előremutató a naperőműpark területeken a legeltetés megvalósítása.

Ökológiai szempontból fontos lenne a megvalósult naperőművek hatásainak monitorozás, főként a nagyobb vízfelületek közelében megvalósult ilyen létesítmények esetében a polarotaktikus fajokra vonatkozó hatások nyomonkövetésére. (Utóbbiak azonban a megyei tervezésen túlmutató feladatok.)

8. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

Fejér megye korábbi Területrendezési Tervét 2009 februárjában fogadta el a megyei közgyűlés, majd 2019. évben felülvizsgálták ezt a Tervet. A felülvizsgálat célja a 2019. március 15-én hatályba lépett „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről” szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (TrTv.), a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet, illetve más hatályos jogszabályi előírásokkal való összhang megteremtése, valamint tervi javaslatok megfogalmazása volt a megye fejlesztése érdekében. A felülvizsgálat teljesskörű volt, tehát a megyei terv minden a TrTv-ben megfogalmazott és a megyei célok érdekében kialakított övezetre kiterjedt.

A megyei tervben, annak 3.19. mellékletében lehatárolásra került a „Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybevehető terület” övezete is. A jelenlegi energiaválságos helyzetben azonban a megújuló energiára alapozott energiaellátás szerepe előtérbe került. A megye több önkormányzatának polgármestere ezért megkereste a Fejér Megyei Önkormányzatot, hogy ezen övezet lehatárolását, szabályozási előírásait oldja fel, vagy enyhítse. Ezért a Fejér Megyei Közgyűlés 102/2022 (V.26.) határozatában a Fejér Megyei Területrendezési Terv módosításának elindításáról döntött. Meghívásos közbeszerzés alapján az Önkormányzat megbízta a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. a megyei területrendezési terv rész módosításával, illetve az ÖKO Környezeti, Gazdasági, Technológiai, Kereskedelmi Szolgáltató és Fejlesztési Zrt.-t (1013. Budapest Attila út 16. I./2.) a szükséges stratégiai környezeti vizsgálati eljárás lebonyolításával.

A Terv rész módosítása jelen esetben a „Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet”-ének törlésére terjed ki. A módosított területrendezési terv természetesen a 2019. óta megvalósult és kötelezően feltüntetendő szerkezeti elemeket is tartalmazza, így az érintett övezet mellett a megye szerkezeti terve aktualizálásra került.

A megyei tervhez, mint minden területi tervhez kötelező (stratégiai) környezeti vizsgálatot (SKV) végezni, amelynek módját és tartalmát az „Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról” szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szabályozza. A rendelet 1. mellékletében szereplő tevékenységekre, így az 1. melléklet 1. pontjában szereplő „Területi tervek [1996. évi XXI. tv. 23. § (1) bekezdés]” esetén is minden alkalommal szükséges a környezeti vizsgálat elvégzése. (A jogszabály 1. § 2/b pontjában szereplő, az 1. mellékletbe nem tartozó tevékenységek kisebb módosítása esetén csak szükségesség, azaz a hatások jelentősége esetén kell a környezeti vizsgálati eljárást lefolytatni.)

Jelen munka tehát a Fejér megye területrendezési terv rész módosítása stratégiai környezeti vizsgálata, jelen fejezet ennek közérthető összefoglalója.

Az SKV feladata ilyen típusú terveknel általában az, hogy a megyei tervet környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontból vizsgálja, értékelje, megfogalmazza a terv rövid és hosszú távú környezeti és fenntarthatósági kockázatait, kiemelve a környezeti szempontból várható kedvező hatásokat és kidolgozza a fellépő kockázatok elhárítására, csökkentésére vonatkozó esetleges javaslatokat. **Jelen esetben azonban ezen elvárások is csak a megyei terv rész módosításának elemei vonatkozásában értelmezendők.**

A megyei területrendezési terv rész módosítása esetén a környezeti vizsgálat tehát arra terjedt ki, hogy megállapítsa a „Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet”-törlése a 2019-ben a megyei terv felülvizsgálatához készült SKV megállapításait befolyásolja-e és ha igen, milyen tekintetben. Azaz az alapkérdés az, hogy jelen tervben szereplő módosítás környezeti és fenntarthatósági szempontból elfogadható-e vagy sem.

A vizsgálat alapkérdése az, hogy a 2019-ben elkészült SKV-hoz képest jelen helyzet, azaz az övezet törlése milyen változásokat okoz. Nem volt célunk a 2019-ben elkészült SKV-t teljes terjedelmében megismételni, vagy felülvizsgálni. A terv rész módosítására vonatkozó SKV arra tért ki, hogy a korábbi SKV megállapításai jelen helyzetben változatlanok-e, illetve, hogy miben, milyen mértékben változtak.

A munkát a vonatkozó 2/2005. Korm. rendelet tartalmi követelményei, és a környezetvédelmi hatóságokkal egyeztetett tematika alapján végeztük el, a munkába a jogszabályban előírt szakértők bevonásra kerültek.

8.1. Fejér megye Területrendezési Terv Rész módosítása

A megyei területrendezési terv (továbbiakban: MTrT.) jelenlegi módosítása nem teljeskörű felülvizsgálat, csak rész módosítás, amelynek célja egyrészt a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet törlése a térségi övezetek közül, másrészt az időközben (2020 február óta) állami főépítészti területfelhasználási engedélyt kapott műszaki infrastruktúra elemek (jelen esetben erőművek) és két – engedéllyel még nem rendelkező – tervezett naperómű ábrázolása a térségi szerkezeti terven. Továbbá a célok között szerepelt a 2020-ban tervezett, de időközben megvalósult más infrastruktúra elemek meglévő elemként történő ábrázolása.

Az MTrT. rész módosításának fogalomhasználata igazodik a településtervezés időközben megváltozott fogalomhasználatához, illetve a megye helyett a – 2023 január elsejétől használatos – vármegye kifejezés szerepel rendeletben és a térképi mellékletekben is.

Mivel a hatályos megyei területrendezési tervet alig több, mint két éve fogadták el – és az elfogadást megelőzően a megyei terv teljeskörű felülvizsgálata megtörtént – így a MTrT. dokumentuma kizárólag a módosítással érintett területrendezési tervi elemek változásainak hátterét mutatja be.

Ezek figyelembevételével a módosítás elemei a következők voltak:

- Térségi területfelhasználási engedéllyel rendelkező műszaki infrastruktúra elemek térségi szerkezeti terven történő ábrázolása (6 db 5-50 MW névleges teljesítményű erőmű jelölése);
- Isztimér és Balinka területén tervezett naperóművek ábrázolása a térségi szerkezeti terven;
- A naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének megszüntetése (és ennek következményeinek bemutatása);
- Az MTrT. elfogadása után megvalósult műszaki infrastruktúra elemek meglévő elemként történő ábrázolása (Székesfehérvár Dél térségi ellátást biztosító 132 kV elosztó hálózati távvezeték került át a tervezett elemek közül a meglévő elemek közé);
- A Balinka-Isztimér között tervezett térségi jelentőségű mellékút módosult nyomvonalának jelölése.

Fentiek közül az alábbi, a Lechner tudásközpont által szerkesztett térképen az övezet törlése miatt a korábbi védelem alól kieső, és a 2018. évi CXXXIX. törvény által továbbra is védelem alatt álló területeket mutatjuk be.

8.2. Az értékelés összefoglalása a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének törlése miatt

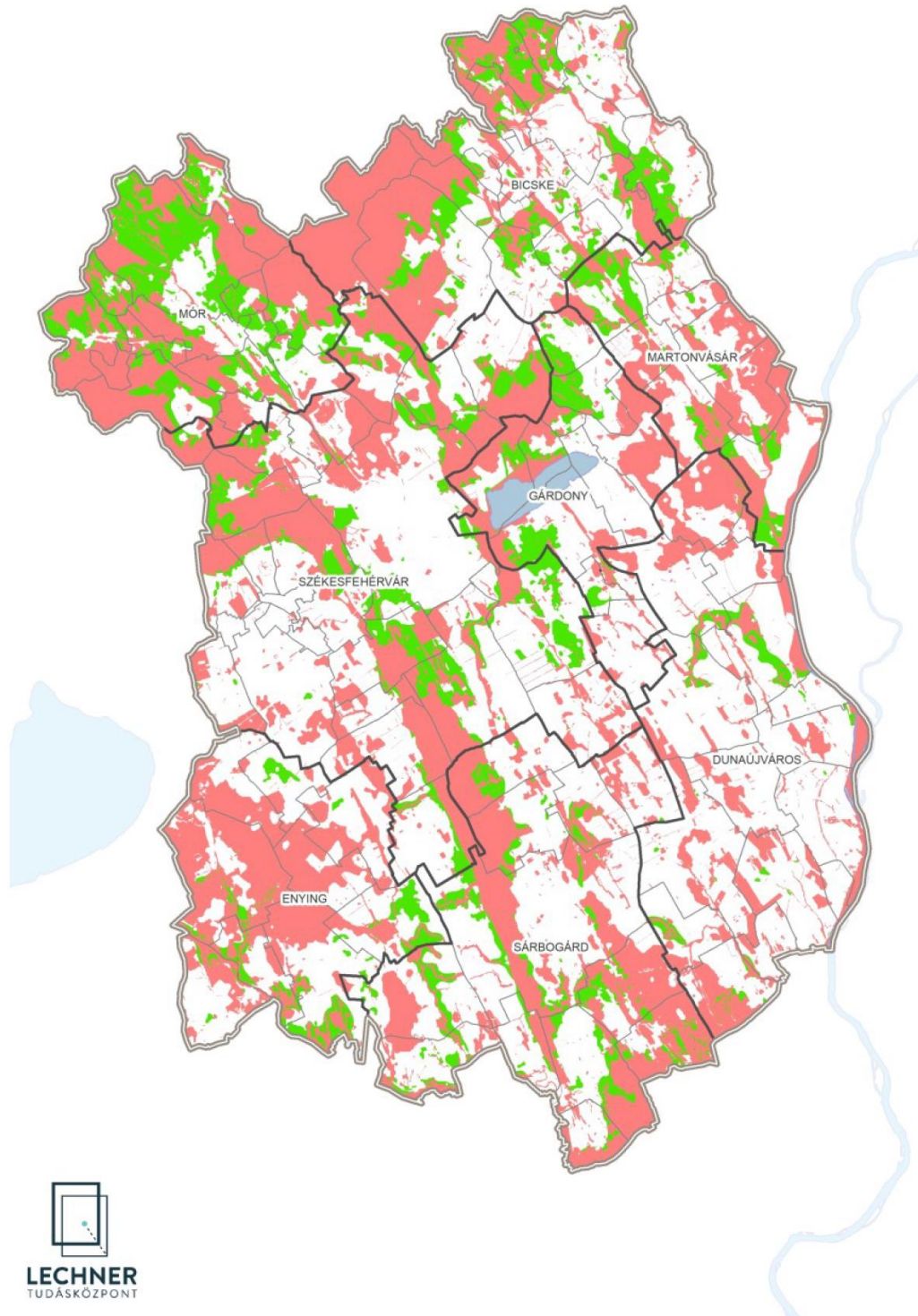
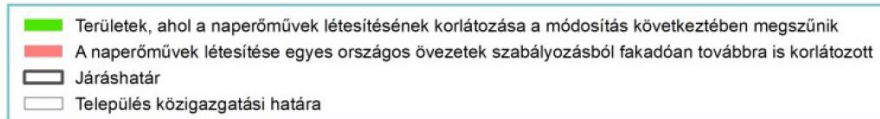
A 2019-ben elvégzett MTrT felülvizsgálatban a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete lehatárolásának elsődleges célja az volt, hogy orientálja a háztartási méretű erőműnél nagyobb naperóművek kijelölését, elkerülve azokat a területeket, amelyek természeti, kulturális és a természeti erőforrás védelmi szempontból értékesek. A konkrét telepítési helyet a településszerkezeti tervben kellett az elvárások szerint kijelölni.

Az övezet lehatárolásánál az alábbi területeket vették figyelembe:

- kiváló termőhelyi adottságú szántók
- erdőterületek
- ökológiai hálózat magterület és ökológiai folyosó
- országos jelentőségű védett természeti területek

- Natura 2000 területek
- tájképvédelmi területek

**A naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybevehető területek övezetének megszüntetése
következtében erőmű létesítése által korlátozott övezet módosulása**

Jelen SKV-ban ezen övezetek szerint vizsgáltuk a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete törlésének következményeit. Összefoglalva, a hatályos megyei tervben szereplő naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetét alkotó övezetek és egyéb területek szabályozása a területrendezési terv módosítása esetén a következőképpen alakul.

– **Kiváló termőhelyi adottságú szántók**

A 2018. évi CXXXIX. törvény 28. § (3) bek. a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében tiltja erőmű létesítését, a következők szerint: erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve, így a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken továbbra is megmarad a korábbi szabályozás, e területeken nem várhatók a területrendezési terv módosításából adódó konfliktusok.

– **Erdőterületek**

A 2018. évi CXXXIX. törvény 30/A. §. erdők övezetében tiltja erőmű létesítését, a következők szerint: erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve, így az erdők esetén továbbra is megmarad a korábbi szabályozás, e területeken nem várhatók a területrendezési terv módosításából adódó konfliktusok.

– **Védett természeti területek**

A természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. törvényi előírásait figyelembe véve az országos vagy helyi jelentőségű védett természeti területeken, illetve az ex lege védett természeti értékek és területek érintettsége esetén, az övezet törlését követően kizárólag az illetékes természetvédelmi hatóság (feltételekhez és előírásokhoz kötött) hozzájárulása esetén helyezhető el naperőmű. Ez azt jelenti, hogy az olyan védett természeti területeken, melyek nem esnek egybe ökológiai hálózat magterületével, ökológiai folyósójával és erdők területével, ott a naperőmű létesítésére más szabályozás (azaz a létesítés kizárása helyett szakhatósági eljárás alapján történő döntés) érvényesül. (Megjegyezzük, hogy a védett területek esetén a korábbi védelemből kieső területek kiterjedése minimális.)

– **Natura 2000 területek**

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásait figyelembe véve azon Natura 2000 területek esetében, melyek nem esnek egybe ökológiai hálózat magterületével, ökológiai folyósójával és erdők területével, illetve védett természeti területtel ott a naperőmű létesítésére más szabályozás (elvi létesítés kizárása helyett szakhatósági eljárás Natura 2000 hatásbecslési eljáráshoz kötve) érvényesül. Natura 2000 területeken tehát csak Natura 2000 hatásbecslés alapján lehet és csak olyan tevékenységet végezni, mely a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló, jelölő fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére, illetve a Natura 2000 területre kedvezőtlen hatással nem jár, továbbá nem ellentétes a jelölés céljaival. A hatósági eljáráshoz kapcsolt döntés a Natura 2000 területek kijelölését megalapozó értékek sérülését ki tudja zárni.

– **Országos ökológiai hálózat magterület és ökológiai folyósó**

A 2018. évi CXXXIX. törvény 25. § (6) bek. az ökológiai hálózat magterületének övezetében, a 26. § (6) bek. pedig az ökológiai hálózat ökológiai folyósójának övezetében tiltja erőmű létesítését, a következők szerint: erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve, így az ökológiai hálózat magterülete és ökológiai folyósója esetén továbbra is megmarad a korábbi szabályozás, e területeken nem várhatók a területrendezési terv módosításából adódó konfliktusok.

– **Tájképvédelmi területek**

A tájképvédelmi területek 27%-án (kb. 37.500 ha-on) szűnik meg a naperőmű építés korlátozása a megyei területrendezési terv módosításával, így a jelenleg hatályos megyei tervhez képest megengedőbb szabályozási keretrendszer alakul ki. Fejér megye esetén a térségi jelentőségű tájképi értékek, megőrzendő elemek, elemegyüttesek közül elsősorban a hegylábi, dombosági mozaikos mezőgazdasági területek (kertek, gyümölcsösök, szőlőterületek) esetén merülhet fel

konfliktus. Ezen térségi jelentőségű konfliktusok jelen SKV-ban a „borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre” megfogalmazott kiegészítő megyei ajánlások érvényre juttatásával, településrendezési szintű szabályozással előzhető meg.

A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. § ugyanakkor előírja, hogy (nap)erőművet tájképvédelmi övezetben csak a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával lehet megvalósítani. Már e rendelet a településrendezési eszközök szintjére delegálja elsősorban a tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében az egyedi előírások megfogalmazását. Ezzel összhangban, a sajátos építményfajtákra – mint a naperőmű is – a 2016. évi LXXIV. törvény 3. § (1) szerint a településképi rendeletekben lehet előírásokat megfogalmazni az adott építmény településképi illeszkedésének biztosítása érdekében. Mindezek adják az építési keretrendszert a naperőmű helyszínek kiválasztása szempontjából. A naperőmű, mint építmény létesítésének egyedi vizsgálatát a környezeti hatásvizsgálati eljárások vagy az építési engedélyezési eljárások írják elő, melyek egyúttal kötelezővé teszik a naperőmű tájképi hatásainak vizsgálatát is.

A környezeti vizsgálatok elkészítésekor törekszünk olyan kérdéseket feltenni a munka legelején, mely egy-egy terv, program környezeti-fenntarthatósági hatásait képes összefoglalóan feltárni. Tettük ezt a 2019-es MTrT felülvizsgálatkor, és a releváns kérdések esetében jelen rész módosítás értékelésekor is. Kérdésekre adott válasz az elvégzett értékelés tükrében a következő:

Fejér megye Területrendezési Terv rész módosításnak megvalósulása esetén

– ***változnak-e a 2019-es SKV lényegi megállapításai a módosításokkal összefüggésben?***

A 2019-ben készült MTrT felülvizsgálathoz készült SKV megállapította, hogy a terv ajánlásai kifejezetten a környezeti, fenntarthatósági harmónia megteremtésére irányultak. Ennek része volt a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezetének kijelölése, hiszen ez egyértelműen és pontosan összesítette azon értékes megyei területrészeket, melyeket ilyen létesítmény telepítésével el kell kerülni, ezzel orientálva az új telephelyek kiválasztását a kevésbé értékes területekre. Vizsgálataink szerint az övezet törlése azonban számottevő értékvesztéssel nem járhat, mivel a korábbi övezetek egy részét (kiváló termőhelyi szántók, erdőterületek, ökológiai hálózat megterületei és folyosói) a 2018. évi CXXXIX. törvény kizárja a háztartási méretű kiserőműnél nagyobb méretű erőművek elhelyezését. Az országos jelentőségű védett területek esetén a természetvédelmi törvény, a Natura 2000 területek esetén a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet ad felhatalmazást arra, hogy hatósági döntés alapján lehessen ezen területeken bármilyen (nem szorosan a védelem érdekében végzett) tevékenységet megvalósítani.

Tájképvédelmi szempontból fontos változás, hogy a megye tájképvédelmi területeinek kb. 27%-án szűnik meg a naperőmű építés korlátozása a módosítással. A vonatkozó, hatályos szabályozás - 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet – alapján azon ban (nap)erőművet tájképvédelmi övezetben csak a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával lehet megvalósítani. Az és a 2016. évi LXXIV. törvény biztosít jogi keretet arra, hogy a településrendezési eszközök meghatározhassák a helyi tájképvédelmi követelményeket, melyeket be kell tartani a tényleges helyszínek kiválasztás során. Emellett naperőmű, mint építmény létesítésének egyedi vizsgálatát a környezeti hatásvizsgálati eljárások vagy az építési engedélyezési eljárások is elő írják, így a tájképvédelem érdekeit a jelenleg hatályos megyei terv helyett a módosításokat követően elsősorban a településrendezési eszközök és a létesítmény szintű engedélyezési eljárások biztosítják.

– ***változnak-e a megye környezetállapotának jellemzői, a meglévő környezeti konfliktusok milyen irányban mozdulnak el (azaz várható-e új konfliktusok megjelenése, vagy meglévők erősödése, enyhülése a módosítások következtében)?***

Az előző pontban leírtak azt jelentik, hogy az övezet törlése a korábbi megállapításainkat nem módosítja, a megye környezeti állapotát a megengedőbb szabályozás várhatóan nem rontja. A meglévő környezeti konfliktusok az övezet törlése miatt nem változnak, az esetlegesen

(elsősorban tájvédelmi szempontok miatt) felmerülő új konfliktusok nagyobb része az SKV javaslatainak figyelembevétele esetén kezelhetőnek látszik.

– *a megye lakossága számára a térség élhetősége változik-e?*

Számottevő változással az övezet törlése miatt nem számolunk se por, se konra irányban.

– *javul-e a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás?*

Az ÜHG kibocsátás csökkentésének egyik eszköze lehet a megújuló energiaforrások előállítás és felhasználási arányának növelése, mely így hozzájárulhat az éghajlatváltozás hatásainak mérsékléséhez (mitigációs intézkedés). A szabályozás változás e szempontból egyértelműen kedvezőbb, tágabb teret ad e tevékenység megvalósításának. Azonban a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás (adaptáció) egyik fő kulcseleme a biodiverzitás csökkenésének megállítása, ily módon a napelemparkok helyszín kijelölése kulcsfontosságú kérdés (pl. természeti értékek ne sérüljenek). Emellett ügyelni kell, hogy a napelemparkok kialakítása olyan műszaki megoldásokkal történjen, mely az éghajlatváltozás hatásainak (pl. tartósabb hóhullámok, intenzívebb viharok) ellenáll.

8.3. Megyei terv rész módosítását befolyásoló javaslat

– A Fejér megye területrendezési tervéről szóló Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlése 7/2020. (II.28.) rendeletének a **borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet kiegészítő szabályozására** vonatkozó javaslat megfogalmazására, mely tájhasználati és tájképi szempontból egyaránt indokolt lett volna tekintettel a következőkre nem volt lehetőség a naperőművekkel kapcsolatban:

- A 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 24. § (1) a) alapján az egyedileg meghatározott megyei övezetre vonatkozó szabályozás „településrendezési terv készítésére, településrendezési tervekben meghatározott építési övezetek, övezetek kijelölésére, valamint az OTÉK-ban meghatározott, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek építési használatának megengedett határértékeinél megengedőbb követelmények megállapításának lehetőségére vonatkozhat”.
- Az OTÉK (253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről) 32. § (1) 5. pontja alapján "*valamennyi építési övezetben, illetve övezetben - ha a helyi építési szabályzat másként nem rendelkezik – elhelyezhető (...) a megújuló energiaforrás műtárgya - kivéve szél erőmű, szél erőmű park - amely használata során az építési övezetben, övezetben az alaprendeltetésnek megfelelő használatot nem korlátozza vagy attól nem igényel védelmet*".

A fentiek alapján – értelmezésünk szerint – tekintve, hogy a megyei szabályozás övezetekre, építési övezetekre vonatkozhat (nem pedig építményekre, mint ahogy a naperőmű esetén szükséges lenne), az OTÉK szerint pedig bármely övezetben létesíthető naperőmű, a megyei terv nem fogalmazhat meg egyedi övezetre korlátozást egyes építményekkel kapcsolatban. Azonban a **megye borszóló termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú, valamint a volt zártkerti (kertés mezőgazdasági) területeinek** védelmét szükségesnek tartjuk, ezért javasoljuk a megyei ajánlások kiegészítésében ezt szerepeltetni Lásd alább).

A Fejér Megye Területrendezési Tervhez kapcsolódó területrendezési intézkedési javaslatról és a területrendezési ajánlásokról szóló Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 45/2020. (II. 27.) határozatában szereplő megyei területrendezési ajánlások mellett jelen módosítással összefüggésben javasolt **további megyei területrendezési ajánlások (a kiegészítéseket félkövr betűtípussal és szürke háttérrel jelöltük):**

– 2.2. Energetikai hálózatokra és egyedi építményekre vonatkozó kiegészítés:

Megújuló energiahordozó hasznosítására szolgáló közcélú villamosenergiát termelő, erőmű méretű létesítményt a jó termőhelyi adottságú szántóterületek, szőlőterületek, gyümölcsösök és kertek területén nem javasolt elhelyezni.

Megújuló energiahordozó hasznosítására szolgáló közcélú villamosenergiát termelő, erőmű méretű létesítményt elsősorban az épületek tetején, barnamezős területeken és gyengébb termőképességű szántóterületeken javasolt elhelyezni.

- 3.3. Ökológiai hálózat pufferterületének övezetére vonatkozó kiegészítés:
 - d) Az övezetben energetikai célú magasépítmény és **a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű** elhelyezése nem javasolt.
- 3.5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezetére vonatkozó kiegészítés:

Az övezetben a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű elhelyezése nem javasolt.
- 3.8. Tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó kiegészítés:
 - f) A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein csak a szőlő- és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő, tájba illő fejlesztések támogatandók **és e területeken a háztartási méretű kiserőmű kivételével naperőmű elhelyezése nem javasolt.**
 - g) **Javasolt a tájképvédelmi övezetben történő naperőmű építés esetén a tájba illesztés igazolásának előírása a településrendezési eszközökben (helyi építési szabályzat, tájképvédelmi rendelet), a tájba illesztést igazoló dokumentáció műszaki követelményeiről szabvány (MSZ 20378 'Tájvédelem. A tájba illesztést igazoló dokumentáció műszaki követelményeiről') alapján.**
- Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetre vonatkozó kiegészítés:
 - b) **Az övezetbe tartozó települések borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területein, valamint a volt zártkerti (kertes mezőgazdasági) területein a háztartási méretűnél nagyobb új naperőmű nem helyezhető el.**

A fentiek mellett szükséges a megyei terv rész módosításának javaslattevő munkarésében szereplő területi hatásvizsgálat környezeti hatásainak értékelését jelen SKV megállapításaival összhangba hozni.